

**Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu
2018. – 2021. gadam īstenošanas (ex-post)
novērtējums**

Finanšu ministrija

2020

Satura rādītājs

Sāsinājumu saraksts	3
Ievads.....	4
1. Pamatnostādnēs definēto rezultātīvo rādītāju izpilde	5
2. Pamatnostādnēs ietverto uzdevumu izpildes novērtējums.....	24
Secinājumi.....	162
Izmantotā literatūra un avoti.....	164

Saīsinājumu saraksts

AN – akcīzes nodoklis
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ECOFIN – Ekonomikas un finanšu padome
EDS – elektroniskā deklarēšanas sistēma
EK – Eiropas Komisija
EM – Ekonomikas ministrija
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas sociālais fonds
FM – Finanšu ministrija
FP – fiziska persona
GID – gada ienākumu deklarācija
ĢVP – ģimenes valsts pabalsts
IIN – iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP – iekšzemes kopprodukts
JP – juridiska persona
KM – Kultūras ministrija
KNAB – Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
LAPK - Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss
LB – Latvijas banka
LKA – Latvijas Komerčbanku asociācija
LM – Labklājības ministrija
LPS – Latvijas pašvaldību savienība
MA – minimālā mēneša darba alga
MK – Ministru kabinets
MUN – mikrouzņēmumu nodoklis
NACE – ES Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija
NĪN – nekustāmā īpašuma nodoklis
NM – neapliekamais minimums
OECD - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (*Organisation for Economic Co-operation and Development*)
PKC – Pārresoru koordinācijas centrs
PVN – pievienotās vērtības nodoklis
SAB – Satversmes aizsardzības birojs
SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SLO – sabiedriskā labuma organizācijas
SM – Satiksmes ministrija
TM – Tieslietu ministrija
UIN – uzņēmumu ienākuma nodoklis
UR – Uzņēmumu reģistrs
VA – vidējā darba alga
VARAM – Vides Aizsardzības un Reģionālās attīstības ministrija
VADS - Valsts administrācijas skola
VAS – Valsts akciju sabiedrība
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VPVKAC – Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri
VRAA - Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VSAA - Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VSAOI – valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
ZM – Zemkopības ministrija

Ievads

Nodokļu politikas stratēģisko virzienu skaidrība un stabilitāte ir būtiska gan uzņēmējdarbības, gan sabiedrisko pakalpojumu un investīciju efektīvai plānošanai, svarīga ir arī to sasaiste ar valsts vispārējiem attīstības mērķiem.

Arī pirms pamatnostādņu pieņemšanas Finanšu ministrija (turpmāk – FM) aktīvi sadarbojās ar sociālajiem un citiem sadarbības partneriem nodokļu politikas jautājumos, lai rastu labākās vienošanās un risinājumus budžeta finansēšanai un tautsaimniecības attīstībai.

2011.gadā finanšu ministrs ar valdības sociālajiem un sadarbības partneriem parakstīja “*Nodokļu politikas stratēģiju 2011. – 2014.gadam*”, kuras mērķis bija nodrošināt nodokļu politikas stabilitāti, uzlabot Latvijas tautsaimniecības konkurētspēju un 2014.gadā Latvijā ieviest eiro, nosakot skaidrus stratēģiskos virzienus būtiskāko nodokļu izmaiņām. Šim dokumentam sekoja finanšu ministra un valdības sociālo un sadarbības partneru nākošā vienošanās “*Nodokļu politikas stratēģija 2015. – 2017. gadam*”. Vienlaikus arī sākās darbs, lai atbilstoši 2015.gada Valdības rīcības plānā noteiktajam uzdevumam izstrādātu vidēja termiņa valsts nodokļu politikas pamatnostādnes.

2017.gada 24.maijā ar Ministru kabineta (turpmāk – MK) rīkojumu Nr.245 tika apstiprinātas *Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes 2018. – 2021.gadam* (turpmāk – pamatnostādnes), kas izstrādātas ciešā sadarbībā ar valdības sociālajiem un sadarbības partneriem¹. Minētajā rīkojumā noteikts, ka, ievērojot valsts budžeta finansiālās iespējas, jāturpina darbs, lai apzinātu papildus finansējuma avotus veselības aprūpes finansēšanai.

Ņemot vērā šo uzdevumu, lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un lai nepieļautu budžeta deficīta paaugstināšanu, nodokļu reformas plāni tika korigēti un MK akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no MK iepriekš pieņemtajām nodokļu politikas pamatnostādnēm. Galvenās izmaiņas ir saistītas ar valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmes paaugstināšanu par vienu procentpunktu, to iezīmējot veselības aprūpes finansēšanai, tāpat notika vienošanās par nodokļu reformas pakāpeniskāku ieviešanu, kur izmaiņas skāra galvenokārt iedzīvotāju ienākuma nodokļa normu piemērošanas grafiku, vienlaicīgi saglabājot solidaritātes nodokli, bet to pārveidojot.

2019.gada 3.maijā MK tika iesniegts informatīvais ziņojums “*Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. – 2021.gadam īstenošanas starpposma 2018.gadā novērtējums*” (turpmāk – informatīvais ziņojums).

Šajā pielikumā ir aktualizēta informatīvajā ziņojumā sniegtā informācija par pamatnostādņu īstenošanā iesaistīto pušu veicamo pasākumu izpildi izvirzīto mērķu sasniegšanai 2018. un 2019.gadā (turpmāk – pārskata periods), kā arī vērtēta pamatnostādnēs noteikto rezultatīvo rādītāju izpilde.

¹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/291013-par-valsts-nodoklu-politikas-pamatnostadnem-2018-2021-gadam>

1. Pamatnostādnēs definēto rezultātīvo rādītāju izpilde

1. Politikas rezultāts. Stabila un prognozējama nodokļu politika, kas ilgtermiņā nodrošina pastāvīgus un stabilus nodokļu ieņēmumus

Viens no rādītājiem, kas apliecina nodokļu reformas sekmīgu ieviešanu, ir nodokļu ieņēmumu plāna izpilde. 2019.gadā kopējais budžeta nodokļu ieņēmumu plāns, kurā jau bija iekļauts straujāks makroekonomikas pieaugums, tika izpildīts par 100,2% jeb nodokļu ieņēmumi kopbudžetā pārsniedza plānoto par **13,7 milj. euro**.

Salīdzinot ar 2018.gadu, 2019.gadā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi pieauga par 399,6 milj. euro jeb 4,6%, ko nodrošināja gan ekonomiskā izaugsme, gan nodokļu reformas ietvaros ieviestās nodokļu politikas izmaiņas. Būtiskākais ieņēmumu pieaugums bija darbaspēka nodokļiem – iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi (turpmāk – IIN) pieauga par 201,2 milj. euro jeb 11,6% un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk – VSAOI) valsts speciālajā budžetā – par 251,8 milj. euro jeb 9,9%. Minēto pieaugumu nodrošināja iepriekšējā gada tendences, turpinot pieaugt gan nodarbināto skaitam, gan bruto algas apmēram. 2019.gadā ekonomiskā izaugsme nodrošināja arī būtisku pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) ieņēmumu pieaugumu (+191,4 milj. euro jeb +7,8%). Salīdzinot ar 2018.gadu, lielākais samazinājums par 259,2 milj. euro jeb - 85,2% bija uzņēmumu ienākuma nodokļa (turpmāk – UIN) ieņēmumiem, jo 2019.gadā nodokļa reformas rezultātā vairs netika veikti UIN avansa maksājumi.

Faktiskie IKP rādītāji liecina, ka kopbudžeta nodokļu ieņēmumu īpatsvars IKP 2018.gadā ir tuvu plānotajam – 30% un sasniedz 29,3%, bet 2019.gadā IKP atpaliek no plānotā un sasniedz vien 28,8%, ko galvenokārt ietekmē UIN ieņēmumu īpatsvara IKP samazinājums par 0,9 procentpunktiem, salīdzinot ar 2018.gadu .

1.1.tab. Rezultatīvie rādītāji 2018. – 2021. gadā (1.politikas rezultātam)

Rezultatīvais rādītājs		2018.gads	2019.gads	2020.gads	2021.gads
Kopējie kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, % no IKP (2017.gads 30%)	Plānotais ¹	30%	30%	30%	1/3 daļa no IKP
	Faktiskais	29,3%	28,8%	-	-
Nemainīgs un līdzīgs nodokļu slogs līdzīgiem ienākumu veidiem (2017.gads IIN 23%, UIN 15%)	Plānotais ¹	IIN 20%/23% UIN 0%/20%	IIN 20%/23% UIN 0%/20%	IIN 20%/23% UIN 0%/20%	IIN 20%/23% UIN 0%/20%
	Faktiskais	IIN 20%/23%/31,4% UIN 0%/20%	IIN 20%/23%/31,4% UIN 0%/20%	IIN 20%/23%/31,4% UIN 0%/20%	-

¹ 2017.gada 24.maijā atbalstītajās pamatnostādnēs plānotais rādītājs.

FM ciešā sadarbībā ar valdības sociālajiem un sadarbības partneriem izstrādāja priekšlikumus ienākumu nodokļu reformai, paredzot līdzīgu nodokļu slogu līdzīgiem ienākuma veidiem, kā arī paredzot tā stabilitāti pamatnostādņu darbības periodā. Sākotnēji tika plānotas divas IIN likmes – 20% un 23% apmērā un 20% UIN likme, ko maksā peļņas sadales brīdī.

Tomēr, lai nodrošinātu papildu līdzekļus veselības nozares finansēšanai, MK akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām un MK iepriekš apstiprinātajām nodokļu politikas pamatnostādnēm.

Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un arī nodokļu ieņēmumu apjomu, kas ierobežotu budžeta deficītu, tika nolemts VSAOI likmi paaugstināt par 1 procentpunktu, kas pilnībā tiktu novirzīts kā papildu finansējums veselības aprūpei.

Tāpat sākotnēji plānoto divu IIN likmju – 20% un 23% apmērā – vietā saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā “Par iedzīvotāju ienākumu nodokli”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, ievieša trīs IIN likmes: **20%** – gada ienākumam līdz 20 004 euro gadā; **23%** – gada ienākumam no 20 004,01 līdz 55 000 euro gadā (pārsniegumam) (no 2019.gada līdz 62 800 euro gadā); **31,4%** – gada ienākumam virs 55 000 euro gadā (pārsniegumam) (no 2019.gada virs 62 800 euro gadā).² Trešās IIN likmes ieviešana ir saistīta ar solidaritātes nodokļa saglabāšanu un reformu, kas paredzēja, ka 2018.gadā par ienākumiem, kas pārsniedz 55 000 euro gadā³, tiek iekasēts solidaritātes nodoklis. Solidaritātes nodoklim 2018.gadā tika piemērotas tādas pašas likmes kā VSAOI likmes, no tām 10,5% ieskaitot IIN sadales kontā, kas nodrošina to, ka nodokļu maksātājam, kas ir solidaritātes nodokļa maksātājs, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, veicot IIN pārreķinu un piemērojot IIN progresīvo likmi (31,4%) par algota darba ienākumu, aprēķinātais budžetā maksājama nodoklis būs līdzvērtīgs jau samaksātajam IIN un solidaritātes nodokļa daļai.⁴

Nodokļu reformas ietvaros pārskata periodā tika realizēta UIN reforma, kuras mērķis bija veicināt tautsaimniecības attīstību, stimulējot uzņēmumus lielāku peļņas daļu atstāt uzņēmumā, tādējādi veicinot investīciju pieaugumu. 2017.gada 28.jūlijā tika pieņemts jauns *Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums*, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī. Likums paredz, ka UIN tiek maksāts peļņas sadales brīdī, piemērojot **20% likmi** (t.i., sadalītajai peļņai, kas nepaliek uzņēmumā, t.sk., dividendēm, ar saimniecisko darbību nesaistītajiem izdevumiem, reprezentācijas izmaksām, kas pārsniedz noteikto apmēru u.c.). Līdz 2017.gada 31.decembrim ar UIN aplika gūto peļņu, piemērojot 15% likmi.

2. Politikas rezultāts. Konkurētspējīgs darbaspēka nodokļu slogs (vismaz Baltijas reģionā) un ienākumu nevienlīdzības samazināšanās strādājošiem iedzīvotājiem

Viens no nodokļu reformas mērķiem bija samazināt darbaspēka nodokļu slogu jeb nodokļu ķīļa/plaisas rādītājus⁵ un palielināt iedzīvotāju neto ienākumus.

1.2.tab. Rezultatīvie rādītāji 2018. – 2021.gadā (2.politikas rezultātam)

Rezultatīvais rādītājs		2018. gads	2019.gads	2020.gads	2021.gads
Darbaspēka nodokļu sloga rādītājs zemo algu saņēmējam (ar darba algu 67% apmērā no vidējās darba algas valstī) bez apgādībā esošām personām (2017.gads 41,9%)	Plānotais ¹	38,1%	38,1%	38,1%	38,0%
	Faktiskais	39,8%	39,7%	-	-
Darbaspēka nodokļu sloga rādītājs zemo algu saņēmējam (ar darba algu 67% apmērā no vidējās darba algas valstī) ar vienu apgādībā esošu personu (2017.gads 36,6%)	Plānotais ¹	32,1%	32,1%	32,1%	32,0%
	Faktiskais	35,0%	34,6%	-	-

¹ 2017.gada 24.maijā atbalstītajās pamatnostādnēs plānotais rādītājs.

Valdības akceptēto un Saeimas atbalstīto izmaiņu ietekmē nodokļu sloga 2018.gada izpildes rādītāji un turpmākās prognozes atšķiras no sākotnēji pamatnostādnēs plānotajiem

² Detalizētāku informāciju par IIN likmju izmaiņām skatīt Pamatnostādnēs ietverto uzdevumu 2018.gada izpildes novērtējuma 1.1.uzdevuma “Ienākuma nodokļa sloga samazināšana” informācijā par pasākuma izpildi.

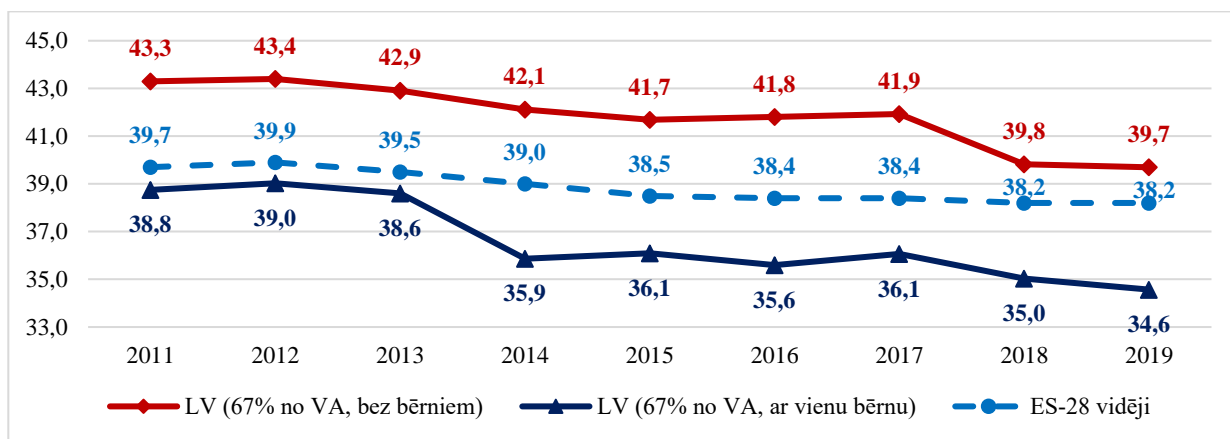
³ Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu griesti.

⁴ Detalizētāku informāciju par solidaritātes nodokļa izmaiņām skatīt Pamatnostādnēs ietverto uzdevumu 2018.gada izpildes novērtējuma 1.2.uzdevuma “Solidaritātes nodokļa atcelšana, ieviešot valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra otrā līmeņa griestus” informācijā par pasākuma izpildi.

⁵ **Darbaspēka nodokļu slogs** jeb ķīlis/plaisa (*tax wedge*) – raksturo starpību starp darba ņēmēja neto ienākumiem un to, cik šis darbaspēks izmaksā darba devējam. To aprēķina kā darba nodokļu (IIN un darba ņēmēja un darba devēja VSAOI) procentuālo attiecību pret darba algu pirms visu nodokļu nomaksas un darba devēja VSAOI summu.

rādītājiem. Proti, darbaspēka nodokļu sloga samazināšanu daļēji ierobežoja VSAOI likmes paaugstināšana par 1 procentpunktu.

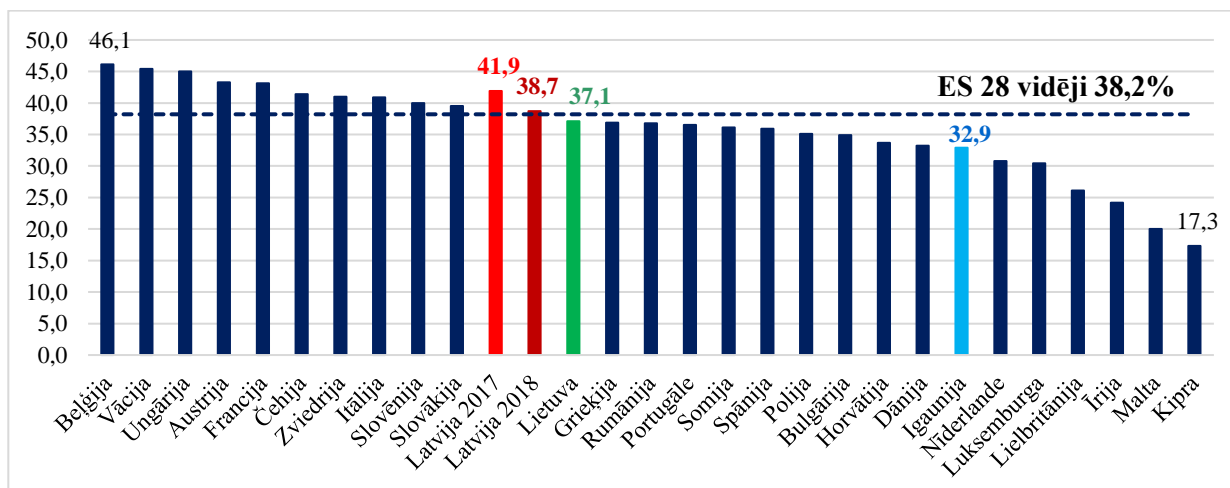
Pēc FM aprēķiniem 2019.gadā darbaspēka nodokļu sloga rādītājs zemo algu saņēmējiem (ar darba algu 67% apmērā no vidējās darba algas valstī) **bez apgādībā esošām personām**, salīdzinot ar 2017.gadu, **samazinājies par 2,2 procentpunktiem** un bija **39,7%**, bet darbaspēka nodokļu sloga rādītājs zemo algu saņēmējiem (ar darba algu 67% apmērā no vidējās darba algas valstī) **ar vienu apgādībā esošu personu samazinājies par 1,5 procentpunktu** un bija **34,6%** (skat. 1.1.att). Tomēr, tā kā vidējā darba alga nav konstants, bet mainīgs lielums, tad darba algai pieaugot, ja netiks līdzvērtīgi palielināts neapliekamais minimums, darbaspēka nodokļu slogs atkal sāks palielināties.

1.1.att. Darbaspēka nodokļu sloga izmaiņas strādājošajam, kas pelna 67% no vidējās algas (VA) 2011. – 2019.gadā, %

Avots: FM aprēķini uz 2020.gada februāri

Pēc Eurostat datiem nodokļu reformas rezultātā darbaspēka nodokļu sloga rādītājs strādājošajam bez apgādībā esošām personām, kas saņem 67% no vidējās darba algas Latvijā, samazinājies no 41,9% 2017.gadā līdz **38,7% 2018.gadā**, kas ir tikai nedaudz augstāk kā ES vidējais rādītājs. Pārējās Baltijas valstīs šis rādītājs bija attiecīgi 37,1% – Lietuvā un 32,9% – Igaunijā.

1.2.att. Darbaspēka nodokļu slogs zemo algu grupās strādājošam (67% no vidējās darba algas, bez apgādībā esošām personām) ES 2018.gadā, %

Avots: Eurostat dati

Arī Lietuvā un Igaunijā pēdējos gados ir veiktas būtiskas nodokļu reformas, kuru rezultātā tiek pakāpeniski samazināts darbaspēka nodokļu slogs.

Igaunijā būtiskas izmaiņas nodokļu politikas un pabalstu jomā tikai veiktas 2018.gadā, kad tika ieviests diferencētais neapliekamais minimums, kā arī palielināti pabalsti daudz bērnu ģimenēm. No 2018.gada **diferencētais neapliekamais minimums ir 500 euro** mēnesī, ko piemēro ienākumiem līdz 2 100 euro mēnesī. Savukārt papildu **pabalsts daudz bērnu ģimenēm** no 2018.gada ir **300 euro** mēnesī (**no 3 līdz 6 bērniem**), bet **no 7 vai vairāk bērniem - 400 euro** mēnesī (2017.gadā vecāku pabalsts tika piešķirts ģimenēm ar 7 vai vairāk bērniem 168,74 euro mēnesī). Tā piemēram, 2019.gadā ģimene ar trīs bērniem saņem ģimenes valsts pabalstu un papildu pabalstu kopā 520 euro mēnesī.

1.3.tab. Darbaspēka nodokļus ietekmējošie rādītāji Baltijas valstīs 2018. - 2020.gadā

	Latvija			Igaunija			Lietuva				
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020		
Minimālā darba alga, euro mēnesī	430			500	540	584	400 516 ¹ [pēc jaunās sistēmas]	430 555 ¹ [pēc jaunās sistēmas]	607		
IIN likme ² , %	Ienākums, euro gadā		IIN likme	20%			15%		Ienākums, euro gadā		IIN likme
	Līdz 20 004		20%						Līdz 136 344		20%
	no 20 004 līdz 55 000 (no 2019.g. līdz 62 800)		23%						Virš 136 344		27%
	virš 55 000 (no 2019.g. virs 62 800)		31,4%						Līdz 104 278		20%
								Virš 104 278		32%	
Neapliekamais minimums (NM) ³ , euro mēnesī	0 - 200	0 - 230	0-300	0 - 500			0 - 380	0 - 300	0 - 350		
NM _{min}	0	0	0	0			0	0	0		
NM _{max}	200	230	300	500			380	300	350		
AI _{min}	440	440	500	1200			400	555	607		
AI _{max}	1000	1100	1200	2100			1160	2555	2666		
Atvieglojums par bērniem ⁴ , euro mēnesī	200	230	250	154	154/ 254 ⁴		0				
VSAOI likme ⁵ , tai skaitā:	35,09%			37,40%			40,2%	21,29%			
- darba devēja, %	24,09%			33,80%			31,2%	1,79%			
- darbaņēmēja, %	11,00%			3,60%			9%	19,5%			
VSAOI «griesti», euro gadā	55 000	62 800	62 800	nav			nav	120 vidējās mēnešalgas gadā	84 vidējās mēnešalgas gadā		

¹ **Lietuvā no 2019.gada 1.janvāra** stājas spēkā vērīnīga nodokļu reforma, kuras rezultātā ievērojami samazinātas darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksas. Tāpēc panākta vienošanās starp darba devējiem un Lietuvas valdību, ka nodokļu samazinājums tiks kompensēts ar bruto ienākuma palielinājumu visiem darbaņēmējiem par 1,289 reizēm, kā rezultātā palielināsies darbaņēmēja ienākums, ko tas saņem pēc nodokļu nomaksas jeb "uz rokas."

² **Latvijā progresīvās IIN likmes** ieviestas no 2018.gada 1.janvāra. **Lietuvā no 2019.gada 1.janvāra** piemēro IIN likmi 27% apmērā, no 2020.gada 1.janvāra 32% apmērā ienākumam, kas pārsniedz VSAOI objekta maksimālo apmēru:

- 120 vidējās algas 2019.gadā [136 344 euro gadā (11 362x12)], 84 vidējās algas 2020.gadā [104 278 euro gadā (8 690x12)], 60 vidējās algas 2021.gadā.

³ **Latvijā diferencētais neapliekamais minimums**, ko piemēro atkarībā no gūto ienākumu apmēra, ieviests ar 2016.gada 1.janvāri, **Igaunijā** tas ir spēkā no 2018.gada 1.janvāra, bet **Lietuvā** jau no 2009.gada. Apzīmējumi tabulā:

NM_{max} - maksimālais mēnesī piemērojamais neapliekamais minimums;

NM_{min} - minimālais mēnesī piemērojamais neapliekamais minimums;

AI_{min} - apliekamā ienākuma minimālā robeža, līdz kurai tiek piemērots maksimālais gada neapliekamais minimums

AI_{max} - apliekamā ienākuma maksimālā robeža, līdz kurai tiek piemērots maksimālais gada neapliekamais minimums²

⁴ **Igaunijā** atvieglojumu par bērniem piemēro, sākot no otrā bērna. No 2020.gada 254 euro mēnesī sākot no trešā bērna **Lietuvā no 2018.gada** tiek atcelts atvieglojums par apgādībā esošu personu, bet tas tiek aizstāts ar ģimenes valsts pabalstiem par bērniem.

⁵ **Latvijā** no 2018.gada VSAOI likmē iekļauta veselības apdrošināšana 1% apmērā, **Lietuvā** – 9% (2018.gadā 3% darba devējam un 6% darbaņēmējam, 2019.gadā 6,98% darbaņēmējam), bet **Igaunijā** – 13%, kas ir darba devēja maksājums. **Lietuvā: darba devēja sociālās iemaksas tiek novirzītas:** 1,3% bezdarba apdrošināšanai, 0,16% nelaimes gadījumu darbā un arodslimību apdrošināšanai. **Darba devējs papildus maksā** 0,16% (2018.gadā 0,2%) iemaksas Garantijas fondā un 0,16% (2018.gadā 0,5%) ilgtermiņa darba pabalstu fondā (kopā darba devējs maksā 1,79%). Savukārt **darbaņēmēja iemaksas Lietuvā tiek novirzītas:** 8,7% pensiju apdrošināšanai, 3,8% slimību un maternitātes apdrošināšanai un 6,98% veselības apdrošināšanai. **Igaunijā** gan darba devējam, gan pašnodarbinātajiem ir jāmaksā sociālais nodoklis (33%), bet ne mazāks par summu, kas aprēķināta no mēneša minimālās algas. Sociālais nodoklis jāmaksā valsts veselības apdrošināšanas budžetā (13%) un pensiju apdrošināšanas fondā (20%). Ja persona ir pievienojusies pensiju apdrošināšanas sistēmas 2.pilāram, tad 16% (nevis 20%) tiek uzkrāti pensiju apdrošināšanas fondā un 4% - II pilāra pensiju fondam.

1.4.tab. Ģimenes valsts pabalsti Baltijas valstīs 2018. – 2020.gadā, euro mēnesī

Latvija ¹		Igaunija ²			Lietuva ³				
Par bērniem	2018-2020	Par bērniem	2018	2019	2020	Par katru bērnu	2018	2019	2020
Par pirmo	11,38	Par pirmo un otro	55	60			30 ³	50	60
Par otro	22,76	Par trešo un katru nākamo	100						
Par trešo	34,14	Piemaksas daudz bērnu ģimenēm							
Par ceturto un katru nākamo	50,07	No 01.07.2017.-2020							
Piemaksas daudz bērnu ģimenēm		No 3 līdz 6 bērniem	300 (pirms tam nebija)						
Par bērnu skaitu	No 01.03.2018	No 7 un vairāk bērniem	400 (pirms tam 168,74)						
Par diviem	10								
Par trim	66								
Papildus par katru nākamo	50								

¹ **Latvijā** no 1 līdz 15 gadiem (līdz 20 gadiem, ja māsās (pirms 2018.gada bija līdz 19.gadiem))

² **Igaunijā** līdz 16 gadiem (līdz 19 gadiem - ja māsās). **Igaunijā** līdz 2017.gadam bija spēkā arī piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta maznodrošinātām ģimenēm (2017.gadā, ja mēneša ienākumi uz ģimenes locekli **nepārsniedza** Statistikas biroja noteikto relatīvo nabadzības sliekšni 394 euro mēnesī, par vienu bērnu piemaksāja 45 euro mēnesī, bet par diviem – 90 euro mēnesī. No 2018.gada šīs piemaksas ir atceltas, jo tās atzītas par mazefektīvām.

³ **Lietuvā** no 2018.gada 1.janvāra IIN atvieglojums par apgādājamiem bērniem aizstāts ar ģimenes valsts pabalstu par bērniem. **Lietuvā** ir spēkā piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta maznodrošinātām ģimenēm (2018.gadā, ja mēneša ienākumi uz ģimenes locekli **nepārsniedza** 183 euro mēnesī, par bērnu no 0 līdz 2 gadiem piemaksāja 28,5 euro mēnesī, par bērnu no 2 līdz 18 gadiem piemaksāja 15,2 euro mēnesī. 2019.gadā, ja mēneša ienākumi uz ģimenes locekli **nepārsniedza** 183 euro mēnesī, par bērnu piemaksāja 20 euro mēnesī. 2020.gadā, ja mēneša ienākumi uz ģimenes locekli **nepārsniedza** 250 euro mēnesī, par bērnu piemaksā 40 euro mēnesī.). Ģimenēm ar 3 vai vairāk bērniem maksā piemaksu pie pabalsta bez ienākumu pārbaudes

Lietuvā no 2019.gada veikta vērīenīga nodokļu reforma, kas turpināsies līdz pat 2021.gadam, un kuras mērķis ir veidot paredzamu un stabilu nodokļu vidi 3 gadiem ar konkurētspējīgu zemāko darbaspēka nodokļu slogu Baltijas valstīs. Ar reformu tiek ieviestas šādas būtiskākās nodokļu izmaiņas no 2019.gada (detalizētāk sk. 1.3.tab. un 1.4.tab.)⁶:

- 1) IIN pamatlīkme, ko piemēro algota darba ienākumam, palielināta no 15% 2018.gadā uz 20% 2019.gadā, pie tam šis pieaugums tiks novirzīts pamatpensijas finansēšanai no valsts pamatbudžeta (skat. 3.punktu). Ieviesta arī progresīvā likme 27% (**32% no 2020.gada**) apmērā ienākumam, kas pārsniedz sociālās apdrošināšanas iemaksu objekta maksimālo apmēru jeb “griestus” (skat. 2.punktu);
- 2) ieviesti sociālās apdrošināšanas iemaksu “griesti”, ar kuru palīdzību plānots radīt vairāk jaunu labi apmaksātu darba vietu:
 - 2019.gadā: 120 vidējās darba algas gadā [136 344 euro gadā (11 362x12)];
 - 2020.gadā: 84 vidējās darba algas gadā [104 278 euro gadā (8 690x12)];
 - 2021.gadā: 60 vidējās darba algas gadā;
- 3) būtiski samazināta darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksu likme no 31,2% 2018.gadā uz 1,79% 2019.gadā, pilnībā atceļot darba devēja iemaksas pensijas apdrošināšanai (2018.gadā – 22,3%), veselības apdrošināšanai (2018.gadā – 3%) un maternitātes un slimību apdrošināšanai (2018.gadā – 3,6%). Savukārt palielināta darba ņēmēja iemaksu likme no 9% 2018.gadā uz 19,5% 2019.gadā, palielinot darba ņēmēja iemaksas pensiju apdrošināšanai (no 3% 2018.gadā uz 8,72% 2019.gadā), veselības apdrošināšanai (no 6% 2018.gadā uz 6,98% 2019.gadā) un slimību apdrošināšanai (no 0% 2018.gadā uz 3,8% 2019.gadā);

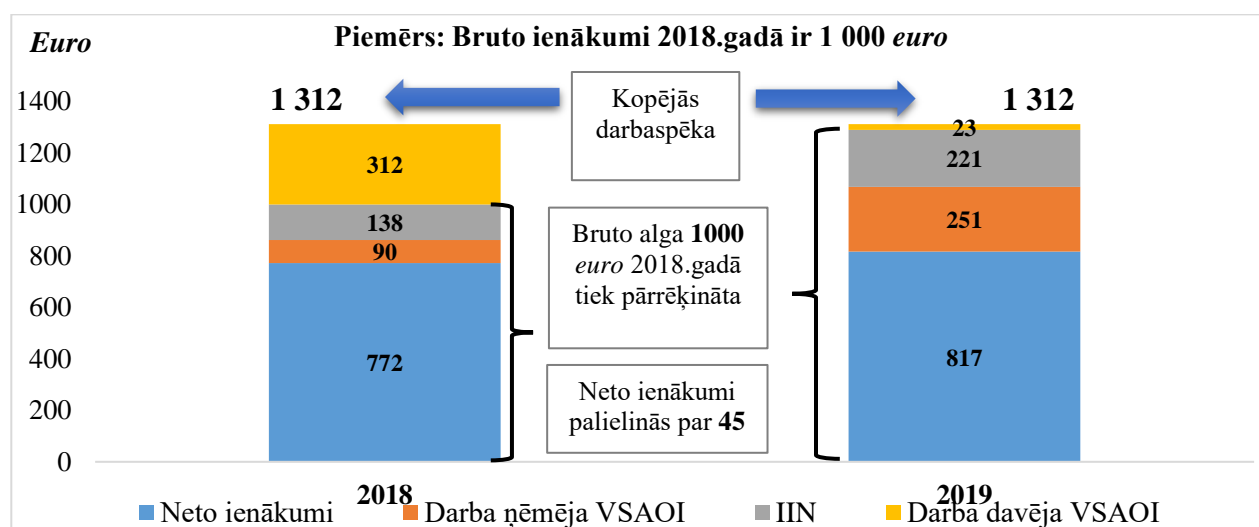
⁶ Informācija no Lietuvas valsts prezentācijas, kas tika prezentēta Baltijas valstu nodokļu ekspertu tikšanās laikā 2018.gada septembrī

1.5.tab. VSAOI likmes izmaiņas 2018. – 2019.gadā Lietuvā

	2018	2019/2020
Kopā sociālā nodokļa iemaksas (VSAOI), no tās:	39,5%	21,29%
Darba devēja likme, tai skaitā:	31,2%	1,79%
-pensiju apdrošināšanai	22,3%	-
-veselības apdrošināšanai	3%	-
-bezdarba apdrošināšanai	1,4%	1,3%
-maternitātes un slimību apdrošināšanai	3,6%	-
-nelaimes gadījumu darbā un arodslimību apdrošināšanai	0,2%	0,16%
-citas iemaksas (nav sociālais nodoklis)	0,7%	0,32%
Darba ņēmēja likme, tai skaitā:	9%	19,50%
-pensiju apdrošināšanai	3%	8,72%
-veselības apdrošināšanai	6%	6,98%
-maternitātes un slimību apdrošināšanai	-	3,80%

- 4) paplašināts neapliekamā minimuma pielietojums, t.i. ienākumi, kuriem piemēro neapliekamo minimumu palielināti no 1 160 līdz 2 555 *euro* mēnesī (**2020.gadā 2 666 *euro* mēnesī**), vienlaicīgi palielināta alga no 400 līdz 555 *euro* mēnesī (**2020.gadā 607 *euro* mēnesī**), kurai piemēro maksimālo neapliekamo minimumu 300 *euro* mēnesī 2019.gadā (350 *euro* mēnesī 2020.gadā);
- 5) atcelti atvieglojumi par apgādībā esošām personām (2018.gadā 200 *euro* mēnesī), kas tiek aizstāts ar ĢVP palielināšanu no 30 *euro* līdz 50 *euro* mēnesī (**2020.gadā 60 *euro* mēnesī**) par katru bērnu;
- 6) ieviests IIN atvieglojums par veiktajām iemaksām 2.līmeņa pensiju fondos, kas pārsniedz 3% no bruto darba samaksas – 1 500 *euro* gadā, bet ne vairāk kā 25% no apliekamā ienākuma;
- 7) palielināta minimālā alga no 400 *euro* mēnesī 2018.gadā uz 430 *euro* mēnesī 2019.gadā (vai pēc jaunās sistēmas no 516 uz 555 *euro* mēnesī). 2020.gadā minimālā alga palielināta līdz **607 *euro***.

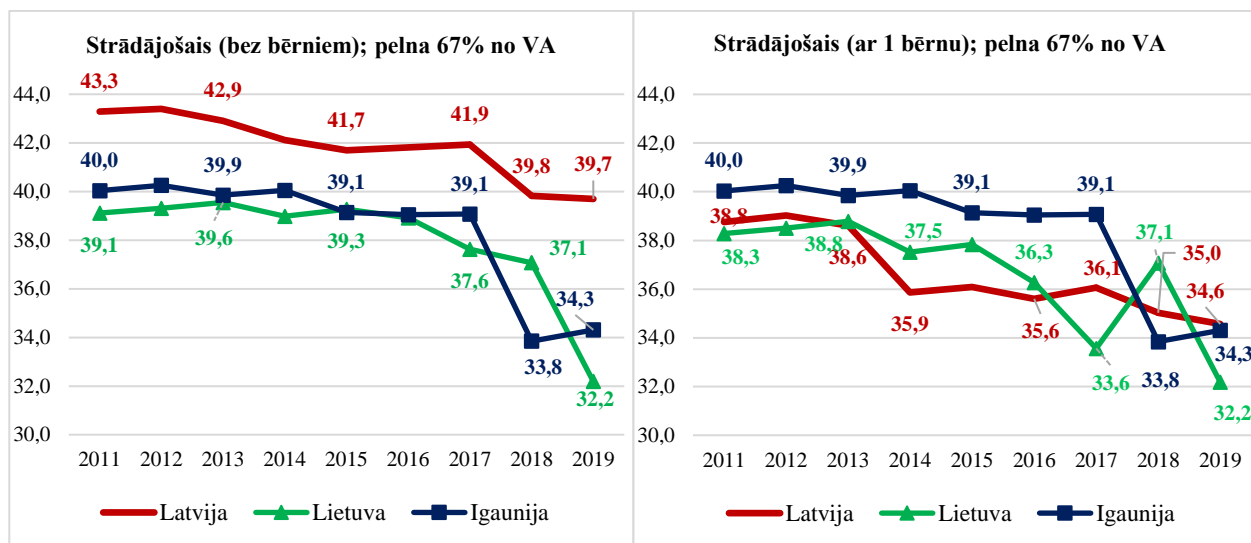
Turklāt starp darba devējiem un Lietuvas valdību noslēgta vienošanās, ka nodokļu samazinājums tiks kompensēts ar bruto ienākuma palielinājumu visiem darba ņēmējiem par 1,289 reizēm, kā rezultātā palielināsies darba ņēmēja ienākums, ko tas saņem pēc nodokļu nomaksas jeb “uz rokas” (skat. piemēru 1.3.attēlā).

1.3.att. Lietuvas piemērs ar izmaiņām nodokļu apmērā un neto ienākumā pie bruto algas 1 000 *euro* mēnesī 2018. – 2019.gadā

Avots: Informācija no Lietuvas Finanšu ministrijas prezentācijas, kas tika prezentēta Baltijas valstu nodokļu ekspertu tikšanās laikā 2018.gada septembrī

1.4.attēlā redzamas darbaspēka nodokļu sloga izmaiņas pēc nodokļu reformām visās trijās Baltijas valstīs.

1.4.att. Darbaspēka nodokļu slogs strādājošajam ar ienākumiem 67% apmērā no vidējās darba algas 2011. – 2019.gadā

Avots: FM aprēķini uz 2020.gada februāri

Kā redzams 1.4.attēlā, pēc veiktās nodokļu reformas darbaspēka nodokļu sloga rādītājs zemo algu saņēmējiem (kas saņem 67% no vidējās darba algas) bez apgādībā esošām personām Latvijā samazināts no 41,9% 2017.gadā uz 39,7% 2019.gadā, tomēr Igaunijā un Lietuvā tas ir samazināts vēl nozīmīgāk – Igaunijā no 39,1% 2017.gadā uz 34,3% 2019.gadā, bet Lietuvā no 37,6% 2017.gadā uz 32,2% 2019.gadā.

Savukārt ar vienu apgādībā esošu personu darbaspēka nodokļu sloga rādītājs zemo algu saņēmējiem (kas saņem 67% no vidējās darba algas) Latvijā samazināts no 36,1% 2017.gadā uz 34,6% 2019.gadā, Igaunijā no 39,1% 2017.gadā uz 34,3% 2019.gadā, bet Lietuvā no 33,6% 2017.gadā uz 32,2% 2019.gadā. Jāatzīmē, ka uz Lietuvā veikto darbaspēka nodokļu reformu tomēr jāraugās piesardzīgi, jo tā pilnībā maina sociālās apdrošināšanas iemaksu sistēmu, ļaujot darba devējam neveikt iemaksas par savu darbinieku pensiju, veselības, kā arī maternitātes un slimību apdrošināšanu.

Kopumā secināms, ka darbaspēka nodokļu reformas Latvijā ir jāturpina, lai mazinātu ienākumu nevienlīdzību un padarītu darbaspēka nodokļu slogu konkurētspējīgu ar pārējām Baltijas valstīm.

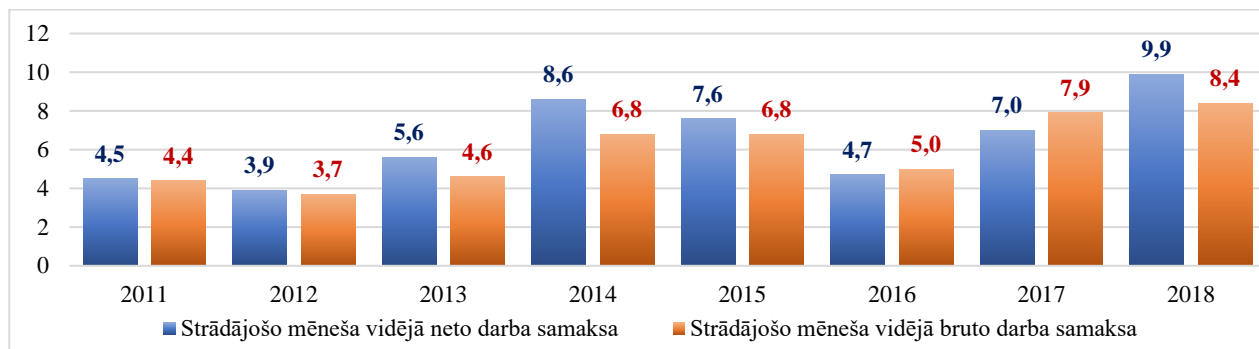
Darbaspēka nodokļu sloga rādītāju ietekmē gan bruto algas pieaugums, gan darbaspēka nodokļu izmaiņas.

2018.gadā darba samaksa auga straujāk nekā iepriekšējos periodos un tās pieaugums sasniedza 8,4%, un mēneša vidējā bruto darba samaksa bija 1 004 euro. Darba samaksa 2018.gadā gandrīz vienādi strauji palielinājusies gan sabiedriskajā, gan privātajā sektorā – attiecīgi par 8,5% līdz 1 032 euro un par 8,4% līdz 991 euro, salīdzinot ar 2017.gadu. Straujāku vidējās algas kāpumu 2018.gadā nosaka ekonomikas izaugsme un augošais pieprasījums pēc darbiniekiem, minimālās algas (turpmāk – MA) paaugstinājums par 50 euro līdz 430 euro mēnesī, kā arī finansējuma palielinājums darba samaksai atsevišķām sabiedriskā sektora strādājošo kategorijām aizsardzības un veselības resoros, kā arī VID.

2019.gadā, saglabājoties stabilai ekonomikas izaugsmei, turpinājās salīdzinoši straujš darba samaksas pieaugums, un gada pirmajā pusē, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, mēneša vidējā bruto darba samaksa pieauga par 7,8%, sasniedzot 1 060 euro. Kāpums gan bija nedaudz

lēmāks nekā 2018.gadā, jo 2019.gadā netika veikts MA paaugstinājums, kas līdzās ekonomikas izaugsmei vēl papildus veicinātu vidējās darba samaksas pieaugumu.

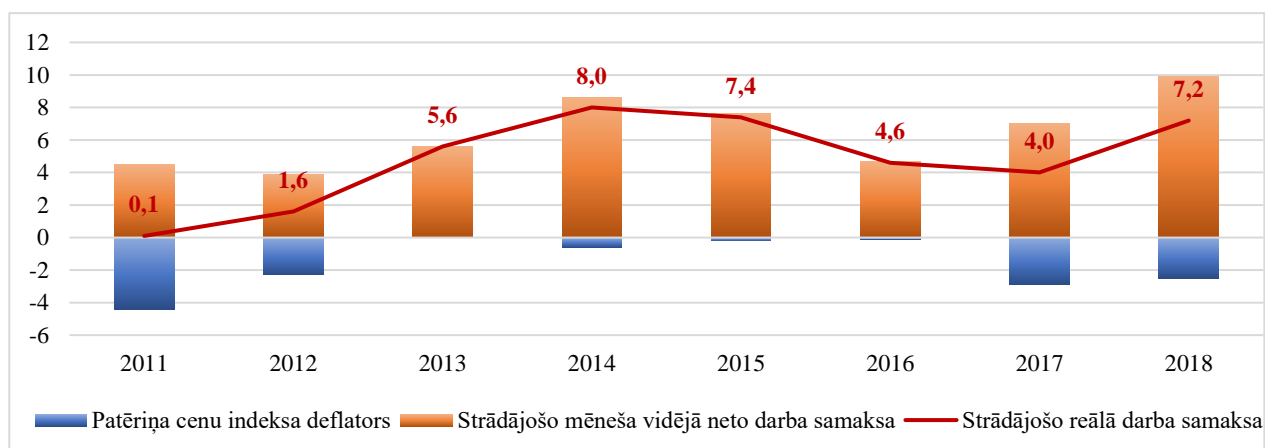
Darba samaksas pieaugums privātajā sektorā 2019.gadā bijis būtiski straujāks nekā sabiedriskajā sektorā, un 2019.gada pirmajā pusē, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo periodu, vidējā darba samaksa privātajā sektorā palielinājusies par 8,6% līdz 1 059 *euro*. Savukārt sabiedriskajā sektorā vidējā alga šogad augusi par 6,4% līdz 1 066 *euro*. Augstāko darba samaksas līmeni sabiedriskajā sektorā turpina noteikt augstākās algas valsts un pašvaldību uzņēmumos, kamēr vispārējās valdības sektorā vidējā darba samaksa ir zemāka – 1 013 *euro*. 2019.gada pirmajā pusē un jau kopš 2016.gada tā atpaliek no privātā sektora līmeņa.

1.5.att. Strādājošo mēneša vidējās darba samaksas pieaugums 2011. - 2018.gadā, %

Avots: CSP dati

Neto ienākumu būtisko pieaugumu pēdējos gados noteicis gan bruto algas straujš kāpums, gan mērenais inflācijas līmenis, gan algas nodokļu pazemināšana, paaugstinot diferencēto neapliekamo minimumu un pazeminot IIN nodokļa likmes. 2018.gadā **reālās neto darba samaksas (pirktspējas) pieaugums bija 7,2%**, ko noteica bruto darba samaksas pieaugums un mērenais inflācijas līmenis. 2019.gadā, kad nodokļu izmaiņas netika veiktas, reālo ienākumu pieaugums kļuvis nedaudz lēnāks, ko ietekmējusi arī nedaudz augstāka inflācija. 2019.gada pirmajā ceturksnī salīdzinājumā ar 2018.gada pirmo ceturksni strādājošo iedzīvotāju pirktspēja palielinājās par 4,6%, bet otrajā ceturksnī tā auga par 4,1%.

1.6.att. Strādājošo reālās darba samaksas (pirktspējas) pieaugums 2011. – 2018.gadā, %

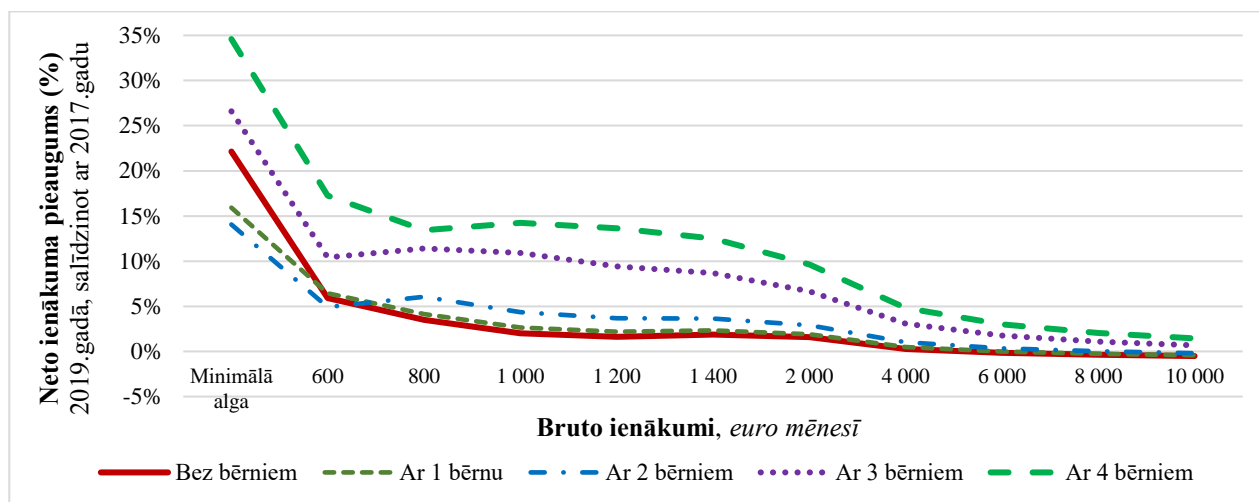
Avots: CSP dati

Darbaspēka nodokļu reforma 2018.gadā, palielinot strādājošo iedzīvotāju rīcībā paliekošos ienākumus, ko tie varēja novirzīt patēriņam, veicināja straujāku privātā patēriņa pieaugumu un attiecīgi straujāku ekonomikas izaugsmi.

Ienākumu pieaugumu ietekmēja arī ģimenes valsts pabalsta (turpmāk – ĢVP) izmaiņas, kas

nosaka piemaksas pie ĢVP no 2018.gada 1.marta: par diviem bērniem – 10 *euro* mēnesī, par trim bērniem – 66 *euro* mēnesī un par katru nākamo bērnu – par 50 *euro* mēnesī lielāks nekā par iepriekšējo bērnu, t.i.: par četriem bērniem – 116 *euro* mēnesī, par pieciem bērniem – 166 *euro* mēnesī, par sešiem bērniem – 216 *euro* mēnesī utt.

Kā redzams 1.7.attēlā, iepriekš minēto darbaspēka nodokļu izmaiņu un ĢVP palielināšanas rezultātā neto ienākumi 2019.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, ir palielinājušies gandrīz visiem nodarbinātajiem. Visbūtiskāk ienākumi ir palielinājušies zemāku ienākumu saņēmējiem (piemēram, darba ņēmējam bez bērniem, kas saņem minimālo darba algu, neto ienākums ir palielinājies par 22%) un personām ar bērniem (piemēram, darba ņēmējam ar četriem bērniem, kas saņem minimālo darba algu, neto ienākums ir palielinājies par 35%).

1.7.att. Neto ienākumu pieaugums (kopā ar ĢVP) 2019.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu

Avots: FM aprēķini

3. Politikas rezultāts. Ierobežota ēnu ekonomika un nodokļu samaksas motivācijas uzlabošanās.

Ēnu ekonomikas īpatsvara noteikšanai izmanto dažādas novērtēšanas metodes, un atkarībā no izmantotās metodes var atšķirties ēnu ekonomikas īpatsvara novērtējuma rezultāti.

Pēc austriešu ekonomikas profesora F.Šneidera (*F.Schneider*) pētījuma ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā konsekventi samazinās. Ja 2016.gadā ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā bijis aptuveni 22,9%, tad 2018.gadā tas jau bija 20,2% no IKP, kas ir par 1,1% mazāk nekā 2017.gadā. Profesors F.Šneiders ēnu ekonomikas novērtēšanā izmanto netiešo metodi makroekonomikas rādītāju un indikatoru līmenī. 2019. gadā, saskaņā ar profesora F.Šneidera prognozēm, ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā turpina samazināties un 2019.gadā tas veido 19,9% no IKP. Šī pētījuma dati liecina, ka Latvijā ir mazākais ēnu ekonomikas īpatsvars starp trim Baltijas valstīm.

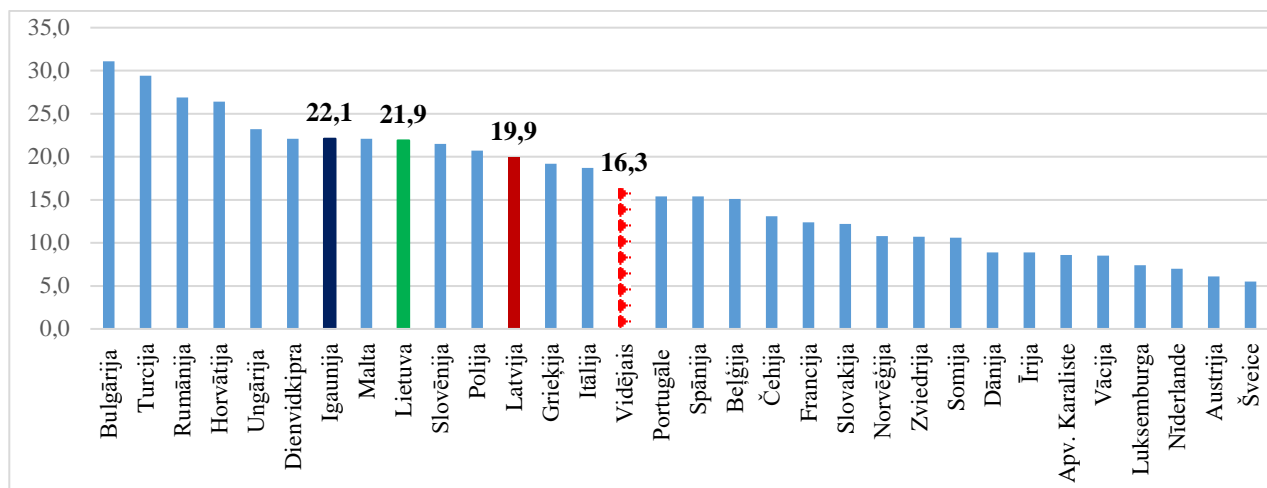
1.6.tab. Rezultatīvie rādītāji 2018. – 2021.gadā (3.politikas rezultātam)

Rezultatīvais rādītājs		2018.gads	2019.gads	2020.gads	2021.gads
Ēnu ekonomikas īpatsvars ¹ (2015.gads 23.6%)	Plānotais ²	21% no IKP	20% no IKP	19% no IKP	18,3% no IKP
	Faktiskais	20,2% no IKP	19,9% no IKP	-	-

¹ Tiek izmantots Austrijas Johanesa Keplera Universitātes profesora Frīdriha Šneidera novērtējums, kas balstīts uz makroekonomikas datu modeļa rezultātiem un, kas mēra ēnu ekonomikas apmērus 31 Eiropas valstī un 5 citās OECD valstīs.

² 2017.gada 24.maijā atbalstītajās pamatnostādņēs plānotais ēnu ekonomikas īpatsvars no IKP.

F.Šneidera pētījuma dati atspoguļo ēnu ekonomikas īpatsvara salīdzinājumu Eiropas valstīs. Pētījumā vidējais rādītājs 31 Eiropas valstī 2019.gadā ir novērtēts 16,3% no IKP.

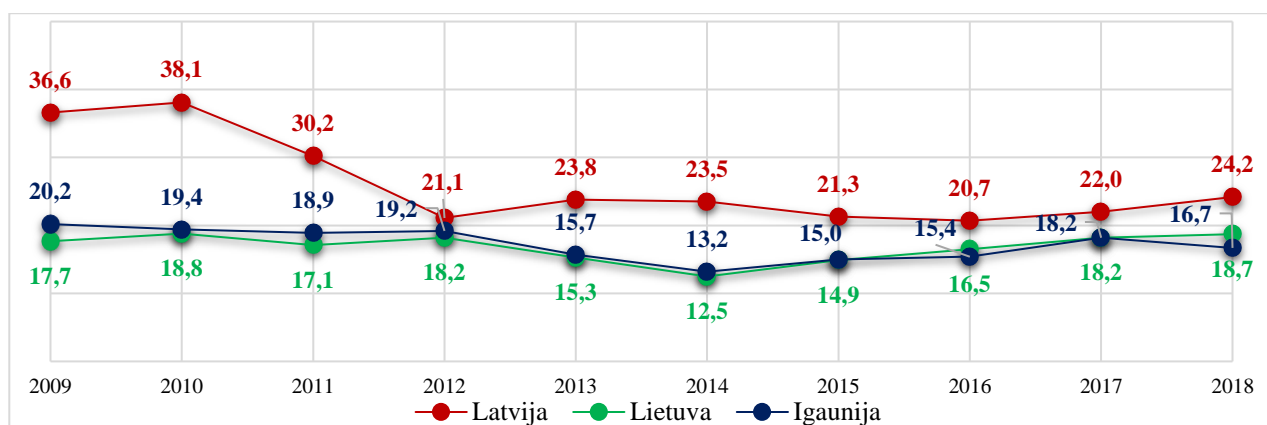

1.8.att. Ēnu ekonomikas īpatsvars procentos no IKP 31 Eiropas valstī 2019.gadā

Avots: Lincas Universitātes profesora Dr. F. Šneidera pētījums "Latest developments of the Shadow economy in Lithuania and of government's reform efforts: First Results", June 2019

Pēc Latvijas pētnieku Dr. A.Saukas un Dr. T.Putniņa pētījuma datiem ēnu ekonomikas īpatsvars 2017.gadā Latvijā bija 22% no IKP, kas bija par 1,3% vairāk nekā 2016.gadā, liecina pētījuma "Ēnu ekonomika Baltijas valstīs 2009 - 2018" rezultāti. Minētais ēnu ekonomikas indekss tiek noteikts katru gadu, balstoties uz Dr. T.Putniņa un Dr. A.Saukas izstrādāto metodoloģiju (2015.g.) un izmantojot Baltijas valstu uzņēmēju aptaujas. Aptaujās izmanto vairākus aptaujāšanas un datu vākšanas paņēmienus, kuri iepriekšējos pētījumos izrādījušies efektīvi iespējami ticamāku atbilžu saņemšanai. Lai aprēķinātu ēnu ekonomikas īpatsvaru procentos no IKP, indeksā tiek iekļauti aprēķini par neuzrādītajiem uzņēmējdarbības ienākumiem, neregistrētajiem vai slēptajiem darbiniekiem, kā arī neuzrādītajām aplokšņu algām.

Pēc Dr. A.Saukas un Dr. T.Putniņa publicētajiem pētījuma datiem par ēnu ekonomikas indeksu Baltijas valstīs, ēnu ekonomikas īpatsvars 2018. gadā Latvijā ir bijis 24,2% no IKP, kas ir par 2,2% vairāk nekā 2017. gadā. Šo pētnieku pētījumu dati konsekventi norāda, ka Latvijā ēnu ekonomikas īpatsvars ir lielākais Baltijā.

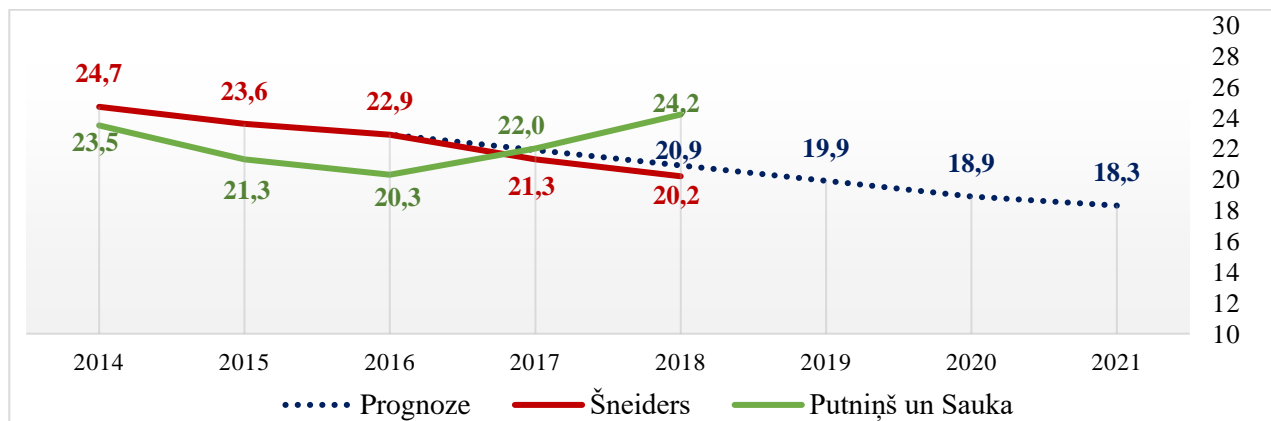

1.9.att. Ēnu ekonomika Baltijas valstīs 2009. – 2018. gadā, procentos no IKP

Avots: Pētījums "Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009. - 2018. gadā", SSE Riga Ilgtspējīga biznesa centrs, A. Sauka, T. Putniņš

Minētās atšķirības abos pētījumos ir izskaidrojamas ar pētnieku izmantotām dažādām pētījumu metodēm. Tāpēc, novērtējot ēnu ekonomikas rādītājus Latvijā, FM izmanto abus šo

pētījumu datus. Kopumā jāsecina, ka izmantojot ēnu ekonomikas pētījumos tiešās un netiešās novērtēšanas metodes, ēnu ekonomikas apjoms Latvijā pēdējos gados **nedaudz pārsniedz 20% no IKP**.

1.10.att. Ēnu ekonomikas lieluma dinamika, procentos no IKP Latvijā

Avots: Pētījums "Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009. - 2018. gadā", SSE Riga Ilgtspējīga biznesa centrs, A. Sauka, T. Putniņš; Lincas Universitātes profesora Dr. F. Šneidera pētījums "Latest developments of the Shadow economy in Lithuania and of government's reform efforts: First Results", June 2019

Savukārt, VID veiktie aprēķini liecina, ka pēdējo gadu periodā visiem nodokļu plaису rādītājiem Latvijā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija vērojama samazinājuma tendence. 2017.gadā IIN plaisa veidoja 15,3%, VSAOI plaisa bija 15,2%. 2018.gadā IIN plaisa samazinājusies līdz 14,8%, bet VSAOI plaisa ir nedaudz palielinājusies – līdz 15,7%.

1.7.tab. PVN, VSAOI un IIN nodokļu plaису¹ rādītāji 2017. – 2019.gadā

Rezultatīvais rādītājs ²	2017. gads (faktiski)	2018. gads (faktiski)	2019.gads (prognoze)
PVN kopējā plaisa	12,1%	10,2%	9,4%
VSAOI kopējā plaisa	15,2%	15,7%	14,9%
IIN kopējā plaisa	15,3%	14,8%	14,5%

¹ Nodokļu plaisa (angļu val. tax gap) ir nedeklarētās un deklarētās, bet nesamaksātās nodokļu summas attiecība pret potenciālo nodokļu masu, kas tiktu aprēķināta un iekasēta ar nosacījumu, ka visi nodokļu maksātāji pilnā apmērā izpilda savas nodokļu saistības. Nodokļu plaису analīze tiek izmantota, lai novērtētu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas apjoma un pārvaldītu ar nodokļu pakļaušanos saistītus riskus.

² Nodokļu plaису aprēķinus iespējams veikt tikai ar viena gada nobīdi, tādēļ rādītāju faktiskā vērtība par 2019.gadu tiks aprēķināta 2020.gada 2.ceturksnī – 4.ceturksnī.

Arī PVN plaисai ir tendence samazināties. 2014.gadā tā bija 21,2%, 2015.gadā – 19,2%, 2016.gadā – 16,3%, bet 2017.gadā – 12,1%. 2018.gadā ir novērtēts, ka PVN plaisa samazinājusies līdz 10,2%. PVN nodokļu plaису samazināšanos ir sekmējuši vairāki faktori, tostarp labvēlīgā ekonomiskā situācija valstī. Liela loma ir arī normatīvo aktu un administratīvo procedūru izmaiņām, kas ieviestas ēnu ekonomikas apkarošanas plāna ietvaros – PVN plaису samazināšanos ir sekmējusi reversās maksāšanas kārtības ieviešana vairākos problemātiskajos segmentos – būvniecības pakalpojumiem un sadzīves iekārtām, dārgmetālu aprietei, malkai un briketēm, mobilajiem telefoniem, klēpj datoriem, planšet datoriem.

Ēnu ekonomikas mazināšanas sekmēšanai nozīmīga loma ir gan sabiedrībai, gan uzņēmējiem, tāpēc ir svarīgi veidot ieinteresētību valsts un sabiedrības savstarpējā komunikācijā un uzticamībā, kas tiek veicināta ar informatīva, motivējoša un preventīva rakstura pasākumu realizēšanu, un tie ir svarīgi vienkopus, lai tādējādi nodrošinātu godprātīgu nodokļu nomaksu, mainītu sabiedrības domāšanas veidu un attieksmi, kā arī lai veidotu iedzīvotāju izpratni par godprātīgas nodokļu nomaksas nozīmīgumu valsts ilgtermiņa attīstībai un iedzīvotāju labklājības sekmēšanai.

Veikti tādi **informatīvie pasākumi** kā kampaņa “*Uzzini. Izproti. Pajautā VID*”. Tā ir VID informatīvā kampaņa, kuras galvenā ideja ir vērsta uz aktuālo jautājumu skaidrošanu darba ņēmējiem un darba devējiem, kas radušies kopš 2018.gada 1.janvāra līdz ar jaunās nodokļu reformas spēkā stāšanos. Tāpat ir jāmin “*Konsultē vispirms*” princips, kas tiek izmantots, lai uzlabotu savstarpējo sadarbību starp uzņēmējiem un uzraudzības iestādēm. Kā ļoti veiksmīgu ir jāmin valsts pārvaldes sociāli informatīvo kampaņu jeb pretkrāpšanas kustību “*#Atrāpies*”, kurā ir apvienojušās Latvijas valsts pārvaldes iestādes, kas cīnās pret ēnu ekonomikas izpausmēm un citām negodprātīgām darbībām un kustības viens no galvenajiem uzdevumiem ir panākt iedzīvotāju nulles toleranci pret jebkāda veida krāpnieciskām darbībām valstī. Vienlaikus ir jāmin vairākas VID ieviestas mobilās lietotnes, lai sekmētu ēnu ekonomikas ierobežošanu un veicinātu komunikāciju, ātru informācijas apmaiņu starp valsts pārvaldi un sabiedrību, kā piemēram, “*Aizdomīgie darījumi*”, kuras izveidošanas mērķis ir veicināt iedzīvotāju aktivitāti ēnu ekonomikas apkarošanā. Minētā lietotne sniedz iespēju ērti informēt VID par aizdomīgi izsniegtiem darījumu apliecinājošiem dokumentiem (tai skaitā kases čekiem). Savukārt mobilā lietotne “*Attaisnotie izdevumi*” nodrošina attaisnoto izdevumu apliecinājošu dokumentu, piemēram, čeku fotogrāfiju un to aprakstu pakāpenisku uzkrāšanu kalendāra gada laikā, lai, aizpildot Gada ienākumu deklarāciju VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, šos attaisnojuma dokumentus varētu ērti pievienot deklarācijai.

Motivējošie pasākumi ir pasākumi, kas saistīti ar administratīvā sloga samazināšanu, saistību izpildes sasaisti ar valsts sniegtajiem labumiem un citiem godīgus uzņēmējus motivējošiem pasākumiem. Kā piemēram, “*Padziļinātās sadarbības programma*”, kas ir uzsākta 2012.gadā. To pilnveidojot, 2019.gada 1.janvārī stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.748, kas paredz jaunu “*Padziļinātās sadarbības programmas moduli*” un tās galvenā ideja ir sekmēt sadarbību, savstarpēju uzticēšanos starp uzņēmēju un VID, kas sniedz virkni priekšrocību saņemšanu atbilstoši dalībniekam piešķirtajam līmenim (zelta, sudraba un bronzas), piemēram, atbildes sniegšana uz rakstisku iesniegumu – 10 darba dienu laikā; atbildes sniegšana uz telefoniski un elektroniski Elektroniskās deklarēšanas sistēmā uzdotu jautājumu īsāka laika periodā (5 vai 7 darba dienu laikā) u.c.

Veiktie **preventīvie pasākumi** ir:

- sadarbības stiprināšana starp Uzņēmumu reģistru un VID (lai identificētu negodprātīgus uzņēmumus, kuriem nav nodoms veikt reālu saimniecisko darbību);
- kontu reģistra izveide (kas ir vienota datubāze, kurā tiks apkopotas ziņas par visiem kontu īpašniekiem Latvijas finanšu iestādēs);
- pienākums atklāt patiesos labuma guvējus (patiesā labuma guvēja atklāšana ir ieviesta ar mērķi ierobežot noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, kā arī nodrošināt pareizas, aktuālas informācijas pieejamību par juridisko personu patiesajiem labuma guvējiem);
- publiski pieejamas informācijas nodrošināšana (par darba devējiem, kuru darbinieku vidējais mēneša atalgojums ir valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmērā vai mazāks; par fiziskajai personai un juridiskās personas amatpersonai uzlikto administratīvo sodu darba samaksas noteikumu pārkāpšanas gadījumos);
- informācijas apmaiņa starp finanšu iestādēm un VID par fizisko personu konta apgrozījuma summām (paredz pienākumu kredītiestādei un maksājumu pakalpojumu sniedzējam līdz katra gada 1.februārim sniegt VID informāciju par saviem klientiem (fiziskajām personām - Latvijas Republikas rezidentiem), kuru kontu iepriekšējā gada kopējā debeta vai kredīta apgrozījuma summa vienas kredītiestādes vai maksājumu pakalpojumu sniedzēja ietvaros ir 15 000 *euro* vai vairāk).

Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes (turpmāk – Padome) 2016.gada 10.jūnija sēdē tika apstiprināts Valsts iestāžu darba plāns ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020.gadam, kurā iekļauti vairāki pasākumi ēnu ekonomikas ierobežošanas jomā. Padomes sekretariāta funkcijas

veikšanu nodrošina FM, organizējot iesniegto priekšlikumu apspriešanu ar iesaistītajām ministrijām vai organizācijām un nosakot pasākumus, kuri tiek virzīti izskatīšanai Padomē. Valsts iestāžu darba plānā ēnu ekonomikas ierobežošanai 2016. – 2020.gadam tiek ietverti arvien jauni pasākumi, nolūkā mazināt ēnu ekonomikas īpatsvaru noteiktā tautsaimniecības nozarē un valstī kopumā.

2020.gadā tiek turpināti pasākumi ēnu ekonomikas mazināšanai jau identificētās ēnu ekonomikas riska jomās (būvniecībā, transporta nozarē, restorānu un viesmīlības jomā, apsardzē u.c.), vienlaikus ieviešot jaunus pasākumus ēnu ekonomikas mazināšanai veselības aprūpes jomā, atkritumu apsaimniekošanas jomā, azartspēļu organizēšanas jomā, skaidras naudas līdzekļu aprites ierobežošanā.

Nekustamo īpašumu darījumu procesu caurskatāmības nodrošināšanai, proti, lai mazinātu fiktīvu un krāpniecisku darbību veikšanu nekustamo īpašumu darījumu jomā, kā arī iespējas legalizēt noziedzīgi iegūtus naudas līdzekļus un sekmētu nodokļu administrācijas kontroles funkcijas, nodokļu aprēķināšanas un maksāšanas uzskaiti, 2019.gada 1.maijā stājās spēkā grozījumi likumā *“Par nodokļiem un nodevām”*, kuros tika noteikts aizliegums uz skaidras naudas lietošanu nekustamo īpašumu darījumu jomā.

Turpinot darbu pie būvniecības nozares sakārtošanas un ēnu ekonomikas mazināšanas būvniecības nozarē, 2019.gadā ir pieņemti *“Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”*”, kas paredz no 2020.gada 1.janvāra paplašināt objektu loku, kuros ieviešama elektroniskās darba laika uzskaites sistēma, t.i., plānots, ka elektroniskās darba laika uzskaites sistēma būs ieviešama arī būvlaukumā, kurā būvdarbu izmaksas ir 350 000 *euro* vai vairāk (līdz tam elektroniskās darba laika uzskaites sistēma ieviešama, ja būvdarbu izmaksas ir 1 miljons *euro* vai vairāk). Savukārt, lai nodrošinātu, ka būvlaukumā tiek lietota normatīvajiem aktiem atbilstoša elektroniskās darba laika uzskaites sistēma, ar 2020.gada otro pusi būs jānodrošina, ka elektroniskās darba laika uzskaites sistēmai reizi divos gados jāveic ārējā drošības pārbaude.

2019.gadā ir pieņemti Grozījumi *Azartspēļu un izložu likumā, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, Elektronisko sakaru likumā un Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā*, lai mazinātu interaktīvo azartspēļu un interaktīvo izložu nelegālo tirgu Latvijā. Minētie regulējumi paredz noteikt liegumu personai piedalīties Latvijā nelicencētās interaktīvās azartspēlēs un interaktīvās izlozēs, kā arī personas atbildību par dalību tajās, pilnveido regulējumu attiecībā uz Latvijā nelicencēto interaktīvo azartspēļu un izložu organizētāju mājaslapu bloķēšanu un nosaka kredītiestādēm un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem pienākumu atteikt darījumus ar Latvijā nelicencētajiem interaktīvo azartspēļu un izložu organizētājiem, kā arī sniegt informāciju VID un Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijai par atteiktajiem darījumiem.

Ar 2020.gada sākumu ir ieviests valsts vienots no azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm *Pašatteikušos personu reģistrs*, lai ierobežotu azartspēļu un interaktīvo izložu spēlēšanas nelabvēlīgo ietekmi uz personām, kurām šis brīvā laika pavadīšanas un izklaides veids var kļūt nekontrolējams un pāriet nepārvaramā un pārmērīgā tieksmē. Šāds rīks dod iespēju personai noteikt sev liegumu piekļūt azartspēļu un interaktīvo izložu organizēšanas vietās, tādējādi mazinot iespējami negatīvo ietekmi ne tikai uz personu, bet arī uz līdzcilvēkiem.

2019.gadā ir pilnveidots juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanas regulējums, paredzot, ka atbildību par juridiskās personas nokavētajiem nodokļu maksājumiem varēs piemērot ne tikai valdes loceklim, bet arī juridiskās personas faktiskajam vadītājam. Tā rezultātā tiks sekmēta gan godprātīga nodokļu maksājumu veikšana, gan nodrošināta efektīva nodokļu iekasēšanas sistēma, nodrošinot, ka budžets saņems tam pienākošos juridiskās personas savlaicīgi neveiktos nodokļu maksājumus. Turklāt ar 2020.gadu VID būs plašākas tiesības sniegt informāciju par nodokļu maksātāja riskantajiem darījumu partneriem, kas nenoliedzami palīdzēs nodokļu maksātājiem izvairīties no negodprātīgiem darījumu partneriem un minimizēs risku tikt iesaistītiem krāpnieciskos darījumos.

Lai kopīgi cīnītos ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas un “*aplokšņu algām*”, veicinātu godīgas konkurences apstākļus, kā arī ieinteresētu pašus komersantus izrādīt iniciatīvu un izpratni sakārtot savas nozares nodokļu saistību izpildes jautājumus, FM un VID aktīvi sadarbojas arī ar nozaru asociācijām.

Viens no zīmīgiem pasākumiem ir jāmin “*Čeku loterijas likums*”, kas stājās spēkā 2019.gada 1.jūlijā. Viens no minētā likuma būtiskiem mērķiem ir mainīt sabiedrības attieksmi pret iesaistīšanos ēnu ekonomikā, proti, attīstīt sabiedrības vēlmi dot čeku, prasīt čeku, lai tādējādi sekmētu godīgu nodokļu nomaksu.

Attiecībā uz 2019.gadā veiktiem pasākumiem **skaidrās naudas aprites ierobežošanai** ir jāmin grozījumi likumā “*Par nodokļiem un nodevām*”, kas stājās spēkā 2019.gada 1.maijā un ir vērsti uz to, ka turpmāk nodokļu maksātājiem, tajā skaitā arī fiziskām personām, kuras neveic saimniecisko darbību, nav atļauts veikt skaidrā naudā nekustamo īpašumu atsavināšanas darījumus.

Vienlaikus attiecībā uz skaidrās naudas aprites ierobežojumiem ir jāmin pasākums attiecībā uz skaidrās naudas pārvietošanu uz robežas, proti, 2019.gada 1.jūlijā stājās spēkā grozījumi likumā “*Par skaidras naudas deklarēšanu uz valsts robežas*”, nosakot, ka fiziskā persona, kura, šķērsojot valsts iekšējo robežu, ievēd Latvijas Republikā vai izved no tās skaidru naudu 10 000 *euro* apmērā vai vairāk, pirms skaidras naudas izvešanas no Latvijas Republikas vai pēc skaidras naudas ievēšanas Latvijas Republikā pēc kompetentās iestādes amatpersonas pieprasījuma rakstveidā aizpilda skaidras naudas deklarācijas veidlapu, tajā sniegto ziņu patiesumu apliecina ar parakstu un iesniedz deklarāciju attiecīgajai kompetentās iestādes amatpersonai. Papildus tika veikti grozījumi *Krimināllikumā*, 195.2.panta otrā daļā paredzot kriminālatbildību par liela apmēra skaidras naudas, ko, šķērsojot valsts iekšējo robežu, ievēd Latvijas Republikā vai izved no tās, nedeklarēšanu vai nepatiesu deklarēšanu, ja skaidras naudas deklarācijas aizpildīšanu likumā noteiktajā kārtībā pieprasījusi kompetentās iestādes amatpersona.

2020.gadā FM valsts budžeta programmas 97.00.00 “*Nozaru vadība un politikas plānošana*” ietvaros ir uzsākusi darbu pie valsts pētījumu programmas “*Ēnu ekonomikas mazināšana ilgtermiņā ekonomikas attīstības nodrošināšanai*” īstenošanas. Valsts pētījumu programmas mērķis ir veicināt zinātnisku pētījumu izmantošanu valsts politikas plānošanā un lēmumu pieņemšanā noteiktās jomās. Zinātnisko pētījumu rezultāti par ēnu ekonomikas apmēru un tās ietekmējošiem faktoriem, kā arī zinātnisko pētījumu rezultātā ierosinātie priekšlikumi tiks izmantoti kā izsvērti un zinātniski pamatoti argumenti jaunu ēnu ekonomikas mazināšanu pasākumu ierosināšanai un īstenošanai.

4. Politikas rezultāts. Uzņēmumu rentabilitātes un produktivitātes paaugstināšana.

Pēc ekonomiskās izaugsmes tempu sabremzēšanās 2016.gadā, kad IKP pieauguma temps bija 2,1%, nākamajos divos gados bija vērojams būtisks IKP pieaugums. Latvijas ekonomiskā izaugsme 2017.gadā sasniedza 4,6% salīdzināmās cenās, ko veicināja augošais ārējais pieprasījums un investīciju plūsmas atjaunošanās, un tas bija straujākais kāpums pēdējo sešu gadu laikā. Līdzīga strauja ekonomiskā izaugsme saglabājās 2018.gadā, kad IKP pieauguma temps bija 4,8% salīdzināmās cenās.

Atbilstoši jaunākajām, *Latvijas Stabilitātes programmas 2019. - 2022.gadam* prognozēm, 2019.gadam IKP izaugsme tiek prognozēta 3,2% apmērā. Lai gan IKP pieauguma tempi nākamajiem gadiem prognozēti zemāki kā nodokļu reformas ietekmes izvērtējumā, IKP apjoms nominālā izteiksmē faktiskajās cenās 2019. - 2021.gadā būs lielāks, nekā plānots nodokļu politikas pamatnostādņēs.

1.8.tab. Rezultatīvie rādītāji 2018. – 2021.gadā (4.politikas rezultātam)

Rezultatīvais rādītājs		2018.gads	2019.gads	2020.gads	2021.gads
Iekšzemes kopprodukts (pieauguma temps salīdzināmajās cenās, %) (2017.gads 4,6%)	Plānotais ¹	4,3%	4,4%	4,3%	4,2%
	Faktiskais	4,8%	3,2%	-	-

¹ 2017.gada 24.maijā atbalstītajās pamatnostādņēs plānotais rādītājs.

Gandrīz visās Latvijas tautsaimniecības nozarēs 2018.gadā tika reģistrēta izaugsme. Investīciju pieaugums un noturīgais iekšējais pieprasījums veicināja uz iekšējo tirgu vērsto nozaru attīstību, kā piemēram, būvniecība, informācijas un komunikācijas pakalpojumi, kā arī sabiedriskā sektora pakalpojumu nozares. Labu izaugsmi spēja sasniegt transporta sektors, taču apstrādes rūpniecības pieaugums bija mērens, ko noteica ārējās ekonomiskās vides pasliktināšanās, īpaši gada otrajā pusē. Sašaurinoties nerezidentu biznesu apkalpojošajam banku sektoram, pievienotās vērtības sarukums turpinājās finanšu nozarē.

Dati par Latvijas ekonomikas izaugsmi 2018.gadā liecina, ka nodokļu reforma ir atstājusi pozitīvu ietekmi uz privātā patēriņa pieaugumu, kas palielinājies par 4,5% salīdzināmās cenās, kamēr pirms nodokļu reformas izstrādāšanas 2017.gadā Latvijas Stabilitātes programmā privātā patēriņa izaugsme 2018.gadam bija prognozēta 3,0% apmērā. Arī kopējā ekonomikas izaugsme 2018.gadā bijusi ievērojami straujāka, IKP palielinoties par 4,8%, kamēr pirms nodokļu reformas ekonomikas izaugsme 2018.gadam tika prognozēta 3,4% apmērā. Tomēr pašlaik pieejamā īstermiņa informācija vēl nedod iespēju precīzi izvērtēt, kāda šajā pieaugumā bijusi loma kopējam ekonomiskās aktivitātes pieaugumam Latvijā, tajā skaitā labvēlīgākas ārējās vides un atsevišķu vienreizēju faktoru ietekmē, un kāda nodokļu reformas ietekmei.

Neskatoties uz to, ka jau 2017.gadā bija spēcīgs investīciju kāpums, 2018.gadā investīciju pieaugums paātrinājies un sasniedzis 16,4%, salīdzinot ar 2017.gadu. Kopējais investīciju apjoms absolūtā izteiksmē 2018.gadā salīdzināmajās cenās bija 5 570 milj. *euro*. Savukārt investīciju apjoms faktiskajās cenās jeb ņemot vērā cenu izmaiņu ietekmi bija 6 732 milj. *euro*, kas ir par 19,1% vairāk nekā 2017.gadā.

Gandrīz pusi (44,1%) no kopējiem ieguldījumiem bruto pamatkapitālā faktiskajās cenās 2018.gadā veidoja nefinanšu investīcijas jeb uzņēmumu veiktās investīcijas, un to apjoms, salīdzinot ar 2017.gadu, palielinājās par 497 milj. *euro* jeb 20,1%, veidojot 2 971 milj. *euro*.

5. Politikas rezultāts. Vienkāršota nodokļu saistību izpilde un administrēšana, administrēšanas izmaksu samazināšana.

Latvija Pasaules Bankas *Doing Business 2020* reitingā par 2019.gadu saglabā augsto 19.vietu (190 valstu konkurencē). Kā arī Latvija 2019.gadā ierindota **16.vietā pēc nodokļu nomaksas rādītāja**. *Doing Business 2020* novērtējumā Latvijai izdevies būtiski uzlabot vērtējumu pozīcijā “*Investoru (mazākuma) tiesību aizsardzība*”, kur no 51.vietas 2018.gadā Latvija ir pakāpusies uz 45. vietu 2019.gadā.

1.9.tab. Rezultatīvie rādītāji 2018. – 2021.gadā (5.politikas rezultātam)

Rezultatīvais rādītājs		2018.gads	2019.gads	2020.gads	2021.gads
“Doing business” rādītājs pēc nodokļu nomaksas (2017.gads 15.vieta)	Plānotais ¹	15.vieta	15.vieta	14.vieta	14.vieta
	Faktiskais	13.vieta	16.vieta	-	-
Nodokļu administrēšanas izmaksas (viena iekasētā euro izmaksas 2016.gadā bija 0,0157 euro)	Plānotais ¹	0,013	0,0115	0,011	0,01
	Faktiskais	0,0128	0,0118 ²	-	-

¹ 2017.gada 24.maijā atbalsstūtajās pamatnostādņēs plānotais rādītājs.

² Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta 28.01.2020. veiktajiem aprēķiniem.

Pēc *Starptautiskā nodokļu konkurētspējas indeksa 2019*⁷ Latvijā ir **trešā konkurētspējīgākā** nodokļu sistēma OECD dalībvalstu vidū. Vērtējot atsevišķas nodokļu grupas, Latvija uzņēmējdarbības nodokļu novērtējumā ieņēmusi **1.vietu**, patērīna nodokļu konkurētspēja Latvijā ir 29.augstākā 36 OECD dalībvalstu vidū, savukārt īpašuma nodokļu un iedzīvotāju ienākuma nodokļu rādītājos Latvija ieņem 6.vietu.

Jāatzīmē arī FICIL *Ārvalstu investīciju vides indeksa 2019*⁸ vērtējums, kurā ārvalstu investori ir novērtējuši īstenoto nodokļu reformu. Ārvalstu investoru vidējais novērtējums par nodokļu reformas Latvijā rezultātiem bija 3,1, kas ir virs vidējā rādītāja (vērtējums skalā no 1 līdz 5, kur 1 atbilst “ļoti neveiksmīgi”, bet 5 – “ļoti veiksmīgi”).

Lai dažādām sabiedrības grupām izskaidrotu nodokļu reformā paredzēto, 2017.gadā īstenota kampaņa **#Lielākas algas #Stiprāki** uzņēmumi. Kampaņas aktivitātes tika īstenotas vairākos posmos. Pirms kampaņas sākuma tika identificēti viedokļu līderi (ekonomisti, baņķieri, politologi, augstskolu pasniedzēji u.c.) un viņiem nosūtīta visa aktuālākā skaidrojošā informācija par plānotajām izmaiņām. Pēc tam tika organizētas nozares ekspertu un viedokļu līderu publikācijas medijos, kā arī informatīvo materiālu publicēšana medijos.

Turpinot iesākto, 2018.gadā FM veica kampaņu **#Aug Latvija #Aug ienākumi**. Kampaņas ietvaros izstrādāti skaidrojoši ekspertu raksti, kā arī vizuāli, audio un video materiāli par svarīgākajiem nodokļu reformas aspektiem, kas tika publicēti FM un VID mājaslapās, kā arī sociālo mediju kontos un populārāko drukāto un interneta mediju saturos.

2019. gadā tika īstenota sociāli informatīva un izglītojoša kampaņa **Tavi nodokļi. Tava valsts**. Tās ietvaros tika izstrādāti video, audio un vizuālie materiāli par nodokļu politiku un valsts budžetu. Tie tika pārraidīti televīzijā, radio, izvietoti internetā, drukātajos un sociālajos medijos.

Lai vienkāršotu nodokļu saistību izpildi un administrēšanu, VID 2018. un 2019.gadā ir īstenojis šādus pasākumus:

- Starptautisko nodokļu maksātāju apkalpošanā:
 - no 2018.gada 11.janvāra VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (turpmāk - EDS) ir pieejama EDS lietotāja saskarne angļu un krievu valodā, ko nodrošina HUGO.lv integrētais mašintulkošanas serviss;
 - pilnveidota VID tīmekļa vietne www.vid.gov.lv, papildinot to ar sadaļu "Invest in Latvia" (angļu valodā) un "Инвестируй в Латвию" (krievu valodā);

⁷ Starptautisko nodokļu konkurētspējas indeksu 2019 veido ASV domnīca “Tax Foundation”. **Saite:** <https://taxfoundation.org/publications/international-tax-competitiveness-index/>

⁸ FICIL ir Ārvalstu investoru padome Latvijā. **Saite:** <https://www.ficil.lv/research/>

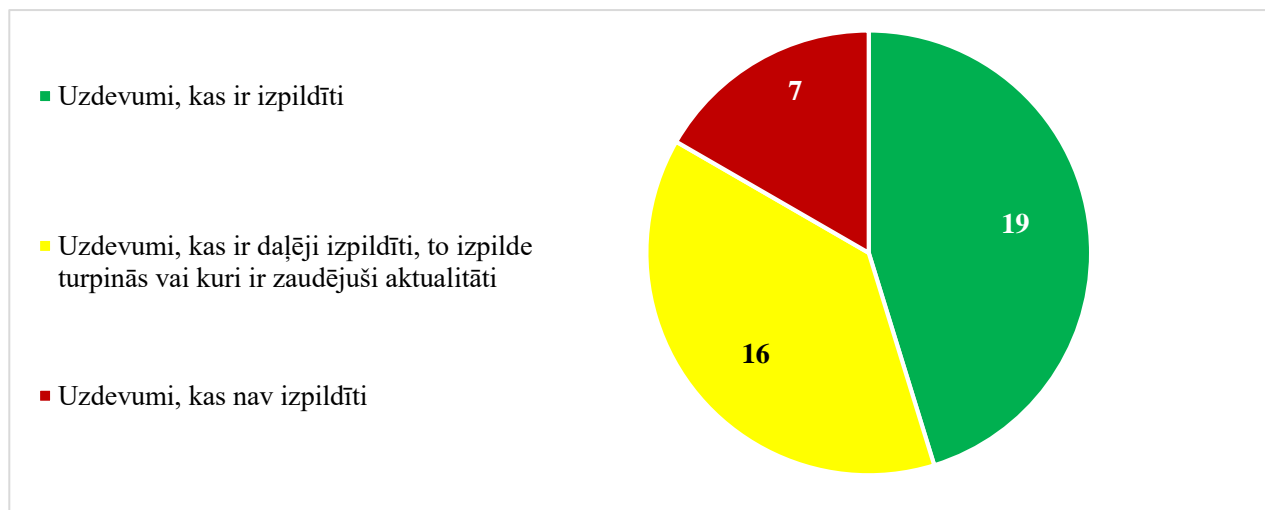
- grozīti VID iekšējie noteikumi Nr.55 “*Nodokļu revīzijas (audita) procesa kārtība Valsts ieņēmumu dienestā*”, kuru 82.punktā noteikts, ka “gadījumos, kad auditējamā komersanta īpašnieks, kurš ir ārvalstu investors, iesniedz iesniegumu ar lūgumu izsniegt nodokļu audita kopsavilkumu angļu valodā, auditoris sagatavo nodokļu audita kopsavilkumu un VID nodrošina tā tulkojumu angļu valodā un nosūtīšanu auditējamā komersanta īpašniekam”.
- Elektroniskās deklarēšanas sistēmas uzlabošanā un vienkāršošanā:
 - izstrādāti detalizēti apraksti shēmas veidā deklarācijas par ienākumu no kapitāla - nekustamo īpašumu aizpildīšanai EDS. Izmaiņas VID EDS ir ieviestas 2019.gadā (sākot ar deklarācijas iesniegšanas datumu par 2018.gadu);
 - aktualizēts vednis, lai nodokļu maksātāji varētu ērtāk un vienkāršāk aizpildīt deklarāciju par ienākumu no kapitāla pieauguma par atsavināto nekustamo īpašumu sākot ar 2018.gada 1.janvāri;
 - ieviesta vienkāršota gada ienākumu deklarācijas (turpmāk – GID) veidlapa sākot ar 2018.gada deklarācijām;
 - nodrošināta izziņu dalīšanās iespēja visām sadaļā “*Izziņas*” esošajām izziņām un reitingu izziņai;
 - izstrādāts EDS aptaujas modulis;
 - iesniedzot GID (sākot ar 2019.gadu), sistēma automātiski pielasīs e-kvītis GID sagatavotājam, par kurām nodokļu maksātājs ir sniedzis atļauju pakalpojuma sniedzējam nosūtīt ziņas VID.
- IIN pārmaksu atmaksas/piemaksas procesa optimizēšanā panākts, ka vidējais gada ienākumu deklarāciju apstrādes laiks 2019.gadā bija 38 dienas, kas ir par 5 dienām jeb 11,6% mazāk nekā 2018.gadā (43 dienas).
- Akcīzes preču aprītē:
 - nodrošināta akcīzes marku nosūtīšana mazajām alkoholisko dzērienu darītavām ārpus Rīgas, izmantojot VAS “Latvijas pasts” pakalpojumus;
 - ar 2019.gada 1.februāri ieviesta tiešsaistes sistēma atļauju un izziņu reģistrēšanai un kontroles mehānisms naftas produktu, kuriem piemēro samazinātu akcīzes nodokļa likmi vai atbrīvojumu no akcīzes nodokļa, limitu uzskaites nodrošināšana, izmantojot Lauku atbalsta dienesta datu bāzi.
- Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas attīstībā: ar 2018.gada 20.augustu produkcijas vidē ieviests “*Surveillance 3*” atbilstoši Savienības Muitas kodeksa prasībām, realizējot izmaiņas Integrētā tarifa vadības sistēmas datu apstrādē t.sk. sasaistē ar EMDAS un Eiropas Komisijas Surveillance sistēmu.
- GID risku pārbaudes un automātiskās atmaksas programmu attīstībā: izveidots robotizācijas risinājums, kas atvieglo iesniegto gada ienākumu deklarāciju apstrādi un būtiski paātrina nodokļa atmaksas procesu.
- Padziļinātas sadarbības programmas (turpmāk – PSP) procesu nodrošināšanā:
 - no 2019.gada 1.janvāra PSP dalībnieki atkarībā no to darbības apjoma tiek grupēti trijos līmeņos – zelta, sudraba un bronzas. Katra līmeņa dalībniekiem ir pieejamas dažādas priekšrocības pēc noteiktiem kritērijiem un vienlaikus nodrošināts vienkāršotāks programmas administrēšanas un uzraudzības process. 2019.gada 20.janvārī PSP bija iekļauti 4 422 dalībnieki, no kuriem 90,8% ir bronzas, 7,1% sudraba un 2,1% zelta līmenī;

- PSP dalībnieki tiek publicēti VID tīmekļa vietnē PSP dalībnieku reģistrā;
- 2019.gadā veikta aptauja par PSP dalībnieku apmierinātības līmeni un ieguvumiem no dalības programmā. Izsūtīto uzaicinājumu piedalīties aptaujā skaits – 3 941, respondentu skaits - 833 nodokļu maksātāji. 72,2% respondentu norāda, ka ir pilnībā apmierināti ar dalību programmā (6 - 7 balles). Vērtējumu 1 - 3 balles snieguši 8,1% respondenti, viduvēji (4 - 5 balles) piešķirušī 19,6% no aptaujātajiem nodokļu maksātājiem. Publiskajā telpā vai uzņēmuma ietvaros pēdējā gada laikā programmas dalībnieka atpazīstamības zīmi izmantojuši 26,3% no aptaujas respondentiem. Aptaujāto dalībnieku vidū 0,8% vienu reizi piedāvājuši papildu balvas čeku loterijā, 1,1% aptaujāto - vairākkārt. Aptuveni piektdaļa respondentu balvas nav piedāvājuši, bet apsver iespēju to darīt.
- “Konsultē vispirms” principa piemērošanā:
 - nodokļu kontroles pasākumos 2018.gadā piemērots 3 635 gadījumos, kā rezultātā nodokļu maksātāji papildus deklarējuši nodokļus 5 554,9 tūkst. euro apmērā;
 - 2018.gadā 22 nodokļu maksātājiem, kuru samaksātais nodokļu apjoms valsts budžetā ir lielāks par 100 tūkst. euro gadā, nosūtītas informatīvās vēstules par priekšnodokli iekļautajiem riskantajiem darījumu partneriem. Rezultātā kopējie PVN maksājumi valsts budžetā palielinājušies par 1 560,3 tūkst. euro;
 - 2019.gadā 1 073 (2018.gadā 797) gadījumos nodokļu maksātāji informēti par darījumiem, kuri VID ieskatā vērtējami kā kritiski pirms PVN deklarācijas ar deklarēto no valsts budžeta atmaksājamo vai uz nākamo taksācijas periodu attiecināmo summu apstiprināšanas;
 - 2018.gadā 1 373 fiziskām personām nosūtīti aicinājumi iesniegt deklarāciju par ienākumu no kapitāla pieauguma saistībā ar darījumiem ar nekustamajiem īpašumiem. Rezultātā atsaucās 1 312 fiziskās personas, pašas aprēķinot IIN 4,7 milj. euro apmērā. 2019.gadā 874 fiziskām personām nosūtīti aicinājumi un 2 431 fiziskā persona informēta telefoniski iesniegt deklarāciju par ienākumu no kapitāla pieauguma saistībā ar darījumiem ar nekustamajiem īpašumiem. Rezultātā atsaucās 996 fiziskās personas, pašas aprēķinot IIN 4,5 milj. euro apmērā;
 - 2019.gada 27.maijā saimnieciskās darbības veicējiem VID nodokļu maksātāju apziņošanas sistēmā nosūtīti 24 505 atgādinājumi par gada ienākumu deklarācijas iesniegšanu;
 - izvērtēts 561 mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs – fiziskās personas, kuru iesniegtajās mikrouzņēmumu nodokļa deklarācijās apgrozījums ir nulle un ir norādīti ienākumi, vai arī norādīts ienākumu pārsniegums saskaņā ar *Mikrouzņēmumu nodokļa likuma* 6.panta ceturto daļu. Rezultātā aprēķināts mikrouzņēmumu nodoklis 23,8 tūkst. euro apmērā.

2. Pamatnostādnēs ietvertu uzdevumu izpildes novērtējums

1. Rīcības virziens – pārnest nodokļu slogu no darbaspēka uz īpašuma, patēriņa un vides nodokļiem

Zem rīcības virziena – pārnest nodokļu slogu no darbaspēka uz īpašuma, patēriņa un vides nodokļiem – kopumā bija paredzēti 42 uzdevumi, no tiem, kā redzams 2.1.attēlā, izpildīti tika 19 uzdevumi, daļēji izpildīti vai izpilde turpinās 16 uzdevumiem un 7 uzdevumi nav izpildīti (*sīkāk skat. 2.21.tabulā*).

2.1.att. 1.Rīcības virziena – pārnest nodokļu slogu no darbaspēka uz īpašuma, patēriņa un vides nodokļiem – uzdevumu izpildes diagramma

Avots: FM

No 16 uzdevumiem, 9 uzdevumi izpildīti daļēji un to izpilde atšķiras no sākotnēji Valsts nodokļu politikas pamatnostādnēs plānotā, jo, lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Saeimā pieņemtā nodokļu reforma paredz nedaudz mērenāku un pakāpeniskāku darbaspēka nodokļu samazinājumu. Savukārt 3 uzdevumu daļējai izpildei ir citi iemesli. Izpilde turpinās 4 uzdevumiem, jo vēl nav iestājies šo uzdevumu izpildes termiņš.

7 uzdevumu neizpilde, galvenokārt, skaidrojama ar termiņu kavēšanos. 2 uzdevumi (2.21.tabulā 1.8.1. un 1.8.4.uzdevums attiecībā uz NĪN grozījumiem samērīga nodokļa sloga pieaugumam, kā arī kadastrālo vērtību metodikas pilnveidošanu) netika izpildīti, jo aizkavējās TM uzdotā kadastrālās vērtēšanas metodikas izstrāde. 1 uzdevuma neizpilde (2.21.tabulā 1.5.4.uzdevums attiecībā uz vienotu PVN likmi fiziska un digitāla formāta preču piegādei) saistīta ar EK direktīvas attiecībā uz PVN likmēm, ko piemēro grāmatām, laikrakstiem un periodiskiem izdevumiem, novēlotu pieņemšanu, kā rezultātā šī jautājuma virzība 2018.gadā nebija iespējama. 1 uzdevuma neizpilde (2.21.tabulā 1.9.1.uzdevums attiecībā uz DRN likmju gaisa piesārņojuma mazināšanai pārskatīšanu un ieviešanu) saistīta ar to, ka VARAM pasūtītais pētījums par DRN likmju piemērošanas efektivitātes izvērtēšanu, kura ietvaros tika izvērtētas arī iespējas pārskatīt DRN likmes par gaisa piesārņojumu, noslēdzās tikai 2019.gada beigās. 1 uzdevums (2.21.tabulā 1.6.15.uzdevums) paredzēja ievērot principu, ka AN likme smagajai degvielleļļai (mazutam) ir 30% apmērā no AN likmes dīzeļdegvielai kā kurināmajam 2018.gadā un 40% ar 2020.gadu, ņemot vērā kurināmā siltumietilpību. Tomēr 2017.gadā, izstrādājot priekšlikumu AN palielināšanai mazutam, tika secināts, ka ir nepieciešams paaugstināt nodokli arī citiem kurināmajiem - dīzeļdegvielai un dabasgāzei, ņemot vērā kurināmo siltumietilpību. Tāpēc, lai nodrošinātu nodokļu neitralitāti pret līdzvērtīgiem kurināmā veidiem, atbilstošie grozījumi netika virzīti. Savukārt 1 uzdevums (2.21.tabulā 1.6.16.uzdevums) paredzēja pakāpeniski vienādot AN likmes gāzveida kurināmajiem (dabasgāzei un naftas gāzei), ņemot vērā gāzveida enerģijas produktu siltumietilpību, tomēr

sagatavotais likumprojekts par grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”, netika tālāk virzīts, jo netika pieņemti politiski lēmumi par AN likmēm virzībai valsts budžeta pakā.

Viena no Valdības prioritātēm jau vairākus gadus ir darbaspēka nodokļu sloga mazināšana. Arī Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) viena no rekomendācijām Latvijai ir: “...mazināt nodokļu slogu strādājošajiem ar zemiem ienākumiem, pārnesot to uz citiem avotiem, kas mazāk kavē izaugsmi, un uzlabojot nodokļu iekasēšanu”. Pasaules Bankas un OECD veiktajās analīzēs, secināts, ka Latvijā salīdzinājumā ar citām ES dalībvalstīm ir salīdzinoši augsti darbaspēka nodokļi zemu ienākumu saņēmējiem, bet mazi kapitāla nodokļi.

Arī viena no nodokļu reformas pamatprioritātēm bija darbaspēka nodokļu sloga mazināšana, pārnesot to uz īpašuma, patēriņa un vides nodokļiem. Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, sākotnējie Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu plāni tika koriģēti, un Saeimā pieņemtā nodokļu reforma paredz nedaudz mērenāku un pakāpeniskāku darbaspēka nodokļu samazinājumu.

2.1.tabulā redzamas paredzētās darbaspēka nodokļu izmaiņas Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēs 2018.-2021.gadam (pieņemtas MK 2017.gada 24.maijā) un vēlāk Saeimā pieņemtās izmaiņas (pieņemtas 2017.gada 28.jūlijā).

2.1.tab. Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēs paredzētās un vēlāk Saeimā pieņemtās izmaiņas darbaspēka nodokļos 2017. – 2020.gadā

Kritēriji	2017	Nodokļu pamatnostādnes (pieņemtas 24.05.2017.)			Nodokļu reforma (pieņemta 28.07.2017.)		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
Minimālā darba alga, euro mēnesī	380	430			430		
IIN pamatlíkme	23%	Ienākumiem, euro gadā			Ienākumiem, euro gadā		
Līdz 45 000		20%		Līdz 20 004	20%		
Virs 45 000		23%		No 20 004 līdz 55 000 ¹	23%		
					Virs 55 000 ¹		
					31,4%		
Atvieglojums par apgādībā esošu personu, euro mēnesī	175	250			200	230	250
Diferencētais neapliekamais minimums (DNM), euro mēnesī	60-115	250			200	230	250²
- ienākums, līdz kuram piemēro maksimālo DNM, euro mēnesī	400	440			440		
- ienākums, virs kura DNM nepiemēro, euro mēnesī	1 100	1 000	1 100	1 100	1 000	1 100	1 200
Neapliekamais minimums pensionāriem, euro mēnesī	235	250	270	300	250	270	300
VSAOI pamatlíkme, tai skaitā:	34,09%	34,09%			35,09%³		
- darba devēja líkme	23,59%	23,59%			24,09%		
- darba ņēmēja líkme	10,5%	10,5%			11,0%		
Solidaritātes nodoklis	34,09%⁴	atcelt			35,09%	25,5%	
par ienākumiem, kas pārsniedz euro gadā, tai skaitā:	52 400	95 100⁵			55 000	62 800	
- veselības aprūpes finansēšanai					1%	1%	
- 2.pensiju límenī					6%	-	
- 3.pensiju límenī					4%	-	
- valsts pensiju speciālā budžeta ieņēmumos					13,59%	14%⁶	
- IIN sadales kontā					10,5%	10,5%	

¹ No 2019.gada VSAOI “griesti” paaugstināti uz 62 800 euro gadā, līdz ar to no 2019.gada mainījās arī sliekšņi, kuriem tiek piemērota IIN líkme 23% apmērā – ienākumiem no 20 004 līdz 62 800 euro gadā un 31,4% - ienākumiem virs 62 800 euro gadā.

² Lai nodrošinātu veselības aprūpes nozares finansēšanu, VSAOI líkme paaugstināta par 1 procentpunktu (0,5% darba devējam un 0,5% darba ņēmējam).

- ³ 2020.gada budžeta izstrādes gaitā valdība atbalstīja lēmumu diferencēto neapliekamo minimumu paaugstināt straujāk kā nodokļu reformā paredzēts, līdz ar to no 2020.gada 1.janvāra maksimālais diferencētais neapliekamais minimums ir **300 euro** mēnesī, kas tiek piemērots ienākumiem līdz 500 euro mēnesī un netiek piemērots ienākumiem virs 1 200 euro mēnesī.
- ⁴ Līdz 2018.gadam solidaritātes nodokļa ieņēmumi tika ieskaitīti valsts pamatbudžetā.
- ⁵ Sākotnēji bija paredzēts, ka tiek atcelts solidaritātes nodoklis, bet ieviesti divi VSAOI objekta maksimālā apmēra griesti:
- ienākumiem no 55 000 līdz 95 100 euro gadā – tiek veiktas VSAOI vispārējā kārtībā, nodrošinot tikai pensiju apdrošināšanu 1.un 2.līmenī;
 - ienākumiem virs 95 100 euro gadā – VSAOI nav jāmaksā.
- ⁶ No 2019.gada 14% no samaksātā solidaritātes nodokļa tiek ieskaitīti valsts pensiju speciālajā budžetā, kas tiek reģistrēti nodokļa maksātāja personīgajā kontā saskaņā ar likumu «Par valsts pensijām» (2018.gadā 13,59% tika ieskaitīti valsts pensiju speciālajā budžetā).

Iepriekšminētās darbaspēka nodokļu izmaiņas samazina kopējos nodokļu ieņēmumus, tāpēc vienlaikus pārskata periodā īstenoti šādi kompensējošie pasākumi, kuru mērķis ir **nodrošināt nodokļa sloga pārvirzi no darbaspēka uz patēriņu un kapitālu, un aktīvāku ēnu ekonomikas apkarošanu:**

- **ieviešot apgrieztā jeb reversā PVN maksāšanas kārtība** būvizstrādājumu, sadzīves elektronisko iekārtu un elektriskās sadzīves aparatūras piegādēm;
- **samazinot gada apgrozījuma sliekšni, līdz kuram atļauts atbrīvot no PVN maksāšanas**, no 50 tūkst. euro 2017.gadā uz 40 tūkst. euro 2018.gadā;
- **nosakot PVN deklarācijas atšifrēšanas sliekšni 150 euro** un to attiecinot tikai uz darījumiem ar reģistrētiem PVN maksātājiem;
- **paaugstinot AN likmes** (smēķējamai tabakai, cigāriem un cigarellām, cigaretēm, naftas produktiem, ko izmanto par degvielu, alkoholiskajiem dzērieniem un alum), saskaņojot tās ar nozares organizācijām un ņemot vērā AN likmju izmaiņas pārējās Baltijas valstīs;
- **nosakot ierobežojumus IIN attaisnotajiem izdevumiem:**
 - 50% apmērā no nodokļa maksātāja taksācijas gada apliekamā ienākuma lieluma, bet ne vairāk kā 600 euro par ārstniecības un izglītības pakalpojumiem;
 - 10% apmērā no maksātāja gada ienākuma, bet ne vairāk kā 4000 euro gadā par iemaksām privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumiem;
- **sakārtojot nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības un pārskatot atsevišķu nekustamo īpašumu pielietojuma kategorijas;**
- **par 30% paaugstinot azartspēļu nodokļa likmes automātiem un spēļu galdiem.**

2.2.tab. Darbaspēka nodokļu reformas prognozētās un faktiskās (ex-post) fiskālās ietekmes

2018. – 2019.gadā, milj. euro

Pasākums	Nodokļu pamatnostādnes (pieņemtas 24.05.2017.)		Nodokļu reforma (pieņemta 28.07.2017.)		Faktiskā aprēķinātā ex-post ietekme	Faktiskā ietekme, salīdzinājumā ar nodokļu reformas prognozēto ietekmi
	2018	2019	2018	2019	2018	2018
Darbaspēka nodokļu reforma						
Minimālās darba algas paaugstināšana	+32	+32	+33	+33	+37	+4
IIN izmaiņas, tai skaitā:	-309	-332	-201	-252	-205	-5
<i>Progresīvo IIN likmju ieviešana</i>	-167	-177	-126	-125	-155	-29
<i>Diferencētā neapliekamā minimuma paaugstināšana</i>	-74	-78	-36	-59	-26	+9
<i>Atvieglējuma par apgādībā esošu personu paaugstināšana</i>	-46	-46	-17	-37	-15	+2
<i>Neapliekamā minimuma pensionāriem paaugstināšana</i>	-22	-32	-22	-32	-9	+13
Veselības apdrošināšanas ieviešana (VSAOI 1% apmērā)	-	-	+85	+128	+84	-0,5
Solidaritātes nodokļa atcelšana/transformēšana	+4	-15	+7	-20	+7	+0,1
KOPĀ	-274	-316	-76	-111	-114	-1,4
Kompensējošie pasākumi						
PVN izmaiņas	+104	+107	+105	+109	+102	-3
<i>Paplašināt nozaru sarakstu, kurās piemēro PVN reverso maksāšanas kārtību (būvmateriālu, sadzīves tehnikas un metālizstrādājumu nozarē)</i>	+63	+63	+65	+65	+65	0
<i>Samazināt reģistrācijas gada apgrozījuma sliekšni VID PVN maksātāju reģistrā no 50 000 uz 40 000 euro</i>	+6	+6	+6	+6	+3	-3
<i>Samazināt PVN deklarācijā atšifrējamo darījumu sliekšni no 1 430 uz 150 euro</i>	+35	+38	+35	+38	+35	0
AN likmju paaugstināšana	+46	65,7	+57	+81	+77	+20
<i>Naftas produktiem</i>	+30	+33	+30	+31	+14	-15
<i>Alkoholiskajiem dzērieniem</i>	+10	+21	+10	+21	+31	+20
<i>Alum</i>	+5	+7	+13	+14	+24	+12
<i>Tabakas izstrādājumiem</i>	+0,5	+5	+4	+15	+8	+4
Azartspēļu nodokļa likmju paaugstināšana automātiem un spēļu galdiem	+8	+9	+8	+9	+8	-0,3
NĪN nosacījumu pārskatīšana	+7	+9	+7	+9	0	-7
Līdzšinējās TEN maksāšanas kārtības saglabāšana arī 2019.gadā un turpmāk	-	+46	-	+46		
KOPĀ, tai skaitā:	+165	+191	+178	+207	+188	+10

Avots: FM aprēķini

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Minētais rīcības virziens visvairāk izmaiņu paredzēja tieši IIN, kā rezultātā tika ieviesta progresīvā likmju skala, pakāpeniski paaugstināts diferencētais neapliekamais minimums, palielināts atvieglējuma par apgādībā esošu personu apmērs, kā arī paaugstināts pensionāra neapliekamais minimums.

Tā kā uzskaitītās izmaiņas radīja nodokļu likmes un bāzes vienlaicīgu samazinājumu, tas atstāja negatīvu ietekmi uz turpmāko gadu IIN ieņēmumiem. Vienlaicīgi IIN ieņēmumus pozitīvi ietekmēja minimālās algas celšana.

Kopējie IIN ieņēmumi 2018.gadā bija 1 728,4 milj. euro. Salīdzinājumā ar 2017.gadu 2018.gadā IIN ieņēmumi ir palielinājušies par 36,2 milj. euro jeb 2,1% (salīdzinoši iepriekš pieaugums bija aptuveni 10% apmērā). Nodokļa ieņēmumi no darba algas bija augstāki, nekā iepriekš tika plānots, kas kompensēja negūtos ieņēmumus no dividendēm (izstrādājot nodokļu reformas prognozes, tika plānots ka būtiskākais izmaksāto dividendžu apmērs pārejas periodā⁹ tiks izmaksāts 2018.gadā, bet faktiski notika pretējais – lielākā daļa tika izmaksāta 2019.gadā, attiecīgi nodokļa ieņēmumi 2018.gadā 82,7 milj. euro un 2019.gadā 177,6 milj. euro), **nodrošinot kopējo IIN ieņēmumu izpildi gandrīz plānotajā apmērā.**

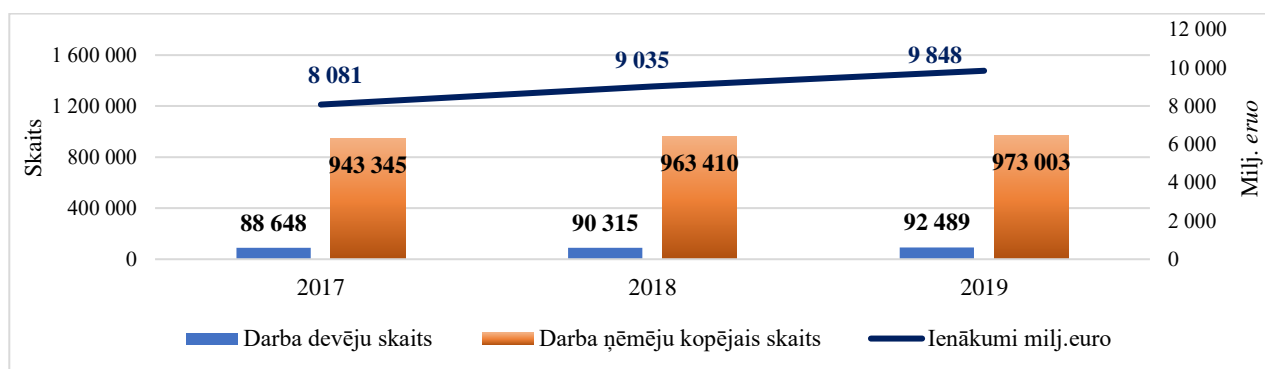
2019.gadā IIN ieņēmumiem vērojams straujāks kāpums, salīdzinot ar 2018.gadu – **par 201,2 milj. euro jeb 11,6%, sasniedzot 1 929,6 milj. euro.** Par teju līdzīgu apmēru jeb 11,5% tika pārsniegts arī plānotais apmērs, kas tika prognozēts aptuveni 2018.gada ieņēmumu līmenī. Minēto pieaugumu nodrošināja iepriekšējā gada tendences turpinājums – ieņēmumi no darba algas joprojām bija augstāki, nekā iepriekš plānots (par 5% pārsniedzot plānoto apmēru), turpinot pieaugt gan nodarbināto skaitam, gan bruto algas apmēram. Vienlaikus būtiski pieauga ieņēmumi no dividendēm (vairāk kā trīs reizes, salīdzinot ar plānoto), jo tuvojoties pārejas perioda beigām, uzņēmēji izmaksāja dividendes no peļņas, kas gūta līdz 2018.gadam, ar 10% likmi.

2.3.tab. IIN ieņēmumi 2017. - 2019.gadā, milj. euro

Gads	IIN ieņēmumi	Pieaugums		Plāna izpilde	
		Milj. euro	%	Milj. euro	%
2017	1 692,2	+163,5	+10,7	+52,0	+3,2
2018	1 728,4	+36,2	+2,1	-0,4	0,0
2019	1 929,6	+201,2	+11,6	+198,4	+11,5

Avots: FM aprēķini

Nodarbināto skaita un kopējo ieņēmumu pieaugumu uzskatāmi apliecina zemāk esošais grafiks. **Darba devēju skaits 2019.gadā pret 2017.gadu pieaudzis par 4,3%, bet darba ņēmēju skaits par 3,1%. Attiecīgi kopējie bruto ieņēmumi pieauguši par 21,9%.** Vidējā mēneša bruto alga saskaņā ar CSP datiem 2019.gada septembrī sasniegusi 1 065 euro, kas ir par 15,8% vairāk kā 2017.gada attiecīgajā mēnesī.

2.2.att. Darba devēju, darba ņēmēju skaits un bruto ienākumi 2017. - 2019.gadā

Avots: VID dati un FM aprēķini

Nodokļu reformas rezultātā 2018.gadā vērojamas pozitīvas izmaiņas darba samaksas struktūrā. Salīdzinot 2018.gada novembra darba devēja ziņojumus ar iepriekšējā gada novembri,

⁹ Lai kompensētu UIN reformas negatīvo fiskālo ietekmi, attiecībā uz fiziskām personām izmaksātājām dividendēm (no peļņas, kas gūta līdz 2018.gadam) tika ieviests pārejas periods, šāda veida ienākumam piemērojot 10% IIN likmi (no 2020.gada likme 20%), tādējādi stimulējot uzņēmējus veikt papildus dividendžu izmaksu ar zemāku nodokļa likmi.

redzams, ka **samazinājies gan darbinieku skaits, gan to procentuālais īpatsvars algu grupā līdz 430 euro**, kas liecina par pozitīvu atdevi arī no tādiem nodokļu reformas pasākumiem kā ēnu ekonomikas mazināšana un nodokļu administrēšanas uzlabošana, vienlaikus pieaugot darbinieku skaitam augstākās algu grupās.

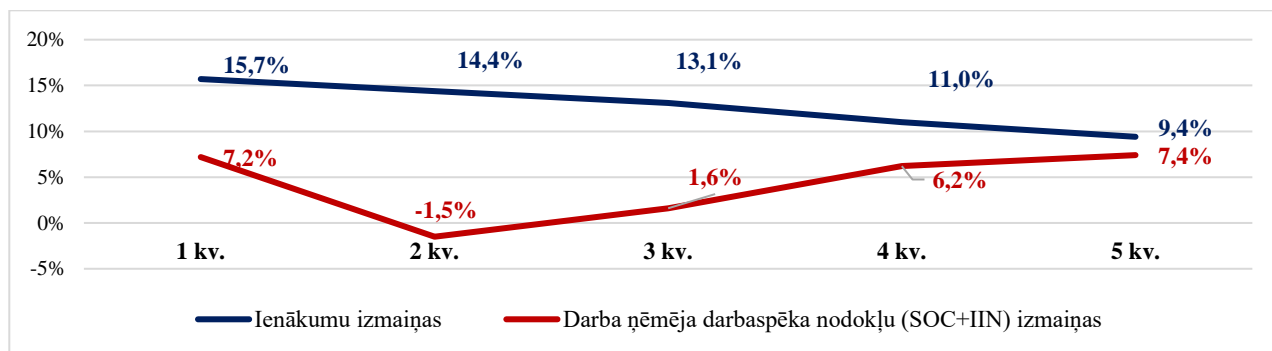
2.4.tab. Darbinieku skaita/īpatsvara izmaiņas algu grupās 2018. – 2019.gadā

Algu grupa, euro mēnesī	2018/2017		2019/2018	
	Darbinieku skaita izmaiņas	Darbinieku īpatsvara izmaiņas	Darbinieku skaita izmaiņas	Darbinieku īpatsvara izmaiņas
0,01 – 430,00	-24,6%	-6,4%	-8,3%	-1,8%
430,01 – 800,00	+5,2%	+0,9%	-7,1%	-2,4%
800,01 – 1 500	+10,9%	+2,5%	+6,5%	+1,6%
1 500,01 un vairāk	+25,9%	+3,0%	+21,3%	+2,7%

Avots: VID dati un FM aprēķini

Līdzīgas tendences vērojamas arī 2019.gadā, salīdzinot septembra darba devēja ziņojumus ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi. Aplūkojot izmaiņu atšķirības, jāņem vērā fakts, ka starp 2018.gadu un 2019.gadu vairs nepastāv atšķirības minimālās algas apmērā (2017.gadā tā bija 380 euro), tāpēc samazinājums 2018./2017.gadā minimālās algas kategorijā procentuāli ir lielāks.

Pieaugot darbinieku īpatsvaram augstākās atalgojuma grupās, **2018.gadā pieauga arī darbaspēka nodokļu apmērs**, pie kam lielākus nodokļa ieņēmumus rada tieši augstākās ienākuma kvintilēs (kv.) nodarbinātie.

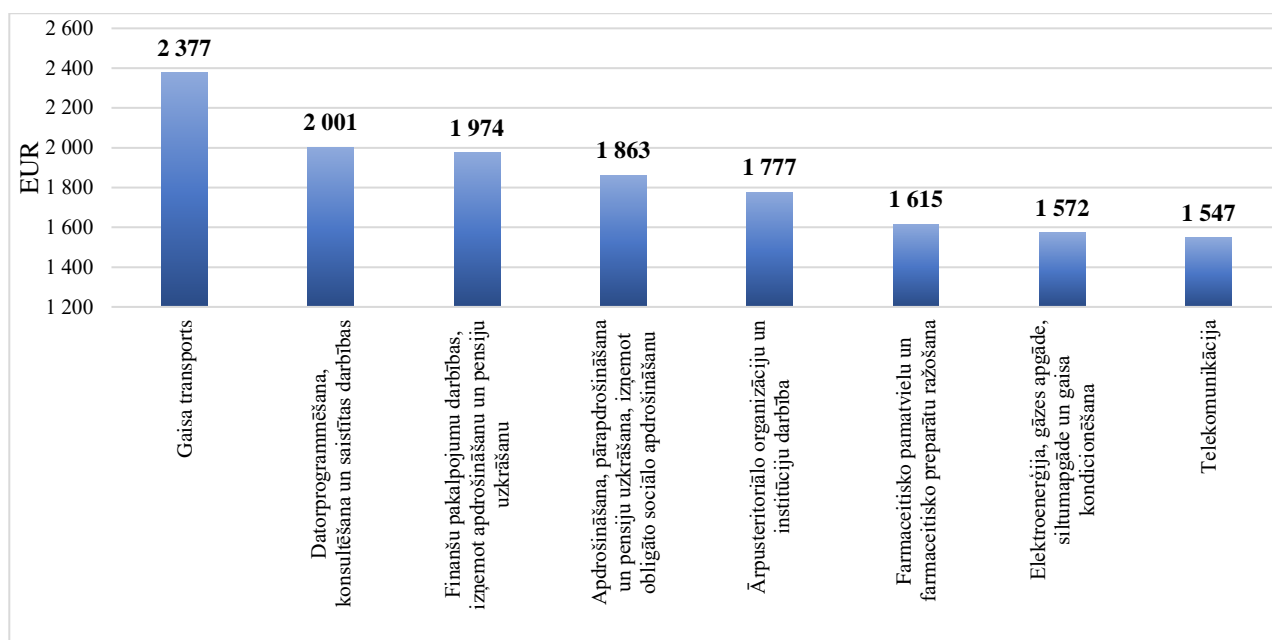
2.3.att. Ienākumu/darbaspēka nodokļu ieņēmumu izmaiņas

Avots: VID dati un FM aprēķini

Darbaspēka nodokļu ieņēmumi otrajā kvintilē ir samazinājušies par 2,9%, jo salīdzinoši zemās ienākumu grupās darba ņēmēja VSAOI likmes pieaugums par 0,5% nespēj kompensēt IIN likmes samazinājumu uz 20% un atvieglojumu apmēru pieaugumu. Savukārt pirmajā kvintilē daudzi nodarbinātie ir ar ļoti zemiem ienākumiem, un atvieglojumu piemērošanas rezultātā IIN neveidojas, tādējādi nodokļu ieņēmumu pieaugums veidojas uz VSAOI likmes pieauguma rēķina. Tāpat uzskatāmi redzams, ka nodokļu reformas rezultātā ir **palielinājušies ieņēmumi tieši zemākajās ienākumu kategorijās nodarbinātajiem**.

2019.gadā ienākumus vienādus vai zem valstī noteiktās minimālās darba algas saņēma 26,2% darba ņēmēju un to īpatsvars, salīdzinot ar 2018.gadu, **samazinājies par 1,9 procentpunktiem**, savukārt pret 2017.gadu samazinājums veido 1,1 procentpunktu.

Aplūkojot atalgojuma apmērus nozaru griezumā, **visaugstākais vidējās algas apmērs bijis gaisa transporta nozarē – 2 377 euro**, kas ir par 132% augstāks nekā vidējās algas apmērs attiecīgajā mēnesī valstī (1 065 euro). 2.4.attēlā redzamas nozares ar augstākajiem vidējās algas apmēriem.

2.4.att. Augstākais darbinieku vidējais atalgojums nozarēs 2019.gada septembrī

Avots: VID dati un FM aprēķini

Kopumā aptuveni 27% no visiem darba ņēmējiem saņēma atalgojumu virs vidējās algas. Salīdzinot ar 2017.gadu, visbūtiskāk vidējā bruto alga pieaugusi atkritumu savākšanas, apstrādes un izvietošanas nozarē, kā arī materiālu pārstrādes nozarē – par 25%.

Savukārt zemākās vidējās bruto algas apmērs tika norādīts ogļu un brūnoglū (lignīta) ieguves nozarē – 172 euro, kas ir vien 40% no minimālās algas valstī.

Tāpat arī vismazākais darba ņēmēju īpatsvars ar atalgojumu minimālās algas apmērā vai mazāk ir vērojams **gaisa transporta nozarē – vien 12%**. 2.5.tabulā redzamas piecas nozares ar vismazāko darba ņēmēju īpatsvaru šajā kategorijā.

2.5.tab. Nozares ar mazāko minimālās algas saņēmēju īpatsvaru 2019.gada septembrī

NACE Apkopojošais nosaukums	Darba ņēmēju skaits (alga≤430)	Darba ņēmēju kopējais skaits	Darba ņēmēju skaita (alga≤430) īpatsvars
Gaisa transports	219	1 782	12%
Apdrošināšana, pārapirošināšana un pensiju uzkrāšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	319	2 287	14%
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	1 317	9 432	14%
Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	300	2 068	15%
Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	1 956	13 134	15%

Avots: VID dati un FM aprēķini uz 2019.gada septembri

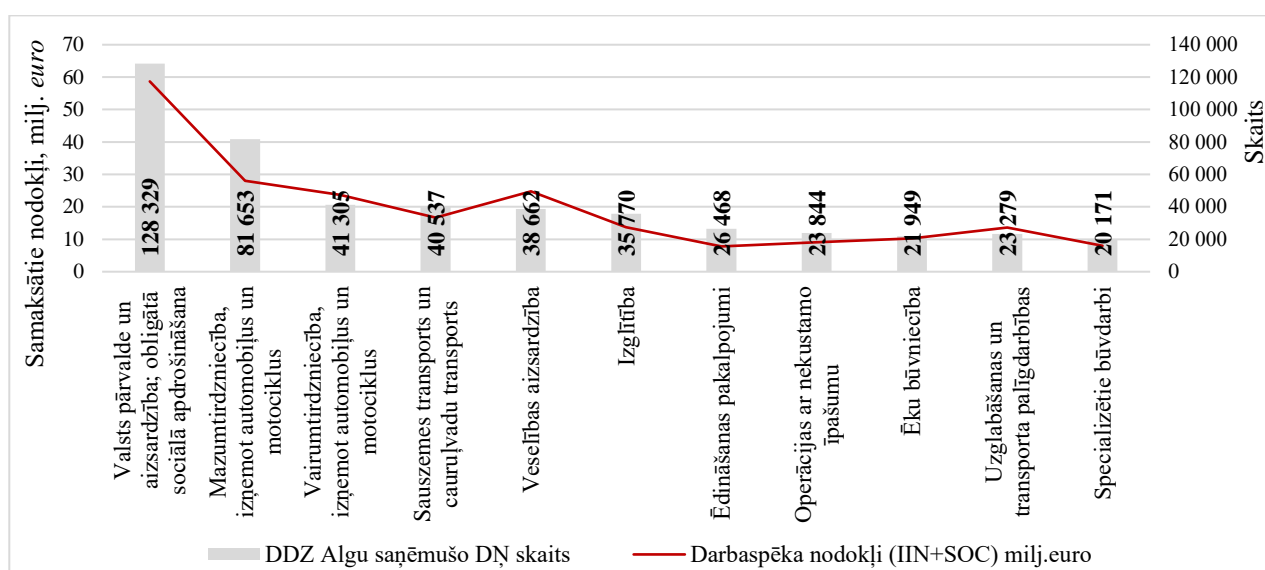
Vislielākais darba ņēmēju īpatsvars ar atalgojumu minimālās algas apmērā vai mazāk ir vērojams **ogļu un brūnoglū (lignīta) ieguves nozarē – 89%**. 2.6.tabulā redzamas piecas nozares ar vislielāko darba ņēmēju īpatsvaru minimālās algas kategorijā.

2.6.tab. Nozares ar lielāko minimālās algas saņēmēju īpatsvaru 2019.gada septembrī

NACE Apkopojošais nosaukums	Darba ņēmēju skaits (alga<=430)	Darba ņēmēju kopējais skaits	Darba ņēmēju skaita (alga<=430) īpatsvars
Ogļu un brūnogļu (lignīta) ieguve	16	18	89%
Tabakas izstrādājumu ražošana	5	6	83%
Pašpatēriņa preču ražošana un pakalpojumu sniegšana individuālajās māsaimniecībās	45	58	78%
Māsaimniecību kā darba devēju darbība ar algotā darbā nodarbinātām personām	22	32	69%
Sociālā aprūpe bez izmitināšanas	4 618	7 251	64%

Avots: VID dati un FM aprēķini uz 2019.gada septembri

Zemāk esošais grafiks (2.5.att.) parādā lielākās darba devēju nozares, kuras attiecīgi dod lielāko pienesumu darbaspēka nodokļu izteiksmē. Jāpiebilst, ka samaksāto darbaspēka nodokļu apmērs ir atkarīgs gan no strādājošo skaita, gan vidējā atalgojuma apmēra attiecīgajā nozarē.

2.5.att. Lielākie darba devēji un samaksātie darbaspēka nodokļi 2019.gada septembrī

Avots: VID dati un FM aprēķini

Saistībā ar nodokļu reformas ietvaros veiktajām izmaiņām ar 2018.gada 1.janvāri minimālais mēneša neapliekamais minimums tika aizstāts ar VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu. Tā mērķis – radīt personām ar mazākiem ienākumiem iespēju izmantot diferencētā neapliekamā minimuma priekšrocības jau taksācijas gada laikā, negaidot uz samaksātā IIN atmaksu pēctaksācijas periodā pēc gada ienākumu deklarācijas iesniegšanas.

2.7.tab. Iesniegtās gada ienākuma deklarācijas 2017. – 2019.gadā

Gads	Saņemtās GID		Summa milj. euro	
	IIN, kas jāatmaksā no budžeta	IIN, kas jāiemaksā budžetā	IIN, kas jāatmaksā no budžeta	IIN, kas jāiemaksā budžetā
2017	783 609	71 934	117,0	36,5
2018	787 444	71 884	141,0	44,8
2019	820 892	164 947	155,2	46,1

Avots: VID dati

IIN atmaksu pieaugums skaidrojams ar diferencētā neapliekamā minimuma būtisko paaugstināšanu no 2018.gada. Proti, IIN tiek atmaksāts arī tad, ja gada laikā diferencētais

neapliekamais minimums tika piemērots mazākā apmērā, nekā tas būtu bijis jāpiemēro gada beigās, saskaitot nodokļa maksātāja faktiskos gada ienākumus.

Vienlaikus, pieaugot diferencētā neapliekamā minimuma apmēram, pieaug arī piemaksājamās summas. **Lai mazinātu neērtības, ko nodokļu maksātājiem rada piemaksājamo summu veidošanās**, likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” tika ieviestas papildu izmaiņas, kas stājās spēkā 2018.gada 1.oktobrī:

- 1) ienākuma izmaksātājs maksātāja ienākumam nepiemēro VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu, ja IIN maksātājs būs izmantojis savas tiesības nepiemērot VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu un elektroniskajā algas nodokļa grāmatiņā par to būs veicis attiecīgu atzīmi;
- 2) ienākuma izmaksātājs maksātāja ienākumam nepiemēro VID prognozēto mēneša neapliekamo minimumu, ja VID konstatēs, ka taksācijas gada laikā maksātāja ienākumi pārsniedz MK noteikto gada apliekamā ienākuma apmēru, virs kura nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu;
- 3) lai vienkāršotu 23% IIN likmes piemērošanu pie ienākuma izmaksātāja, pie kura ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa (vispārējā gadījumā ienākumiem līdz 1 667 euro mēnesī būtu piemērojama 20% IIN likme), maksātājam tiks radīta iespēja šo izvēli fiksēt elektroniskajā algas nodokļa grāmatiņā.

2018.gadā prognozētā IIN reformas ietekme (IIN likmju progresivitāte, diferencētā neapliekamā minimuma palielināšana, atvieglojuma par apgādībā esošu personu palielināšana, ieskaitot atvieglojumu par nestrādājošu laulāto, ja tas kopj bērnu) bija - 178,5 milj. euro (skat.2.2.tab.). Veicot nodokļu reformas pasākuma ietekmes izpildes novērtējumu, **faktiskā ietekme tika novērtēta -196,0 milj. euro (starpība -17,4 milj. euro)**. Tas pamatā skaidrojams ar to, ka darba algas pieauga straujāk nekā prognozēts, tādējādi faktiski radot lielāku negatīvu fiskālo ietekmi attiecībā uz IIN reformas pasākumiem. Jāpiebilst, ka minētie reformas pasākumi netika vērtēti atsevišķi, jo tie vienlaicīgi mijiedarbojas viens ar otru, tādēļ modelējot 2018.gada nodokļu ieņēmumu scenāriju pēc 2017.gada likumdošanas bāzes, IIN reforma tika aplūkota kā vienots pasākums.

Pensionāru neapliekamā minimuma paaugstināšanas rezultātā **ik gadu palielinās pensionāru skaits, kuru pensijas netiek apliktas ar IIN**. Vērtējot pēc 2018.gada pensiju¹⁰, apmēriem, 2017.gadā tie bija 29%, 2018.gadā – 36%, bet 2019.gadā jau 41%. Jāpiebilst, ka katru gadu pieaug arī pensiju apmēri un saņēmēju skaits (vidējais pensijas apmērs 2017.gadā bija 286 euro, bet 2018.gadā 303 euro), vienlaikus palielinoties pensiju saņēmēju skaitam tieši augstākajās ienākumu kategorijās, ko apliecina arī pensionāru skaita dinamika sadalījumā pēc pensiju lieluma.

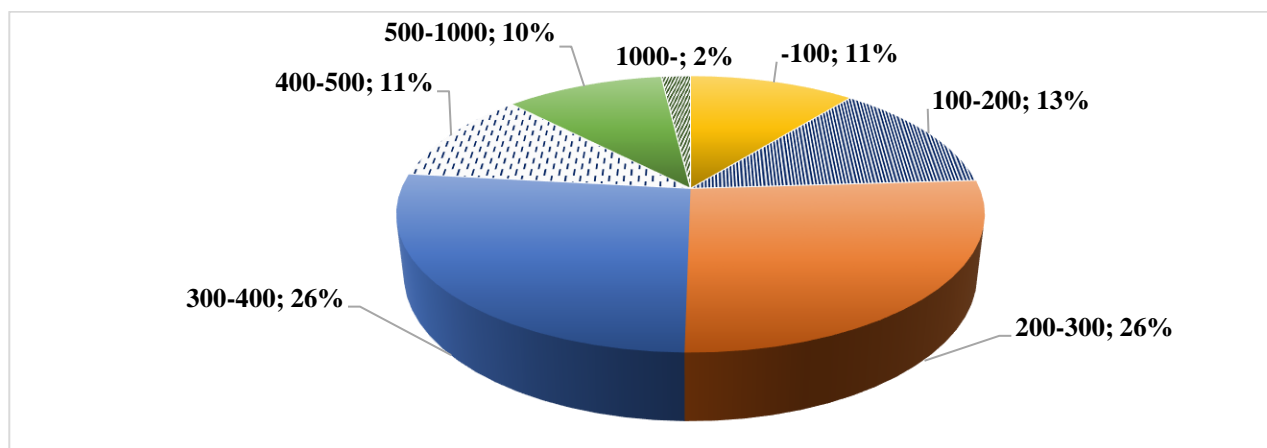
2.8.tab. Pensiju saņēmēju skaits 2017. – 2018.gadā

Pensija, euro/mēn.	Skaits 2017.gadā	Skaits 2018.gadā	Izmaiņas
Līdz 100	50 112	46 593	-7,0%
100-200	64 242	56 480	-12,1%
200-300	130 159	112 574	-13,5%
300-400	97 155	113 663	17,0%
400-500	35 644	46 740	31,1%
500-1 000	33 948	44 721	31,7%
Virs 1 000	6 413	8 217	28,1%
Kopā:	417 673	428 988	2,7%

Avots: VSAA dati

¹⁰ Šajā sadaļā tiek aplūkota statistika par piešķirto vai pārrēķināto pensiju pēc 1996.gada 1.janvāra atbilstoši likumam “Par valsts pensijām”

Vislielākais pensiju saņēmēju skaita īpatsvars jeb vairāk nekā puse ir grupā no 200 - 400 *euro*, tādējādi pensiju neapliekamā minuma paaugstināšana ietekmē būtisku daļu pensiju saņēmēju.

2.6.att. Pensionāru skaita sadalījums pēc pensiju apmēriem 2018.gadā

Avots: VSAA dati

IIN ieņēmumi no pensijām 2019.gadā veidoja 107,2 milj. *euro*, kas ir par 7,9% vairāk kā 2018.gadā un 2,7% vairāk kā 2017.gadā. IIN ieņēmumu no pensijām struktūrā absolūti lielāko daļu veido vecuma pensijas - 2019.gadā 90%.

Pensionāru neapliekamā minimuma paaugstināšanas prognozētā ietekme 2018.gadā bija - 22,1 milj. *euro*, taču novērtējums parādīja, ka **faktiskā ietekme bija -9,2 milj. *euro* jeb par 12,9 milj. *euro* zemāka** (skat.2.2.tab.). Tas skaidrojams ar pensiju apmēra straujāku pieaugumu, nodokļa ieņēmumiem no minētā pieauguma kompensējot būtisku daļu no pensionāru neapliekamā minimuma palielinājuma radītās negatīvās ietekmes. 2018.gadā pensiju kopējais apmērs palielinājās par 11,5%, salīdzinot ar 2017.gadu.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

VSAOI likmes 1 procentpunkta novirzīšana valsts pamatbudžetā veselības aprūpes finansēšanai nodrošina apmaksājamus veselības aprūpes pakalpojumus personām, kas pakļautas veselības apdrošināšanai no valsts budžeta līdzekļiem. Šis pasākums bija daļa no veselības aprūpes finansēšanas reformas, kuras ietvaros Veselības ministrija izstrādāja *Veselības aprūpes finansēšanas likumu*, kas ar 2019.gadu noteica tiesības un apmēru valsts apmaksātās medicīniskās palīdzības saņemšanai VSAOI veicējiem, kā arī veselības apdrošināšanas iemaksu kārtību un apmēru tiem, kas VSAOI neveic.

Tika noteikts, ka sociāli apdrošināti veselības apdrošināšanai ir tikai tie darba ņēmēji, kuri maksā VSAOI vispārējā režīmā, līdz ar to veselības aprūpes pakalpojumu nebija tiesības saņemt tādām personām, kā:

- pašnodarbinātajiem un autoratlīdzību saņēmējiem, kuri veic 5% valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai;
- mikrouzņēmuma darbiniekiem;
- patentmaksas veicējiem;
- sezonas laukstrādniekiem;
- personām, kas brīvprātīgi pievienojušās valsts sociālajai apdrošināšanai.

2019.gada 23.janvārī stājās spēkā grozījumi *Veselības aprūpes finansēšanas likumā*, kas nosaka, ka laika periodā no 2019.gada 1.janvāra līdz 2019.gada 30.jūnijam personām ir tiesības

saņemt veselības aprūpes pakalpojumus valsts obligātās veselības apdrošināšanas ietvaros neatkarīgi no veselības apdrošināšanas iemaksu veikšanas.

2019.gada 20.jūnijā stājās spēkā jauni grozījumi *Veselības aprūpes finansēšanas likumā*, ar kuriem līdz 2020.gada 31.decembrim tika pagarinātas tiesības saņemt veselības aprūpes pakalpojumus valsts obligātās veselības apdrošināšanas ietvaros neatkarīgi no veselības apdrošināšanas iemaksu veikšanas. Ar iepriekš minētajiem grozījumiem arī tika papildināti *Veselības aprūpes finansēšanas likuma* pārejas noteikumi, kas nosaka, ka MK jāizstrādā un līdz 2020.gada 31.martam jāiesniedz Saeimai likumprojekts par vienota valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu apjoma un visaptverošas valsts obligātās veselības apdrošināšanas ieviešanu.

Pēc *Veselības aprūpes finansēšanas likuma* un tā grozījumu stāšanās spēkā:

- 1) VSAOI likmes palielināšana par 1 procentpunktu palielināja VSAOI slogu pretēji darbaspēka nodokļu reformas sākotnējam mērķim, kas bija darbaspēka nodokļu sloga samazināšana;
- 2) tika radīta nevienlīdzīga situācija starp personām, nosakot personu grupas, kurām ir un nav tiesības saņemt veselības aprūpes pakalpojumus;
- 3) veicot grozījumus likumā un nosakot, ka veselības aprūpes pakalpojumus tiesīgi saņemt visi līdz 2020.gada 31.decembrim neatkarīgi no veselības apdrošināšanas iemaksu veikšanas, tas rada nevienlīdzību starp nodarbinātajiem, jo joprojām daļa personu neveic iemaksas veselības apdrošināšanai.

2018.gada ieņēmumi, kas tika ieskaitīti valsts pamatbudžetā veselības aprūpes finansēšanai, bija 85,6 milj. euro, kas ir par 0,3 milj. euro vairāk nekā tie tika prognozēti, izstrādājot nodokļu reformu. 2019.gadā valsts pamatbudžetā veselības finansēšanai tika ieskaitīti 100,0 milj. euro, kas ir par 2,3 milj. euro vairāk nekā 2019.gadā plānots (salīdzinot ar nodokļu reformas prognozi - par 0,4 milj. euro vairāk).

Solidaritātes nodoklis

Lai gan sākotnēji pamatnostādnēs bija plānots atcelt 2016.gadā ieviesto solidaritātes nodokli un ieviest VSAOI objekta maksimālā apmēra otrā līmeņa griestus, valdības akceptēto un Saeimas atbalstīto izmaiņu rezultātā ar 2018.gadu solidaritātes nodoklis tika transformēts. Proti, ja 2016. un 2017.gadā solidaritātes nodoklis pilnā apmērā tika ieskaitīts valsts pamatbudžetā, tad ar 2018.gada 1.janvāri nodoklis ar 35,09% likmi ienākumiem, kas pārsniedz 55 000 euro gadā (2017.gadā 52 400 euro gadā), tika attiecīgi sadalīts:

- 1 procentpunkts veselības aprūpes finansēšanai (veselības apdrošināšanai);
- 6 procentpunkti sociāli apdrošināto personu – fondēto pensiju shēmas dalībnieku kontos (sedz darba devējs);
- 4 procentpunkti nodokļa maksātāja izvēlētajā privātā pensiju fonda pensiju plānā (sedz darba devējs);
- 13,59 procentpunkti valsts pensiju speciālā budžeta ieņēmumos (sedz darba devējs);
- 10,5 procentpunkti IIN kontā, nodrošinot, ka nodokļu maksātājam, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju un veicot IIN pārrēķinu ar trīs likmēm, aprēķinātais budžetā maksājamais nodoklis būs līdzvērtīgs jau samaksātajam IIN un solidaritātes nodokļa daļai (sedz darba ņēmējs).

Jāatzīmē, ka saskaņā ar 2017.gada 16.novembra Satversmes tiesas spriedumu “*Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5. un 6.panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.panta pirmajam teikumam*” un saskaņā ar 2017.gada 1.oktobra Satversmes tiesas spriedumu “*Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9.panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.panta pirmajam teikumam un 109. pantam*”, tika noteikts, ka *Solidaritātes nodokļa likuma* 6.pants ir neatbilstošs *Latvijas Republikas Satversmes* 91.panta pirmajam teikumam un nav spēkā no 2019.gada 1.janvāra. Tāpēc līdz 2019.gada 1.janvārim bija nepieciešams apstiprināt jaunu

regulējumu *Solidaritātes nodokļa likuma* 6.pantam un, izpildot Satversmes tiesas lēmumu, noteikt tādu nodokļa likmi, kurā būtu ievērots vienlīdzības princips. Līdz ar to saskaņā ar 2018.gada 20.decembra grozījumiem likumā *Solidaritātes nodokļa likums*, sākot ar 2019.gada 3.janvāri solidaritātes nodokļa likme tika noteikta **25,5%**¹¹ apmērā, proti, atcelti solidaritātes nodokļa maksājumi 2. un 3. pensiju līmenī (2018.gadā – 6% un 4% apmērā) un nedaudz palielinātas iemaksas valsts pensiju speciālajā budžetā (no 13,59% 2018.gadā līdz 14,0% 2019.gadā), kas turklāt ir piesaistītas maksātāja pensijas uzkrājumam.

Saskaņā ar 2018.gada 25.oktobra grozījumiem likumā “*Par valsts sociālo apdrošināšanu*”, sākot ar 2019. gada 1. janvāri, VSAOI maksimālais objekts tiek aprēķināts un noteikts nākamajiem trim gadiem 62 800 *euro* apmērā. Ņemot vērā VSAOI maksimālā objekta izmaiņas, solidaritātes nodokli no 2019.gada 3.janvāra piemēro ienākumiem, kas pārsniedz 62 800 *euro* gadā.

Izstrādājot solidaritātes nodokļu reformu, 2018.gadā prognozētā ietekme uz kopējiem nodokļu ieņēmumiem (ieskaitot 2. un 3. pensiju līmeni un 1 procentpunktu veselības finansēšanai) bija 7,0 milj. *euro*. Veicot nodokļu reformas pasākuma ietekmes izpildes novērtējumu, secināts, ka tas atbilst iepriekš prognozētajam (*skat.2.2.tab.*).

Jāatzīmē, ka saskaņā ar FM novērtējumu 2018.gadā **solidaritātes nodokļa ieņēmumi bija 68,5 milj. euro, kas ir par 13,1 milj. euro jeb par 23,4% vairāk nekā sākotnēji tika prognozēts** (*skat. 2.9.tab.*). To noteica tas, ka ekonomiskās izaugsmes un nodokļu reformas pasākumu rezultātā straujāk palielinājās kopējais nodokļu maksātāju skaits un ienākumu apmērs ienākumu grupā virs 55 tūkst. *euro* gadā.

Stājoties spēkā minētajiem 2018.gada un 2019.gada grozījumiem, solidaritātes nodoklis ir zaudējis savu sākotnējo ieviešanas mērķi, kas bija – mazināt nodokļu regresivitāti darba ņēmējiem, iekšzemes darba ņēmējiem pie darba devēja - ārvalstnieka, ārvalstu darba ņēmējiem pie darba devēja – ārvalstnieka un pašnodarbinātajiem ar augstāku ienākuma līmeni, vienlaikus nodrošinot valsts pamatbudžeta ieņēmumus valsts iedzīvotāju pieaugošo sociālās aizsardzības un nevienlīdzības mazināšanas vajadzību finansēšanai. Šobrīd solidaritātes nodoklis lielā mērā ir kā IIN progresivitātes elements un nodrošina nodokļu maksātājiem lielāku nākotnes pensiju, jo daļa no samaksātā solidaritātes nodokļa ir piesaistīta nodokļu maksātāja pensijas uzkrājumam.

2.9.tab. Solidaritātes nodokļa ieņēmumi 2018.gadā pa komponentēm, milj. euro

	Nodokļu reformas ietekmes prognoze	Fakts (FM novērtējums)	Fakts salīdzinājumā ar ietekmes prognozi
Solidaritātes nodoklis no 01.01.2018., t.sk.	23,5	34,7	11,2
<i>1 procentpunkts veselības finansēšanai</i>	<i>0,7</i>	<i>1,5²</i>	<i>0,8</i>
<i>10,5 procentpunkti IIN daļai</i>	<i>7,0</i>	<i>9,4</i>	<i>2,4</i>
<i>6 procentpunkti 2.pensiju līmenī</i>	<i>4,0</i>	<i>4,1²</i>	<i>0,1</i>
<i>4 procentpunkti 3.pensiju līmenī</i>	<i>2,7</i>	<i>3,0</i>	<i>0,3</i>
<i>13,59 procentpunkti solidaritātes maksājums valsts speciālajā budžetā</i>	<i>9,1</i>	<i>16,8²</i>	<i>7,7</i>
Solidaritātes nodoklis valsts pamatbudžetā līdz 31.12.2017.	32,0¹	33,9	1,8
KOPĀ	55,5	68,6²	13,1

¹ 2018.gada plāns

² FM indikatīvais aprēķins (precizējoties datiem ieņēmumi var tikt mainīti)

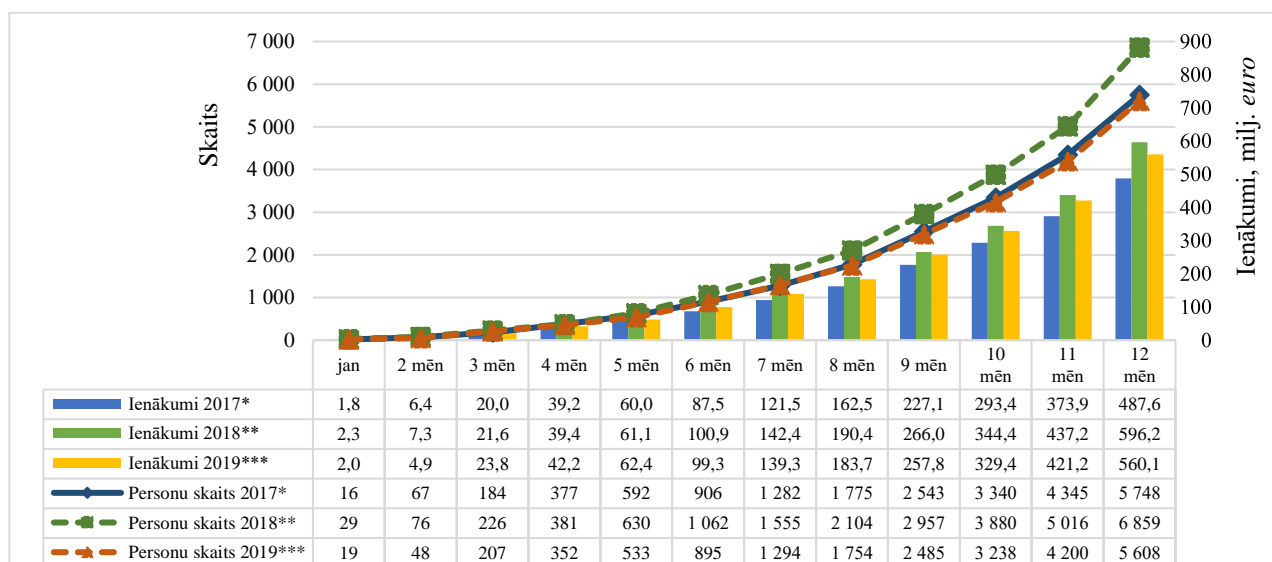
Avots: FM aprēķini

¹¹ Taksācijas periodā solidaritātes nodokļa objektam piemēro tādu pašu likmi, kādu piemēro VSAOI objektam, un VID līdz pēctaksācijas gada 1.septembrim rezumējošā kārtībā veic pārmaksātā solidaritātes nodokļa atmaksu (starpību starp taksācijas periodā samaksāto solidaritātes nodokli, kas aprēķināts, piemērojot augstāku VSAOI likmi, un rezumējošā kārtībā aprēķināto solidaritātes nodokli, kas aprēķināts, piemērojot solidaritātes nodokļa likmi (25,5%)).

2018.gadā tika paaugstināts VSAOI maksimālais apmērs no 52 400 *euro* līdz 55 000 *euro* gadā. VSAOI maksimālais apmērs tika palielināts, pamatojoties uz 2013.gada 17.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1478 “*Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto un brīvprātīgo iemaksu objekta minimālo un maksimālo apmēru*”, kas nosaka, ka LM katram kalendārajam gadam aprēķina VSAOI objekta un brīvprātīgo apdrošināšanas iemaksu objekta maksimālo apmēru (iemaksu objekta maksimālo apmēru aprēķina, piemērojot iepriekšējā kalendāra gada iemaksu objekta maksimālajam apmēram tautsaimniecībā nodarbināto mēneša vidējo bruto darba samaksas (faktiskajās cenās) izmaiņu indeksu).

Palielinot VSAOI maksimālo apmēru un nosakot jaunu solidaritātes nodokļa sadalījumu, solidaritātes nodokļu maksātāju neto ienākumi saglabājās iepriekšējā apmērā, mainījās tikai IIN un VSAOI proporcija. Ņemot vērā iepriekšējo gadu pieredzi, paaugstinot VSAOI maksimālo apmēru, tika prognozēts, ka maksātāju skaits, kuru ienākumi pārsnieguši VSAOI maksimālo iemaksu objektu, nepieaugs. Tomēr 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, būtiski palielinājās gan maksātāju skaits (+18,2%), gan to kopējie ienākumi (+20,9%) (*skat. 2.7.att.*).

2019.gadā VSAOI maksimālais apmērs tika paaugstināts par 7 800 *euro* gadā jeb 14,2%, un tas bija straujākais pieaugums kopš 2014.gada, kad tika atjaunots VSAOI maksimālais apmērs. Saskaņā ar VID datiem (uz 2020.gada 21.februāri) 2019.gadā, salīdzinot ar 2018.gadu, nodokļu maksātāju skaits samazinājies par 18,2%, kuru ienākumi pārsnieguši VSAOI maksimālo iemaksu objektu, un samazinājušies to kopējie ienākumi (-6,1%).

* VSAOI maksimālais apmērs 52 400 *euro* gadā

** VSAOI maksimālais apmērs 55 000 *euro* gadā

*** VSAOI maksimālais apmērs 62 800 *euro* gadā

2.7.att. Personu skaits un to ienākumi, kuru ienākumi pārsnieguši VSAOI maksimālo iemaksu objektu 2017. - 2019.gadā

Avots: FM aprēķini (saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 23. un 33.2. pantu dati var tikt precizēti)

2018.gadā stājās spēkā likuma grozījumi, kas paredz, ka pašnodarbinātajiem, kuru ienākumi mēnesī sasniedz un pārsniedz minimālās algas apmēru, no brīvi izraudzīta objekta, kas nav mazāks par minimālās algas apmēru, ir jāveic VSAOI vispārējā apmērā un no starpības starp ienākumiem un brīvi izraudzītā objekta jāveic VSAOI 5% apmērā pensiju apdrošināšanai, līdz ar to daļa pašnodarbināto personu vairs nav solidaritātes nodokļa maksātāji. Ņemot vērā iepriekš minēto, turpmāk norādīta statistika par personām, kas iesniegušas tikai darba devēju ziņojumus.

2.10.tab. Personu skaits, kuru ienākumi pārsnieguši solidaritātes nodokļa sliekšni un kuras iesniegušas tikai darba devēju ziņojumus, un šo personu ienākumi 2018. – 2019.gadā

	VSAOI maksimālais iemaksu objekts 55 000 euro gadā		VSAOI maksimālais iemaksu objekts 62 800 euro gadā	
	2017	2018	2018	2019
Nodarbināto skaits	5 033	6 307	4 154	5 078
<i>Izmaiņas, %</i>	+25,3%		+22,2%	
Kopējie ieņēmumi, milj. euro	450,9	539,5	413,4	496,4
<i>Izmaiņas, %</i>	+19,7%		+20,1%	

Avots: FM aprēķini (saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. un 33.2. pantu dati var tikt precizēti)

2018.gadā nodarbināto skaits, kas sasnieguši 2018.gada VSAOI maksimālo apmēru (55 000 euro) un kas iesnieguši tikai darba devēju ziņojumus, bija 6 307, kas ir par 25,3% vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā pie 2018.gada maksimālā iemaksu objekta. Šo personu kopējie ienākumi 2018.gadā, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn, ir palielinājušies par 19,7% (skat.2.10.tab.).

Lai arī 2019.gadā, salīdzinot ar 2018.gadu, samazinājies nodokļu maksātāju skaits un to kopējie ienākumi, jo tika palielināts VSAOI maksimālais apmērs, 2019.gada nodarbināto skaits, kas sasniedzis 2019.gada VSAOI maksimālo apmēru (62 800 euro), bija par 22,2% lielāks nekā pērn attiecīgajā periodā pie 2019.gada maksimālā apmēra. Kopējie ienākumi personām, kas sasnieguši VSAOI maksimālo apmēru 2019.gadā, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn, palielinājās par 83,0 milj. euro. Šo personu galvenās darbības nozares 2019.gadā, tāpat kā 2018.gadā, pēc NACE klasifikācijas bija finanšu pakalpojumu darbība (izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu) un tirdzniecība (izņemot automobiļus un motociklus).

Pievienotās vērtības nodoklis

Reformas izstrādes gaitā tika vērtēts, ka PVN reģistrācijas sliekšņa samazināšana no 50 000 euro uz 40 000 euro 2018.gadā un turpmāk ik gadu nesīs valsts budžetā papildus 5,9 milj. euro PVN ieņēmumus. Lai noteiktu faktisko fiskālo ietekmi šim pasākumam ir apskatīti tādi PVN maksātāji, kam 2018.gada PVN deklarācijā kopējā darījuma vērtība ir bijusi robežās starp 40 000 euro un 50 000 euro un kuri 2017.gadā nav bijuši PVN maksātāji. Tiek pieņemts, ka fiskālā ietekme ir šādu PVN maksātāju deklarācijās norādītā PVN iemaksājamā kopsomma, kas 2018.gadā bija 2,8 milj. euro.

Fiskālā ietekme uz valsts budžeta ieņēmumiem no PVN reversās maksāšanas kārtības ieviešanas būvizstrādājumu, sadzīves elektronisko iekārtu un elektriskās sadzīves aparātūras piegādēm tika **aprēķināta 64,6 milj. euro** (no tiem PVN – 40,2 milj. euro, savukārt ieguvums no darbaspēka nodokļiem 24,4 milj. euro, no kuriem VSAOI – 16,1 milj. euro un IIN – 8,3 milj. euro). Darbaspēka nodokļu ieņēmumu palielinājums tiek vērtēts kā atgriezeniskais efekts, ko rada aploksņu algu samazināšanās.

Analizējot reversās PVN maksāšanas kārtības efektivitāti darījumos ar būvizstrādājumiem un sadzīves tehnikas piegādēm, nepieciešams vērtēt atsevišķi preču piegādātājus un saņēmējus¹². Saskaņā ar apgriezto jeb reverso PVN maksāšanas kārtību starp diviem iekšzemē reģistrētiem PVN maksātājiem atbildīgs par PVN nomaksu valsts budžetā ir attiecīgo preču vai pakalpojumu saņēmējs. Līdz ar to ir sagaidāms, ka preču piegādātājiem gan iemaksājamā PVN summa budžetā, gan atmaksājamā PVN summa no budžeta un priekšnodoklis samazinās, jo tas darījuma brīdī par piegādātājam precēm, kam piemēro reverso PVN maksāšanas kārtību, nepiemēro PVN.

¹² Reversās PVN maksāšanas kārtības efektivitātes novērtēšanai tiek izmantoti VID sniegtie dati: nodokļu maksātāju PVN deklarāciju dati, kuri 2018.gadā saņēmuši būvizstrādājumu un sadzīves elektroniskās iekārtas vai sadzīves elektrisko aparātūru un nodokļu maksātāju PVN deklarāciju dati, kuri 2018.gadā izmantojuši reverso PVN maksāšanas kārtību būvizstrādājumu un sadzīves elektronisko iekārtu, un sadzīves elektriskās aparātūras piegādei.

Būvniecības pakalpojumi un būvizstrādājumu piegāde.

Ieviešot reverso PVN maksāšanas kārtību būvizstrādājumu piegādēm, ikgadējā plānoto nodokļu ieņēmumu summa no reversās PVN maksāšanas kārtības ieviešanas tika vērtēta 37,2 milj. *euro* apmērā (PVN – 12,8, VSAOI – 16,1 un IIN – 8,3 milj. *euro*).

Saskaņā ar PVN deklarāciju pielikumu datiem 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, iekšzemē veikto būvniecības pakalpojumu, kurus deklarējuši un par kuriem nodokli maksā preču vai pakalpojumu saņēmēji (bez PVN), vērtība palielinājusies par 41,9%.

PVN reverso darījumu vērtības pieaugums būvniecības nozarē ir izskaidrojams gan ar straujo ekonomikas izaugsmi 2018.gadā, ko noteica straujais investīciju aktivitātes kāpums, pieaugot ES fondu līdzekļu plūsmai, kas nodrošinājis būvniecības nozares kāpumu kopumā, gan PVN reversās maksāšanas kārtības ieviešana būvmateriālu piegādēm.

Analizējot nozaru atmaksu īpatsvaru kopējās PVN atmaksās, būvniecības nozare saņem vienas no lielākajām atmaksām. Nodokļu maksātāji, kuri darbojas būvniecības nozarē, 2018.gadā saņēma 11,5% no kopējām PVN atmaksām, kas ir mazāks īpatsvars kā 2017.gadā, kad saņēma 15,2%. Atmaksātā summa no valsts budžeta 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, samazinājusies par 36,5 milj. *euro* jeb 26,3%. Tas ir izskaidrojams ar ieviesto PVN reverso maksāšanas kārtību būvmateriālu piegādēm reģistrētiem PVN maksātājiem.

Būvniecības nozares reģistrētiem PVN maksātājiem lielākās izmaksas ir izmaksas par būvizstrādājumiem, kas arī, galvenokārt, veido PVN atmaksājamo summu. Atmaksājamās summas samazinājums, pēc PVN reversās maksāšanas kārtības ieviešanas, liecina par krāpniecības samazināšanos būvizstrādājumu jomā.

Attiecībā uz nodokļu maksātājiem, kuri izmantojuši reverso PVN maksāšanas kārtību būvizstrādājumu piegādēm, secināms, ka priekšnodoklis – summa, ko preču ražotājs vai pakalpojumu veicējs jau ir samaksājis kā PVN, iegādājoties preces un izmantojot pakalpojumus savas saimnieciskās darbības vajadzībām, 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, ir palielinājies tikai par 8,0% jeb 283,9 milj. *euro* un 2019.gadā, salīdzinot ar 2018.gadu, palielinājums ir vēl mazāks, proti, 2,3% jeb 88,4 milj. *euro*. Turpretī, 2017.gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, priekšnodokļa summas pieaugums bija 14,2% jeb 441,9 milj. *euro*.

Nodokļu maksātājiem, kuri saņēmuši būvizstrādājumus, priekšnodoklis 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, palielinājies par 9,0% jeb 489,2 milj. *euro* un 2019.gadā pret 2018.gadu pieaugums bijis tikai 5,2% jeb 319,7 milj. *euro*. Savukārt 2017.gadā, salīdzinot ar 2016. gadu, priekšnodokļa pieguma tempi bija straujāki – 13,7% jeb 689,3 milj. *euro*.

Jāatzīmē, ka nodokļu maksātāji, kuru mērķis ir nepamatoti samazināt valsts budžetā maksājamo PVN vai nepamatoti pieprasīt PVN pārmaksas atmaksu no valsts budžeta, mākslīgi palielina atskaitāmā PVN priekšnodokļa apmēru.

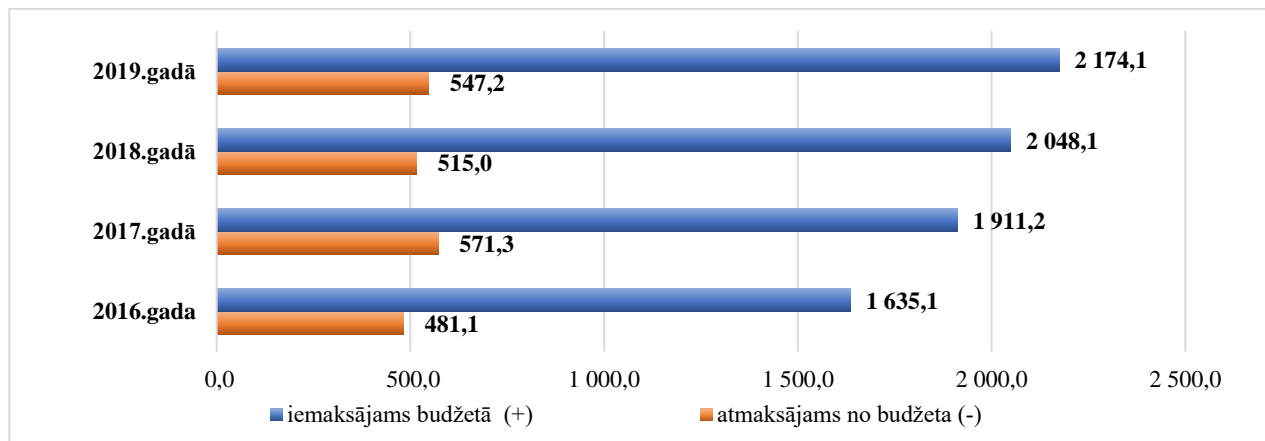
Lai arī būvniecības sektors 2018.gadā uzrādīja ļoti strauju izaugsmi, produkcijas apjomiem faktiskajās cenās pieaugot par 25,5%, un metālizstrādājumu, krāsu un stikla mazumtirdzniecībai¹³ (kas ietver arī būvizstrādājumu mazumtirdzniecību) kāpumu par 13,3%, priekšnodokļa pieauguma tempi ir samazinājušies, kas var būt skaidrojams ar mākslīgi palielināta atskaitāmā PVN priekšnodokļa apmēru samazinājumu.

Nodokļu maksātājiem, kuri veikuši būvizstrādājumu piegādes, kopējā budžetā iemaksājamā summa 2018.gadā bija 911,2 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2017.gadu, samazinājusies par 3% jeb 26,8 milj. *euro*. Kopējās budžetā iemaksājamās summas samazinājums skaidrojams ar iemaksājamās summas budžetā samazinājumu par 4,0% jeb 49,0 milj. *euro*, jo nodokļu maksātājiem, kas veic

¹³ NACE 2.0(4752) Metālizstrādājumu, krāsu un stikla mazumtirdzniecība. Šajā klasē ietilpst: metāla izstrādājumu mazumtirdzniecība; krāsu un laku mazumtirdzniecība; lokšņu stikla mazumtirdzniecība; citu būvniecības materiālu, piemēram, ķieģeļu, koka konstrukciju, sanitārtehnikas ierīču, mazumtirdzniecība; mājsaimniecībā izmantojamu materiālu un ierīču mazumtirdzniecība. Šajā klasē ietilpst arī: jebkāda veidā darbināmo zālāju pļāvēju mazumtirdzniecība; saunu mazumtirdzniecība.

būvmateriālu piegādes saskaņā ar reverso PVN maksāšanas kārtību nav jāpiemēro un līdz ar to PVN nomaksa valsts budžetā par šo preču piegādes darījumiem nav jāveic. 2019.gadā šī summa veidoja 955,2 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2018.gadu ir par 4,8% jeb 44,0 milj. *euro* vairāk.

Nodokļu maksātājiem, kuri saņēmuši būvizstrādājumu piegādes, kopējā budžetā iemaksājamā summa 2018.gadā bija 1 533,1 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2017.gadu, palielinājusies par 14% jeb 193,2 milj. *euro*, un tas ir skaidrojams ar no budžeta atmaksājamās summas samazinājumu. 2019.gadā budžetā iemaksājamā summa bija 1 626,9 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2018.gadu ir par 93,8 milj. *euro* jeb 6,1% vairāk un kas šajā gadījumā skaidrojams ar iemaksu palielināšanos.

2.8.att. Kopējā budžetā iemaksājamā un no budžeta atmaksājamā PVN summa, nodokļu maksātājiem, kuri saņēmuši būvizstrādājumus 2016. – 2019.gadā, milj. *euro*

Avots: VID dati

No budžeta atmaksājamā summa 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu samazinājusies par 10% jeb 56,3 milj. *euro*. Turpretī 2017.gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, kad darījumos ar būvizstrādājumiem piemēroja vispārējo PVN maksāšanas kārtību, atmaksājamā summa palielinājās par 18,7% jeb 90,2 milj. *euro* un ietekmēja kopējo budžetā iemaksājamo summu, kas bija 1 339,9 milj. *euro*. Tomēr 2019.gadā, salīdzinot ar 2018.gadu, atmaksas atkal ir pieaugušas par 6,3% jeb 32,2 milj. *euro*.

Darījumi ar sadzīves elektronisko iekārtām un sadzīves elektrisko aparāturu.

Viena no nozarēm, kurā tika konstatēts augsts PVN nemaksāšanas risks, ir sadzīves elektro- tehnikas preču tirdzniecības nozare. Ieviešot reverso PVN maksāšanas kārtību sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektriskās aparatūras piegādēm, ikgadējā plānoto nodokļu ieņēmumu summa no reversās PVN maksāšanas kārtības ieviešanas tika vērtēta 20,9 milj. *euro* apmērā.

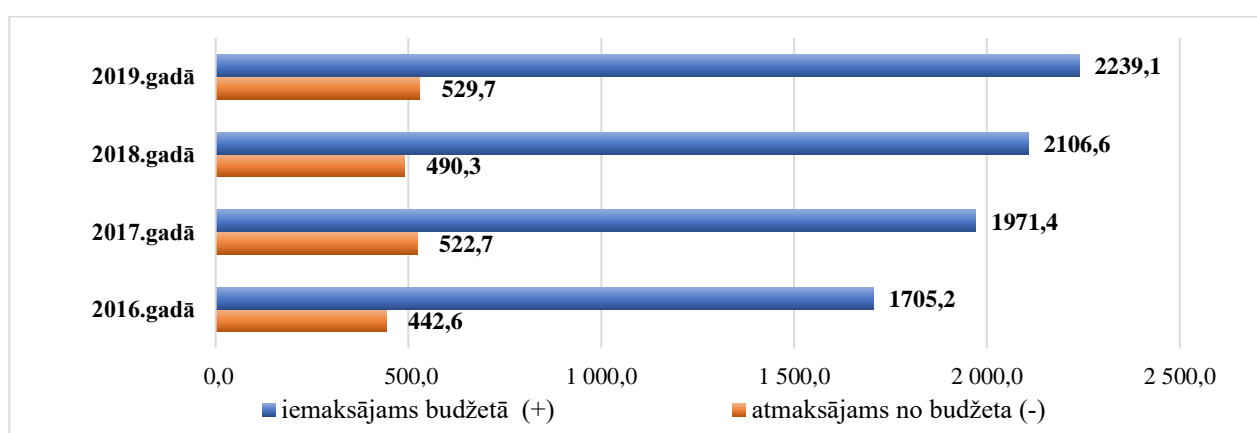
Saskaņā ar PVN deklarāciju pielikumu datiem 2018.gadā, sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektriskās aparatūras piegādes, kuras deklarējuši un par kuriem nodokli maksā preču vai pakalpojumu saņēmēji (bez PVN), veiktas 282,6 milj. *euro* apmērā.

Nodokļu maksātājiem, kuri 2018.gadā izmantojuši reverso PVN maksāšanas kārtību sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektrisko aparāturu piegādēm, priekšnodoklis – summa, ko preču ražotājs vai pakalpojumu veicējs jau ir samaksājis kā PVN, iegādājoties preces un izmantojot pakalpojumus savas saimnieciskās darbības vajadzībām, 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, ir palielinājusies tikai par 0,3% jeb 6,3 milj. *euro*. Turpretī 2017.gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, priekšnodokļa summas pieaugums bija 9,3% jeb 185,9 milj. *euro*. 2019.gadā priekšnodoklis šiem nodokļu maksātājiem gan ir krietni pieaudzis – par 14,3% jeb 313,4 milj. *euro*.

Nodokļu maksātājiem, kuri 2018.gadā saņēmuši sadzīves elektroniskās iekārtas un sadzīves elektrisko aparāturu, priekšnodoklis 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, palielinājies par 9,0% jeb 518,4 milj. *euro*. Savukārt 2017.gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, priekšnodokļa pieguma tempi bija straujāki – 12,3% jeb 628,8 milj. *euro*. 2019.gadā salīdzinājumā ar 2018.gadu priekšnodoklis ir pieaudzis vēl mērenāk - par 7,6% jeb 474,5 milj. *euro*.

Nodokļu maksātājiem, kuri veikuši sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektrisko aparatūru piegādes, kopējā budžetā iemaksājamā summa 2018.gadā bija 605,0 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2017.gadu, samazinājusies par 13% jeb 88,4 milj. *euro*. Kopējās budžetā iemaksājamās summas samazinājums skaidrojams ar to, ka nodokļu maksātājiem, kas veic šo preču piegādes saskaņā ar reverso PVN maksāšanas kārtību, nav jāpiemēro PVN un līdz ar to PVN nomaksa valsts budžetā par šo preču piegādes darījumiem nav jāveic. 2019.gadā budžetā iemaksājamā summa atkal ir pieaugusi, veidojot 668,5 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2018.gadu ir par 63,5 milj. *euro* jeb 10,5% vairāk.

Nodokļu maksātājiem, kuri saņēmuši sadzīves elektroniskās iekārtas un sadzīves elektrisko aparatūru, kopējā budžetā iemaksājamā summa 2018.gadā bija 1 616,3 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2017.gadu, palielinājusies par 12% jeb 167,6 milj. *euro*. Tas ir skaidrojams ar no budžeta atmaksājamās summas samazinājumu un budžetā iemaksājamās summas pieaugumu par 7% jeb 135,2 milj. *euro*. Arī 2019.gadā tā ir turpinājusi palielināties, sasniedzot 1 709,4 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2018.gadu, ir par 5,8% jeb 93,1 milj. *euro* vairāk.

2.9.att. Kopējā budžetā iemaksājamā un no budžeta atmaksājamā PVN summa nodokļu maksātājiem, kuri saņēmuši sadzīves elektroniskās iekārtas vai sadzīves elektrisko aparatūru 2016. – 2019.gadā, milj. *euro*

Avots: VID dati

No budžeta atmaksājamā summa 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, samazinājusies par 6% jeb 32,4 milj. *euro*. Turpretī 2017.gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, kad darījumos ar sadzīves elektroniskajām iekārtām un sadzīves elektrisko aparatūru piemēroja vispārējo PVN maksāšanas kārtību, atmaksājamā summa palielinājās par 18,1% jeb 80,1 milj. *euro*. 2019.gadā, salīdzinot ar 2018.gadu, atmaksājamā summa atkal ir pieaugusi – par 8,0% jeb 39,4 milj. *euro*.

Vērtējot reversās PVN maksāšanas kārtības ieviešanu darījumos ar būvizstrādājumiem, sadzīves elektroniskajām iekārtām un sadzīves elektrisko aparatūru, var secināt, ka PVN reversās maksāšanas kārtība ir mazinājusi konstatētos pārkāpumus attiecībā uz PVN krāpšanu darījumos ar minētajām preču grupām un veicinājusi kopējā budžetā maksājamā PVN pieaugumu.

Par to liecina no budžeta atmaksājamās summas samazinājums, kas savukārt var būt izskaidrojams ar krāpniecības samazinājumu darījumos ar būvizstrādājumiem, sadzīves elektroniskajām iekārtām un sadzīves elektrisko aparatūru, jo par šīm precēm nav iespējams izmantot fiktīvus iegādes darījumus, lai mākslīgi palielinātu atskaitāmā PVN priekšnodokļa apmēru, šādā veidā samazinot budžetā maksājamā PVN summu.

Par krāpniecības samazinājumu darījumos ar būvizstrādājumiem, sadzīves elektroniskajām iekārtām un sadzīves elektrisko aparatūru liecina arī VID dati – pēc reversās PVN maksāšanas kārtības ieviešanas būvizstrādājumu, sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektriskās

aparatūras piegādēm no 2018.gada 1.janvāra – veiktajos nodokļu kontroles pasākumos nav konstatētas darījumu ķēdes, kurās ir izmantotas šādas preces. Tā kā šo preču piegādēm pārdevējiem vairs nav jāpiemēro PVN (par PVN aprēķināšanu un samaksu ir atbildīgs preču pircējs), tad arī šiem nodokļu maksātājiem par šīm precēm nav iespējams izmantot fiktīvus iegādes darījumus, lai maksliģi palielinātu atskaitāmā PVN priekšnodokļa apmēru, šādā veidā samazinot budžetā maksājamo PVN summu.

Atbilstoši Eiropas Komisijas paustajam viedoklim un formālajam paziņojumam pārkāpumu procedūras lietā Nr.2018/2149 un ievērojot to, ka Eiropas Komisija nav piešķirusi atļauju Latvijai ieviest apgriezto jeb reverso PVN maksāšanas kārtību būvizstrādājumu, sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektriskās aparatūras piegādēm, 2019.gadā tika precizēts normatīvais regulējums, nosakot, ka 2018.gada 1.janvārī ieviestā apgrieztā jeb reversā PVN maksāšanas kārtība būvizstrādājumu un sadzīves elektronikas nozarē ir piemērojama līdz 2019.gada 31.decembrim. Reversās PVN maksāšanas kārtības laikā līdz 2020.gada 1.janvārim šīs nozares tika daļēji sakārtotas un tiek vērtēts, ka ēnu ekonomikas un krāpniecības apjomi tajās ir būtiski mazāki nekā pirms 2018.gada, īpaši būvniecības sektorā. Tomēr, vērtējot indikatīvi, apgrieztās jeb reversās PVN maksāšanas kārtības atcelšana būvizstrādājumu, sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektriskās aparatūras piegādēm ar 2020.gada 1.janvāri radītu negatīvu ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem 2020. gadā -35,3 milj. *euro* (t.sk. PVN -23,1 milj. *euro*, VSAOI -8,1 milj. *euro*, IIN -4,1 milj. *euro*).

Lai samazinātu risku, ka negodprātīgi PVN maksātāji var iekļaut PVN deklarācijās un to pielikumos kopējās ar PVN apliekamo darījumu summās fiktīvus darījumus, tas ir, veikt krāpnieciskas un negodprātīgas darbības, kuru rezultātā tiek nodarīti zaudējumi valsts budžetam, tika noteikts zemāks PVN deklarācijas pielikumos atsevišķi norādāmais darījumu summas sliekšnis.

Fiskālā ietekme uz valsts pamatbudžetu no darījumu (bez PVN) atšifrēšanas sliekšņa samazināšanas no 1 430 *euro* līdz 150 *euro* 2018.gadam tika aprēķināta 34,8 milj. *euro*, bet 2019. un 2020.gadam 38,0 milj. *euro* ik gadu.

Analizējot darījumus, kas PVN deklarācijās nav jāatšifrē (2017.gadā darījumi, kuru vērtība bez PVN nepārsniedz 1 430 *euro* un 2018.gadā – 150 *euro*), secināms, ka neatšifrēto darījumu kopsumma bez PVN ir samazinājusies par 24,5% jeb 4 456,6 milj. *euro*.

Neatšifrēto darījumu īpatsvars ar PVN standartlikmi un samazināto likmi apliekamajos darījumos 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, samazinājies par 12,5% (neatšifrēto darījumu īpatsvars ar PVN standartlikmi un samazināto likmi apliekamajos darījumos 2017.gadā veidoja 55,9% jeb 18 183,1 milj. *euro*, 2018.gadā – 43,4% jeb 13 726,5 milj. *euro*).

Priekšnodokļa summa par darījumiem 2018.gadā, kas nepārsniedz darījuma atšifrēšanas sliekšni ir būtiski samazinājusies – par 881,7 milj. *euro* jeb 75,8% (priekšnodokļa summa par darījumiem, kas nepārsniedz darījuma atšifrēšanas sliekšni, 2017.gadā bija 1 163,1 milj. *euro* un 2018.gadā 281,3 milj. *euro*).

Savukārt budžetā maksājamā PVN summa par neatšifrētiem darījumiem 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, ir palielinājusies par 3,4% jeb 59,5 milj. *euro*.

Jāatzīmē, ka saskaņā ar VID sniegto informāciju¹⁴, no PVN reģistra pēc VID iniciatīvas izslēgto nodokļu maksātāju skaits samazinājies par 71,8% jeb par 3 027 nodokļa maksātājiem un to aprēķinātais PVN neatšifrētajos darījumos veido 0,4% no kopējā aprēķinātā PVN neatšifrētiem darījumiem, kas 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, samazinājies par 33,8 milj. *euro* (2017.gadā no PVN reģistra pēc VID iniciatīvas izslēgto nodokļu maksātāju aprēķinātais PVN neatšifrētajos darījumos veidoja 1,4%).

¹⁴ VID sniegtā informācija uz 2019.gada martu

PVN ieņēmumi **2018.gadā** bija 2 457,0 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2017.gadu ir par **269,2 milj. *euro* jeb 12,3% vairāk**. 2018.gadā PVN ieņēmumi pārsniedza plānotos ieņēmumus par 5,8 milj. *euro* jeb 0,2%. Savukārt **2019.gadā** PVN ieņēmumi veidoja 2 648,3 milj. *euro*, kas bija **par 191,4 milj. *euro* jeb 7,8% vairāk** kā 2018.gadā. 2019.gada PVN ieņēmumu plāns tika izpildīts par 100,0%.

Akcīzes nodoklis

Kā jau iepriekš informatīvajā ziņojumā minēts, lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no Finanšu ministrijas izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm. Tas attiecas arī uz AN likmēm.

AN naftas produktiem

Saskaņā ar 2018.gada 27.jūlijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “*Par akcīzes nodokli*” tika noteikts citādāks AN likmju naftas produktiem pieaugums nekā sākotnēji plānots pamatnostādņēs – ar 2018.gada 1.janvāri AN likmes svīnu nesaturošam benzīnam un sašķidrinātajām naftas gāzēm tika paaugstinātas straujāk, bet dīzeļdegvielai tika noteikts mazāks likmes pieaugums: svīnu nesaturošam benzīnam likme tika paaugstināta par 9,2%, svīnu saturošam benzīnam par 30,5%, dīzeļdegvielai par 9,1% un sašķidrinātajām naftas gāzēm par 18,4%. Savukārt marķētajai dīzeļdegvielai, ko izmanto lauksaimniecībā, likme tika paaugstināta ar 2018.gada 1.jūliju no 50,0 *euro* līdz 55,8 *euro* par 1 000 litriem degvielas.

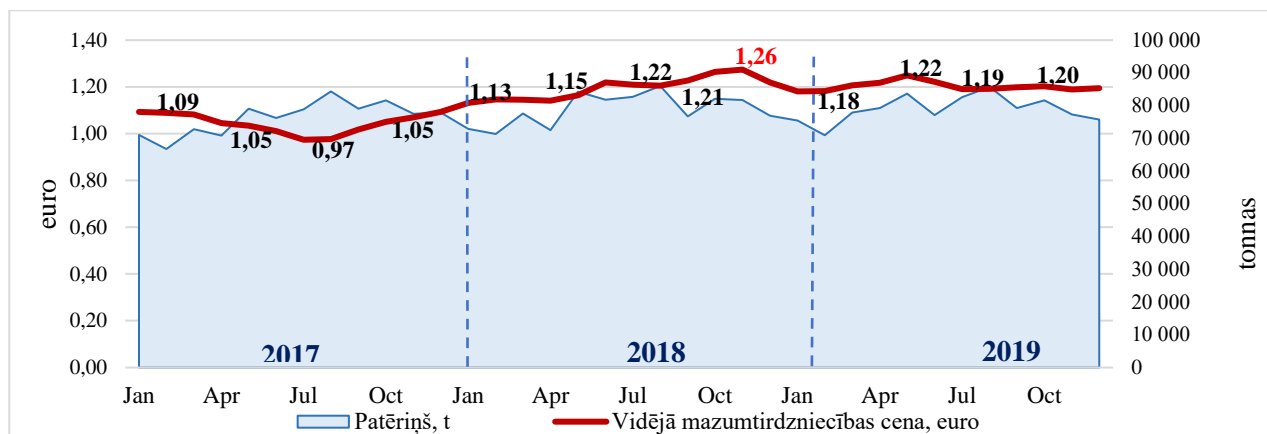
Pēc AN paaugstināšanas 2018.gadā degvielas mazumtirdzniecības cenu pieaugums bija nedaudz zemāks nekā tika gaidīts – 2018.gada janvārī vidējā 95.markas benzīna mazumtirdzniecības cena, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri, pieauga par 0,043 *euro* litrā, dīzeļdegvielas cena par 0,039 *euro* litrā, bet sašķidrinātās naftas gāzes mazumtirdzniecības cena par 0,018 *euro* litrā. Tomēr benzīna un dīzeļdegvielas mazumtirdzniecības cenas būtiski pieauga 2018.gada griezumā: 95.markas benzīna vidējā cena 2018.gadā, salīdzinot ar vidējo cenu 2017.gadā, pieauga par 0,122 *euro* litrā jeb par 10,6%, dīzeļdegvielas cena par 0,151 *euro* litrā jeb par 14,4%. Visbūtiskākais cenu pieaugums bija vērojams 2018.gada otrajā pusē, benzīna mazumtirdzniecības cenai oktobrī pieaugot pat līdz 1,33 *euro* par litru, bet dīzeļdegvielas cenai novembrī pieaugot līdz 1,27 *euro* par litru. 2019.gada pirmajos mēnešos dīzeļdegvielas mazumtirdzniecības cena nedaudz samazinājās, bet gadā kopā, salīdzinot ar 2018.gada vidējo mazumtirdzniecības cenu, pieauga par 0,007 *euro*, savukārt benzīna mazumtirdzniecības cena samazinājās par 0,011 *euro* (*skat. 2.11.tab.*).

2.11.tab.Vidējā degvielas mazumtirdzniecības cena 2017. - 2019.gadā

EUR par litru	2017	2018	2019
Benzīns	1,148	1,270	1,259
	<i>Pieaugums</i>	+0,122 +10,6%	-0,011 -0,9%
Dīzeļdegviela	1,045	1,196	1,202
	<i>Pieaugums</i>	+0,151 +14,4%	+0,007 +0,5%
Sašķidrinātās naftas gāzes	0,534	0,556	0,582
	<i>Pieaugums</i>	+0,022 +4,1%	+0,027 +4,8%

Avots: CSP dati un FM aprēķini

2.10.attēlā redzama patēriņa un mazumtirdzniecības cenu dinamika laika periodā no 2017.gada līdz 2019.gadam. Dīzeļdegvielai ir lielākais AN no naftas produktiem ieņēmumu īpatsvars kopējos ieņēmumos no naftas produktiem

2.10.att. Dīzeļdegvielas vidējās mazumtirdzniecības cenas un patēriņš 2017. - 2019.gadā

Avots: CSP dati un VID dati

2018.gada pārskata periodā¹⁵ kopējais **dīzeļdegvielas** patēriņš, salīdzinot ar 2017.gada atbilstošo pārskata periodu, pieauga par 4,2% un 2019.gada pārskata periodā¹⁶ pieauga par 0,6%. Savukārt **benzīna** patēriņš 2018.gada pārskata periodā samazinājās par 2,9%, bet 2019.gada pārskata periodā par 4,2%. Sašķidrinātās naftas gāzes patēriņš 2018.gada pārskata periodā samazinājās par 5,6% un 2019.gadā vēl par 10,7%.

No minētā izriet, ka 2018.gadā degvielas mazumtirdzniecības cenas būtiskāk ietekmēja nevis AN, bet gan citi faktori, un galvenais no tiem bija naftas cenu pieaugums pasaules biržās, kas 2018.gada oktobrī sasniedza augstāko līmeni kopš 2014.gada decembra. Savukārt 2019.gadā naftas cenas bija salīdzinoši stabilas, līdz ar to arī degvielas mazumtirdzniecības cenās nebija vērojamas lielas svārstības.

Izvērtējot AN likmju degvielai paaugstināšanas ietekmi, tika prognozēts, ka kopējais degvielas patēriņa pieauguma temps samazināsies, bet joprojām būs pozitīvs. Tomēr faktiski kopējais degvielas patēriņa pieauguma temps, neskatoties uz būtisko benzīna un dīzeļdegvielas mazumtirdzniecības cenu pieaugumu 2018.gada otrajā pusē, 2018.gadā kopā bija straujāks un 2019.gadā saglabājās gandrīz tādā pašā līmenī kā 2018.gadā. AN likmju degvielai paaugstināšanas fiskālā ietekme 2018.gadā kopā tika vērtēta 29,5 milj. euro apmērā, t.sk. 24,4 milj. euro no AN un 5,1 milj. euro no PVN, bet 2019.gadā – 30,6 milj. euro apmērā, t.sk. 25,3 milj. euro no AN un 5,3 milj. euro no PVN.

2.12.tab. AN likmju degvielai paaugstināšanas fiskālā ietekme 2018. - 2019.gadā, milj. euro

Degvielas veids	2018	2019
Benzīns	7,4	8,1
<i>t.sk. AN</i>	6,1	6,7
<i>t.sk. PVN</i>	1,3	1,4
Dīzeļdegviela	20,1	20,4
<i>t.sk. AN</i>	16,6	16,8
<i>t.sk. PVN</i>	3,5	3,5
Sašķidrinātās naftas gāzes	2,0	2,1
<i>t.sk. AN</i>	1,6	1,8
<i>t.sk. PVN</i>	0,3	0,4
Kopā	29,5	30,6
<i>t.sk. AN</i>	24,4	25,3
<i>t.sk. PVN</i>	5,1	5,3

Avots: FM aprēķini

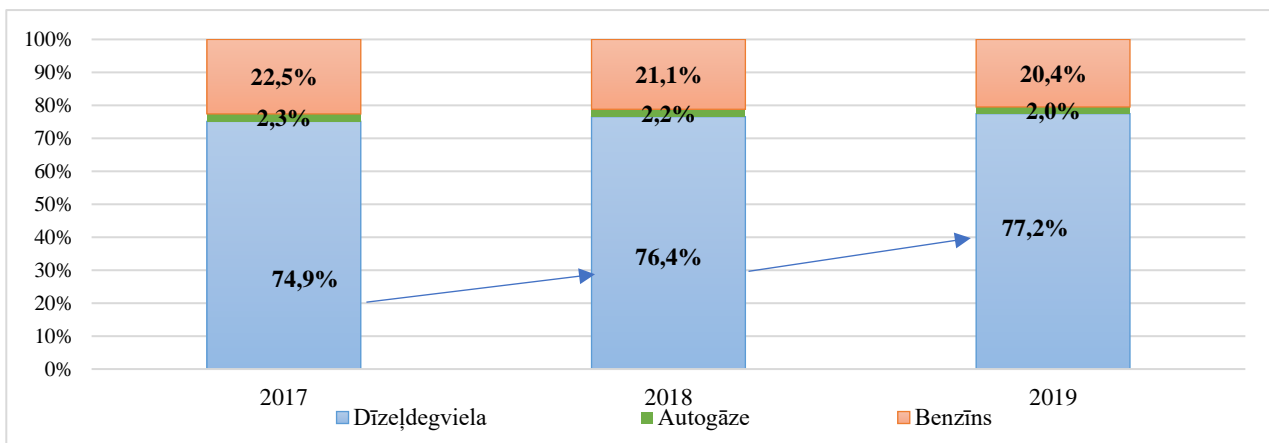
¹⁵ Šeit un turpmāk attiecībā uz AN - 2017.gada decembrī un 2018.gada 11 mēnešos

¹⁶ Šeit un turpmāk attiecībā uz AN - 2018.gada decembrī un 2019.gada 11 mēnešos

2018.gadā AN naftas produktiem iekasēts 539,6 milj. *euro* apmērā, kas ir par 57,4 milj. *euro* jeb 11,9% vairāk nekā 2017.gadā, bet par 9,8 milj. *euro* jeb 1,8% mazāk nekā plānots. 2019.gadā AN no naftas produktiem tika iekasēts par 0,9 milj. *euro* jeb 0,2% vairāk nekā 2018.gadā, bet salīdzinājumā ar plānoto atpalika par 35,7 milj. *euro* jeb 6,2%. Plāna neizpildi gan 2018.gadā, gan 2019.gadā ietekmēja straujais degvielas mazumtirdzniecības cenu pieaugums, kas pārsniedza AN daļas pieaugumu, Latvijas degvielas tirdzniecības nozares konkurētspējas samazināšanās salīdzinājumā ar kaimiņvalstīm un izmaiņas naftas produktu patēriņa struktūrā par labu degvielas veidiem ar zemāku akcīzes likmi.

Saskaņā ar Latvijas Degvielas tirgotāju asociācijas publicēto informāciju Lietuvā AN par naftas produktiem likme un līdz ar to arī degvielas cena ir zemāka nekā Latvijā, turklāt vērojama tendence – jo tuvāk Latvijas robežai, jo cena zemāka, tādējādi veicinot degvielas iegādi kaimiņvalstī. Turklāt nozīmīga daļa degvielas tirgotāju klientu plūsmas 2018.gadā pārorientējusies no Latvijas uz Lietuvu, jo īpaši kravu pārvadājumu segmentā un pierobežā ar Lietuvu.

Aprēķinātā AN par dīzeļdegvielu īpatsvars 2018.gada pārskata periodā, salīdzinot ar 2017.gada pārskata periodu, pieauga par 1,5 procentpunktiem un 2019.gadā vēl par 0,9 procentpunktiem, vienlaicīgi samazinoties aprēķinātā nodokļa par benzīnu un sašķidrināto naftas gāzi īpatsvaram (*skat. 2.11.att.*).

2.11.att. Aprēķinātā AN naftas produktiem struktūra 2017. – 2019.gadā, %

Avots: VID dati un FM aprēķini (saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. un 33.2. pantu dati var tikt precizēti)

Arī VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija" mājas lapā pieejamā informācija par reģistrēto transportlīdzekļu sadalījumu pēc degvielas veida liecina, ka kopējais reģistrēto transportlīdzekļu skaits 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, palielinājās par 2,6%, bet 2019.gadā, salīdzinot ar 2018.gadu, tas palielinājās vēl par 2,7%. 2.13.tabulā redzama reģistrēto transportlīdzekļu īpatsvara dinamika sadalījumā pēc degvielas veida no 2017.gada līdz 2020.gada 1.janvārim.

2.13.tab. Reģistrēto transportlīdzekļu īpatsvars sadalījumā pēc degvielas veida uz 2017. – 2020.gada 1.janvāri

Degvielas veids	01.01.2017.	01.01.2018.	01.01.2019.	01.01.2020.
Benzīns	34,5%	32,3%	30,1%	28,4%
Dīzeļdegviela	58,2%	60,8%	63,3%	65,5%
Benzīns un gāze	6,2%	5,2%	4,2%	3,5%

Avots: CSDD dati

Reģistrēto transportlīdzekļu ar dīzeļdegvielas dzinēju īpatsvars kopējā reģistrēto transportlīdzekļu skaitā 2020.gada 1.janvārī bija 65,5%, kas ir par 2,2 procentpunktiem vairāk nekā 2019.gada 1.janvārī un salīdzinājumā ar 2018.gada 1.janvāri – par 4,7 procentpunktiem vairāk.

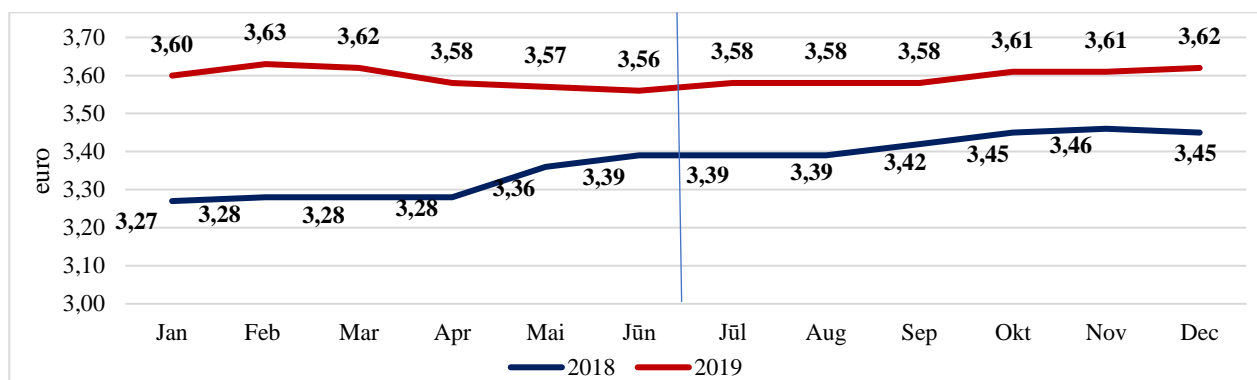
Nemot vērā to, ka AN likme dīzeļdegvielai ir zemāka nekā benzīnam, tad šādām izmaiņām degvielas patēriņa struktūrā ir negatīva ietekme uz AN ieņēmumiem.

AN ieņēmumi 2018. un 2019.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, būtiski pieauga, un, lai arī patēriņa dinamika 2019.gadā bija lēnāka nekā tika prognozēts, kopumā likmju paaugstināšana neatstāja negatīvu ietekmi uz degvielas patēriņu – 2018.gadā degvielas patēriņš pieauga, bet 2019.gadā saglabājās līdzīgā līmenī kā 2018.gadā. Papildus jāatzīmē, ka sekmīgo izpildi nodrošināja arī straujāks privātā patēriņa un vidējās darba samaksas pieaugums nekā prognozēts, veidojot nodokļu reformu un ieņēmumu prognozes. Tomēr, lai neveicinātu turpmāku degvielas patēriņa pieauguma tempa palēnināšanos un nepasliktinātu Latvijas degvielas tirgus konkurētspēju ar Lietuvu, *turpmākajos gados* AN degvielai nebūtu jāpaaugstina.

AN tabakas izstrādājumiem

Saskaņā ar 2018.gada 27.jūlijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “*Par akcīzes nodokli*” tika nolemts ar 2018.gada 1.jūliju AN cigaretēm paaugstināt straujāk nekā pamatnostādņēs bija plānots, sasniedzot 2019.gadā plānotās likmes jau ar 2018.gada 1.jūliju. Tāpat tika noteikts likmju pieaugums cigaretēm arī ar 2019.gada 1.jūliju.

Nodokļa likmju paaugstinājuma rezultātā ar 2018.gada 1.jūliju nodokļu daļa (AN un PVN) cigarešu paciņai pieauga par 0,24 – 0,25 *euro*, savukārt pēc AN paaugstinājuma 2019.gada 1.jūlijā tā pieauga vēl par 0,13 *euro*. Tomēr vidējās cigarešu paciņas mazumtirdzniecības cenas pieaugums bija neliels – līdz 2018.gada beigām paciņas cena, salīdzinot ar cenu jūnijā, pieauga vien par 0,06 *euro*. 2.12.attēlā redzama vidējā cigarešu paciņas mazumtirdzniecības cena no 2018.gada līdz 2019.gadam sadalījumā pa mēnešiem.

2.12.att. Vidējā cigarešu paciņas mazumtirdzniecības cena 2018. un 2019.gadā

Avots: CSP dati

2018.gada likmju paaugstināšanas ietekmi uz cenu varēja vērot vien 2019.gada sākumā, kad vidējā mazumtirdzniecības cena pieauga līdz 3,60 *euro* par paciņu. Arī pēc likmju paaugstinājuma 2019.gada 1.jūlijā vidējā mazumtirdzniecības cena līdz decembrim pieauga vien par 0,04 *euro* par paciņu. 2.14.tabulā atspoguļotas vidējās cigarešu paciņas mazumtirdzniecības cenas atbilstoši likmju piemērošanas periodiem.

2.14.tab. Vidējā cigarešu paciņas mazumtirdzniecības cena pa likmju piemērošanas periodiem un AN paaugstināšanas ietekme uz paciņas cenu 2018. – 2019.gadā

	01.01.2018.- 30.06.2018.	01.07.2018.- 30.06.2019.	01.07.2019.- 31.12.2019.
Vidējā paciņas mazumtirdzniecības cena, <i>euro</i>	3,31	3,51	3,60
<i>Pieaugums, euro</i>		+0,20	+0,09
Likmju izmaiņu ietekme uz paciņas cenu		+0,24-0,25	+0,13

Avots: CSP dati un FM aprēķini

Secināms, ka AN paaugstināšana cigarešu mazumtirdzniecības cenu ietekmēja daļēji. Jāatzīmē, ka cenas pieauguma nobīde var būt saistīta ar to, ka uzņēmumi arī pēc likmju paaugstināšanas vēl turpina tirgot iepriekš iegādātās cigaretes ar AN markām, kas atbilst iepriekšējā perioda AN likmēm, tomēr nodokli maksā saskaņā ar jaunajām likmēm. Līdz ar to iespējams, ka ietekme uz cigarešu mazumtirdzniecības cenu no 2019.gada likmju paaugstinājuma būs jūtama 2020.gada pirmajos mēnešos. Saskaņā ar aktuālāko CSP datubāzē pieejamo informāciju vidējā cigarešu paciņas mazumtirdzniecības cena 2020.gada janvārī sasniedza 3,70 *euro*, kas salīdzinājumā ar vidējo mazumtirdzniecības cenu iepriekšējā likmju piemērošanas periodā ir par 0,19 *euro* jeb 5,4% vairāk.

Cigarešu patēriņš 2018.gada pārskata periodā kopā, salīdzinot ar 2017.gada atbilstošo pārskata periodu, pieauga par 0,4%, bet 2019.gadā tas samazinājās par 0,5%. Patēriņa dinamiku ietekmēja gan iedzīvotāju paradumu maiņa, izvēloties veselīgāku dzīvesveidu, gan pāreja uz citiem tabakas izstrādājumiem ar zemāku AN (smēķējamā un karsējamā tabaka, elektroniskās cigaretes), gan nelegālā tirgus samazināšanās. Pieejamo pētījumu rezultāti liecina, ka nelegālais cigarešu tirgus Latvijā turpina samazināties. Pēdējo gadu laikā nelegālais cigarešu patēriņš Latvijā samazinājies visstraujāk starp visām Baltijas valstīm. 2018.gadā nelegālā cigarešu tirgus īpatsvars turpināja samazināties un 4.ceturksnī bija 19,8% no kopējā cigarešu patēriņa. 2018.gadā cigarešu cenas nelegālajā tirgū nedaudz pieauga un to cena bija aptuveni 2,3 *euro* par paciņu (2017.gadā aptuveni 2,15 *euro* par paciņu). 2019.gadā nelegālā cigarešu tirgus īpatsvars samazinājās vēl par 3 procentpunktiem un 4.ceturksnī bija 16,8%. Papildus iepriekš minētajam 2019.gadā Latvijas muita pārtvērusi 48 tonnas tabakas un 63,5 milj. cigarešu, novēršot zaudējumus 21,0 milj. *euro* apmērā.¹⁷

Fiskālā ietekme no AN likmju paaugstināšanas cigaretēm 2018.gadā tika vērtēta 4,4 milj. *euro* apmērā, no tā 3,7 milj. *euro* no AN un 0,8 milj. *euro* no PVN, bet 2019.gadā 14,8 milj. *euro* apmērā, no tā 12,2 milj. *euro* no AN un 2,6 milj. *euro* no PVN. Tika prognozēts, ka, palielinot AN nedaudz straujāk nekā tika plānots pirms nodokļu reformas, patēriņa pieauguma temps mazliet samazināsies. Tomēr faktiskais cigarešu patēriņš 2018.gadā pirmo reizi pēdējo gadu laikā uzrādīja pozitīvu tendenci, kas, visticamāk, saistīts ar nelegālā tirgus samazināšanos. Tā rezultātā AN ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, pieauga par 17,0 milj. *euro* jeb 8,9%, bet plāns tika izpildīts 99,4% apmērā. Par 2018.gada pārskata periodu nodoklis par cigaretēm tika aprēķināts 202,0 milj. *euro* apmērā, kas ir par 16,1 milj. *euro* jeb 8,7% vairāk nekā tika aprēķināts par 2017.gadu. 2019.gadā AN ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem bija 228,2 milj. *euro*, kas ir par 19,4 milj. *euro* jeb 9,3% vairāk nekā 2018.gadā un par 8,8 milj. *euro* jeb 4,0% vairāk nekā plānots. AN par cigaretēm par 2019.gadu tika aprēķināts 216,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 14,7 milj. *euro* jeb 7,3% vairāk nekā 2018.gadā. 2.15.tabulā atspoguļota aprēķinātā AN par tabakas izstrādājumiem struktūra.

2.15.tab. Aprēķinātā AN tabakas izstrādājumiem struktūra 2017. – 2019.gadā, %

Tabakas izstrādājuma veids	2017	2018	2019	Izmaiņas 2019.g. pret 2017.g.
<i>cigaretes</i>	96,8%	96,8%	95,5%	-1,3%
<i>cigāri un cigarellas</i>	1,5%	1,2%	1,2%	-0,3%
<i>smēķējamā tabaka</i>	1,6%	1,9%	2,4%	0,7%
<i>karsējamā tabaka</i>	-	0,1%	0,9%	0,9%

Avots: VID dati un FM aprēķini (saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. un 33.2. pantu dati var tikt precizēti)

Salīdzinājumā ar pārējām Baltijas valstīm Latvijā noteiktais AN līmenis cigaretēm ir zemāks nekā Igaunijā, bet augstāks nekā Lietuvā. 2019.gadā Latvijā minimālais AN un tam

¹⁷ VID sniegtā informācija

piemērojamā PVN daļa bija par 0,22 *euro* zemāka nekā Igaunijā, bet par 0,31 *euro* augstāka nekā Lietuvā (*skat. 2.16.tab.*).

2020.gadā AN cigaretēm Lietuvā un Igaunijā tika paaugstināts, bet Latvijā pēdējais likmju paaugstinājums bija 2019.gada 1.jūlijā un turpmāk nav plānots. Līdz ar to 2020.gadā nodokļu līmeņa atšķirība ar Igauniju paciņai cigarešu palielinājusies līdz 0,55 *euro*, bet ar Lietuvu tā ir samazinājusies līdz 0,15 *euro*.

2.16.tab. Minimālais nodokļu līmenis paciņai cigarešu Baltijas valstīs 2018. – 2020.gadā

EUR par 1 cigarešu paciņu		2018	2019	2020
Latvija	<i>Nodokļi kopā</i> ¹	2.64	2.78	2.78
	<i>Pieaugums, euro</i>		0.13	-
	<i>Pieaugums, %</i>		5.0%	0.0%
Lietuva	<i>Nodokļi kopā</i> ¹	2.32	2.47	2.63
	<i>Pieaugums, euro</i>		0.15	0.16
	<i>Pieaugums, %</i>		6.3%	6.4%
Igaunija	<i>Nodokļi kopā</i> ¹	2.72	2.99	3.33
	<i>Pieaugums, euro</i>		0.27	0.33
	<i>Pieaugums, %</i>		10.0%	11.2%
Nodokļu līmeņa salīdzinājums ¹		2018	2019	2020
Latvija – Igaunija	<i>euro</i>	- 0.08	- 0.22	- 0.55
	<i>%</i>	-2.9%	-7.3%	-16.6%
Latvija – Lietuva	<i>euro</i>	0.32	0.31	0.15
	<i>%</i>	13.8%	12.5%	5.7%

¹ AN minimālais līmenis paciņai cigarešu (20 cigaretes) un tam piemērojamā PVN daļa

Avots: FM aprēķini

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka AN cigaretēm straujāka paaugstināšana 2018. un 2019.gadā kopā ar nelegālā tirgus samazināšanos kopumā ir pārsniegusi nodokļu reformas ietvaros prognozēto. Sekmīgo izpildi nodrošināja arī straujāks privātā patēriņa un vidējās darba samaksas pieaugums nekā prognozēts, veidojot nodokļu reformu un ieņēmumu prognozes. Turpmākajos gados, ņemot vērā arī kaimiņvalstu AN politiku attiecībā uz tabakas izstrādājumiem, būtu nepieciešams paaugstināt AN ne vien cigaretēm, bet arī pārējiem tabakas izstrādājumiem – cigāriem, cigarellām, smēķējamai un karsējamai tabakai, tabakas lapām.

AN alkoholiskajiem dzērieniem un alum

Saskaņā ar 2018.gada 27.jūlijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “*Par akcīzes nodokli*” ar 2018.gada un 2019.gada 1.martu AN likmes alkoholiskajiem dzērieniem tika paaugstinātas atbilstoši pamatnostādņēs plānotajam, savukārt alum tika noteikts straujāks likmju pieaugums.

Neskatoties uz AN likmju paaugstināšanu, Latvijā 2018.gadā starp Baltijas valstīm bija viszemākās likmes ne vien alum, bet arī vīnam, raudzētajiem dzērieniem un starpproduktiem. 2018.gadā nodokļu līmenis (AN un tam piemērojamā PVN daļa) 1 litram stiprā alkoholiskā dzēriena (ar alkohola saturu 40 tilpumprocenti) Lietuvā bija gandrīz tāds pats kā Latvijā, bet Igaunijā tas bija par 3,96 *euro* jeb 48,9% lielāks. Arī alum (ar alkohola saturu 5,2 tilpumprocenti) nodokļu līmenis Latvijā, salīdzinot ar Igauniju, bija ievērojami zemāks – par 0,63 *euro* jeb 59,5% 1 litram alus. 2.17.tabulā atspoguļots nodokļu līmenis 1 litram stiprā alkoholiskā dzēriena un 1 litram alus kaimiņvalstīs un tā salīdzinājums ar Latviju.

Būtisko cenu atšķirību dēļ arī 2018.gadā turpināja norisināties aktīva alkoholisko dzērienu un alus tirdzniecība Latvijas – Igaunijas pierobežā. VID aplēses liecina, ka 2018.gadā Latvijas – Igaunijas pierobežā kopā tika pārdots aptuveni 11 milj. litru alkoholisko dzērienu un 25 milj. litru alus. Tā rezultātā valsts budžetā 2018.gadā AN tika iekasēts aptuveni 39 milj. *euro*.

Lai arī iepriekš Igaunijā bija plānots turpināt paaugstināt AN likmes alkoholiskajiem dzērieniem un alum arī 2019. un 2020.gadā, tomēr 2018.gada nogalē tika nolemts tās saglabāt 2018.gada līmenī. Savukārt 2019.gada 13.jūnijā Igaunijas valdība nolēma par 25% samazināt AN likmes pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, raudzētajiem dzērieniem ar absolūtā spirta saturu zem 6 tilpumprocentiem un alum.

2.17.tab. Nodokļu līmenis 1 litram stiprā alkoholiskā dzēriena un alum Baltijas valstīs 2017. – 2019.gadā

<i>euro</i>	Stiprs alkoholisks dzēriens (40 tilp.%)				Alus (5,2 tilp.%)			
Latvija	01.03.2017.	01.03.2018.	01.03.2019.	01.08.2019.	01.03.2017.	01.03.2018.	01.03.2019.	
AN	5,80	6,68	7,36	6,26	0,23	0,35	0,38	
PVN (21%)	1,22	1,40	1,55	1,31	0,05	0,07	0,08	
KOPĀ	7,02	8,08	8,91	7,57	0,28	0,43	0,47	
Igaunija	01.02.2017	01.02.2018.		01.07.2019.	01.02.2017	01.02.2018.	01.07.2019	
AN	9,56	10,03		7,52	0,81	0,88	0,66	
PVN (20%)	1,91	2,01		1,50	0,16	0,18	0,13	
KOPĀ	11,47	12,04		9,03	0,97	1,06	0,79	
Lietuva	01.03.2017.		01.03.2019.		01.03.2017.			
AN	6,66		7,33		0,37			
PVN (21%)	1,40		1,54		0,08			
KOPĀ	8,06		8,87		0,45			
	Nodokļu līmeņa salīdzinājums par litru alkoholiskā dzēriena				Nodokļu līmeņa salīdzinājums par litru alus			
	01.03.2017.	01.03.2018.	01.03.2019.	01.08.2019.	01.03.2017.	01.03.2018.	2019	
							01.03.	01.07.
Latvija – Igaunija	-4,45	-3,96	-3,13	-1,46	-0,69	-0,63	-0,59	-0,33
Latvija – Lietuva	-1,04	0,02	0,04	-1,30	-0,16	-0,02	0,02	

Avots: FM aprēķini

Ņemot vērā to, ka Igaunijas parlamenta lēmums par 25% samazināt AN likmes atsevišķiem alkoholisko dzērienu veidiem pasliktinātu Latvijas konkurētspēju ar kaimiņvalstīm un negatīvi ietekmētu alkoholisko dzērienu apriti Latvijā, it īpaši Latvijas – Igaunijas pierobežā, Latvijai saglabājot iepriekš plānotās AN likmes, 2019.gada 8.jūlijā Saeima pieņēma grozījumus likumā “Par akcīzes nodokli”, AN likmi pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem laika periodā no 2019.gada 1.augusta līdz 2020.gada 29.februārim samazinot līdz 1 564 euro par 100 litriem absolūtā spirta.

Pēc likmju paaugstināšanas 2018. un 2019.gada 1.martā visbūtiskāk nodokļu līmenis (nomināli) par litru alkoholiskā dzēriena pieauga stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem, kam seko starpprodukti ar absolūtā alkohola saturu no 15-22 tilpumprocentiem. Nodokļu līmeņa pieaugums visiem alkoholisko dzērienu veidiem attēlots 2.18.tabulā. Minētajā tabulā arī redzams, ka stiprajam alkoholam nodokļu līmenis ar 2019.gada 1.augustu samazinājās par 1,34 euro par litru.

2.18.tab. Nodokļu līmeņa pieaugums litram alkoholiskā dzēriena no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 1.augustam

Alkoholiskā dzēriena veids	Pieaugums	01.03.2018.	01.03.2019.	01.08.2019.
Pārējie (stiprie) alkoholiskie dzērieni (40 tilp.), par litru	<i>euro</i>	1,06	0,82	-1,34
	%	15,2%	10,2%	-15,0%
Alus (5,2 tilp.), par litru	<i>euro</i>	0,14	0,04	-
	%	51,1%	8,8%	-
Vīns un raudzētie dzērieni (virs 6 tilp.), starpprodukti līdz 15 tilp., par litru	<i>euro</i>	0,17	0,11	-
	%	17,9%	9,8%	-
Starpprodukti no 15 - 22 tilp., par litru	<i>euro</i>	0,24	0,22	-
	%	15,4%	12,0%	-

Avots: FM aprēķini

Pēc likmju paaugstināšanas 2018.gadā un 2019.gadā paaugstinājās alkoholisko dzērienu un alus mazumtirdzniecības cenas. Saskaņā ar CSP datiem vidējā degvīna mazumtirdzniecības cena laika periodā no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 28.februārim salīdzinājumā ar atbilstošo iepriekšējo periodu pieauga par 1,32 *euro* par litru jeb 9,7%, un laika periodā no 2019.gada 1.marta līdz 31.jūlijam tā pieauga vēl par 0,83 *euro* jeb 5,6% (skat. 2.19.tab.). Savukārt pēc likmes pazemināšanas par 15% vidējā degvīna mazumtirdzniecības cena laika periodā no 2019.gada 1.augusta līdz 2019.gada 31.decembrim samazinājās vien par 0,61 *euro* jeb 3,9%. 2.19.tabulā redzamas vidējās mazumtirdzniecības cenas populārākajiem alkoholisko dzērienu veidiem un to pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo likmju piemērošanas periodu.

2.19.tab. Vidējās mazumtirdzniecības cenas litram alkoholiskā dzēriena pa likmju piemērošanas periodiem 2017. – 2019.gadā

	01.03.2017.- 28.02.2018.	01.03.2018.- 28.02.2019.	01.03.2019.- 31.07.2019.	01.08.2019.- 31.12.2019.
Degvīns, litrs	13,59	14,91	15,73	15,12
<i>pieaugums</i>	<i>euro</i>	+1,32	+0,83	-0,61
	%	+9,7%	+5,6%	-3,9%
Brendijs, litrs	15,57	16,95	17,52	17,45
<i>pieaugums</i>	<i>euro</i>	+1,38	+0,57	-0,07
	%	+8,9%	+3,3%	-0,4%
	01.03.2017.- 28.02.2018.	01.03.2018.- 28.02.2019.	01.03.2019.-31.12.2019.	
Vīns, litrs	8,46	9,00	9,42	
<i>pieaugums</i>	<i>euro</i>	+0,54	+0,42	
	%	+6,4%	+4,7%	
Alus, litrs	1,91	2,06	2,30	
<i>pieaugums</i>	<i>euro</i>	+0,15	+0,24	
	%	+7,9%	+11,4%	

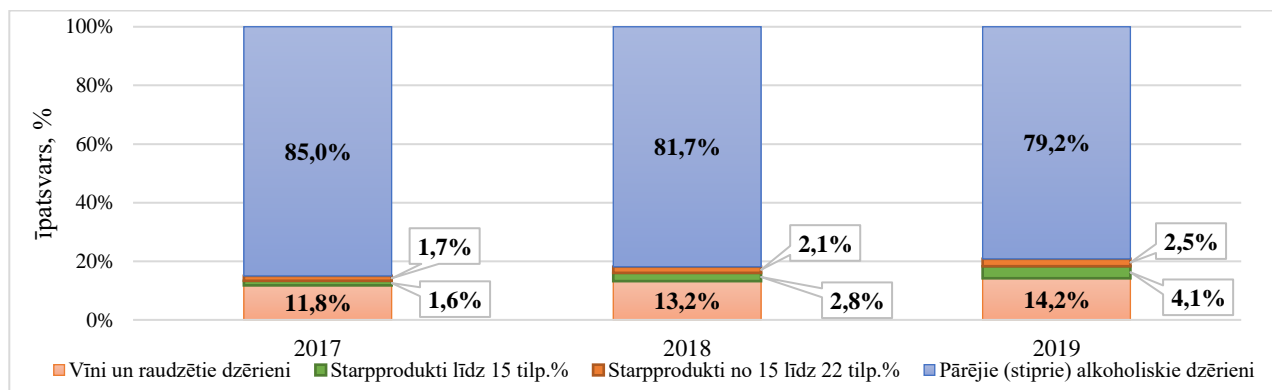
Avots: CSP dati un FM aprēķini

Salīdzinot nodokļu daļas pieaugumu un vidējās mazumtirdzniecības cenu pieaugumu, secināms, ka mazumtirdzniecības cenu pieaugums bija ievērojami lielāks nekā nodokļu daļas pieaugums, savukārt pēc AN likmes stiprajam alkoholam pazemināšanas, mazumtirdzniecības cena minētajiem dzērieniem samazinājās daudz mazākā mērā, turklāt atsevišķiem dzērieniem tā praktiski nemainījās, piemēram, saskaņā ar CSP datiem brendija vidējā mazumtirdzniecības cena samazinājās vien par 0,07 *euro* par litru salīdzinājumā ar vidējo cenu par litru pirms AN samazināšanas.

Alkoholisko dzērienu kopējais patēriņš (dekalitros) 2018.gada pārskata periodā, salīdzinot ar 2017.gada pārskata periodu, pieauga par 12,2% (dekalitros), bet, vērtējot pēc absolūtā alkohola satura, tas pieauga par 7,2%. Savukārt 2019.gada pārskata periodā patēriņa pieauguma temps, salīdzinot ar 2018.gada pārskata periodu, būtiski samazinājās un bija 1,3% (dekalitros), bet pēc absolūtā alkohola satura tas samazinājās par 0,6%.

Vērtējot pēc alkoholisko dzērienu veida, 2018.gadā patēriņš pieaudzis tiem alkoholisko dzērienu veidiem, kam ir zemāka AN likme (raudzētie dzērieni, vīns, starpprodukti), bet pārējo (stipro) alkoholisko dzērienu patēriņš 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, ir samazinājies. 2019.gada pārskata periodā alkoholisko dzērienu patēriņa pieauguma temps palēninājās un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem tas būtiski samazinājās (-9,0%). Pārējo alkoholisko dzērienu patēriņa samazinājums daļēji saistīts arī ar to, ka daļa alkoholisko dzērienu (kokteiļi) nepamatoti tiek klasificēti kā starpprodukti un par tiem tiek maksāts daudz mazāks AN. Starpproduktu ar absolūtā spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem patēriņš 2019.gada pārskata periodā, salīdzinot ar atbilstošo periodu pērn, pieauga par 39,0%.

2.13.attēlā redzama aprēķinātā AN struktūra pa alkoholisko dzērienu veidiem 2017., 2018. un 2019.gada pārskata periodos. Arī pēc aprēķinātā nodokļa redzams, ka pakāpeniski samazinās aprēķinātā AN par pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem īpatsvars, bet palielinās par citiem alkoholisko dzērienu veidiem aprēķinātā nodokļa īpatsvars.

2.13.att. Aprēķinātā AN struktūra pa veidiem 2017. - 2019.gada pārskata periodos

Avots: VID datubāzes dati uz 12.02.2020. un FM aprēķini (saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. un 33.2. pantu dati var tikt precizēti)

Alus patēriņš (dekalitros) 2018.gada pārskata periodā, salīdzinot ar 2017.gada pārskata periodu, pieauga par 3,2%, bet, vērtējot pēc absolūtā alkohola satura, tas palielinājies par 0,1%. 2019.gada pārskata periodā alus patēriņš būtiski samazinājās – par 8,2% (dekalitros), bet, vērtējot pēc absolūtā alkohola satura, tas samazinājās par 9,3%.

Fiskālā ietekme no AN likmju paaugstināšanas alkoholiskajiem dzērieniem 2018.gadā tika vērtēta 10,4 milj. euro apmērā, no tā 8,6 milj. euro no AN un 1,8 milj. euro no PVN, 2019.gadā 20,9 milj. euro apmērā, no tā 17,3 milj. euro no AN un 3,6 milj. euro no PVN. Ietekme no alus likmju paaugstināšanas 2018.gadā tika vērtēta 12,8 milj. euro apmērā, no tā 10,6 milj. euro no AN un 2,2 milj. euro no PVN, 2019.gadā 14,3 milj. euro apmērā, no tā 11,9 milj. euro no AN un 2,5 milj. euro no PVN.

Tika prognozēts, ka, palielinot AN alkoholiskajiem dzērieniem un alum straujāk nekā plānots ar iepriekšējos gados pieņemtajiem grozījumiem likumā "Par akcīzes nodokli", patēriņa pieauguma temps būs lēnāks. Tomēr, ņemot vērā gan Latvijas – Igaunijas pierobežā notiekošo tirdzniecību, gan straujāku privātā patēriņa un vidējās darba samaksas pieaugumu nekā prognozēts, izstrādājot nodokļu reformu, faktiskais patēriņa pieauguma temps 2018.gada pārskata periodā bija straujāks. Tā rezultātā AN ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem un alus 2018.gadā kopā tika iekasēti par 14,5 milj. euro vairāk nekā plānots un par 43,9 milj. euro vairāk nekā 2017.gadā. Savukārt 2019.gadā, ņemot vērā AN likmju izmaiņas Igaunijā un tām sekojošo likmes stiprajam alkoholam samazināšanu Latvijā ar 2019.gada 1.augustu, kā arī alkoholisko dzērienu un alus patēriņa pieauguma tempa palēnināšanos (stiprajam alkoholam un alum – samazināšanos), AN ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem un alus atpalika no plānotajiem kopā par 28,4 milj. euro. Salīdzinājumā ar 2018.gadu tie pieauga par 13,8 milj. euro.

2.20.tab. AN ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem un alus 2017. - 2019.gadā

Milj. euro	Fakts 2017	Plāns 2018	Fakts 2018	2018.g. plāna izpilde		Plāns 2019	Fakts 2019	2019.g. plāna izpilde	
				Milj. euro	%			Milj. euro	%
Alkoholiskie dzērieni	161,2	177,6	188,9	+11,3	106,4%	223,4	201,2	-22,1	90,1%
Alus	36,8	49,9	53,1	+3,2	106,4%	60,8	54,5	-6,3	89,6%
KOPĀ	198,1	227,5	242,0	+14,5	106,4%	284,2	255,7	-28,4	90,0%

Avots: Valsts kases dati un FM aprēķini

AN likmju straujākai paaugstināšanai 2018.gadā bijis pozitīvs efekts – AN ieņēmumi pārsniedza nodokļu reformas ietvaros prognozētos AN no alkoholiskajiem dzērieniem un alus ieņēmumus. Tomēr 2019.gadā AN paaugstināšanas ietekme nav vērtējama, ņemot vērā iepriekš minēto Igaunijas un tam sekojošo Latvijas lēmumu samazināt AN alkoholiskajiem dzērieniem 2019.gada vasarā.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Izstrādājot nodokļu reformu, viens no mērķiem bija **nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības pārskatīšana un sakārtošana**, paredzot, ka nekustamā īpašuma nodokļa (turpmāk – NĪN) ieņēmumi 2018.gadā palielināsies par 7,0 milj. *euro* un 2019.gadā un turpmāk ik gadu palielināsies par 9,0 milj. *euro*. Palielinājums tika plānots pamatojoties uz kadastrālo vērtību bāzes, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, nemainīgumu līdz 2019.gada 31.decembrim, vienlaikus no 2018.gada pieļaujot izņēmumus attiecībā uz pašām vērtīgākajām kadastrālo vērtību zonām, atsevišķiem ēku tipiem, telpu grupu lietošanas veidiem un aprūtinājumu piemērošanu, kā arī novēršot konstatētos individuālos trūkumus spēkā esošās kadastrālo vērtību bāzes regulējumā.

Nodokļu reformas ietvaros ar 2018.gadu tika pieņemtas šādas papildus izmaiņas, kas ietekmēja NĪN ieņēmumus: kadastrālo vērtību aprēķinam tika izmantota 2017.gadā spēkā esošā kadastrālo vērtību bāze, un zemei, kuras lietošanas mērķis ir dzīvojamā apbūve un kurai *Kadastra informācijas sistēmā* reģistrēts aprūtinājums – kultūras piemineklis, tika piemērots koeficients 0,7.

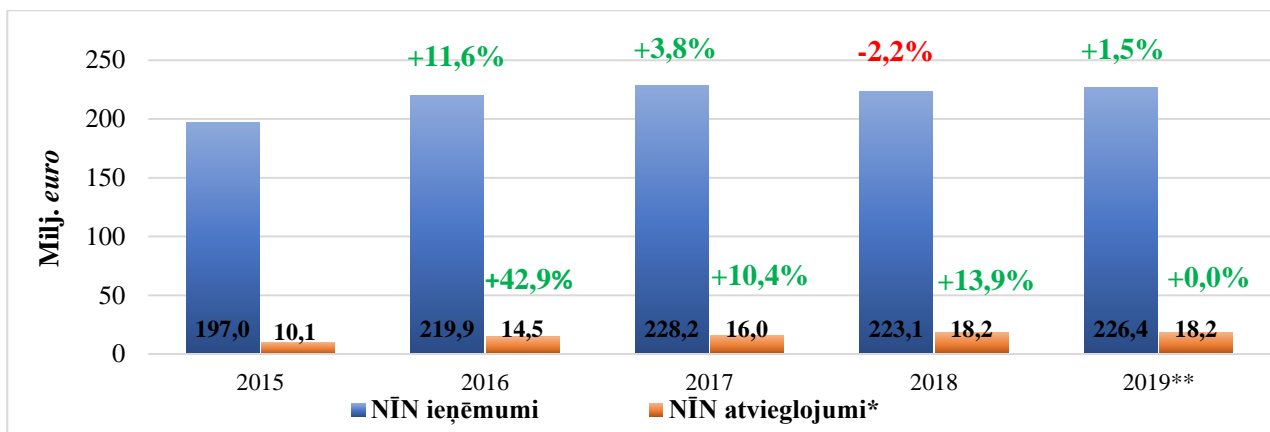
Izstrādājot 2018.gada plānu NĪN ieņēmumiem, tika ņemts vērā, ka, ieviešot nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības pārskatīšanu un sakārtošanu, NĪN ieņēmumi 2018.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, palielināsies vismaz par 7,0 milj. *euro*. Tomēr 2018.gada **NĪN ieņēmumu plāna neizpilde bija 13,8 milj. *euro*** un, salīdzinot ar 2017.gadu, NĪN ieņēmumi **samazinājās par 5,0 milj. *euro***.

Salīdzinot ar 2017.gadu, 2018.gadā NĪN ieņēmumi samazinājās šādu iemeslu dēļ:

- netika veiktas būtiskas izmaiņas nekustamā īpašuma kadastrālajās vērtībās, kas palielinātu NĪN, kā tas bija plānots, ieviešot nodokļu reformu. Atbildīgā institūcija nodokļu reformas pasākumam par nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības pārskatīšanas un sakārtošanas īstenošanu bija Tieslietu ministrija, kas ir norādījusi, ka ir veikusi vairākas darbības, lai izpildītu 1.8.2. 18 un 1.8.3. ¹⁹punktā doto uzdevumu, bet daļēji no ministrijas neatkarīgu apstākļu dēļ tai nav bijis iespējams īstermiņā īstenot pasākumus tādā apmērā un kvalitātē, kas radītu papildus NĪN ieņēmumus;
- ar 2018.gadu tiek piemērots koeficients 0,7 dzīvojamās apbūves zemes kadastrālajai vērtībai, kurai ir aprūtinājums – kultūras piemineklis;
- kadastrālo vērtību izmaiņas, kas saistāmas ar izmaiņām kadastra objektu raksturojošajos datos, piemēram, pašvaldības mainījušas zemes nekustamā īpašuma lietošanas veidu vai būvēm ir bijusi datu aktualizācija;
- samazinājušies NĪN ieņēmumi no NĪN parādiem par iepriekšējiem gadiem;
- pašvaldībām saskaņā ar likumu “*Par nekustamā īpašuma nodokli*” ir tiesības savos saistošajos noteikumos noteikt papildu atvieglojumus un diferencētās NĪN likmes;
- saskaņā ar 2016.gada 10.maija Ministru kabineta noteikumiem Nr.292 “*Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumu prognozes noteikšanas kārtība*” pašvaldībām jāsniedz NĪN ieņēmumu prognoze FM. 2018.gadā tā bija par 0,5% zemāka nekā 2017.gadā.

¹⁸ “Paredzēt, ka kadastrālo vērtību bāzes, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, ir saglabājamas nemainīgas līdz 2019.gada 31.decembrim, vienlaikus no 2018.gada pieļaujot izņēmumus attiecībā uz pašām vērtīgākajām kadastrālo vērtību zonām, atsevišķiem ēku tipiem, telpu grupu lietošanas veidiem un aprūtinājumu piemērošanu”

¹⁹ “Ņemot vērā nepieciešamību novērst konstatētos individuālos trūkumus spēkā esošās kadastrālo vērtību bāzes regulējumā, nepieciešams izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā grozījumus normatīvajos aktos, kas pieļauj kadastrālo vērtību pieaugumu noteiktām objektu grupām, sākot ar 2018. gada 1. janvāri”

2.14.att. NĪN ieņēmumi un piešķirto atvieglojumu apmērs 2015. - 2019.gadā, milj. euro

* Likumā "Par nekustamā īpašuma nodokli" noteiktie atvieglojumi un pašvaldību saistošajos noteikumos noteiktie atvieglojumi.

** NĪN atvieglojumu apmērs 2018.gada līmenī, jo faktiskais NĪN atvieglojuma apmērs par 2019.gadu būs pieejams 2020.gada maija beigās.

Avots: Valsts kases dati un FM aprēķini.

Kopējais NĪN atvieglojumu apmērs visās pašvaldībās 2017.gadā bija 16,0 milj. euro (skat. 2.14.att.), kas veido 7,0% no NĪN ieņēmumiem. 2016.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kopējais atvieglojumu apmērs pieauga par 42,9%. Lielākais atvieglojuma apmēra pieaugums (50,5%) bija citiem pašvaldību saistošajos noteikumos noteiktajiem atvieglojumiem. Savukārt 2017.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kopējais atvieglojumu apmērs pieauga par 10,4% (jeb 1,5 milj. euro). Lielākais atvieglojuma apmēra pieaugums (11,4%) bija atvieglojumiem daudzbērnu ģimenēm un aizbildņu ģimenēm.

2017.gadā turpinājās tendence, ka ar katru gadu pieaug pašvaldību saistošajos noteikumos noteikto atvieglojumu veidu skaits, 2015.gadā tie bija 111, 2016.gadā – 129 un 2017.gadā pašvaldības bija jau piešķirušas kopumā 147 atvieglojumu veidus. Pašvaldību noteiktie NĪN atvieglojumi kopumā rada lielāku fiskālo ietekmi nekā likumā noteiktie atvieglojumi. Pašvaldību noteiktie atvieglojumi 2017.gadā veidoja 0,053% no IKP, bet likumā noteikti tikai 0,007% no IKP. Piemēram, Rīgā NĪN atvieglojumu apmērs 2017.gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, ir pieaudzis par 1,5 milj. euro. Pieaugums, galvenokārt, ir saistīts ar to, ka turpina pieaugt kopējais Rīgas sniegtais atbalsts ģimenēm ar bērniem – no 0,3 milj. euro 2015.gadā līdz 3,4 milj. euro 2017.gadā.

2018.gadā NĪN atvieglojumu apmērs, salīdzinot ar 2017.gadu, pieauga par 13,9% un to īpatsvars no kopējiem NĪN ieņēmumiem pieauga par 1,2%. 2018.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kopējais atvieglojumu apmērs pieauga par 2,2 milj. euro un lielākais likumā noteikto atvieglojumu pieaugums, kas noteikti ar likumu, bija atvieglojumiem daudzbērnu ģimenēm un aizbildņu ģimenēm (27,9%), kā arī ir pieaudzis atvieglojumu apmērs, kas noteikts pašvaldību saistošajos noteikumos (14,9%).

No kopējā NĪN atvieglojumu apmēra 2018.gadā 88,8% veidoja pašvaldību saistošajos noteikumos noteiktie nodokļu atvieglojumi (jeb 16,2 milj. euro). Savukārt likumā "Par nekustamā īpašuma" nodokli noteiktie atvieglojumi 2018.gadā veidoja vien 11,2% no kopējā NĪN atvieglojumu apmēra (jeb 2,0 milj. euro). Attiecībā pret IKP pašvaldību noteiktie atvieglojumi veidoja 0,055%, bet likumā noteikti tikai 0,007%.

2018.gadā vairāk kā pusi (57,7%) no kopējā atvieglojumu apmēra veidoja Rīgas domes piešķirtie nodokļa atvieglojumi (9,3 milj. euro). Salīdzinot ar 2017.gadu, Rīgas domes piešķirtie atvieglojumi ir palielinājušies par 25,2%, jo kopš 2018.gada tiek piešķirts atvieglojums personām, kas pārņēmušas dzīvojamās mājas pārvaldīšanu no pašvaldības²⁰. Iepriekš minētā atvieglojuma apmērs 2018.gadā bija 1,6 milj. euro, kas ir 17,4% no Rīgas domes piešķirtajiem NĪN atvieglojumiem.

Saskaņā ar TM izstrādātā likumprojekta “Grozījumi Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumu (anotāciju), pamatojoties uz MK 2017.gada 11.aprīļa sēdes protokola Nr. 19 29. § doto uzdevumu TM izstrādāt un tieslietu ministram līdz 2018.gada 30.martam iesniegt izskatīšanai MK normatīvo aktu projektus, lai nodrošinātu kadastrālo vērtību metodikas pilnveidošanu, un TM izstrādāt un tieslietu ministram līdz 2019.gada 15.maijam iesniegt MK noteikumu projektu par kadastrālo vērtību bāzi 2020. - 2023.gadam, kas aprēķināta, balstoties uz pilnveidoto kadastrālās vērtēšanas metodiku, 2019.gada 13.novembrī stājās spēkā grozījumi “Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumā”. Iepriekš minētie grozījumi pagarināja jaunās kadastrālo vērtību bāzes ieviešanas termiņu no 2020.gada uz 2021.gadu. Papildus likuma grozījumu pārejas noteikumi paredz, ka kadastrālo vērtību bāzi 2022. – 2025.gadam izstrādā atbilstoši situācijai nekustamā īpašuma tirgū, kāda tā bija 2019. gada 1. jūlijā. Ministru kabinets līdz 2020.gada 31.jūlijam apstiprina kadastrālo vērtību bāzi 2022. - 2025.gadam, kuru piemēro kadastrālās vērtības aprēķinam no 2022.gada 1.janvāra. Līdz 2021.gada 1.februārim Valsts zemes dienests publicē savā tīmekļvietnē kadastrālās vērtības, kuras stājas spēkā 2022.gada 1.janvārī.

Lai arī 2020.gadā kadastrālās vērtības un attiecīgi arī NĪN pamatā nemainīsies, jo 2019.gadā spēkā esošā kadastrālo vērtību bāze, kas ir izstrādāta uz 2012. – 2013.gada nekustamā īpašuma tirgus informācijas pamata, būs piemērojama arī 2020.gada kadastrālo vērtību aprēķinam, iepriekš minētajā likumprojekta anotācijā tika norādīts, ka kadastrālās vērtības 2020.gadā var mainīties tikai tiem objektiem, kam ir bijušas izmaiņas kadastra objektu raksturojošos datos. Izmaiņas kadastra objektu raksturojošos datos var būt, piemēram, sekojošas:

- zemei kadastrālā vērtība var mainīties, ja pašvaldība mainījusi nekustamā īpašuma lietošanas mērķi, vai, ja kadastrālās uzmērīšanas rezultātā mainījušies apgrūtinājumi, vai mainījusies zemes kopplatība.
- ēkām kadastrālā vērtība var mainīties, ja mainīts ēkas lietošanas veids – dzīvojamās telpas tiek pārveidotas par biroja telpām vai otrādi, ja precizēts ēkas fiziskais nolietojums, ja mainīti ēkas apjoma rādītāji – ēkai piebūvēts vai nojaukts stāvs.

Izložu un azartspēļu nodoklis

Ar 2018.gada 1.janvāri palielinātas azartspēļu nodokļa likmes automātiem (no 3 204 euro uz 4 164 euro par automātu) un spēļu galdiem (no 18 000 euro uz 23 400 euro par galdu). Šī pasākuma ietekme tika aprēķināta 8,3 milj. euro apmērā – 6,2 milj. euro valsts budžetā un 2,1 milj. euro pašvaldību budžetā.

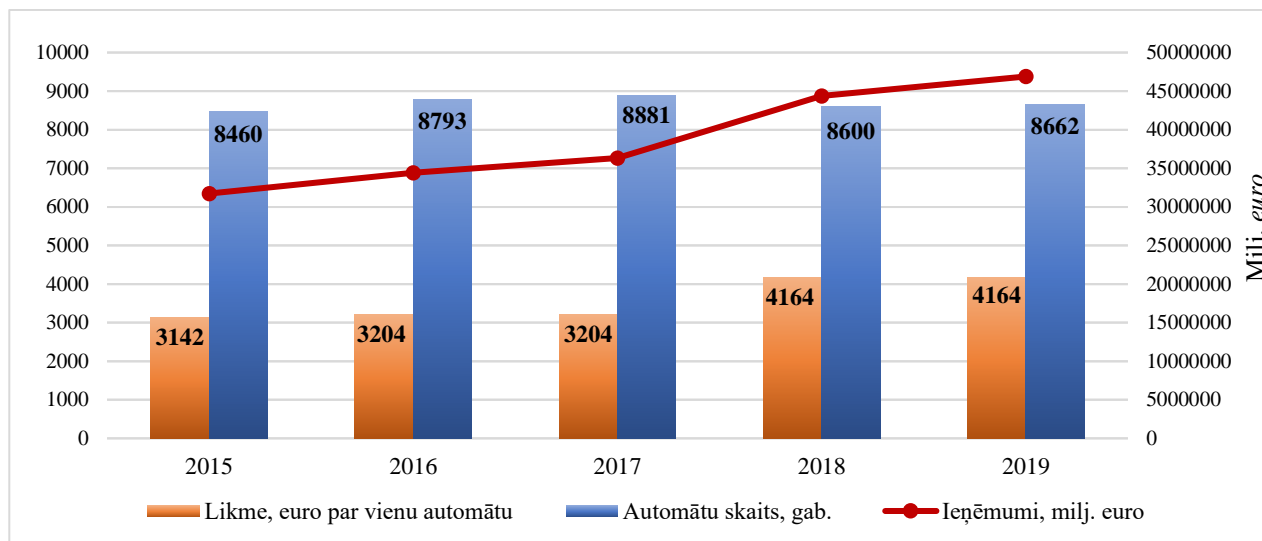
Kopējie izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi 2018.gadā, salīdzinājumā ar 2017.gadu, pieauguši par 22,2% jeb 8,0 milj. euro (6,9 milj. euro valsts un 1,1 milj. euro pašvaldību budžetā), kas ir saskaņā ar plānu un līdz ar to tiek vērtēts, ka reformas ieviestais pasākums ir bijis sekmīgs.

²⁰ No 2018.gada 1.janvāra Rīgas dome (saskaņā ar 2017.gada 23.maijā veiktajiem grozījumiem Rīgas domes 2012.gada 18.decembra saistošajos noteikumos Nr.198 “Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā”, kas papildināti ar 4.24. apakšpunktu) piešķir nodokļa atvieglojumus **90%** apmērā fiziskajai personai par dzīvojamo māju, ja ēka atbilst šādiem nosacījumiem:

- 1) tās galvenais lietošanas veids ir triju vai vairāku dzīvokļu māja;
- 2) tajā ir vismaz desmit dzīvokļa īpašumi;
- 3) tās pārvaldīšanas tiesības pārņemtas no pašvaldības un ir noslēgts dzīvojamās mājas pārvaldīšanas līgums, vai dzīvojamajā mājā esošie dzīvokļi privatizēti un ir noslēgts dzīvojamās mājas pārvaldīšanas līgums.

Savukārt, kopējie izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi 2019. gadā salīdzinājumā ar 2018.gadu pieauguši par 5,6% jeb 2,5 milj. euro (2,3 milj. euro valsts un 0,2 milj. euro pašvaldību budžetā), bet par 5,1% jeb 2,5 milj. euro mazāk nekā plānots.

No minētā secināms, ka likmes palielināšana ir devusi pozitīvu efektu valsts budžetā. Tajā pat laikā tiek ierobežota azartspēļu izplatīšanās, jo azartspēļu automātu skaits sarūk. 2.15.attēlā redzamas azartspēļu automātu skaita izmaiņas pa gadiem pie azartspēļu automātu likmju celšanas, kā arī izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi.

2.15.att. Azartspēļu automātu skaita izmaiņas pie azartspēļu automātu likmju celšanas 2015. - 2019.gadā

Avots: Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas statistikas dati, likumā "Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli" norādītas likmes un Valsts kases dati

Ar 2020. gada 1.janvāri stājās spēkā grozījumi likumā "Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli", kas paredz palielinātas azartspēļu nodokļu likmes automātiem (no 4 164 euro uz 5 172 euro par automātu) un spēļu galdiem (no 23 400 euro uz 28 080 euro par galdu). Vienlaicīgi mainīts azartspēļu nodokļa ieņēmumu sadalījums pa valsts un pašvaldību budžetiem, paredzot azartspēļu nodokļa ieņēmumus (izņemot azartspēļu nodokļa ieņēmumus par likuma "Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli" 3.panta 5.daļā minēto objektu) – **95% apmērā ieskaitīt valsts pamatbudžetā, bet 5% apmērā ieskaitīt tās pašvaldības budžetā**, kuras teritorijā organizēta azartspēle. 2020.gadā un turpmāk kopējā šī pasākuma ietekme tiek prognozēta +6,59 milj. euro.

2.21. tab. Rīcības virzieni un uzdevumi

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1. RĪCĪBAS VIRZIENS – PĀRNEST NODOKĻU SLOGU NO DARBASPĒKA UZ ĪPAŠUMA, PATĒRIŅA UN VIDES NODOKĻIEM				
1.1. uzdevums: Ienākuma nodokļa sloga samazināšana				
1.1.1. Ieviest divas iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes strādājošajiem (2017.gadā pamatlikme bija 23%): - 20% ienākumiem līdz 45 000 <i>euro</i> gadā; - 23% ienākumiem virs 45 000 <i>euro</i> gadā.	01.01.2018.	FM	VID	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā “<i>Par iedzīvotāju ienākumu nodokli</i>”, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī, ir ieviestas trīs IIN likmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 20% – gada ienākumam līdz 20 004 <i>euro</i> gadā; ✓ 23% – gada ienākumam no 20 004,01 līdz 55 000 <i>euro</i> gadā (pārsniegumam virs 20 004 <i>euro</i>) (no 2019.gada līdz 62 800 <i>euro</i> gadā); ✓ 31,4% – gada ienākumam virs 55 000,01 <i>euro</i> gadā (no 2019.gada virs 62 800 <i>euro</i> gadā). <p>Trešās IIN likmes 31,4% apmērā ieviešana ir saistīta ar solidaritātes nodokļa saglabāšanu un reformu, kas paredzēja, ka 2018.gadā par ienākumiem, kas pārsniedz valsts sociālās apdrošināšana iemaksu griestus (2018.gadā – 55 000 <i>euro</i> gadā, bet 2019.gadā – 62 800 <i>euro</i> gadā) tiek iekasēts solidaritātes nodoklis. Solidaritātes nodoklim 2018.gadā tika piemērotas tādas pašas likmes kā VSAOI likmes, no tām 10,5% ieskaitot IIN sadales kontā, kas nodrošina to, ka nodokļu maksātājam, kas ir solidaritātes nodokļa maksātājs, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju un veicot IIN pārrēķinu, piemērojot IIN progresīvo likmi (31,4%) par algota darba ienākumu, aprēķinātais budžetā maksājamais nodoklis būs līdzvērtīgs jau samaksātajam IIN un solidaritātes nodokļa daļai.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājas spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>1.1.2. Būtiski paaugstināt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamo diferencēto minimumu (atsakoties no neapliekamā minimuma atmaksas nākamajā gadā, to piemērojot pilnā apmērā tekošajā gadā):</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0-250 <i>euro</i> mēnesī ieviešanas gadā (250 <i>euro</i> mēnesī ienākumiem līdz 440 <i>euro</i> mēnesī, ienākumiem no 440 līdz 1 000 <i>euro</i> mēnesī – neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazinās, līdz pie ienākuma virs 1 000 <i>euro</i> mēnesī – tas sasniedz 0); - 0-250 <i>euro</i> mēnesī nākamajā gadā (250 <i>euro</i> mēnesī ienākumiem līdz 440 <i>euro</i> mēnesī, ienākumiem no 440 līdz 1 100 <i>euro</i> mēnesī – neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazinās, līdz pie ienākuma virs 1 100 <i>euro</i> mēnesī – tas sasniedz 0). 	<p>01.01.2018. 01.01.2019.</p>	<p>FM</p>	<p>VID</p>	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Saskaņā ar MK 2017.gada 14.novembra noteikumiem Nr.676 “<i>Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai</i>”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, nodokļu maksātāja gada diferencētais neapliekamais minimums paaugstināts pakāpeniskāk nekā sākotnēji plānots:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ līdz 200 <i>euro</i> mēnesī 2018.gadā: 200 <i>euro</i> mēnesī ienākumiem līdz 440 <i>euro</i> mēnesī, ienākumiem no 440 līdz 1 000 <i>euro</i> mēnesī neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazinās, līdz pie ienākumiem virs 1 000 <i>euro</i> mēnesī – tas sasniedz 0; ✓ līdz 230 <i>euro</i> mēnesī 2019.gadā: 230 <i>euro</i> mēnesī ienākumiem līdz 440 <i>euro</i> mēnesī, ienākumiem no 440 līdz 1 100 <i>euro</i> mēnesī – neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazinās, līdz pie ienākumiem virs 1 100 <i>euro</i> mēnesī – tas sasniedz 0. <p>Diferencētais neapliekamais minimums tiek piemērots taksācijas gada laikā, pamatojoties uz VID prognozētā mēneša neapliekamā minimuma apmēru.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 14.novembrī Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p> <p>2020.gada budžeta izstrādes gaitā valdība atbalstīja lēmumu diferencēto neapliekamo minimumu paaugstināt straujāk kā nodokļu reformā paredzēts. Līdz ar to no 2020.gada 1.janvāra maksimālais diferencētais neapliekamais minimums ir 300 <i>euro</i> mēnesī ienākumiem līdz 500 <i>euro</i> mēnesī, ienākumiem robežā no 500 līdz 1 200 <i>euro</i> mēnesī neapliekamais minimums atbilstoši formulai pakāpeniski samazinās, līdz pie ienākuma, kas pārsniedz 1 200 <i>euro</i> mēnesī, tas vairāk netiek piemērots (pirms tam reformas ietvaros bija paredzēts 2020.gadā maksimālo diferencēto neapliekamo minimumu palielināt līdz 250 <i>euro</i> mēnesī, ienākumiem līdz 440 <i>euro</i> mēnesī).</p> <p>Pieņemts: 2019.gada 19.novembrī Stājās spēkā: 2020.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.1.3. Paaugstināt atvieglojumu par apgādībā esošām personām uz 250 <i>euro</i> mēnesī (2017.gadā - 175 <i>euro</i> mēnesī).	01.01.2018.	FM	VID	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādnēm.</p> <p>Saskaņā ar MK 2017.gada 14.novembra noteikumiem Nr.676 <i>“Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai”</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, IIN atvieglojums par apgādībā esošu personu paaugstināts pakāpeniskāk nekā sākotnēji plānots:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 200 <i>euro</i> mēnesī 2018.gadā, ✓ 230 <i>euro</i> mēnesī 2019.gadā ✓ 250 <i>euro</i> mēnesī 2020.gadā. <p>Turklāt no 2018.gada 1.jūlija atvieglojums par apgādībā esošām personām tiek piešķirts arī par nestrādājošo laulāto, kura apgādībā ir bērni.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 14.novembrī Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>1.1.4. Noteikt ierobežojumus iedzīvotāju ienākuma nodokļa attaisnotajiem izdevumiem, tai skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> - noteikt gan procentuālu (50% no apliekamā ienākuma), gan summāru ierobežojumu – 600 <i>euro</i> gadā (par sevi un katru savu ģimenes locekli) – kopējiem attaisnotajiem izdevumiem par ārstniecības un izglītības pakalpojumiem, ziedojumiem, kā arī ziedojumiem politiskajām partijām un bērnu interešu izglītībai, saglabājot iespēju attaisnotos izdevumus pārnest uz nākamajiem trīs taksācijas gadiem. Atļaut attaisnoto izdevumu atgūšanu par personām ar I un II grupas invaliditāti – brāļiem un māsām, ja tiem nav laulātā un nodokļa maksātājs ir tam vienīgais radnieks - noteikt gan procentuālu (10% no gada apliekamā ienākuma), gan summāru ierobežojumu – 4 000 <i>euro</i> gadā – attaisnotajiem izdevumiem par iemaksām privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumiem. Pārveidot attaisnoto izdevumu piemērošanas nosacījumus, pagarinot dzīvības apdrošināšanas līguma (ar līdzekļu uzkrāšanu) periodu un nodrošināt apdrošināšanas prēmiju maksājumu regularitāti, kā arī pagarināt veikto iemaksu turēšanas periodu privātajos pensiju fondos, vienlaikus nosakot pārejas noteikumus uz jau noslēgtajiem dzīvības apdrošināšanas līgumiem un iemaksām privātajos pensiju fondos. 	01.01.2018.	FM	VID	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā <i>"Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, noteikti šādi ierobežojumi IIN attaisnotajiem izdevumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gan procentuāls ierobežojums – 50% apmērā no nodokļa maksātāja taksācijas gada apliekamā ienākuma lieluma, gan summārs ierobežojums – ne vairāk kā 600 <i>euro</i> (par sevi un katru savu ģimenes locekli) – kopējiem attaisnotajiem izdevumiem par ārstniecības un izglītības pakalpojumiem, tai skaitā bērnu un interešu izglītībai, ziedojumiem, kā arī ziedojumiem politiskajām partijām. Tiek saglabāta iespēja attaisnotos izdevumus pārnest uz nākamajiem trīs taksācijas gadiem; - gan procentuāls ierobežojums – 10% apmērā no maksātāja gada ienākuma lieluma, gan summārs ierobežojums – ne vairāk kā 4000 <i>euro</i> gadā, – attaisnotajiem izdevumiem par iemaksām privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumiem. Tāpat pārveidoti attaisnoto izdevumu piemērošanas nosacījumi, pagarinot dzīvības apdrošināšanas līguma (ar līdzekļu uzkrāšanu) periodu, vienlaikus nosakot pārejas noteikumus uz jau noslēgtajiem dzīvības apdrošināšanas līgumiem. <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p> <p>Izpilde turpinās attiecībā uz pasākuma daļu, kas paredzēja atļaut attaisnoto izdevumu atgūšanu par personām ar I un II grupas invaliditāti – brāļiem un māsām, ja tiem nav laulātā un nodokļa maksātājs ir tam vienīgais radnieks. Valsts sekretāru 2019.gada 19.decembra sanāsmē ir izsludināts likumprojekts <i>„Grozījumi likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”” (VSS-1236)</i>, kas paredz, ka attaisnotos izdevumus par izglītību un ārstniecības pakalpojumiem nodokļa maksātājs ir tiesīgs piemērot arī par brāli vai māsu – personu ar I vai II grupas invaliditāti.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.2. uzdevums: Solidaritātes nodokļa atcelšana, ieviešot valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra otrā līmeņa griestus				
1.2.1. Atcelt solidaritātes nodokli ar 2018.gadu.	01.01.2018.	FM	LM, VID	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem <i>Solidaritātes nodokļa likumā</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, solidaritātes nodoklis ir pārveidots, nosakot, ka par ienākumiem, kas pārsniedz 55 000 euro gadā, tiek iekasēts solidaritātes nodoklis (piemēro tādas pašas likmes kā valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (augstākā likme ir 35,09%)), kas sadalās:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 1 procentpunkts veselības aprūpes finansēšanai (veselības apdrošināšanai); ✓ 6 procentpunkti sociāli apdrošināto personu – fondēto pensiju shēmas dalībnieku kontos (sedz darba devējs); ✓ 4 procentpunkti nodokļa maksātāja izvēlētajā privātā pensiju fonda pensiju plānā (sedz darba devējs); ✓ 10,5 procentpunkti, kurus ieskaita IIN sadales kontā, nodrošinot, ka nodokļu maksātājam, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju un veicot IIN pārrēķinu, piemērojot IIN progresīvo likmi (31,4%) par algota darba ienākumu, aprēķinātais budžetā maksājamais nodoklis būs līdzvērtīgs jau samaksātajam IIN un solidaritātes nodokļa daļai (sedz darba ņēmējs); ✓ 13,59 procentpunkti valsts pensiju speciālā budžetā (sedz darba devējs). <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 16.novembra Satversmes tiesas spriedumu “<i>Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5. un 6.panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.panta pirmajam teikumam</i>” un saskaņā ar 2017.gada 1.oktobra Satversmes tiesas spriedumu “<i>Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9.panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam</i>”, tika noteikts, ka <i>Solidaritātes nodokļa likuma 6.pants ir neatbilstošs Latvijas Republikas Satversmes 91.panta pirmajam teikumam un nav spēkā no 2019.gada 1.janvāra.</i></p> <p>Tāpēc līdz 2019.gada 1.janvārim bija nepieciešams apstiprināt jaunu regulējumu <i>Solidaritātes nodokļa likuma 6.pantam</i> un, izpildot Satversmes tiesas lēmumu, noteikt tādu nodokļa likmi, kurā būtu ievērots vienlīdzības princips. Līdz ar to saskaņā ar 2018.gada 20.decembra grozījumiem likumā <i>Solidaritātes nodokļa likums</i>, sākot ar 2019.gada 3.janvāri solidaritātes nodokļa likme tika noteikta 25,5% apmērā proti, atcelti solidaritātes nodokļa maksājumi 2. un 3. pensiju līmenī (2018.gadā – 6% un 4% apmērā) un nedaudz palielinātas iemaksas valsts pensiju speciālajā budžetā (no 13,59% 2018.gadā līdz 14,0% 2019.gadā), kas turklāt ir piesaistītas maksātāja pensijas uzkrājumam.</p> <p>Pieņemts: 2018.gada 20.decembrī Stājās spēkā: 2019.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi 2018.gadā
1.2.2. Ar 2018.gadu noteikt divus VSAOI griestus: līdz 55 000 <i>euro</i> gadā tiek veiktas VSAOI vispārējā kārtībā un tiek saņemti visi sociālās apdrošināšanas pakalpojumi; no 55 000 <i>euro</i> līdz 95 100 <i>euro</i> gadā (tautsaimniecībā nodarbinātā vidējā bruto alga x 100) tiek veiktas VSAOI vispārējā kārtībā, nodrošinot tikai pensiju apdrošināšanu 1. un 2. līmenī.	01.01.2018.	LM	VSAA	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem <i>Solidaritātes nodokļa likumā</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, solidaritātes nodoklis ir pārveidots, nosakot, ka par ienākumiem, kas pārsniedz 55 000 <i>euro</i> gadā, tiek iekasēts solidaritātes nodoklis.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p> <p>Saskaņā ar 2018.gada 25.oktobra grozījumiem likumā “<i>Par valsts sociālo apdrošināšanu</i>”, sākot ar 2019. gada 1. janvāri, VSAOI maksimālais objekts tiek aprēķināts un noteikts nākamajiem trim gadiem 62 800 <i>euro</i> apmērā. Ņemot vērā VSAOI maksimālā objekta izmaiņas, solidaritātes nodokli no 2019.gada 3.janvāra piemēro ienākumiem, kas pārsniedz 62 800 <i>euro</i> gadā.</p> <p>Pieņemts: 2018.gada 25.oktobrī Stājās spēkā: 2019.gada 3.janvārī</p>
1.3. uzdevums: Minimālās mēneša darba algas paaugstināšana				
1.3.1. Paaugstināt minimālo mēneša darba algu līdz 430 <i>euro</i> (2017.gadā - 380 <i>euro</i>).	01.01.2018.	LM	VID, FM	<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 29.augusta grozījumiem 2015.gada 24.novembra MK noteikumos Nr.656 “<i>Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu</i>”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, minimālā mēneša darba alga ir paaugstināta no 380 (2017.gadā) uz 430 <i>euro</i>.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 29.augustā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
1.4. uzdevums: Neapliekamā minimuma pensionāriem paaugstināšana				
1.4.1. Paaugstināt neapliekamo minimumu pensionāriem 2018.gadā līdz 250 <i>euro</i> mēnesī, 2019.gadā – līdz 270 <i>euro</i> mēnesī un 2020.gadā – līdz 300 <i>euro</i> mēnesī (2017.gadā - 235 <i>euro</i> mēnesī).	01.01.2018. 01.01.2019. 01.01.2020.	FM	VID, LM	<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā “<i>Par iedzīvotāju ienākumu nodokli</i>”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, ar IIN neapliekamais minimumu pensionāriem paaugstināts uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 3 000 <i>euro</i> gadā (250 <i>euro</i> mēnesī) 2018.gadā, ✓ 3 240 <i>euro</i> gadā (270 <i>euro</i> mēnesī) 2019.gadā, ✓ 3 600 <i>euro</i> gadā (300 <i>euro</i> mēnesī) 2020.gadā. <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.5. uzdevums: Pievienotās vērtības nodokļa iekasēšanas uzlabošana, kā arī mērķtiecīga un efektīva pievienotās vērtības nodokļa atvieglojumu un samazinātās likmes piemērošana				
1.5.1. Iesniegt iesniegumu atļaut Latvijai ieviest pievienotās vērtības nodokļa reverso maksāšanas kārtību būvmateriālu, metālizstrādājumu un sadzīves tehnikas piegādēm.	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts.</p> <p>Ar 2017.gada 1.augusta vēstuli Nr.5-05/5963 iesniegts iesniegums EK par atļauju LR piemērot atkāpi saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 395.panta 2.punktu, lai ieviestu apgriezto jeb reverso PVN maksāšanas kārtību būvizstrādājumu piegādēm. Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem <i>Pievienotās vērtības nodokļa likumā</i>, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī, <u>ir ieviesta apgrieztā jeb reversā PVN maksāšanas kārtība būvizstrādājumu piegādēm.</u></p> <p>2017.gada 11.augustā atbilstoši Direktīvas 2006/112/EK 199.b panta 2.punktam EK tika iesniegta ātrās reaģēšanas mehānisma paziņojuma veidlapa, kurā tika paskaidroti apstākļi, lai LR ieviestu reverso PVN maksāšanas kārtību sadzīves elektronisko iekārtu un elektriskās sadzīves aparātūras piegādēm. Tā kā EK neakceptēja ātrās reaģēšanas mehānisma procedūru, tad 2017.gada 13.septembrī EK tika iesniegts iesniegums Nr.5-04/6716 par atļauju LR piemērot reverso PVN maksāšanas kārtību sadzīves elektronisko iekārtu un elektriskās sadzīves aparātūras piegādēm atbilstoši parastajai atkāpju no Direktīvas 2006/112/EK saņemšanas kārtībai, kas noteikta Direktīvas 2006/112/EK 395.pantā. Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem <i>Pievienotās vērtības nodokļa likumā</i>, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī, <u>ir ieviesta reversā PVN maksāšanas kārtība sadzīves elektronisko iekārtu un elektriskās sadzīves aparātūras piegādēm.</u></p> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p> <p>2018.gada 27.marta vēstulē EK atteica atkāpju piešķiršanu LR un 2018.gada 7.jūnijā tā LR iesniedza formālo paziņojumu pārkāpuma procedūras lietā Nr.2018/2149, kurā vērta LR uzmanību uz dažiem Latvijas tiesību aktu aspektiem PVN jomā – jautājumā par to, kā ES tiesību aktiem atbilst daži noteikumi, ar ko paredz PVN apgrieztās maksāšanas sistēmas piemērošanu. 2018.gada 9.augustā EK ir nosūtīta LR nostāja, kura tika apstiprināta 2018.gada 7.augusta MK sēdē (protokols Nr.37, 85§).</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Ar 2017.gada 9.oktobra vēstuli Nr. 5-04/7235 iesniegts iesniegums EK par atļauju LR ieviest reverso PVN maksāšanas kārtību metālizstrādājumu piegādēm, pamatojoties uz parasto atkāpes no Direktīvas 2006/112/EK saņemšanas kārtību, kas noteikta Direktīvas 2006/112/EK 395.pantā. Balstoties uz saņemto atļauju, tika sagatavots un iesniegts Saeimā atbilstošs likumprojekts “<i>Grozījumi Pievienotās vērtības nodokļa likumā</i>”, ar kuru tika precizēta apgrieztās jeb <u>reversās PVN maksāšanas kārtības piemērošana melno un krāsaino metālu pusfabrikātu piegādei</u> atbilstoši Direktīvas 2006/112/EK 199.a panta 1.punkta “j” apakšpunkta tvērumam. <i>Grozījumi Pievienotās vērtības nodokļa likumā</i> Saeimā tika pieņemti 2019.gada 30.maijā un tie stājās spēkā 2019.gada 1.jūlijā.</p> <p>Pieņemts: 2019.gada 30.maijā Stājās spēkā: 2019.gada 1.jūlijā</p> <p>Ievērojot to, ka EK nav piešķirusi atļauju Latvijai ieviest apgriezto jeb reverso PVN maksāšanas kārtību būvizstrādājumu, sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektriskās aparatūras piegādēm, <u>ar 2020.gada 1.janvāri atcelta reversās jeb apgrieztās PVN maksāšanas kārtības piemērošana minēto preču piegādēm.</u></p>
<p>1.5.2. Samazināt gada apgrozījuma sliekšni uz 40 000 <i>euro</i> (2017.gadā - 50 000 <i>euro</i>), līdz kuram atļauts atbrīvot no pievienotās vērtības nodokļa maksāšanas.</p>	<p>01.01.2018.</p>	<p>FM</p>	<p>VID</p>	<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem <i>Pievienotās vērtības nodokļa likumā</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, gada apgrozījuma sliekšnis, līdz kuram atļauts atbrīvot no PVN maksāšanas, samazināts no 50 000 <i>euro</i> (2017.gadā) uz 40 000 <i>euro</i>.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
<p>1.5.3. Noteikt pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas atšifrēšanas sliekšni 150 <i>euro</i> un to attiecināt tikai uz darījumiem ar reģistrētiem PVN maksātājiem.</p>	<p>01.01.2018.</p>	<p>FM</p>	<p>VID</p>	<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 25.jūlija veiktajiem grozījumiem MK 2013. gada 15. janvāra noteikumos Nr. 40 "Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām", PVN deklarācijas atšifrēšanas sliekšnis no 2018.gada ir noteikts 150 <i>euro</i> apmērā un tas attiecināts tikai uz darījumiem ar reģistrētiem PVN maksātājiem.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 25.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.5.4. Noteikt vienotu pievienotās vērtības nodokļa likmi fiziska un digitāla formāta preču piegādei atbilstoši Eiropas Savienības tiesību aktiem pievienotās vērtības nodokļa jomā.	01.01.2019.	FM	KM	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Padomes direktīva (ES) 2018/1713, ar ko Direktīvu 2006/112/EK groza attiecībā uz PVN likmēm, ko piemēro grāmatām, laikrakstiem un periodiskiem izdevumiem ar Latvijas atbalstu tika pieņemta tikai 2018.gada 6.novembrī. Kā rezultātā šī jautājuma virzība 2018.gadā nebija iespējama. Jāatzīmē, ka minētā direktīva paredz dalībvalstīm iespēju publikācijām jebkurā fiziskā formātā noteikt samazinātu PVN likmi. Jautājums netika virzīts, arī gatavojot 2020.gada valsts budžetu.</p>
1.5.5. Izvērtēt pievienotās vērtības nodokļa jomā ieviesto tā sauktās pievienotās vērtības nodokļa direktīvas izvēles normu efektivitāti, un, ja nepieciešams, sagatavot atbilstošus grozījumus pievienotās vērtības nodokļa regulējošajos normatīvajos aktos.	31.12.2020.	FM	EM	<p>Izpilde turpinās.</p> <p>2019.gadā ir uzsākts darbs pie informatīvā ziņojuma sagatavošanas un plānots uzdevumu izpildīt minētajā termiņā.</p>
1.5.6. Paust atbalstu Eiropas Savienības Padomē vispārējās pievienotās vērtības nodokļa reversās maksāšanas kārtības ieviešanai tā sauktajā PVN direktīvā, ievērojot Latvijas intereses.	līdz grozījumu PVN direktīvā pieņemšanai Padomē	FM	VID	<p>Izpildīts.</p> <p>2018.gada 20.decembrī ir pieņemta Padomes Direktīva (ES) 2018/2057, ar ko groza Direktīvu 2006/112/EK par kopējo PVN sistēmu attiecībā uz vispārējās apgrieztās maksāšanas kārtības pagaidu piemērošanu attiecībā uz preču piegādēm un pakalpojumiem, kuru vērtība pārsniedz konkrētu robežvērtību.</p> <p>Latvija pēc būtības puda atbalstu vispārējās PVN reversās maksāšanas kārtības ieviešanai, minētās direktīvas izskatīšanas un pieņemšanas gaitā.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																																																																				
1.6. uzdevums: Akcīzes nodokļa likmju pārskatīšana, pārnesot nodokļu slogu uz patēriņa un vides nodokļiem																																																																								
1.6.1. Pakāpeniski paaugstināt akcīzes nodokļa likmes <u>cigaretēm</u> , ņemot vērā akcīzes nodokļa likmju izmaiņas pārējās Baltijas valstīs. Izvērtēt iespēju 2019.gadā pārskatīt akcīzes nodokļa cigaretēm struktūru.	No 01.07.2018. - pastāvīgi	FM		<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN specifiskā likme <u>cigaretēm</u> (atstājot <i>ad valorem</i> likmi 20% no maksimālās mazumtirdzniecības cenas) pakāpeniski paaugstināta uz:</p> <p>✓ 74,6 euro par 1000 cigaretēm no 2018.gada 1.jūlija (minimālā likme 109,2 euro), ✓ 78,7 euro par 1000 cigaretēm no 2019.gada 1.jūlija (minimālā likme 114,7 euro).</p> <p style="text-align: center;">AN likmes cigaretēm Baltijas valstīs 2017. - 2020.gadā</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Latvija</th> <th>Igaunija</th> <th>Lietuva</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.</td> <td>67,0 <small>(no 01.07.)</small></td> <td>63,5</td> <td>56,0</td> </tr> <tr> <td>% no MMC</td> <td>20%</td> <td>30%</td> <td>25%</td> </tr> <tr> <td>Minimālā likme, EUR par 1000 gab.</td> <td>99,0</td> <td>104,98</td> <td>90,0</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.</td> <td>74,6 <small>(no 01.07.)</small></td> <td>69,5</td> <td>59,0</td> </tr> <tr> <td>% no MMC</td> <td>20%</td> <td>30%</td> <td>25%</td> </tr> <tr> <td>Minimālā likme, EUR par 1000 gab.</td> <td>109,2</td> <td>113,38</td> <td>96,0</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.</td> <td>78,7 <small>(no 01.07.)</small></td> <td>77,5</td> <td>62,25</td> </tr> <tr> <td>% no MMC</td> <td>20%</td> <td>30%</td> <td>25%</td> </tr> <tr> <td>Minimālā likme, EUR par 1000 gab.</td> <td>114,7</td> <td>124,72</td> <td>102</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.</td> <td>78,7 <small>(no 01.01.)</small></td> <td>86,5</td> <td>65,70</td> </tr> <tr> <td>% no MMC</td> <td>20%</td> <td>30%</td> <td>25%</td> </tr> <tr> <td>Minimālā likme, EUR par 1000 gab.</td> <td>114,7</td> <td>137,19</td> <td>108,5</td> </tr> </tbody> </table> <p>AN cigaretēm struktūra tika izvērtēta un, ņemot vērā, ka procentuālā likme (<i>ad valorem</i>) cigaretēm Latvijā ir viszemākā starp Baltijas valstīm, izmaiņas attiecībā uz procentuālo likmi (<i>ad valorem</i>) nav nepieciešamas.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>		Latvija	Igaunija	Lietuva	2017				Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.	67,0 <small>(no 01.07.)</small>	63,5	56,0	% no MMC	20%	30%	25%	Minimālā likme, EUR par 1000 gab.	99,0	104,98	90,0	2018				Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.	74,6 <small>(no 01.07.)</small>	69,5	59,0	% no MMC	20%	30%	25%	Minimālā likme, EUR par 1000 gab.	109,2	113,38	96,0	2019				Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.	78,7 <small>(no 01.07.)</small>	77,5	62,25	% no MMC	20%	30%	25%	Minimālā likme, EUR par 1000 gab.	114,7	124,72	102	2020				Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.	78,7 <small>(no 01.01.)</small>	86,5	65,70	% no MMC	20%	30%	25%	Minimālā likme, EUR par 1000 gab.	114,7	137,19	108,5
	Latvija	Igaunija	Lietuva																																																																					
2017																																																																								
Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.	67,0 <small>(no 01.07.)</small>	63,5	56,0																																																																					
% no MMC	20%	30%	25%																																																																					
Minimālā likme, EUR par 1000 gab.	99,0	104,98	90,0																																																																					
2018																																																																								
Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.	74,6 <small>(no 01.07.)</small>	69,5	59,0																																																																					
% no MMC	20%	30%	25%																																																																					
Minimālā likme, EUR par 1000 gab.	109,2	113,38	96,0																																																																					
2019																																																																								
Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.	78,7 <small>(no 01.07.)</small>	77,5	62,25																																																																					
% no MMC	20%	30%	25%																																																																					
Minimālā likme, EUR par 1000 gab.	114,7	124,72	102																																																																					
2020																																																																								
Specifiskā likme, EUR par 1000 gab.	78,7 <small>(no 01.01.)</small>	86,5	65,70																																																																					
% no MMC	20%	30%	25%																																																																					
Minimālā likme, EUR par 1000 gab.	114,7	137,19	108,5																																																																					

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																				
1.6.2. Ievērot principu, ka akcīzes nodokļa likme <i>cigāriem un cigarillām</i> ar 2019.gadu veido 85% no akcīzes nodokļa minimālā līmeņa cigaretēm.	No 01.01.2019. - pastāvīgi	FM		<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādnēm.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN likme <i>cigāriem un cigarillām</i> pakāpeniski paaugstināta uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 88,0 euro par 1000 gab. 2019.gadā (76,7% no AN minimālā līmeņa cigaretēm), ✓ 95,2 euro par 1000 gab. 2020.gadā (83,0% no AN minimālā līmeņa cigaretēm). <p style="text-align: center;">AN likmes cigāriem un cigarillām un to salīdzinājums ar minimālo likmi par cigaretēm 2017. – 2020.gadā</p> <table border="1" data-bbox="1189 699 2166 919"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nodokļa likme cigāriem un cigarillām, EUR par 1000 gab.</td> <td>58,0</td> <td>73,0</td> <td>88,0</td> <td>95,2</td> </tr> <tr> <td>Minimālā likme cigaretēm, EUR par 1000 gab.</td> <td>99,0</td> <td>109,2</td> <td>114,7</td> <td>114,7</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme cigāriem un cigarillām % no AN minimālās likmes cigaretēm</td> <td>58,6%</td> <td>66,8%</td> <td>76,7%</td> <td>83,0%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>		2017	2018	2019	2020	Nodokļa likme cigāriem un cigarillām, EUR par 1000 gab.	58,0	73,0	88,0	95,2	Minimālā likme cigaretēm, EUR par 1000 gab.	99,0	109,2	114,7	114,7	Nodokļa likme cigāriem un cigarillām % no AN minimālās likmes cigaretēm	58,6%	66,8%	76,7%	83,0%
	2017	2018	2019	2020																				
Nodokļa likme cigāriem un cigarillām, EUR par 1000 gab.	58,0	73,0	88,0	95,2																				
Minimālā likme cigaretēm, EUR par 1000 gab.	99,0	109,2	114,7	114,7																				
Nodokļa likme cigāriem un cigarillām % no AN minimālās likmes cigaretēm	58,6%	66,8%	76,7%	83,0%																				

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																														
<p>1.6.3. Ievērot principu, ka akcīzes nodokļa līmenis <u>smēķējamai tabakai</u> (smalki sagrieztai tabakai cigarešu uztīšanai un citai smēķējamai tabakai), <u>tabakas lapām un karsējamai tabakai</u> par 1000 gramiem ir vienāds un pēc 2019.gada tas veido vismaz 2/3 no akcīzes nodokļa minimālā līmeņa cigaretēm.</p>	<p>No 01.01.2019. - pastāvīgi</p>	<p>FM</p>		<p>Izpildīts. Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN specifiskā likme <u>smēķējamai tabakai</u> (smalki sagrieztai tabakai cigarešu uztīšanai un citai smēķējamai tabakai), <u>tabakas lapām un karsējamai tabakai</u> par 1000 gramiem ir vienāda, turklāt no 2018.gada 1.janvāra tā tiek pakāpeniski paaugstināta uz: ✓ 70 euro par 1000 gramiem 2019.gadā (~3/5 no AN minimālās likmes cigaretēm), ✓ 75 euro par 1000 gramiem 2020.gadā (~2/3 no AN minimālās likmes cigaretēm).</p> <p>AN likmes smēķējamai tabakai, tabakas lapām un karsējamai tabakai, un to salīdzinājums ar minimālo likmi par cigaretēm 2017. – 2020.gadā</p> <table border="1" data-bbox="1189 627 2152 1007"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nodokļa likme smēķējamai tabakai, EUR par 1000 gramiem</td> <td>62,0</td> <td>66,0</td> <td>70,0</td> <td>75,0</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme tabakas lapām, EUR par 1000 gramiem</td> <td>62,0</td> <td>66,0</td> <td>70,0</td> <td>75,0</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme karsējamai tabakai, EUR par 1000 gramiem</td> <td>62,0</td> <td>66,0</td> <td>70,0</td> <td>75,0</td> </tr> <tr> <td>Minimālā likme cigaretēm, EUR par 1000 gab.</td> <td>99,0</td> <td>109,2</td> <td>114,7</td> <td>114,7</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme smēķējamai tabakai, tabakas lapām un karsējamai tabakai no akcīzes nodokļa minimālās likmes cigaretēm</td> <td>62/100</td> <td>3/5</td> <td>~3/5</td> <td>~2/3</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>		2017	2018	2019	2020	Nodokļa likme smēķējamai tabakai, EUR par 1000 gramiem	62,0	66,0	70,0	75,0	Nodokļa likme tabakas lapām, EUR par 1000 gramiem	62,0	66,0	70,0	75,0	Nodokļa likme karsējamai tabakai, EUR par 1000 gramiem	62,0	66,0	70,0	75,0	Minimālā likme cigaretēm, EUR par 1000 gab.	99,0	109,2	114,7	114,7	Nodokļa likme smēķējamai tabakai, tabakas lapām un karsējamai tabakai no akcīzes nodokļa minimālās likmes cigaretēm	62/100	3/5	~3/5	~2/3
	2017	2018	2019	2020																														
Nodokļa likme smēķējamai tabakai, EUR par 1000 gramiem	62,0	66,0	70,0	75,0																														
Nodokļa likme tabakas lapām, EUR par 1000 gramiem	62,0	66,0	70,0	75,0																														
Nodokļa likme karsējamai tabakai, EUR par 1000 gramiem	62,0	66,0	70,0	75,0																														
Minimālā likme cigaretēm, EUR par 1000 gab.	99,0	109,2	114,7	114,7																														
Nodokļa likme smēķējamai tabakai, tabakas lapām un karsējamai tabakai no akcīzes nodokļa minimālās likmes cigaretēm	62/100	3/5	~3/5	~2/3																														

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi															
1.6.4. Noteikt, ka akcīzes nodokļa likme <u>bezalkoholiskajiem dzērieniem</u> nepārsniedz akcīzes nodokļa minimālo līmeni alū.	Pastāvīgi	FM		<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar likumu "Par akcīzes nodokli", AN likme <u>bezalkoholiskajiem dzērieniem</u> ir 7,4 euro par 100 litriem, kas nepārsniedz AN minimālo līmeni alū – no 2018.gada 1.marta līdz 2019.gada 28.februārim – 12,5 euro par 100 litriem alus; no 2019.gada 1.marta līdz 2020.gada 29.februārim – 13,6 euro par 100 litriem alus, bet no 2020.gada 1.marta – 14,9 euro par 100 litriem alus.</p> <p>AN likmes bezalkoholiskajiem dzērieniem un tās salīdzinājums ar minimālo akcīzes likmi par alu 2017. – 2020.gadā</p> <table border="1" data-bbox="1189 563 2152 722"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nodokļa likme bezalkoholiskajiem dzērieniem, EUR par 100 litriem</td> <td>7,4</td> <td>7,4</td> <td>7,4</td> <td>7,4</td> </tr> <tr> <td>Minimālā akcīzes likme par alu, EUR par 100 litriem</td> <td>8,2 (no 01.03.)</td> <td>12,5 (no 01.03.)</td> <td>13,6 (no 01.03.)</td> <td>14,9 (no 01.03.)</td> </tr> </tbody> </table>		2017	2018	2019	2020	Nodokļa likme bezalkoholiskajiem dzērieniem, EUR par 100 litriem	7,4	7,4	7,4	7,4	Minimālā akcīzes likme par alu, EUR par 100 litriem	8,2 (no 01.03.)	12,5 (no 01.03.)	13,6 (no 01.03.)	14,9 (no 01.03.)
	2017	2018	2019	2020															
Nodokļa likme bezalkoholiskajiem dzērieniem, EUR par 100 litriem	7,4	7,4	7,4	7,4															
Minimālā akcīzes likme par alu, EUR par 100 litriem	8,2 (no 01.03.)	12,5 (no 01.03.)	13,6 (no 01.03.)	14,9 (no 01.03.)															

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>1.6.5. Pakāpeniski paaugstināt akcīzes nodokļa likmi <u>pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem un starpproduktiem ar spirta saturu no 15 līdz 22 tilpumprocentiem</u>, ņemot vērā akcīzes nodokļa likmju izmaiņas pārējās Baltijas valstīs.</p>	<p>No 01.03.2018. - pastāvīgi</p>	<p>FM</p>		<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN likme <u>pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem</u> pakāpeniski paaugstināta uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 1 670 euro par 100 litriem absolūtā spirta no 2018.gada 1.marta, ✓ 1 840 euro par 100 litriem absolūtā spirta no 2019.gada 1.marta, ✓ 1 564 euro par 100 litriem absolūtā spirta no 2019.gada 1.augusta (saskaņā ar 2019.gada 8.jūlijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”) ✓ 1 642 euro par 100 litriem absolūtā spirta no 2020.gada 1.marta (saskaņā ar 2020.gada 20.februāra Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”) ✓ 1 724 euro par 100 litriem absolūtā spirta no 2021.gada 1.marta (saskaņā ar 2020.gada 20.februāra Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”). <p>Savukārt <u>starpproduktiem ar spirta saturu no 15 līdz 22 tilpumprocentiem</u> AN likme pakāpeniski paaugstināta uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 150 euro par 100 litriem no 2018.gada 1.marta, ✓ 168 euro par 100 litriem no 2019.gada 1.marta, ✓ 176 euro par 100 litriem no 2020.gada 1.marta (saskaņā ar 2020.gada 20.februāra Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”) ✓ 185 euro par 100 litriem no 2021.gada 1.marta (saskaņā ar 2020.gada 20.februārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”).

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																																																				
				<p>AN likmes pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem un starpproduktiem ar spirta saturu no 15 līdz 22 tilpumprocentiem Baltijas valstīs 2017. - 2020.gadā</p> <table border="1" data-bbox="1128 373 2136 826"> <thead> <tr> <th></th> <th>Latvija</th> <th>Igaunija</th> <th>Lietuva</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="4">Pārējie alkoholiskie dzērieni, EUR par 100 litriem absolūtā spirta</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>1 450 (no 01.03.)</td> <td>2 389 (no 01.02.)</td> <td>1 665,04 (no 01.03.)</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>1 670 (no 01.03.)</td> <td>2 508 (no 01.02.)</td> <td>1 665,04</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>1 840 (no 01.03.) 1 564 (no 01.08.)</td> <td>2508 1 881 (no 01.07.)</td> <td>1 832 (no 01.03.)</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>1 642 (no 01.03.)</td> <td>1881</td> <td>2 025 (no 01.03.)</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>1724 (no 01.03.)</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">Starpproduktiem ar spirta saturu no 15 līdz 22 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>130 (no 01.03.)</td> <td>263,03 (no 01.02.)</td> <td>264,52 (no 01.03.)</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>150 (no 01.03.)</td> <td>289,33 (no 01.02.)</td> <td>264,52</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>168 (no 01.03.)</td> <td>289,33</td> <td>264,52</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>176 (no 01.03.)</td> <td>289,33</td> <td>264,52</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>185 (no 01.03.)</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā; 2019.gada 8.jūlijā; 2020.gada 20.februārī Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī; 2019.gada 1.augustā; 2020.gada 27.februārī</p>		Latvija	Igaunija	Lietuva	Pārējie alkoholiskie dzērieni, EUR par 100 litriem absolūtā spirta				2017	1 450 (no 01.03.)	2 389 (no 01.02.)	1 665,04 (no 01.03.)	2018	1 670 (no 01.03.)	2 508 (no 01.02.)	1 665,04	2019	1 840 (no 01.03.) 1 564 (no 01.08.)	2508 1 881 (no 01.07.)	1 832 (no 01.03.)	2020	1 642 (no 01.03.)	1881	2 025 (no 01.03.)	2021	1724 (no 01.03.)			Starpproduktiem ar spirta saturu no 15 līdz 22 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem				2017	130 (no 01.03.)	263,03 (no 01.02.)	264,52 (no 01.03.)	2018	150 (no 01.03.)	289,33 (no 01.02.)	264,52	2019	168 (no 01.03.)	289,33	264,52	2020	176 (no 01.03.)	289,33	264,52	2021	185 (no 01.03.)		
	Latvija	Igaunija	Lietuva																																																					
Pārējie alkoholiskie dzērieni, EUR par 100 litriem absolūtā spirta																																																								
2017	1 450 (no 01.03.)	2 389 (no 01.02.)	1 665,04 (no 01.03.)																																																					
2018	1 670 (no 01.03.)	2 508 (no 01.02.)	1 665,04																																																					
2019	1 840 (no 01.03.) 1 564 (no 01.08.)	2508 1 881 (no 01.07.)	1 832 (no 01.03.)																																																					
2020	1 642 (no 01.03.)	1881	2 025 (no 01.03.)																																																					
2021	1724 (no 01.03.)																																																							
Starpproduktiem ar spirta saturu no 15 līdz 22 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem																																																								
2017	130 (no 01.03.)	263,03 (no 01.02.)	264,52 (no 01.03.)																																																					
2018	150 (no 01.03.)	289,33 (no 01.02.)	264,52																																																					
2019	168 (no 01.03.)	289,33	264,52																																																					
2020	176 (no 01.03.)	289,33	264,52																																																					
2021	185 (no 01.03.)																																																							

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>1.6.6. Ievērot principu, ka akcīzes nodokļa likme <u>starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam</u> ir vienāda un ar 2018.gadu veido ½ no akcīzes nodokļa pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti (vidējais spirta saturs starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam) <i>Princips attiecas uz šādiem alkoholiskajiem dzērieniem: vermuti, ābolu vīns (raudzētais dzēriens) un vīni. Minētie dzērieni tiek uzskatīti par savstarpēji konkurējošiem, līdz ar to tiem tiek piemērota vienāda AN likme.</i></p>	<p>No 01.03.2018. - pastāvīgi</p>	<p>FM</p>		<p>Izpildīts. Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN likme <u>starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam</u> pakāpeniski paaugstināta uz: <ul style="list-style-type: none"> ✓ 92 euro par 100 litriem no 2018.gada 1.marta (1/2 no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti), ✓ 101 euro par 100 litriem no 2019.gada 1.marta (1/2 no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti, savukārt no 2019.gada 1.augusta vairāk kā 1/2 (58,7%) no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti; saskaņā ar 2019.gada 8.jūlijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”). ✓ 106 euro par 100 litriem no 2020.gada 1.marta (vairāk kā 1/2 (58,7%) no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti; saskaņā ar 2020.gada 20.februārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”). ✓ 111 euro par 100 litriem no 2021.gada 1.marta (vairāk kā 1/2 (58,5%) no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti; saskaņā ar 2020.gada 20.februārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”). </p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																																										
				<p>AN likmes starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam, un to salīdzinājums ar AN likmi pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti 2017. – 2021.gadā</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem</td> <td>78,0 (no 01.03)</td> <td>92,0 (no 01.03)</td> <td>101,0 (no 01.03)</td> <td>101,0 (no 01.08)</td> <td>106,0 (no 01.03)</td> <td>111,0 (no 01.03)</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem</td> <td>78,0 (no 01.03)</td> <td>92,0 (no 01.03)</td> <td>101,0 (no 01.03)</td> <td>101,0 (no 01.08)</td> <td>106,0 (no 01.03)</td> <td>111,0 (no 01.03)</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme vīnam, EUR par 100 litriem</td> <td>78,0 (no 01.03)</td> <td>92,0 (no 01.03)</td> <td>101,0 (no 01.03)</td> <td>101,0 (no 01.08)</td> <td>106,0 (no 01.03)</td> <td>111,0 (no 01.03)</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti, EUR par 100 litriem</td> <td>159,5</td> <td>183,7</td> <td>202,4</td> <td>172,04</td> <td>180,62</td> <td>189,64</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam no AN likmes pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti</td> <td>48,9%</td> <td>50,1%</td> <td>49,9%</td> <td>58,7%</td> <td>58,7%</td> <td>58,5%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā, 2020.gada 20.februārī Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī, 2020.gada 27.februārī</p>		2017	2018	2019	2019	2020	2021	Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem	78,0 (no 01.03)	92,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.08)	106,0 (no 01.03)	111,0 (no 01.03)	Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem	78,0 (no 01.03)	92,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.08)	106,0 (no 01.03)	111,0 (no 01.03)	Nodokļa likme vīnam, EUR par 100 litriem	78,0 (no 01.03)	92,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.08)	106,0 (no 01.03)	111,0 (no 01.03)	Nodokļa likme pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti, EUR par 100 litriem	159,5	183,7	202,4	172,04	180,62	189,64	Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam no AN likmes pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti	48,9%	50,1%	49,9%	58,7%	58,7%	58,5%
	2017	2018	2019	2019	2020	2021																																								
Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem	78,0 (no 01.03)	92,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.08)	106,0 (no 01.03)	111,0 (no 01.03)																																								
Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem	78,0 (no 01.03)	92,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.08)	106,0 (no 01.03)	111,0 (no 01.03)																																								
Nodokļa likme vīnam, EUR par 100 litriem	78,0 (no 01.03)	92,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.03)	101,0 (no 01.08)	106,0 (no 01.03)	111,0 (no 01.03)																																								
Nodokļa likme pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti, EUR par 100 litriem	159,5	183,7	202,4	172,04	180,62	189,64																																								
Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam no AN likmes pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ar spirta saturu 11 tilpumprocenti	48,9%	50,1%	49,9%	58,7%	58,7%	58,5%																																								

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																								
<p>1.6.7. Saglabāt nemainīgu akcīzes nodokļa likmi <u>raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem</u> līdz tā veido 45% no akcīzes nodokļa likmes starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam, un turpmāk ievērot principu, ka akcīzes nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem veido 45% no akcīzes nodokļa likmes starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam. <i>Princips attiecas uz sidriem, kuriem ar 01.08.2015. tiek piemērota samazināta AN likme. Princips paredz, ka likme sidriem veido 45% no standarta likmes vīniem un raudzētajiem dzērieniem (minēto dzērienu grupas).</i></p>	Pastāvīgi	FM		<p>Izpildīts.</p> <p>AN likme <u>raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem</u> nav mainīta un ir 64 euro par 100 litriem, kas veido:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ~70% no AN likmes starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam 2018.gadā; - ~63% no AN likmes starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam 2019.gadā; - ~60% no AN likmes starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam 2020.gadā (saskaņā ar 2020.gada 20.februārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”); - ~58% no AN likmes starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnam 2021.gadā (saskaņā ar 2020.gada 20.februārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”). <p>AN likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem un tās salīdzinājums ar AN likmēm par starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnu 2017. – 2021.gadā</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem</td> <td>64,0</td> <td>64,0</td> <td>64,0</td> <td>64,0</td> <td>64,0</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnu, EUR par 100 litriem</td> <td>78,0 <small>(no 01.03)</small></td> <td>92,0 <small>(no 01.03)</small></td> <td>101,0 <small>(no 01.03)</small></td> <td>106,0 <small>(no 01.03)</small></td> <td>111,0 <small>(no 01.03)</small></td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem % no AN likmes par starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnu</td> <td>82,0%</td> <td>69,6%</td> <td>63,4%</td> <td>60,4%</td> <td>57,7%</td> </tr> </tbody> </table>		2017	2018	2019	2020	2021	Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem	64,0	64,0	64,0	64,0	64,0	Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnu, EUR par 100 litriem	78,0 <small>(no 01.03)</small>	92,0 <small>(no 01.03)</small>	101,0 <small>(no 01.03)</small>	106,0 <small>(no 01.03)</small>	111,0 <small>(no 01.03)</small>	Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem % no AN likmes par starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnu	82,0%	69,6%	63,4%	60,4%	57,7%
	2017	2018	2019	2020	2021																							
Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu līdz 6 tilpumprocentiem, EUR par 100 litriem	64,0	64,0	64,0	64,0	64,0																							
Nodokļa likme starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnu, EUR par 100 litriem	78,0 <small>(no 01.03)</small>	92,0 <small>(no 01.03)</small>	101,0 <small>(no 01.03)</small>	106,0 <small>(no 01.03)</small>	111,0 <small>(no 01.03)</small>																							
Nodokļa likme raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem % no AN likmes par starpproduktiem ar spirta saturu līdz 15 tilpumprocentiem, raudzētajiem dzērieniem ar spirta saturu virs 6 tilpumprocentiem un vīnu	82,0%	69,6%	63,4%	60,4%	57,7%																							

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																												
1.6.8. Ievērot principu, ka akcīzes nodokļa likme <i>alum</i> ir 1/3 apmērā no akcīzes nodokļa pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu.	No 01.03. 2018. - pastāvīgi	FM		<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Līdz ar to saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN likme <i>alum</i> pakāpeniski paaugstināta uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 6,8 euro par katru absolūtā spirta tilpumprocentu (par 100 litriem) no 2018.gada 1.marta (~2/5 no AN likmes pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu), ✓ 7,4 euro par katru absolūtā spirta tilpumprocentu (par 100 litriem) no 2019.gada 1.marta (2/5 no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu, savukārt no 2019.gada 1.augusta (~1/2 (47,3%) no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu; saskaņā ar 2019.gada 8.jūlijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”), ✓ 7,8 euro par katru absolūtā spirta tilpumprocentu (par 100 litriem) no 2020.gada 1.marta (~1/2 (47,5%) no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu; saskaņā ar 2020.gada 20.februārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”), ✓ 8,2 euro par katru absolūtā spirta tilpumprocentu (par 100 litriem) no 2021.gada 1.marta (~1/2 (47,6%) no AN pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu; saskaņā ar 2020.gada 20.februārī Saeimā pieņemtajiem grozījumiem likumā “<i>Par akcīzes nodokli</i>”). <p>AN likme alum un tās salīdzinājums ar AN likmi par pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu 2017. – 2021.gadā</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Nodokļa likme alum, EUR par katru absolūtā spirta tilpumprocentu par 100 litriem</i></td> <td>4,5 (no 01.03)</td> <td>6,8 (no 01.03)</td> <td>7,4 (no 01.03)</td> <td>7,4 (no 01.08)</td> <td>7,8 (no 01.03)</td> <td>8,2 (no 01.03)</td> </tr> <tr> <td><i>Nodokļa likme pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, EUR par 1 spirta tilpumprocentu</i></td> <td>14,5 (no 01.03)</td> <td>16,7 (no 01.03)</td> <td>18,4 (no 01.03)</td> <td>15,64 (no 01.08)</td> <td>16,42 (no 01.03)</td> <td>17,24 (no 01.03)</td> </tr> <tr> <td><i>Nodokļa likme alum no AN likmes par pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu</i></td> <td>31/100</td> <td>~2/5</td> <td>2/5</td> <td>~1/2 (47,3%)</td> <td>~1/2 (47,5%)</td> <td>~1/2 (47,6%)</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā, 2020.gada 20.februārī Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī, 2020.gada 27.februārī</p>		2017	2018	2019	2019	2020	2021	<i>Nodokļa likme alum, EUR par katru absolūtā spirta tilpumprocentu par 100 litriem</i>	4,5 (no 01.03)	6,8 (no 01.03)	7,4 (no 01.03)	7,4 (no 01.08)	7,8 (no 01.03)	8,2 (no 01.03)	<i>Nodokļa likme pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, EUR par 1 spirta tilpumprocentu</i>	14,5 (no 01.03)	16,7 (no 01.03)	18,4 (no 01.03)	15,64 (no 01.08)	16,42 (no 01.03)	17,24 (no 01.03)	<i>Nodokļa likme alum no AN likmes par pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu</i>	31/100	~2/5	2/5	~1/2 (47,3%)	~1/2 (47,5%)	~1/2 (47,6%)
	2017	2018	2019	2019	2020	2021																										
<i>Nodokļa likme alum, EUR par katru absolūtā spirta tilpumprocentu par 100 litriem</i>	4,5 (no 01.03)	6,8 (no 01.03)	7,4 (no 01.03)	7,4 (no 01.08)	7,8 (no 01.03)	8,2 (no 01.03)																										
<i>Nodokļa likme pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, EUR par 1 spirta tilpumprocentu</i>	14,5 (no 01.03)	16,7 (no 01.03)	18,4 (no 01.03)	15,64 (no 01.08)	16,42 (no 01.03)	17,24 (no 01.03)																										
<i>Nodokļa likme alum no AN likmes par pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem par 1 spirta tilpumprocentu</i>	31/100	~2/5	2/5	~1/2 (47,3%)	~1/2 (47,5%)	~1/2 (47,6%)																										

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																				
1.6.9. Pakāpeniski paaugstināt akcīzes nodokļa likmi <i>svinu nesaturošam benzīnam</i> , ņemot vērā akcīzes nodokļa likmju izmaiņas pārējās Baltijas valstīs.	01.01.2018. 01.01.2020.	FM		<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN likme <i>svinu nesaturošam benzīnam</i> pakāpeniski paaugstināta uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 476 euro par 1000 litriem no 2018.gada 1.janvāra, ✓ 509 euro par 1000 litriem no 2020.gada 1.janvāra. <p>AN likmes <i>svinu nesaturošam benzīnam</i> Baltijas valstīs 2017. - 2020.gadā, EUR par 1000 litriem</p> <table border="1" data-bbox="1189 568 2152 751"> <thead> <tr> <th></th> <th>Latvija</th> <th>Igaunija</th> <th>Lietuva</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>436</td> <td>512 (no 01.02.)</td> <td>434,43</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>476</td> <td>563</td> <td>434,43</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>476</td> <td>563</td> <td>434,43</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>509</td> <td>563</td> <td>466</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>		Latvija	Igaunija	Lietuva	2017	436	512 (no 01.02.)	434,43	2018	476	563	434,43	2019	476	563	434,43	2020	509	563	466
	Latvija	Igaunija	Lietuva																					
2017	436	512 (no 01.02.)	434,43																					
2018	476	563	434,43																					
2019	476	563	434,43																					
2020	509	563	466																					

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																				
<p>1.6.10. Ievērot principu, ka akcīzes nodokļa likme <i>svinu saturošam benzīnam</i> ir 120% apmērā no akcīzes nodokļa likmes svinu nesaturošam benzīnam.</p> <p><i>Svina saturošu benzīnu (vairāk kā 0,005 g uz litru) nedrīkst tirgot mazumtirdzniecībā (MK noteikumi Nr.332) kā auto degvielu, taču svinu saturošu benzīnu izmanto vieglajā aviācijā (mazajos lidaparātos) un iespējams arī kā sporta degvielu autosportā.</i></p>	<p>No 01.01.2018. - pastāvīgi</p>	<p>FM</p>		<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>AN likme <i>svinu saturošam benzīnam</i> no 2018.gada ir 594 euro par 1000 litriem, kas veido:</p> <p>~125% no AN likmes svinu nesaturošam benzīnam 2018. un 2019.gadā; ~117% no AN likmes svinu nesaturošam benzīnam 2020.gadā.</p> <p>AN likme svinu saturošam benzīnam un tās salīdzinājums ar AN likmi par svinu nesaturošu benzīnu 2017. – 2020.gadā</p> <table border="1" data-bbox="1189 651 2152 903"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Nodokļa likme svinu saturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem</i></td> <td>455,32</td> <td>594</td> <td>594</td> <td>594</td> </tr> <tr> <td><i>Nodokļa likme svinu nesaturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem</i></td> <td>436</td> <td>476</td> <td>476</td> <td>509</td> </tr> <tr> <td><i>Nodokļa likme svinu saturošam benzīnam % no AN likmes par svinu nesaturošu benzīnu</i></td> <td>104,4%</td> <td>124,8%</td> <td>124,8%</td> <td>116,7%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>		2017	2018	2019	2020	<i>Nodokļa likme svinu saturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem</i>	455,32	594	594	594	<i>Nodokļa likme svinu nesaturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem</i>	436	476	476	509	<i>Nodokļa likme svinu saturošam benzīnam % no AN likmes par svinu nesaturošu benzīnu</i>	104,4%	124,8%	124,8%	116,7%
	2017	2018	2019	2020																				
<i>Nodokļa likme svinu saturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem</i>	455,32	594	594	594																				
<i>Nodokļa likme svinu nesaturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem</i>	436	476	476	509																				
<i>Nodokļa likme svinu saturošam benzīnam % no AN likmes par svinu nesaturošu benzīnu</i>	104,4%	124,8%	124,8%	116,7%																				

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																				
<p>1.6.11. Pakāpeniski tuvināt akcīzes nodokļa likmes <u>dīzeļdegvielai, ko izmanto par degvielu</u>, akcīzes nodokļa likmei svinu nesaturošam benzīnam – 2018.gadā 75% un ar 2020.gadu ievērot principu – 80% no akcīzes nodokļa likmes svinu nesaturošam benzīnam, ņemot vērā degvielu siltumietilpību (NCV). <i>Izvērtēt iespēju tuvināt akcīzes nodokļa likmes dīzeļdegvielai, ko izmanto par degvielu, akcīzes nodokļa likmei svinu nesaturošam benzīnam, ņemot vērā degvielu siltumietilpību (NCV) – 2018.gadā 80% un ar 2020.gadu ievērot principu - 85% no akcīzes nodokļa likmes svinu nesaturošam benzīnam, ņemot vērā degvielu siltumietilpību (NCV), ievērojot dīzeļdegvielas sadegšanas procesā radušos savienojumu kaitīgo ietekmi uz apkārtējo vidi un cilvēku veselību.</i></p>	<p>01.01.2018. No 01.01.2020. - pastāvīgi</p>	<p>FM</p>	<p>SM, EM, VARAM</p>	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN likme <u>dīzeļdegvielai, ko izmanto par degvielu</u>, pakāpeniski paaugstināta uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 372 euro par 1000 litriem no 2018.gada 1.janvāra (~73% no AN likmes svinu nesaturošam benzīnam, ņemot vērā degvielu siltumietilpību), - 414 euro par 1000 litriem no 2020.gada 1.janvāra (~76% no AN likmes svinu nesaturošam benzīnam, ņemot vērā degvielu siltumietilpību). <p>AN likme dīzeļdegvielai un tās salīdzinājums ar AN likmi par svinu nesaturošu benzīnu 2017. – 2020.gadā</p> <table border="1" data-bbox="1189 834 2152 1118"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nodokļa likme dīzeļdegvielai, EUR par 1000 litriem</td> <td>341</td> <td>372</td> <td>372</td> <td>414</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme svinu nesaturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem</td> <td>436</td> <td>476</td> <td>476</td> <td>509</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme dīzeļdegvielai % no AN likmes par svinu nesaturošu benzīnu, ņemot vērā degvielu siltumietilpību (NCV)</td> <td>72,6%</td> <td>72,5%</td> <td>72,5%</td> <td>75,5%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>		2017	2018	2019	2020	Nodokļa likme dīzeļdegvielai, EUR par 1000 litriem	341	372	372	414	Nodokļa likme svinu nesaturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem	436	476	476	509	Nodokļa likme dīzeļdegvielai % no AN likmes par svinu nesaturošu benzīnu, ņemot vērā degvielu siltumietilpību (NCV)	72,6%	72,5%	72,5%	75,5%
	2017	2018	2019	2020																				
Nodokļa likme dīzeļdegvielai, EUR par 1000 litriem	341	372	372	414																				
Nodokļa likme svinu nesaturošam benzīnam, EUR par 1000 litriem	436	476	476	509																				
Nodokļa likme dīzeļdegvielai % no AN likmes par svinu nesaturošu benzīnu, ņemot vērā degvielu siltumietilpību (NCV)	72,6%	72,5%	72,5%	75,5%																				

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																				
<p>1.6.12. Ievērot principu, ka <u>iezīmētā (marķētā) dīzeļdegviela lauksaimniecības produkcijas ražotājiem</u> tiek paaugstināta, ievērojot dīzeļdegvielas akcīzes likmes pārskatīšanu, un tā veido :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar 2018.gada 1.jūliju 20% no dīzeļdegvielas standarta likmes; - ar 2020.gada 1.jūliju 25% no dīzeļdegvielas standarta likmes. 	<p>01.07.2018. No 01.07.2020. - pastāvīgi</p>	<p>FM</p>	<p>ZM</p>	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Tika panākta vienošanās ar ZM par iezīmētās (marķētās) dīzeļdegvielas lauksaimniecības produkcijas ražotājiem tik strauju nepaaugstināšanu.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlijā grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, AN likme <u>iezīmētā (marķētā) dīzeļdegviela lauksaimniecības produkcijas ražotājiem</u>, pakāpeniski paaugstināta uz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 55,8 euro par 1000 litriem no 2018.gada 1.jūlija (15% no AN likmes dīzeļdegvielai), - 62,1 euro par 1000 litriem no 2020.gada 1.janvāra (15% no AN likmes dīzeļdegvielai). <p>AN likme iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai lauksaimniecības produkcijas ražotājiem un tās salīdzinājums ar AN likmi par dīzeļdegvielu 2017. – 2020.gadā</p> <table border="1" data-bbox="1189 703 2152 986"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nodokļa likme iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, EUR par 1000 litriem</td> <td>50,0</td> <td>55,8 <small>(no 01.07.)</small></td> <td>55,8</td> <td>62,1</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme dīzeļdegvielai, EUR par 1000 litriem</td> <td>341</td> <td>372</td> <td>372</td> <td>414</td> </tr> <tr> <td>Nodokļa likme dīzeļdegvielai % no AN likmes par svīnu nesaturošu benzīnu</td> <td>14,7%</td> <td>15,0%</td> <td>15,0%</td> <td>15,0%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>		2017	2018	2019	2020	Nodokļa likme iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, EUR par 1000 litriem	50,0	55,8 <small>(no 01.07.)</small>	55,8	62,1	Nodokļa likme dīzeļdegvielai, EUR par 1000 litriem	341	372	372	414	Nodokļa likme dīzeļdegvielai % no AN likmes par svīnu nesaturošu benzīnu	14,7%	15,0%	15,0%	15,0%
	2017	2018	2019	2020																				
Nodokļa likme iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, EUR par 1000 litriem	50,0	55,8 <small>(no 01.07.)</small>	55,8	62,1																				
Nodokļa likme dīzeļdegvielai, EUR par 1000 litriem	341	372	372	414																				
Nodokļa likme dīzeļdegvielai % no AN likmes par svīnu nesaturošu benzīnu	14,7%	15,0%	15,0%	15,0%																				

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>1.6.13. Izvērtēt akcīzes nodokļa likmes <u>kurināmajam</u>, ņemot vērā inflācijas pieaugumu un energoresursu cenu izmaiņas.</p>	<p>01.10.2018.</p>	<p>FM</p>	<p>EM</p>	<p>Izpildīts.</p> <p>AN likmju kurināmajam pārskatīšanas ietekmes novērtējumam tika piesaistīta EM kā līdzatbildīgā institūcija.</p> <p>Atbilstoši EM vērtējumam, spēkā esošās AN likmes kurināmajam ir saglabājamās nemainīgā līmenī, kas ir pamatojams ar 2018.gadā vērojamo globālo energoresursu cenu pieaugumu un ar to saistīto pieaugošo izmaksu slogu uz enerģijas ražotājiem un gala patērētājiem.</p> <p>Atbilstoši Baltijas valstu dabasgāzes biržas “<i>Get Baltic</i>” publicētajiem datiem, dabasgāzes cena laika posmā no 2018.gada janvāra līdz 2018.gada oktobrim ir piedzīvojusi kāpumu par aptuveni 37%, pārsniedzot 28,5 EUR par megavatstundu (MWh), savukārt jēlnaftas barela cena šajā periodā vidēji palielinājusies par aptuveni 20%. Papildus tam šajā periodā enerģijas ražošanas izmaksas ir palielinājis arī ļoti straujš oglekļa dioksīda emisiju kvotu cenu pieaugums – no vidēji 8,4 EUR par tonnu 2018.gada janvārī līdz 21 EUR par tonnu 2018.gada oktobrī, kas veido aptuveni 150% pieaugumu. Reaģējot uz fosilā kurināmā izmaksu kāpumu 2018.gadā, vērā ņemamu pieaugumu – par aptuveni 37% gada laikā – ir piedzīvojusi arī elektroenerģijas vairumtirdzniecības cena biržas “<i>NordPoolSpot</i>” Latvijas apgabalā, kuras vērtība 2018.gada septembrī ir sasniegusi 58,99 EUR/MWh.</p> <p>Ņemot vērā minētās tendences, EM uzskata, ka šobrīd AN likmes pieaugums kurināmajam kopumā negatīvi ietekmētu mājāsaimniecību maksātspēju un uzņēmumu konkurētspēju.</p> <p>Šobrīd norit darbs pie <i>Nacionālā enerģētikas un klimata plāna</i> izstrādes. Šī plāna īstenošanai, iespējams, būs nepieciešams pārskatīt arī AN likmes identificētajiem energoresursiem, tajā skaitā atbilstoši komersantu iepriekš paustajam ierosinājumam izvērtēt iespēju uz ierobežotu periodu no AN atbrīvot dabasgāzi, kura tiek paredzēta izmantošanai par degvielu transportam, lai nodrošinātu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/94/ES “<i>Par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu</i>” 6.panta prasību izpildi, nodrošinot sašķidrinātās un saspīstās dabasgāzes transporta infrastruktūras attīstību.</p> <p>Netika pieņemti politiski lēmumi par AN likmēm virzībai valsts budžeta pakā.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.6.14. Izvērtēt iespējas ilgtspējīgām biodegvielām (gan šķidrām, gan gāzveida) noteikt minimālo akcīzes nodokļa likmi, ņemot vērā biodegvielu siltumietilpību (NCV).	01.09.2018.	FM	EM	Nav izpildīts. Sadarbībā ar EM tika sagatavots un iesniegts atbilstošs likumprojekts par grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli” (Nr.383/Lp13). Likumprojekts 2019.gada 26.septembrī izskatīts 1.lasījumā Saeimā.
1.6.15. Ievērot principu, ka akcīzes nodokļa likme <i>smagajai degvielleļļai (mazutam)</i> ir 30% apmērā no akcīzes nodokļa dīzeļdegvielai kā kurināmajam 2018.gadā un 40% - ar 2020.gadu, ņemot vērā kurināmo siltumietilpību (NCV).	01.01.2018. No 01.01.2020. - pastāvīgi	FM	SM, EM, VARAM	Nav izpildīts. AN likme <i>smagajai degvielleļļai (mazutam)</i> nav pārskatīta kopš 2008.gada un ir 15,65 euro par 1000 kg. , kas veido ~ 24% no AN likmes dīzeļdegvielai, ko izmanto kā kurināmo 2018.gadā, ņemot vērā kurināmo siltumietilpību (NCV). Izstrādājot 2017.gadā priekšlikumu par AN palielināšanu mazutam, tika secināts, ka, ņemot vērā kurināmo siltumietilpību, ir nepieciešams paaugstināt nodokli arī citiem kurināmajiem - dīzeļdegvielai un dabasgāzei, lai nodrošinātu nodokļu neitralitāti pret līdzvērtīgiem kurināmā veidiem atbilstošie grozījumi netika virzīti. 2019.gadā tika sagatavoti grozījumi likumā “Par akcīzes nodokli”, kas paredzēja atbilstošu AN likmes paaugstinājumu smagajai degvielleļļai (mazutam), taču sagatavotie grozījumi netika tālāk virzīti, jo netika pieņemti politiski lēmumi par AN likmēm virzībai valsts budžeta pakā.
1.6.16. Pakāpeniski vienādot akcīzes nodokļa likmes <i>gāzveida kurināmajiem (dabasgāze un naftas gāzes)</i> , ņemot vērā gāzveida enerģijas produktu siltumietilpību (NCV).	No 01.07.2019. pastāvīgi	FM	EM, VARAM	Nav izpildīts. Tika sagatavots atbilstošs likumprojekts par grozījumiem likumā “Par akcīzes nodokli”, lai pakāpeniski vienādotu AN likmes gāzveida kurināmajam (dabasgāzei un naftas gāzēm). Sagatavotie grozījumi netika tālāk virzīti, jo netika pieņemti politiski lēmumi par AN likmēm virzībai valsts budžeta pakā.
1.6.17. Izvērtēt iespēju piemērot akcīzes nodokli no atjaunojamajiem energoresursiem saražotai gāzei – <i>biometānam</i> (biogāzei un no biomasas ražotai gāzei), atbilstoši tā izmantošanai pēc ekvivalenta kurināmā vai motordegvielas likmes.	01.07.2020.	FM	EM, ZM, SM	Izpilde turpinās. Norit darbs pie izvērtēšanas par iespēju piemērot AN no atjaunojamajiem energoresursiem saražotajai gāzei – <i>biometānam</i> , iesaistot līdzatbildīgās institūcijas.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.6.18. Izvērtēt spēkā esošo akcīzes nodokļa atbrīvojumu un atvieglojumu nepieciešamību un pamatotību un sniegt priekšlikumus to saglabāšanai vai atcelšanai:				Izpilde turpinās. Uzdevumā ietvērto akcīzes nodokļa atbrīvojumu un atvieglojumu izvērtējums tiks ietverts informatīvajā ziņojumā "Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu izvērtēšanu", kas ir sagatavots, pamatojoties uz Valsts kontroles revīzijas ziņojuma Nr.2.4.1-41/2017 l.ieteikumu. Minētais informatīvais ziņojums ir izsludināts 2020.gada 4.jūnija Valsts sekretāru sanāksmē (VSS-440, 23 5§).
- naftas produkti un dabasgāze;	01.07.2019.	FM	SM, EM, VARAM, ZM	
- tabakas izstrādājumi, kafija un bezalkoholiskie dzērieni;	01.07.2020.	FM	EM	
- alkoholiskie dzērieni	31.12.2020.	FM	ZM	
1.7. uzdevums: Azartspēļu nodokļa likmju paaugstināšana, pārnesot nodokļu sloga uz patēriņa un vides nodokļiem				
1.7.1. Paaugstināt azartspēļu (automātiem un spēļu galdiem) nodokļa likmes par 30%.	01.01.2018.	FM		Izpildīts. Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā "Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli", kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, azartspēļu nodokļa likmes, kas iekasējamas no katras iekārtotās vai uzstādītās azartspēļu tiešās norises vietas par katru kārtējo kalendāro gadu, paaugstinātas par 30% , tai skaitā: <ul style="list-style-type: none"> ✓ ruletei (cilindriskajai spēlei) no 18 000 uz 23 400 euro par katru ruletes rotējošajai iekārtai pievienoto spēļu galdu; ✓ kāršu un kauliņu spēlēm no 18 000 uz 23 400 euro par katru galdu; ✓ videospēlēm un mehāniskiem automātiem no 3 204 uz 4 164 euro par katra automāta katru spēles vietu. Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī
1.7.2. Izvērtēt azartspēļu nodokļa likmju paaugstināšanu interaktīvām azartspēlēm.	01.12.2019.	FM		Izpildīts. Ir izvērtēta azartspēļu nodokļa likmju paaugstināšana interaktīvām azartspēlēm. Ir sagatavots dienesta ziņojums un 2019.gada 3.decembrī tas ir iesniegts finanšu ministram.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.8. uzdevums: Nekustamā īpašuma nodokļa nosacījumu un likmju pārskatīšana				
1.8.1. Iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā grozījumus likumā "Par nekustamā īpašuma nodokli", kas nodrošinātu samērīgu nekustamā īpašuma nodokli.	31.03.2019.	FM	TM, LPS, LDDK, LBAS	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Uzdevumu izpilde ir atkarīga no TM 1.8.4.uzdevuma (Izstrādāt, iesniegt izskatīšanai MK normatīvo aktu projektus, lai nodrošinātu kadastrālo vērtību metodikas pilnveidošanu) izpildes termiņa.</p> <p>TM nav apstiprinājusi jauno kadastrālo vērtību noteikšanas metodiku un attiecīgi nav zināma nekustamā īpašuma nodokļa bāze - nekustamā īpašuma jaunās kadastrālās vērtības, kas nepieciešamas samērīgas nekustamā īpašuma nodokļa politikas izstrādei.</p> <p>TM sagatavotais MK noteikumu projekts 30.05.2019. izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē (VSS-493).</p> <p>2019.gada 11.oktobra MK sēdē (prot. Nr.47 1.§) tika izskatīti TM iesniegtie priekšlikumi likumprojekta "<i>Grozījumi Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumā</i>" izskatīšanai Saeimā otrajā lasījumā. Minētā rezultātā tika noteikts, ka TM līdz 2020.gada 15.jūnijam iesniedz izskatīšanai MK normatīvo aktu projektu, kas nodrošina kadastrālo vērtību bāzi 2022. – 2025.gadam, kuru piemēros kadastrālās vērtības aprēķinam no 2022.gada 1.janvāra un nodrošinās prognozēto kadastrālo vērtību publisko pieejamību pārskatāmā veidā (prot. Nr.47 1.§ 3.punkts). Savukārt FM tika uzdots izstrādāt un 12 mēnešu laikā pēc MK noteikumu par kadastrālo vērtību bāzes apstiprināšanas iesniegt izskatīšanai MK grozījumus likumā "<i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i>", kas nodrošinātu samērīgu nekustamā īpašuma nodokli (prot. Nr.47 1.§ 4.punkts).</p> <p>FM grozījumus likumā "<i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i>" plāno izstrādāt līdz 2021.gada 15.jūnijam.</p>
1.8.2. Paredzēt, ka kadastrālo vērtību bāzes, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, ir saglabājamās nemainīgas līdz 2019.gada 31.decembrim, vienlaikus no 2018.gada pieļaujot izņēmumus attiecībā uz pašām vērtīgākajām kadastrālo vērtību zonām, atsevišķiem ēku tipiem, telpu grupu lietošanas veidiem un apgrūtinājumu piemērošanu.	01.01.2018.	TM	FM, VARAM	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Uzdevuma daļa, kas saistīta ar kadastrālo vērtību bāzes, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, nemainīgumu līdz 2019.gada 31.decembrim, ir izpildīta ar MK 2017.gada 12.septembra noteikumiem Nr.552 "<i>Grozījumi Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumos Nr.838 "Noteikumi par kadastrālo vērtību bāzi 2016. un 2017.gadam"</i>".</p> <p>Attiecībā uz pieļaujamiem izņēmumiem pašām vērtīgākajām kadastrālo vērtību zonām, atsevišķiem ēku tipiem, telpu grupu lietošanas veidiem un apgrūtinājumu piemērošanu skat.1.8.3.punktu.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 12.septembrī Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>1.8.3. Ņemot vērā nepieciešamību novērst konstatētos individuālos trūkumus spēkā esošās kadastrālo vērtību bāzes regulējumā, izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā grozījumus normatīvajos aktos, kas pieļauj kadastrālo vērtību pieaugumu noteiktām objektu grupām, sākot ar 2018.gada 1.janvāri.</p>	01.01.2018.	TM	FM, VARAM	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Uzdevuma izpildei ir izstrādāti MK 2017.gada 12.septembra noteikumi Nr.551 "Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 18.aprīļa noteikumos Nr.305 "Kadastrālās vērtēšanas noteikumi"" (turpmāk – grozījumi noteikumos Nr.305), paredzot, ka Valsts zemes dienests, konstatējot zemes vienībām neatbilstošus nekustamā īpašuma lietošanas mērķus, informē par to pašvaldību. Pašvaldība mēneša laikā izvērtē noteikto nekustamā īpašuma lietošanas mērķu atbilstību normatīvo aktu prasībām, un, ja nepieciešams, maina iepriekš noteikto nekustamā īpašuma lietošanas mērķi. Sarunās ar LPS tika panākta vienošanās, ka, lai uzlabotu ēku, kas nodotas ekspluatācijā pēc 2000.gada 1.janvāra, kadastrālo vērtēšanu ar mērķi pakāpeniski tuvināt to vērtību situācijai tirgū, projektā paredzēts no 2018.gada 1.janvāra noteikt ēku tipus, kuriem prioritāri nepieciešams apkopot informāciju par šo ēku pirmreizēji ekspluatācijā pieņemšanas gadiem. Līdz ar to grozījumi paredz apkopot informāciju par pirmreizēji ekspluatācijā pieņemtajām ēkām pēc 2000.gada – kopumā 16 ēku tipiem – savrupmājām, daudzdzīvokļu mājām, viesnīcām, restorāniem un kafejnīcām, birojiem, tirdzniecības ēkām, ražošanas ēkām un noliktavām.</p> <p>Grozījumos svītvoja 10% un 20% palielinātas bāzes vērtības piemērošanu pēc 2000.gada ekspluatācijā pieņemtām ēkām un noteica, ka 16 ēku tipiem vispirms iegūstama un apkopojama informācija par šo ēku pirmreizēji ekspluatācijā pieņemšanas gadiem.</p> <p>Grozījumu izstrādes gaitā tika izvērtēta iespēja veikt citas izmaiņas kadastrālās vērtēšanas metodikā atbilstoši protokollēmumam, kas pilnveidotu kadastrālo vērtēšanu un samazinātu atsevišķu apgrūtinājumu ietekmi uz kadastrālo vērtību, bet vienlaicīgi radītu kadastrālo vērtību pieaugumu noteiktām objektu grupām, tai skaitā, mainot apgrūtinājuma "Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla" izvērtējumu apbūves zemēm. LR Saeimas Juridiskās komisijas 2017.gada 24.maija vēstulē Nr.142.9/3-45-12/17 norādīts, ka, samazinot vai atceļot atsevišķu apgrūtinājumu ietekmi uz kadastrālo vērtību Baltijas jūras un Rīgas jūras līča aizsargjoslā, netiks pieļauts kadastrālo vērtību pieaugums individuālās apbūves zemei, uz kuras atrodas vēsturiskās apbūves dzīvojamās ēkas (tās nav būtiski renovētas). Līdz ar to minētās normas grozījumos netika iestrādātas.</p> <p>Grozījumos atsevišķos izņēmumus par kadastrālo vērtību palielināšanu no 2018.gada 1.janvāra neiekļāva, jo projekta saskaņošanas laikā ar FM un LPS panākta vienošanās par to risināšanu jaunās metodikas un kadastrālo vērtību bāzes izstrādes ietvaros.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Rezultātā TM, izpildot 1.8.2. un 1.8.3.punktā doto uzdevumu, ir veikusi vairākas darbības, bet daļēji no ministrijas neatkarīgu apstākļu dēļ nav bijis iespējams īstermiņā īstenot pasākumus tādā apmērā un kvalitātē, kas radītu Nodokļu politikas pamatnostādnes plānotos budžeta ieņēmumus no nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumiem. Minēto pasākumu aktualitāte būtu vērtējam pēc MK noteikumu projekta “<i>Kadastrālās vērtēšanas noteikumi</i>” spēkā stāšanās, jo joprojām tiek diskutēti jautājumi par atsevišķu kadastrālās vērtēšanas procesā izmantojamo datu aktualitāti un kadastrālas vērtības neatbilstību tirgus vērtībai atsevišķos segmentos, kā arī iespējamu nodokļu optimizāciju, veicot manipulācijas ar dažādiem kadastrālās vērtēšanas modeļa elementiem.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.8.4. Izstrādāt un iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā normatīvo aktu projektus, lai nodrošinātu kadastrālo vērtību metodikas pilnveidošanu.	30.03.2018.	TM	FM, VARAM	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Uzdevums ir izpildes procesā. Atbilstoši MK 2017.gada 11.aprīļa sēdes protokola Nr.19 29.§ 6.punkta uzdevumam tika izstrādāts MK noteikumu projekts “<i>Kadastrālās vērtēšanas noteikumi</i>” (turpmāk – Vērtēšanas noteikumu projekts) un 2018.gada 22.februārī uzsākta tā apspriešana ar sadarbības partneriem – LPS, LDDK, FM, ZM. Sanāksmē nolemts pirms noteikumu projekta izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē projektu detalizētāk apspriest ar iesaistītām pusēm un tikai pēc tam to nodot sabiedrības līdzdalībai. Iespējamo metodikas izmaiņu aprobācija notika pilotprojekta teritorijās (Liepāja, Grobiņa, daļa Rīgas, Jūrmalas, Mārupes, Ķekavas). Vērtēšanas noteikumu projekta tālāku virzību ietekmēja arī MK 2018.gada 12.jūnija sēdes protokola Nr.28 11.§, kas noteica pilnveidojamo kadastrālās vērtības metodiku nebalstīt uz spēkā esošo būvju klasifikāciju. Līdz ar to ir meklējami citi risinājumi, jo jaunu būvju klasifikāciju atbilstoši minētā 2018.gada 12.jūnija sēdes protokola Nr. 28. 11.§ 3.punktam plānots ieviest tikai uz 2019.gada novembri. Ņemot vērā, ka kadastrālās vērtēšanas metodikas pilnveidošanas izstrāde turpinās, ir sagatavots likumprojekts “<i>Grozījumi Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumā</i>”, kurš paredz jaunās kadastrālo vērtību bāzes izstrādes termiņa atlikšanu. Attiecīgi tiks sagatavoti priekšlikumi termiņu izmaiņām atbilstoši MK 2018.gada 12.jūnija sēdes protokola Nr.28 11.§ noteiktajam. Attiecībā uz FM minēto, ka vienīgās izmaiņas kadastrālajās vērtībās 2018.gadā saistāmas ar koeficienta 0,7 piemērošanu, paskaidrojam, ka <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums</i> noteica 2018.gadā un 2019.gadā saglabāt nemainīgu kadastrālo vērtību bāzi un minēto samazinošo koeficientu dzīvojamās apbūves zemei ar kultūrvēsturisko statusu. Ņemot vērā minēto, kadastrālo vērtību izmaiņas 2018.gadā saistāmas ar izmaiņām kadastra objektu raksturojošos datos, piemēram, pašvaldība ir mainījusi zemei nekustamā īpašuma lietošanas mērķi vai būvēm notikusi datu aktualizācija.</p> <p>Vērtēšanas noteikumu projekts publicēts sabiedrības līdzdalībai 2019. gada 30. aprīlī, pēc sabiedrības līdzdalības rezultātiem projekts precizēts un iesniegts Valsts kancelejā. Projekts izsludināts Valsts sekretāru 2019. gada 30. maija sanāksmē (VSS–493).</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Vērtēšanas noteikumu projekts un tā sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumu (anotāciju) bija nepieciešams saskaņot ar FM, AM, EM, VARAM, ZM, PKC, LPS un LDDK. Starpministriju (starpinstitūciju) saskaņošanas sanāksmes notika 2019.gada 10.jūlijā, 2019.gada 31.jūlijā, 2019.gada 15.augustā un 2019.gada 16.augustā. Papildus par atsevišķām tēmām sanāksmes notika 2019.gada 16.jūlijā (par Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas datu pieejamību) un 2019.gada 18.jūlijā (par meža zemes vērtēšanas metodiku).</p> <p>Saskaņošanas procesā tika saņemti iebildumi, kuru risināšanai bija nepieciešams veikt grozījumus MK 2006.gada 20.jūnija noteikumos Nr.496 "<i>Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikācija un nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšanas un maiņas kārtība</i>" un grozījumus MK 2012.gada 10.janvāra noteikumos Nr.48 "<i>Būvju kadastrālās uzmērīšanas noteikumi</i>".</p> <p>Saskaņošanas procesa iesaistītajām institūcijām atkārtoti elektroniskai saskaņošanai tika nosūtīti <i>Vērtēšanas noteikumu projekts</i> (2019.gada 13.augustā), MK noteikumu projekts "<i>Grozījumi Ministru kabineta 2006. gada 20. jūnija noteikumos Nr.496 "Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikācija un nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšanas un maiņas kārtība"</i>" (2019.gada 27.augustā) un MK noteikumu projekts "<i>Kadastrālās vērtēšanas noteikumi</i>" (2019.gada 13.augustā), MK noteikumu projekts "<i>Grozījumi Ministru kabineta 2012.gada 10.janvāra noteikumos Nr.48 "Būvju kadastrālās uzmērīšanas noteikumi"</i>" (2019.gada 3.septembrī). Pēc viedokļu saņemšanas minētie projekti uz atkārtotu piecu darba dienu elektronisko saskaņošanu tika nosūtīti 2019.gada 26.septembrī.</p> <p>Valsts sekretāru 2019.gada 3.oktobra sanāksmē tika izskatīti visi trīs projekti un protokolā 29. § TM tika dots uzdevums turpināt saskaņošanas procesu. 2019. gadā 4. oktobrī notika starpinstitūciju sanāksme par projektu NĪLM un projektu BKU. 2019. gada 11. oktobrī notika starpinstitūciju sanāksme par visiem trīs noteikumu projektiem. Valsts sekretāru 2020. gada 23. janvāra sanāksmē visi trīs projekti tika skatīti atkārtoti. Saskaņā ar 2020. gada 23. janvāra protokola 23. § Noteikumu projekts "<i>Kadastrālās vērtēšanas noteikumi</i>" pamatā ir atbalstīts, bet noteikumu projektā, anotācijā un MK sēdes protokollēmuma projektā nepieciešami precizējumi.</p>

2.21.tab. turpinājums

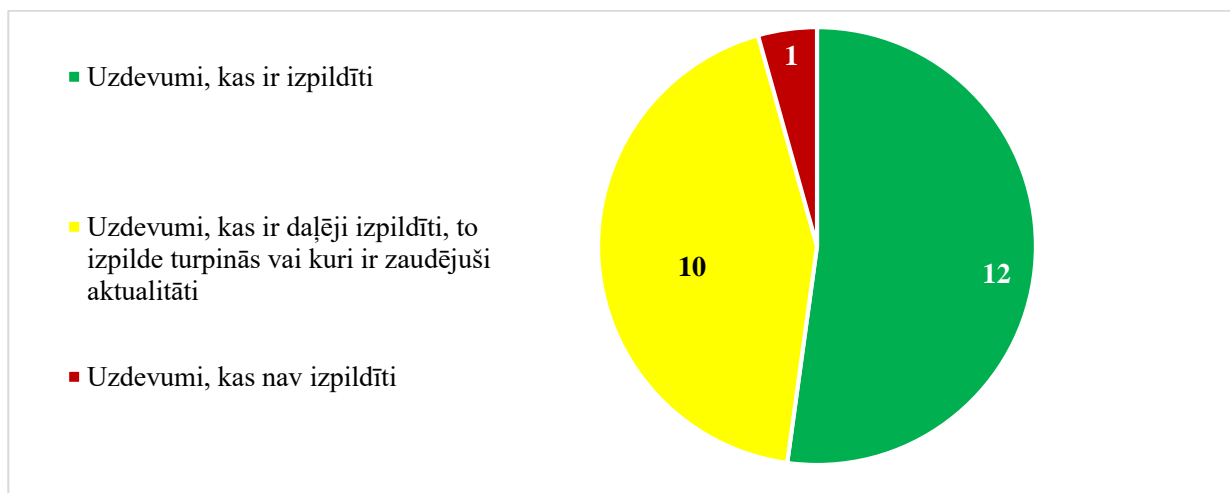
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.9. uzdevums: Pārskatīt dabas resursu nodokļa likmes, lai veicinātu resursu pārdomātu izmantošanu, kā arī ieviest jaunos nodokļa objektus				
1.9.1. Pārskatīt un ieviest dabas resursu nodokļa likmes gaisa piesārņojuma samazināšanai pēc dabas resursu nodokļa efektivitātes izvērtējuma kopsakarībā ar plānotajām izmaiņām normatīvajos aktos gaisa kvalitātes jomā 2018.gadā.	01.10.2018.	VARAM	FM	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Lai veiktu uzdevumu, nepieciešams apzināt esošo situāciju, izvērtēt esošo nodokļa likmju efektivitāti un izstrādāt priekšlikumus par nepieciešamajām izmaiņām vai arī pamatot, kādēļ šādas izmaiņas nav nepieciešamas. Tādēļ VARAM iesniedza projekta pieteikumu finansējuma saņemšanai no Latvijas vides aizsardzības fonda līdzekļiem šāda izvērtējuma veikšanai.</p> <p>2019.gada beigās noslēdzās pētījums par DRN likmju piemērošanas efektivitātes izvērtēšanu, kura ietvaros tika izvērtētas arī iespējas pārskatīt DRN likmes par gaisa piesārņojumu. Šobrīd notiek darbs pie pētījuma izvērtēšanas un tālāku risinājumu izstrādes.</p> <p>Balstoties uz pētījumā sniegtajiem ierosinājumiem, līdz 2020.gada beigām plānots piedāvāt atbilstošas izmaiņas DRN likumā un citos pakārtotajos normatīvajos aktos.</p>
1.10. uzdevums: Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likmju pārskatīšana un atvieglojumu piemērošana				
1.10.1. Saglabāt līdzšinējo transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa maksāšanas kārtību arī 2019.gadā un turpmāk.	01.01.2019.	FM	SM, VID	<p>Izpildīts.</p> <p>2017.gada 28.jūlijā Saeima pieņēma grozījumus <i>Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likumā</i>, izslēdzot pārejas noteikumu punktu, tādējādi saglabājot līdzšinējo transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa maksāšanas kārtību ar 2019.gada 1.janvāri.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2019.gada 1.janvārī</p>
1.10.2. Vienu reizi trijos gados pārskatīt uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa un transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa likmju apmēru visiem transportlīdzekļiem atbilstoši ekonomiskajai attīstībai.	01.01.2020.	FM	SM	<p>Izpilde turpinās.</p> <p>Norit darbs pie priekšlikumu sagatavošanas un analīzes par transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa likmju pārskatīšanu, ņemot vērā izmaiņas ES normatīvajos aktos saistībā ar jaunas CO₂ testēšanas metodes ieviešanu.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
1.11. uzdevums: Veselības sistēmas finansēšanas nodrošināšana				
1.11.1. Nodrošināt informācijas apkopošanu par pacientu VSAOI (apdrošināšanas statuss).	01.07.2018.	VM	LM, VSAA	<p>Izpildīts.</p> <p><i>Veselības aprūpes finansēšanas likuma (turpmāk - VAFL) 13.pants paredz, ka Persona iegūst tiesības saņemt veselības aprūpes pakalpojumus valsts obligātās veselības apdrošināšanas ietvaros ar dienu, kad tā iekļauta Nacionālā veselības dienesta uzturētajā veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēju datubāzē.</i></p> <p>Ņemot vērā, ka saskaņā ar VAFL 11.panta pirmās daļas pirmo punktu tiesības saņemt veselības aprūpes pakalpojumus valsts obligātās veselības apdrošināšanas ietvaros ir personai, kura ir sociāli apdrošināta veselības apdrošināšanai saskaņā ar <i>likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu"</i>, šādu informāciju Dienests saņem elektroniskas datu apmaiņas veidā no VID un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Veselības aprūpes pakalpojumu saņēmēju datubāzē, kā arī 2019.gadā VAFL sistēmas datubāzes tika regulāri atjaunotas.</p> <p>Līdz ar to Nodokļu pamatnostādņu V sadaļas rīcības virziena Nr.1.11.1. Nodrošināt informācijas apkopošanu par pacienta VSAOI (apdrošināšanas statuss) ir izpildīts.</p>

2. Rīcības virziens – Uzņēmumu investīciju stimulēšana un uzņēmumu starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana

Zem rīcības virziena – uzņēmumu investīciju stimulēšana un uzņēmumu starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana – kopumā bija paredzēti 23 uzdevumi, no tiem, kā redzams 2.16.attēlā, izpildīti tika 12 uzdevumi, daļēji izpildīti vai izpilde turpinās 10 uzdevumiem un 1 uzdevums nav izpildīts (*sīkāk skat. 2.21.tabulā*).

2.16.att. 2.Rīcības virziena – uzņēmumu investīciju stimulēšana un uzņēmumu starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana – uzdevumu izpildes diagramma

Avots: FM

No 6 uzdevumiem, kas izpildīti daļēji, 5 uzdevumu (*2.21.tabulā 2.2.6., 2.2.7., 2.3.1., 2.3.7. un 2.3.8.uzdevums*) izpilde atšķiras no sākotnēji Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēs plānotā jau minēto Saeimā pieņemto lēmumu dēļ, kas pieņemti, lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību. Savukārt 1 uzdevuma (*2.21.tabulā 2.2.2.uzdevums*) daļējai izpildei ir citi iemesli. 3 uzdevumi (*2.21.tabulā 2.2.3., 2.2.4. un 2.2.5.uzdevums*) ir zaudējuši aktualitāti, jo ar nozari ir panākta vienošanās, ka ienākumiem no nomas/īres, neregistrējot saimniecisko darbību, ienākumiem no augoša meža/kokmateriālu pārdošanas un ienākumiem no metāllūžņu pārdošanas joprojām tiek piemērota IIN 10% likme nevis 20% likme ar izdevumu normu 50% apmērā, kā to paredzēja pamatnostādnes. Izpilde turpinās 1 uzdevumam, jo vēl nav iestājies šī uzdevuma izpildes termiņš.

1 uzdevums (*2.21.tabulā 2.3.4.uzdevums – palielināt algas sliekšni mikrouzņēmumos nodarbinātajiem darbiniekiem*) nav izpildīts, jo netika panākta šāda vienošanās ar iesaistītajām ministrijām.

2.22.tabulā redzamas paredzētās UIN reformas un citu pasākumu izmaiņas Valsts nodokļu politikas pamatnostādņēs 2018. - 2021.gadam (pieņemtas MK 2017.gada 24.maijā) un vēlāk Saeimā pieņemtās izmaiņas (pieņemtas 2017.gada 28.jūlijā).

2.22.tab. Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes paredzētās un vēlāk Saeimā pieņemtās nodokļu izmaiņas 2017. – 20202.gadā

Kritēriji	2017	Nodokļu pamatnostādnes (pieņemtas 24.05.2017.)			Nodokļu reforma (pieņemta 28.07.2017.)		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
UIN pamatlíkme	15% ¹	20% (piemēro peļņas sadales brīdī no bruto sadalāmā ienākuma)			20% (piemēro peļņas sadales brīdī no bruto sadalāmā ienākuma)		
IIN líkme ienākumam no: - kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums; - kapitāla pieauguma	10% 15%	20% ²			20% ²		
IIN líkme ienākumam: - no saimnieciskās darbības ³ ; - autoratlīdzībām ⁴ ; - uz uzņēmumu līguma pamata.	23%	Ienākumiem, <i>euro</i> gadā		Ienākumiem, <i>euro</i> gadā			
		Līdz 45 000	20%	Līdz 20 004	20%		
		Virs 45 000	23%	No 20 004 līdz 55 000 ⁵	23%	Virs 55 000 ⁵	
						31,4%	
IIN líkme ienākumam no: - nomas/īres, neregistrējot saimniecisko darbību; - augoša meža/kokmateriālu pārdošanas; - metāllūžņu pārdošanas	10%	20% (ar izdevumu normu 50% apmērā ⁶)			10% (ar nozari panākta vienošanās par IIN líkmes saglabāšanu)		
IIN líkme izložu vai azartspēļu laimestiem, kas pārsniedz 3000 <i>euro</i> (izņēmums – simtgades loterija)	Nav	20%			Ienākumiem, <i>euro</i> gadā		
				Līdz 3 000	-		
				No 3 000 līdz 55 000 ⁵	23%		
				Virs 55 000 ⁵	31,4%		
VSAOI líkme ienākumam no saimnieciskās darbības	31,13%	Apliekamais ienākums ⁷ , <i>euro</i> mēnesī		Apliekamais ienākums ⁸ , <i>euro</i> mēnesī			
		Līdz 430	5% (3.pensiju límenis)	Līdz 430	5%		
		Virs 430	31,13% + 5% (par pārsniegumu virs 430)	Virs 430	31,13% + 5% (par pārsniegumu virs 430)		
VSAOI líkme autoratlīdzībām - darba ņēmējiem - mantiniekiem	31,13% Nav Nav	31,13% 5% ⁹ Nav			31,13% 5% ¹⁰ Nav		
Patentmaksas, <i>euro</i> mēnesī	43-100 ¹¹	50 un 100			50 un 100		
MUN maksātāja apgrozījuma sliekšnis, <i>euro</i> gadā	100 000	40 000			40 000		

¹ Līdz 2018.gadam UIN líkmi 15% apmērā piemēroja ar nodokli apliekamajam ienākumam.

² Izņemot dividendes (tad IIN líkme ir 0%), ja tās jau ir apliktas ar UIN 20% líkmi peļņas sadales brīdī.

³ Saimnieciskās darbības ienākumam no 2018.gada ieviests ierobežojums saimnieciskās darbības izdevumiem – līdz 80% no saimnieciskās darbības ieņēmumiem (attiecīgi jāatsakās arī no pirmstaksācijas gadu zaudējumu pārņemšanas, nosakot pārejas periodu iepriekš uzkrātajiem zaudējumiem). Minēto ierobežojumu nepiemēro, ja izdevumu limita pārsniegumu rada algota darba izmaksas. Pamatlīdzekļu nolietojuma norakstīšana saskaņā ar saimnieciskās darbības noteikto kārtību, taču šo kārtību var mainīt tikai pie noteiktiem nosacījumiem (piemēram, pēc 5 gadiem, ar īpašu pamatojumu u.tml.). Tiks izstrādāts īpašs regulējums lauksaimniecības nozarei, ņemot vērā specifisku situāciju ar subsīdiju uzskaiti apgrozījumā.

⁴ Autoratlīdzībām no 2018.gada mainīti izdevumu norma (summu, ko var atskaitīt no apliekamā ienākuma) límiti par zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu autoru izdevumiem, kas saistīti ar šo darbu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu. Pirms 2018.gada izdevumu norma límiti bija noteikti 15%, 20%, 25%, 0% un 40% apmērā, bet pēc 2018.gada izdevumu normas ir noteiktas 25% un 50% apmērā.

⁵ No 2019.gada VSAOI "griesti" paaugstināti uz **62 800 *euro* gadā**, līdz ar to no 2019.gada mainījās arī sliekšņi, kuriem tiek piemērota IIN líkme 23% apmērā – ienākumiem no 20 004 līdz 62 800 *euro* gadā un 31,4% ienākumiem virs 62 800 *euro* gadā.

⁶ Izdevumu norma 50% - bez attaisnojuma dokumentiem, neņemot vērā faktiskos izdevumus.

⁷ Pamatnostādņēs bija plānots, ka VSAOI objekts – no apliekamā ienākuma, ja tas nepārsniedz 430 *euro* mēnesī, veic iemaksas privātajā pensiju fondā (3.pensiju límenis) vismaz 5% apmērā. Apliekamajam ienākumam, kas pārsniedz 430 *euro* mēnesī – līdzšinējā kārtība, t.i., brīvi noteikts iemaksu objekts, bet ne mazāks kā vismaz minimālās algas apmērā. Líkme par 430 *euro* – līdzšinējā (atkarībā no pašnodarbinātās personas statusa), pārsniegumam 5%.

- ⁸ Saeima pieņēma izmaiņas, kas nosaka, ka VSAOI objekts – no apliekamā ienākuma, ja tas nepārsniedz 430 *euro* mēnesī, veic iemaksas pensiju apdrošināšanai 5% apmērā. Apliekamajam ienākumam, kas pārsniedz 430 *euro* mēnesī brīvi noteikts iemaksu objekts, bet ne mazāks kā vismaz minimālās algas apmērā - piemēro VSAOI likmi atkarībā no pašnodarbinātās personas statusa, pārsniegumam 5%.
- ⁹ Pamatnostādnēs bija plānots, ka no **autoratlīdzības izmaksas brīdī ietur VSAOI 5% apmērā (pensiju apdrošināšanai)**. Ja autoratlīdzība pārsniedz 430 *euro* mēnesī, ieturētā summa tiek novirzīta uz 1.un 2. pensiju līmeni. Ja autoratlīdzība ir mazāka par 430 *euro* mēnesī izvērtēt iemaksas ieskaitīšanas iespēju 3.pensiju līmenī.
- ¹⁰ Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “*Par valsts sociālo apdrošināšanu*”, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī, **autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs, izņemot mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, no saviem līdzekļiem maksā obligātās iemaksas 5% apmērā no šīs autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) tās saņēmēja valsts pensiju apdrošināšanai**. Šīs veiktās obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai neveido personas fondēto pensijas kapitālu.
- ¹¹ Līdz 2018.gadam patentmaksas no 43 līdz 100 *euro* mēnesī atkarībā no sadalījuma pa reģioniem un profesijām

Savukārt 2.23.tabulā redzamas šo pasākumu paredzētās prognozētās un faktiskās (ex-post) fiskālās ietekmes.

2.23.tab. UIN reformas un citu pasākumu prognozētās un faktiskās (ex-post) fiskālās ietekmes 2018. – 2019.gadā, milj. euro

Pasākums	Nodokļu pamatnostādnes (pieņemtas 24.05.2017.)		Nodokļu reforma (pieņemta 28.07.2017.)		Faktiskā aprēķinātā ex-post ietekme	Faktiskā ietekme, salīdzinājumā ar nodokļu reformas prognozēto ietekmi
	2018	2019	2018	2019	2018	2018
UIN reforma						
UIN reforma, tai skaitā:	-188	-192	-103	-317	-152	-49
- peļņa, kura netiek aplikta ar UIN	-323	-149	-339	-192	-353	-14
- UIN 20% likme dividendēm (t.sk. IIN no MUN dividendēm)	135	-42	135	-22	15	-120
- pakāpeniskā atteikšanās no UIN avansa			102	-102	187	85
Citi pasākumi						
Citi pasākumi, tai skaitā:	+47	+47	+43	+43	+15	-28
IIN likmes izlīdzināšana ienākumam no kapitāla un kapitāla pieauguma	+11	+11	+11	+11	+6	-5
IIN likmes izlīdzināšana ienākumam no saimnieciskās darbības	+20	+20	+20	+20	+9	-11
IIN likmes izlīdzināšana ienākumam no autoratlīdzībām	+3	+3	+3	+3		-3
IIN likmes izlīdzināšana ienākumam no augoša meža/kokmateriālu pārdošanas	+4	+4	-	-	-	0
IIN likmes noteikšana izložu vai azartspēļu laimestiem, kas pārsniedz 3000 <i>euro</i> (izņemot simtgades loteriju)	+3	+3	+3	+3		-3
Patentmaksu vienkāršošana	+1	+1	+1	+1		-1
MUN darījuma sliekšņa ierobežošana	+6	+6	+6	+6		-6
KOPĀ, tai skaitā:	-141	-145	-60	-274	-136	-77

Avots: FM aprēķini

Uzņēmumu ienākuma nodoklis

Nodokļu reformas ietvaros realizētās UIN reformas mērķis ir veicināt tautsaimniecības attīstību, stimulējot uzņēmumus lielāku peļņas daļu atstāt uzņēmumā, tādējādi veicinot investīciju pieaugumu.

2017.gada 28.jūlijā tika pieņemts jauns *Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums*, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī.

Jaunais UIN likums paredz, ka UIN tiek maksāts peļņas sadales brīdī, piemērojot 20% likmi (t.i., izmaksām, kas netiek investētas uzņēmuma attīstībā, t.sk., dividendēm, ar saimniecisko darbību nesaistītajiem izdevumiem, reprezentācijas izmaksām, kas pārsniedz noteikto apmēru, u.c.). 2017.gadā UIN likme bija 15%, ko piemēroja ar nodokli apliekamajam ienākumam.

Sākot ar 2018.gadu, nopelnīto sadalīto peļņu ar nodokli apliks tikai vienu reizi. Ienākuma nodoklis tiks maksāts tikai uzņēmumu līmenī, piemērojot 20% UIN likmi, bet fiziskas personas saņemtās dividendes vairs neapliks ar UIN.

Turklāt ar 2018.gada 1.jūliju UIN vairs nav jāmaksā avansā, kas ir papildu atbalsts uzņēmējiem naudas plūsmas plānošanai.

Tas nozīmē, ka uzņēmēju rīcībā paliek vairāk apgrozāmo līdzekļu, ko uzņēmēji var izmantot uzņēmuma attīstībai. Pārmaiņas stimulē Latvijā strādājošos uzņēmējus domāt ilgtermiņā – atvēlēt pēc iespējas vairāk līdzekļu attīstībai, tostarp darbības modernizācijai, ražošanas apjomu vai pakalpojumu sniegšanas kvalitātes celšanai un citiem plāniem, kas spēcīnātu uzņēmumus. Šis nodokļu izmaiņas tiešā veidā ietekmē uzņēmumu investīciju plānus un arī ēnu ekonomikas īpatsvaru valsts tautsaimniecībā.

Papildus vispārējam principam par UIN samaksas atlikšanu līdz peļņas sadales brīdim, darbojas arī vairāki būtiski stimuli, piemēram, UIN atlaide uzņēmumiem, kas darbojas un veic investīcijas speciālajās ekonomiskajās zonās un brīvostās, kā arī noteikti vairāki svarīgi pārejas perioda regulējumi, piemēram, UIN atlaide attiecībā uz apstiprinātajiem lielo investīciju projektiem.

Nodokļu reformas ietvaros uzņēmumiem izstrādātas (saglabātas UIN atlaides, tās pielāgojot jaunajam UIN modelim) arī papildu iespējas saņemt atvieglojumus par ziedojumiem sabiedriskā labuma organizācijām, kā arī budžeta iestādēm vai valsts kapitālsabiedrībām, kas veic Kultūras ministrijas deleģētas valsts kultūras funkcijas. Veicot ziedojumus sabiedriskā labuma organizācijām, UIN daļu, kas aprēķināta par dividendēm, var samazināt par 75% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 20% no aprēķinātā kopējā nodokļa no dividendēm (ar 2020.gadu attiecīgi 85% un 30%). Papildus tam jaunajā UIN likumā ieviesti vēl divi jauni atbalsta veidi ziedošanai sabiedriskā labuma organizācijām. Uzņēmēji var izvēlēties – nemaksājot nodokli, veikt ziedojumus apjomā, kas nepārsniedz 5% no iepriekšējā pārskata gada peļņas, vai apjomā, kas nepārsniedz 2% iepriekšējā pārskata gada bruto darba samaksas.

Kopējie UIN ieņēmumi 2018.gadā bija 304,0 milj. euro, ko ietekmēja deklarējamo piemaksājamo summu būtisks pārsniegums par atmaksājamajām summām (saldo par 2017.gada pārskata periodu veido +83,4 milj. euro), **nodrošinot kopējo UIN ieņēmumu izpildi +71,3 milj. euro vairāk par plānoto apmēru**. To ietekmēja labāki uzņēmumu darbības rezultāti un atliktā UIN iekļaušana peļņas vai zaudējumu aprēķinā, kā rezultātā palielinājusies uzņēmumu kopējā peļņa un līdz ar to arī maksājamais nodoklis.

Salīdzinājumā ar 2017.gadu 2018.gadā **UIN ieņēmumi ir samazinājušies par 121,6 milj. euro jeb 28,6%**. Minētais samazinājums tika plānots saistībā ar UIN reformu, kas paredz nodokļa saistības tikai peļņas sadales gadījumā, kā rezultātā pirmajos gados pēc reformas spēkā stāšanās UIN ieņēmumi tika prognozēti salīdzinoši zemā apmērā. Jāpiebilst, ka 2018.gada

pirmajā pusgadā tika saglabāta UIN avansa maksājumu veikšanas kārtība, lai mazinātu reformas ieviešanas radītās negatīvās fiskālas sekas.

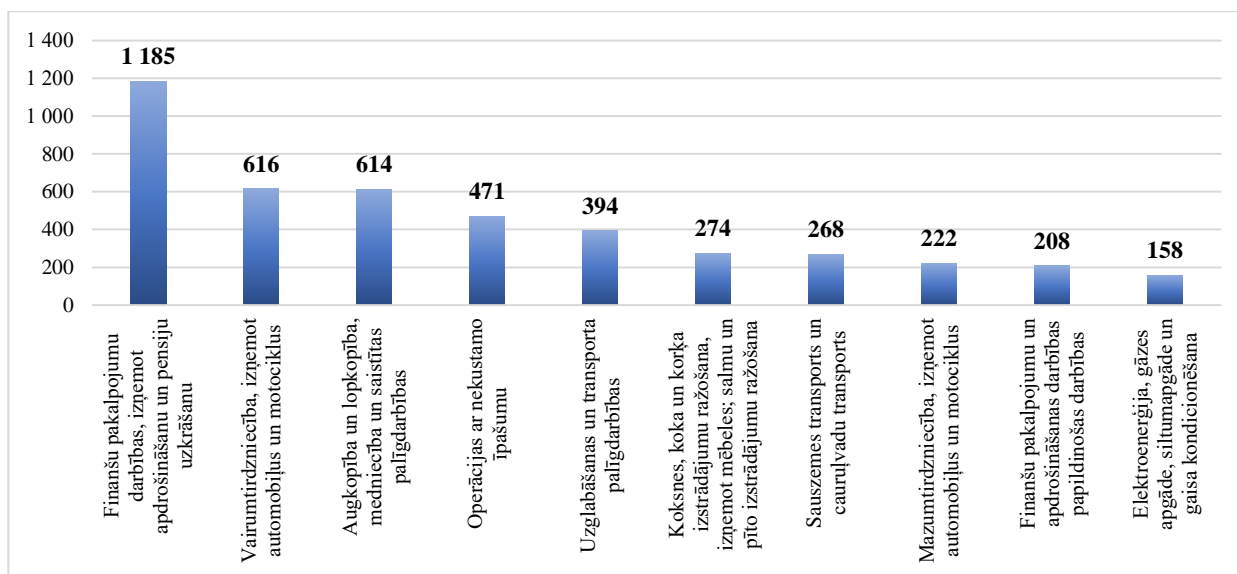
2.24.tab. UIN ieņēmumi 2017. - 2019.gadā, milj. euro

Gads	UIN ieņēmumi	Pieaugums		Plāna izpilde	
		Milj. euro	%	Milj. euro	%
2017	425,6	+5,9	+1,4	+0,3	+0,1
2018	304,0	-121,6	-28,6	+71,3	+30,6
2019	44,8	-259,2	-85,3	-157,0	-77,8

Avots: FM aprēķini

2019.gadā UIN ieņēmumiem vērojams vēl straujāks kritums – par 259,2 milj. euro jeb 85,3%, ieņēmumiem veidojot vien 44,8 milj. euro. Līdz ar to arī ieņēmumu plāns netika izpildīts par 157,0 milj. euro jeb 77,8%. Kā galvenos plāna neizpildes iemeslus var minēt divus faktorus. Pirmkārt, **ieņēmumus ietekmēja augstais vecās peļņas apmērs** (nesadalītās peļņas uz 31.12.17. apmērs 2019.gada beigās bija aptuveni 6 500 milj. euro).

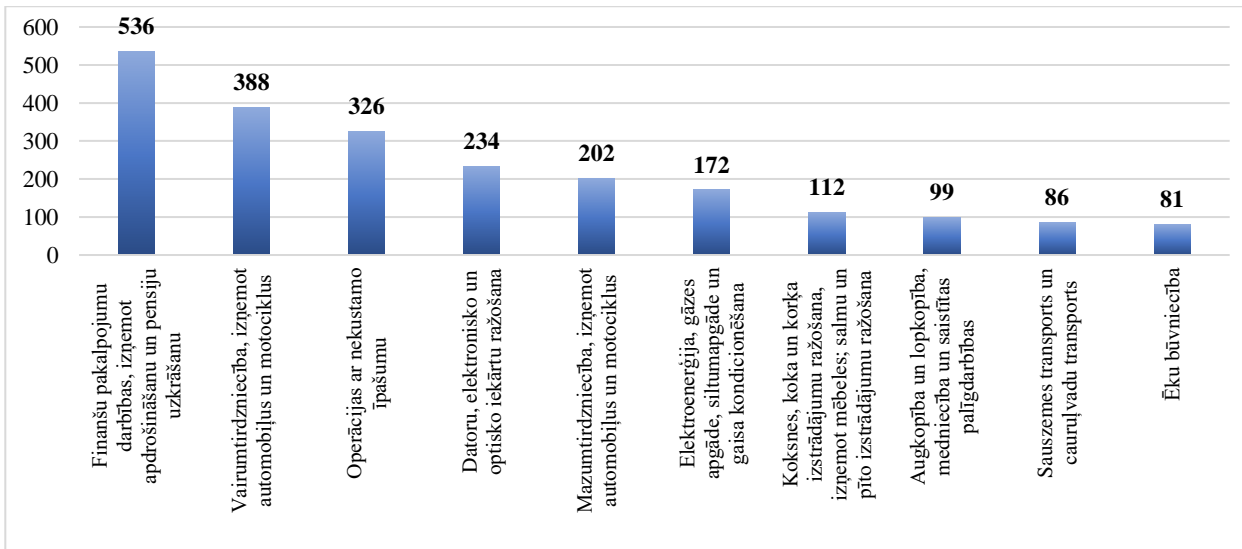
Zemāk redzamas top 10 nozares pēc uzkrātās peļņas apmēriem (kopā 68% no visas uzkrātās peļņas).

2.18.att. Uzkrātā peļņa 2019.gada beigās, milj. euro

Avots: VID dati un FM aprēķini

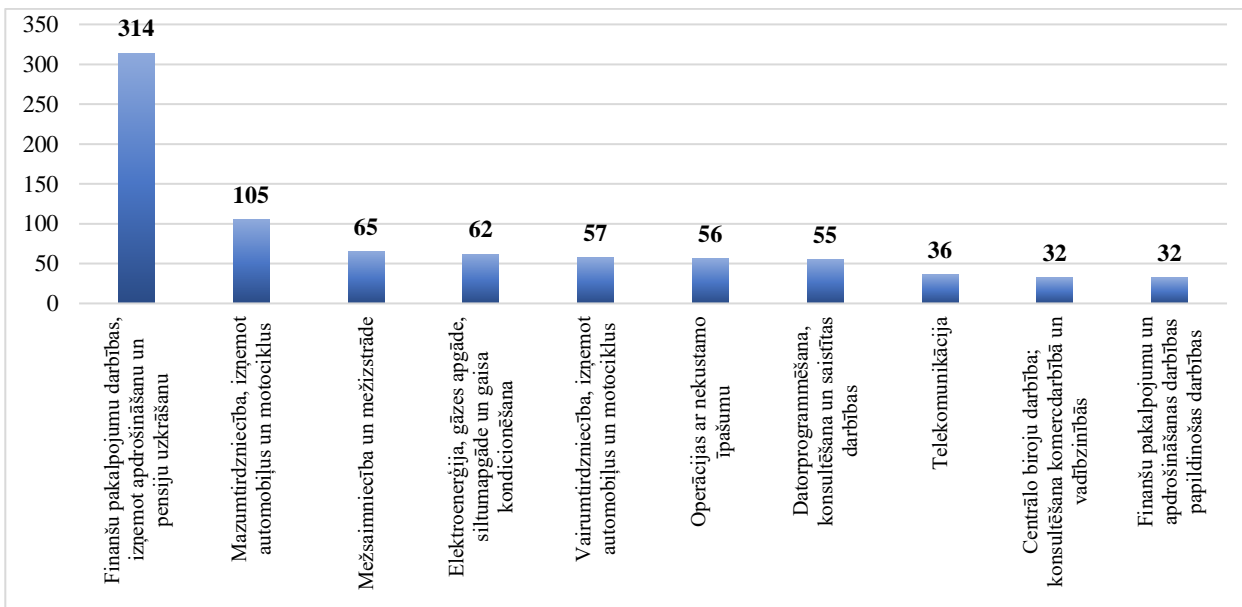
2019.gadā dividendes no vecās peļņas tika izmaksātas 3 238 milj. euro. Zemāk redzamas top 10 nozares pēc izmaksātajām dividendēm no vecās peļņas (kopā 69% no visām dividendēm).

2.19.att. Izmaksātās dividendes no vecās peļņas (gūta līdz 31.12.2017) 2019.gadā

Avots: VID dati un FM aprēķini

No jaunās peļņas 2019.gadā dividendes izmaksātas 1 111 milj. *euro* apmērā, kas ir aptuveni trīs reizes mazāk, salīdzinot ar veco peļņu. Nosacīti sadalītā peļņa tika deklarēta 129,3 milj. *euro* apmērā, kamēr nosacītās dividendes vien 2,7 milj. *euro* apmērā. Salīdzinot ar 2018.gadu, nosacīti sadalītā peļņa samazinājusies par 22%, bet nosacīto dividenžu apjoms pieaudzis četrkārtīgi. Salīdzināt dividenžu izmaksu ar 2018.gadu nebūtu korekti, jo parasti attiecīgajā gadā uzņēmumi izmaksā dividendes par iepriekšējo taksācijas gadu, tāpēc 2019.gadā šis apjoms pieaudzis aptuveni desmitkārtīgi. Zemāk redzamas top 10 nozares pēc izmaksātajām dividendēm no jaunās peļņas (kopā 73% no visām dividendēm).

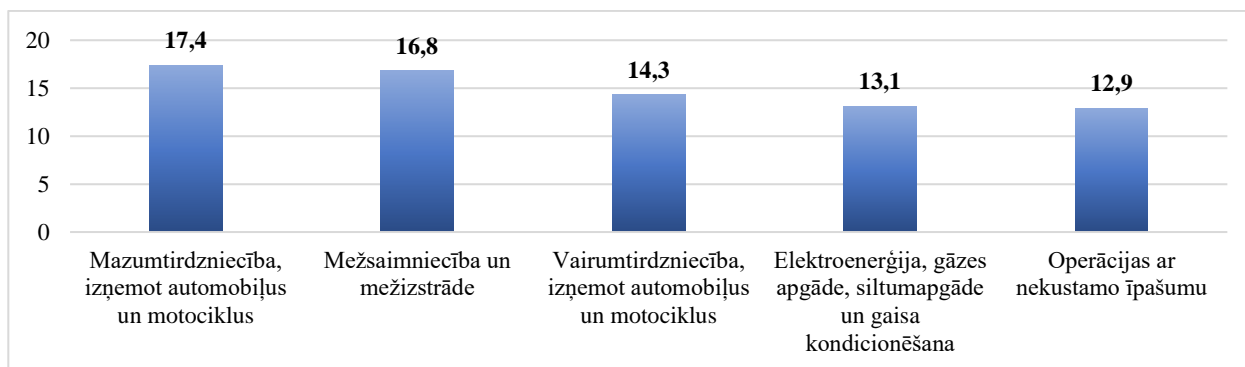

2.20.att. Izmaksātās dividendes no jaunās peļņas (gūta sākot ar 31.12.2017) 2019.gadā

Avots: VID dati un FM aprēķini

Otrkārt, papildus minētajam faktam **joprojām tika saņemti pieprasījumi par pārmaksātā nodokļa atmaksām** (saistībā ar 2018.gada pirmajā pusgadā veiktajiem avansa maksājumiem). Lai arī pārmaksu apmērs pakāpeniski krītas, tas, lai arī ne tik lielā mērā kā iepriekšējos gados, turpinās ietekmēt arī 2020.gada UIN ieņēmumus. UIN pārmaksa 2019.gada

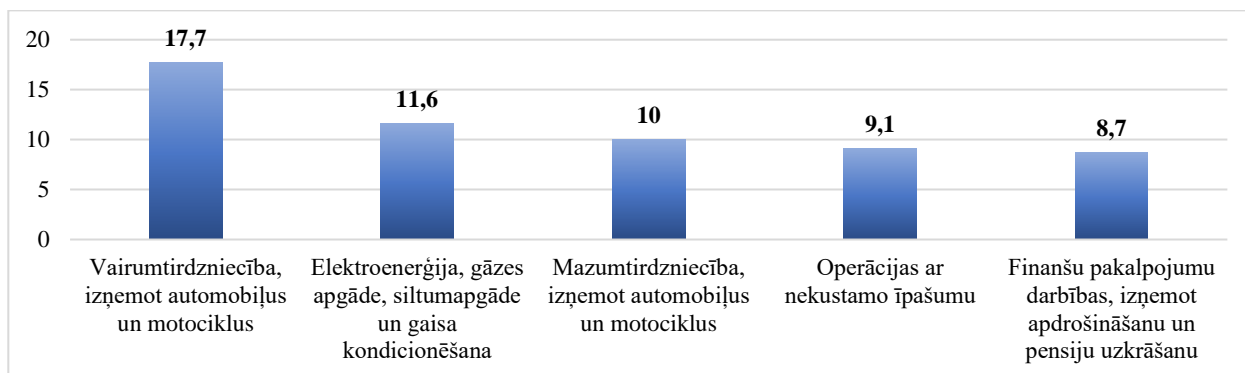
beigās bija 79,5 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2018.gada beigām, tā ir samazinājusies par 123,4 milj. *euro* jeb 60,8%.

2.21.att. Lielākās nozares pēc UIN iemaksām 2019.gadā, milj. *euro*

Avots: VID dati un FM aprēķini

UIN iemaksas 2019.gadā veidoja 169,9 milj. *euro* un samazinājās par 53,4%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bet atmaksas veidoja 125,1 milj. *euro* un tās ir pieaugušas aptuveni divas reizes jeb par 105,6%.

2.22.att. Lielākās atmaksu veicējas nozares 2019.gadā, milj. *euro*

Avots: VID dati un FM aprēķini

Redzams, ka ir arī nozares, kurās atmaksu apmērs pārsniedz iemaksas, piemēram vairumtirdzniecība.

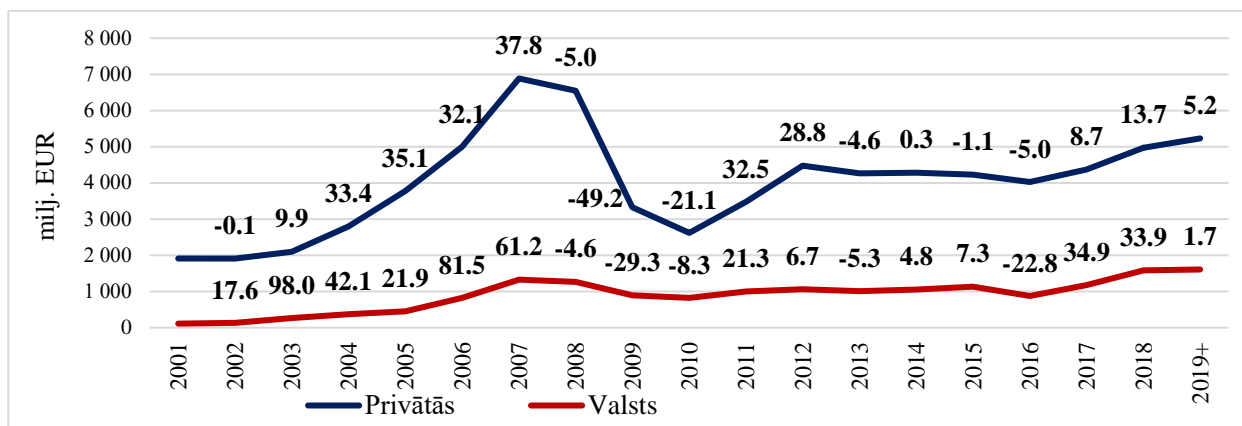
UIN reformas priekšlikuma mērķis bija veicināt tautsaimniecības attīstību, stimulējot uzņēmumus lielāku peļņas daļu atstāt uzņēmumā un veicināt investīciju pieaugumu. Piemērojot nodokli sadalītajai peļņai un palielinot likmi no 15% līdz 20%, uzņēmumiem rastos papildu motivācija un iespēja veikt investīcijas, piemēram, palielināt ražošanas vai pakalpojumu jaudu, mainīt ražošanas procesu.

Sākotnējā ietekmes aprēķinā tika pieņemts, ka pozitīvais efekts būs vērojams vidējā termiņā un peļņa, kas tiks atstāta uzņēmumā, palielinās pamatkapitāla apjomu un uzlabos uzņēmuma bilanci kopumā.

Pēdējais pieņēmums balstījās uz faktu, ka pēc Igaunijā veiktas līdzīgas reformas 2000.gadā tās uzņēmumi kopumā ir kļuvuši labāk kapitalizēti nekā Latvijas uzņēmumi. Tāpēc bija pamats uzskatīt, ka uzlabosies arī Latvijas uzņēmumu kapitalizācija, turklāt tiem mazināsies motivācija slēpt īsto peļņas apmēru.

Šobrīd nav iespējams viennozīmīgi novērtēt UIN reformas ietekmi uz investīciju dinamiku 2018.gadā. Lai arī investīcijas 2018.gadā ir pieaugušas, **bruto pamatkapitāla veidošanas dinamika vien vēl neliecina, ka UIN reforma pilnībā materializētos investīcijās**, jo valsts investīcijas 2018.gadā pieauga par 33,9%, kamēr privātā sektora investīcijas par 13,7%.

Turklāt līdz šim kopējās investīcijas faktiskajās cenās ļoti cieši sekoja Eiropas Savienības fondu apguves dinamikai un periods no 2017.gada līdz 2019.gadam nav bijis izņēmums.

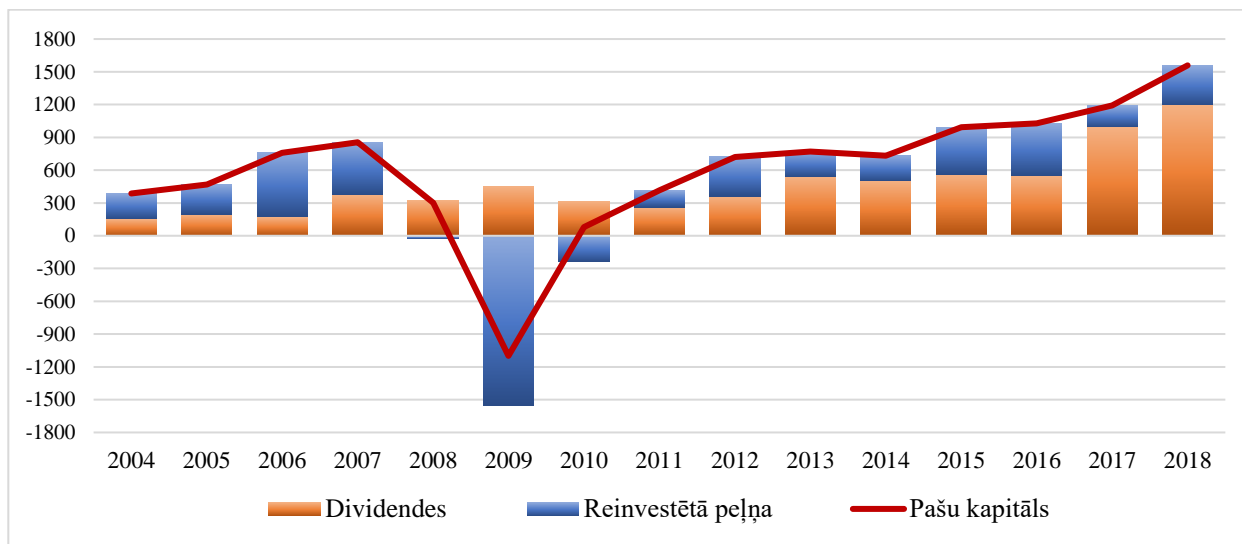

2.23.att. Bruto pamatkapitāla veidošana 2001. – 2019.gadā (izmaiņas %)

Avots: CSP

2018.gadā dividenžu izmaksa pārsniedza investīcijas. Diemžēl statistika par visu uzņēmumu izmaksātajām dividendēm nav pieejama, tāpēc kā piemēru var izmantot ārvalstu tiešo investoru uzvedību, kas tiek atspoguļota maksājumu bilancē.

Pastiprinātu dividenžu izmaksu apliecina ārvalstu investoru “meitas” uzņēmumu izmaksāto dividenžu apjoms “mātes” uzņēmumiem. 2018.gadā, izmaksāto dividenžu apjoms ārvalstu investoriem sasniedza vēsturiski lielāko apjomu jeb 1 197 milj. euro (šie dati ir pieejami kopš 2000.gada), bet var droši apgalvot, ka šis apjoms ir lielākais pēdējos 30 gados. Šāds dividenžu apjoms ir vairāk kā divas reizes lielāks nekā 2016.gadā, kad to apjoms bija 550 milj. euro. Tomēr jānorāda, ka būtisks izmaksāto dividenžu apjoma kāpums bija fiksēts vēl pirms nodokļa reformas ieviešanas jeb 2017.gadā, kad dividendēs ārvalstu investoriem tika izmaksāts 997 milj. euro. Jāpiebilst, ka izmaksāto dividenžu apjoms vairāk ir atkarīgs no gūtās peļņas apmēra, ko vairāk ietekmē ekonomiskie cikli un attīstība.

2.24.att. Ārvalstu tiešo investoru finanšu rādītāji Latvijā 2004. – 2018.gadā, milj. euro

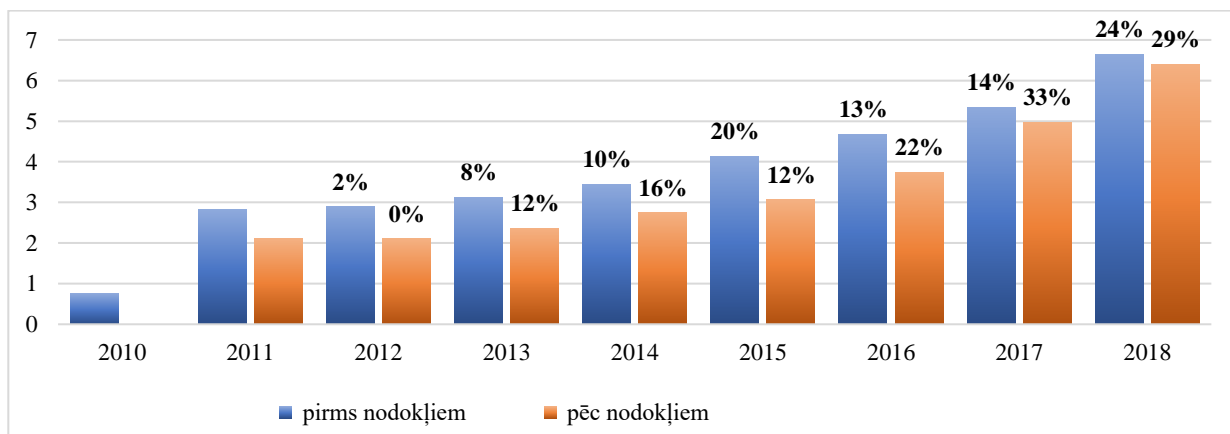
Avots: Latvijas Banka

Pirmajā gadā UIN reformas radītie uzlabojumi uzņēmumu bilancēs atspoguļojas dažādi. Piemēram, īstermiņa saistību īpatsvars uzņēmumu bilancēs visās nozarēs kopā 2018.gada beigās veidoja 29,5% no komersantu kopējiem bilances aktīviem, un, salīdzinot ar 2017.gadu, šis rādītājs ir saglabājies nemainīgs. Nozares ar lielāko īstermiņa saistību

samazinājumu ir ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība. Savukārt nozares ar lielāko īstermiņa saistību pieaugumu ir izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi, ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, kā arī citi pakalpojumi. Citām Latvijai svarīgām nozarēm kā lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un zivsaimniecībai, apstrādes rūpniecībai, informācijas un komunikācijas pakalpojumiem un izglītībai īstermiņa saistību apjoms nav būtiski mainījies.

Savukārt kopējā likviditāte – apgrozāmie līdzekļi pret īstermiņa saistībām – 2018.gadā neuzrādīja būtisku uzlabojumu, tā pieauga vien par 1,1%, kamēr vidējais likviditātes pieaugums periodā no 2010. līdz 2018.gadam bija 2,6%. No nozarēm, kas sevišķi uzlabojušas likviditāti, 2018.gadā jāmin ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, māksla, izklaide un atpūta, kā arī būvniecība un apstrādes rūpniecība. Savukārt elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu, finanšu un apdrošināšanas darbības, profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarēs, kā arī citiem pakalpojumiem likviditāte ir pasliktinājusies. Tādējādi **var secināt, ka pirmajā nodokļu reformas darbības gadā komersantiem apgrozāmo līdzekļu attiecība pret īstermiņa saistībām ir nedaudz pieaugusi un līdz ar to likviditāte ir uzlabojusies.**

Arī komerciālā rentabilitāte – peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem pret neto apgrozījumu – ir uzlabojusies, ko pamatā ietekmēja labvēlīgā ekonomiskā situācija. Līdz ar ekonomisko attīstību kopš 2010.gada kopējā komersantu rentabilitāte ir tikai uzlabojusies un nevienā gadā nav ticis novērots rentabilitātes kritums. Visstraujāk kopējā rentabilitāte ir uzlabojusies 2015. un 2018.gadā – attiecīgi par 20,0% un 24,5%, pie tam 2018.gads rentabilitātes ziņā ir bijis vislabākais kopš 2010.gada. No visām nozarēm tikai trīs ir strādājušas mazāk rentabli nekā iepriekšējā gadā un tās ir lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība, transports un uzglabāšana, kā arī finanšu un apdrošināšanas darbības, un rentabilitātes kritums, visticamāk, saistīts ar kopējā apgrozījuma samazinājumu šajās nozarēs. Tostarp mežsaimniecība un mežsaimniecība 2018.gadā strādāja ar 35,4% rentabilitātes pieaugumu, bet kopējo negatīvo efektu šajā nozarē deva augkopības un lopkopības, medniecības un saistīto palīgdarbību un zivsaimniecības apakšnozares.

2.25.att. Komerciālā rentabilitāte ar pieaugumu 2010. – 2018.gadā, %

Avots: CSP

Veicot nodokļu reformas pasākuma ietekmes izpildes novērtējumu, ietekme ir novērtēta -151,7 milj. euro, kas nozīmē, ka faktiskā negatīvā fiskālā ietekme ir par 48,8 milj. euro lielāka. Tas pamatā skaidrojams ar to, ka pirmajā gadā pēc reformas tika plānoti būtiski ieņēmumi no pārejas periodā izmaksātājām dividendēm fiziskām personām (līdz 2020.gadam likme 10% pēc tam 20%), bet faktiski ir noticis pretēji – ieņēmumi pieauga vien 2019.gadā. Daļu minētā negatīvā efekta kompensēja augstāki ieņēmumi no avansa maksājumiem

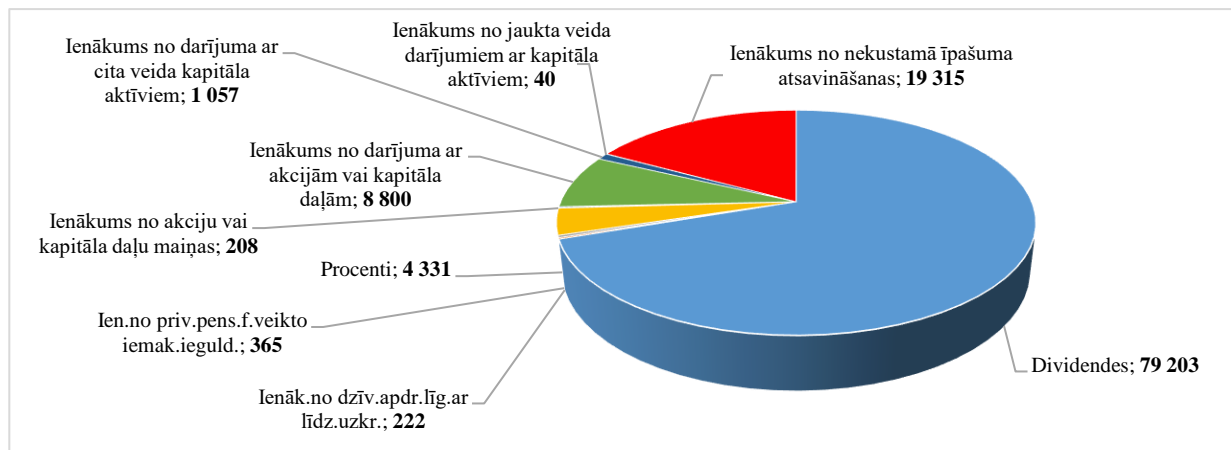
2018.gada pirmajā pusgadā, taču tas savukārt atstās negatīvu efektu uz 2019.gada novērtējumu, jo līdz ar to pieauga šajā gadā atmaksājamo summu apmēri.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ienākumam no kapitāla un kapitāla pieauguma

No 2018.gada IIN likmes ienākumam no kapitāla un kapitāla pieauguma paaugstinātas no 10 un 15% uz 20%. Būtiski atzīmēt, ka attiecībā uz dividendžu aplikšanu ar IIN tika ieviests divu gadu pārejas periods (2018. – 2019.g.), kad dividendes par peļņu, kas gūta līdz 2018.gadam, tiek apliktas ar 10% IIN likmi (pārejas periodam beidzoties tiks piemērota likme 20% apmērā).

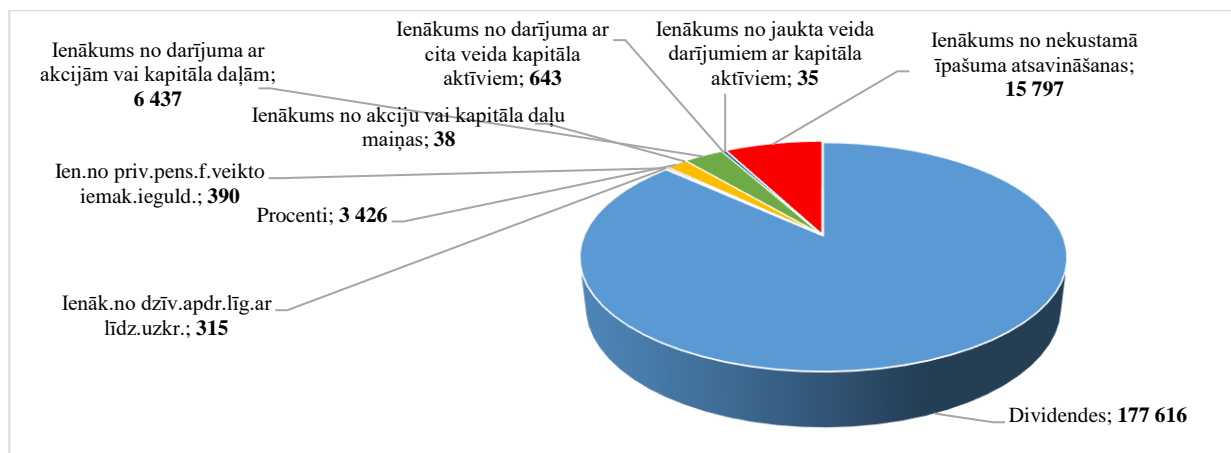
2018.gadā prognozētā ietekme IIN likmes ienākumam no kapitāla un kapitāla pieauguma paaugstināšanai tika noteikta 11,3 milj. *euro*, bet faktiski tā bija 5,9 milj. *euro*, kas skaidrojams ar to, ka aplikamais ienākums (izņemot dividendēm) minētajās pozīcijās samazinājās pretēji iepriekš prognozētajam palielinājumam.

IIN ieņēmumi no kapitāla un kapitāla pieauguma 2019.gadā veidoja 204,7 milj. *euro*, kas ir par 85,5% vairāk kā 2018.gadā un 80,3% vairāk kā 2017.gadā. Lielāko ieņēmumu daļu veido ieņēmumi no dividendēm. Saistībā ar Nodokļu reformas ieviesto pārejas periodu, ieņēmumi no dividendēm 2019.gadā, salīdzinot ar 2017.gadu, pieauga par 124% un veido lielāko daļu no visiem ienākumiem no kapitāla un kapitāla pieauguma (2019.gadā tie ir 87%).

2.26.att. IIN ieņēmumi no kapitāla un kapitāla pieauguma 2017.gadā, tūkst. *euro*

Avots: VID dati un FM aprēķini

2.27.att. IIN ieņēmumi no kapitāla un kapitāla pieauguma 2019.gadā, tūkst. *euro*

Avots: VID dati un FM aprēķini

Pašnodarbinātie

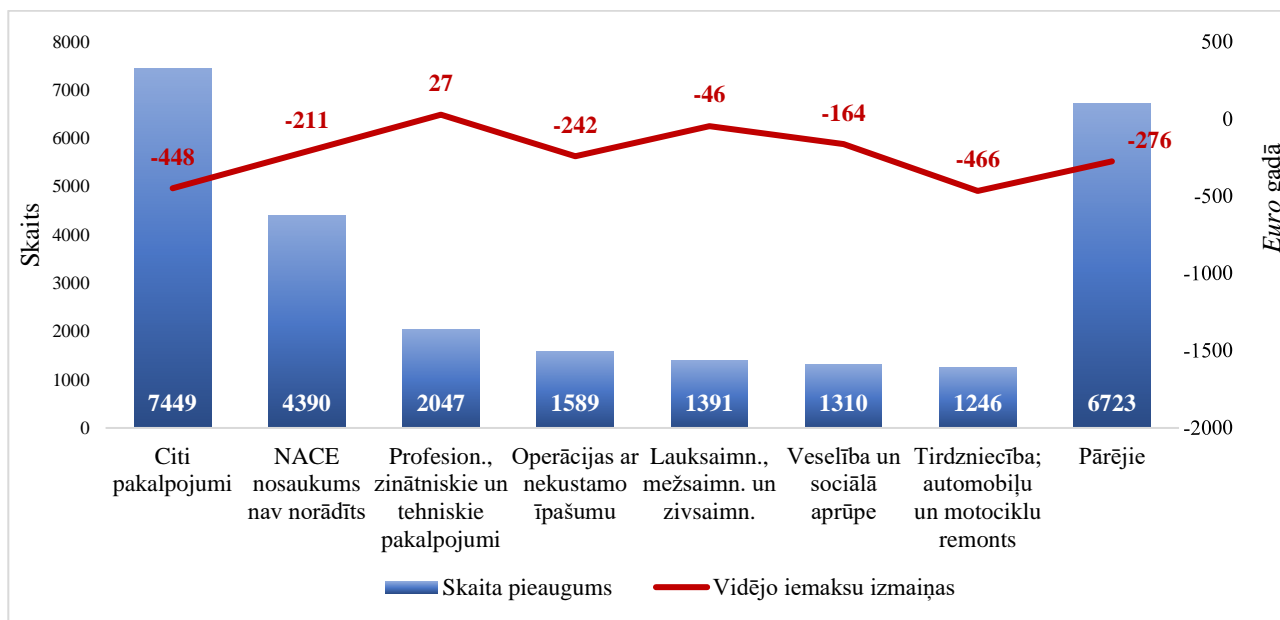
Viens no nodokļu reformas pasākumiem, kas stājās spēkā ar 2018.gada 1.janvāri, noteica, ka pašnodarbinātie VSAOI pensiju apdrošināšanai veic vismaz 5% apmērā, ja:

- pašnodarbinātajam, kura ienākumi mēnesī nesasniedz minimālās algas apmēru, no visa ienākumu apmēra jāveic VSAOI 5% apmērā pensiju apdrošināšanai, savukārt VSAOI 5% apmērā var neveikt, ja pašnodarbinātā ienākumi visa gada laikā nesasniedz 50 euro;
- pašnodarbinātajam, kura ienākumi mēnesī sasniedz vai pārsniedz minimālās algas apmēru, VSAOI jāveic vispārējā apmērā no brīvi izraudzīta objekta, kas nav mazāks par minimālās algas apmēru, un no starpības starp ienākumiem un brīvi izraudzītā objekta jāveic VSAOI 5% apmērā pensiju apdrošināšanai.

2018.gadā prognozētā ietekme uz valsts speciālo budžetu bija 7,0 milj. *euro*. Veicot nodokļu reformas pasākuma ietekmes izpildes novērtējumu, **faktiskā ietekme tika novērtēta 5,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 1,3 milj. *euro* zemāka.**

Ziņojumu par pašnodarbinātā vai iekšzemes darba ņēmēja pie darba devēja - ārvalstnieka, vai ārvalstu darba ņēmēja pie darba devēja - ārvalstnieka valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (turpmāk – pašnodarbināto ziņojums) par 2017.gada pārskata periodu iesniedza 17,3 tūkst. pašnodarbināto personu, kuru ienākumi bija virs 0 *euro*, un to aprēķinātais VSAOI bija 15,4 milj. *euro*.

2018.gadā ziņojumus iesniedza 43,5 tūkst. personu, kas ir **2,5 reizes vairāk nekā 2017.gadā**, un no kopējā pašnodarbināto skaita 37,3 tūkst. (jeb **85,7% no kopējā pašnodarbināto personu skaita**) bija pašnodarbinātās personas, kuras piemērojušas VSAOI likmi 5% apmērā. Kopējais aprēķinātais VSAOI par 2018.gadu bija 25,4 milj. *euro*, t.sk., 7,8 milj. *euro* no pašnodarbinātajām personām, kuras piemērojušas VSAOI likmi 5% apmērā pensiju apdrošināšanai. Stājoties spēkā iepriekš minētajiem likuma grozījumiem, nodokļu maksātāju vidējais VSAOI apmērs gadā samazinājās par 302 *euro* jeb 34,0%.

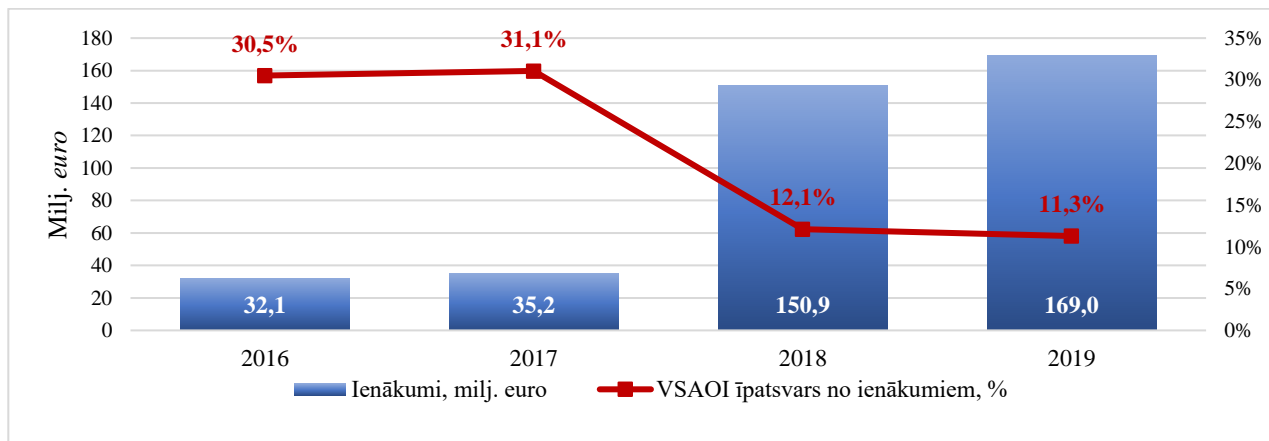
2.28.att. Pašnodarbināto skaita pieaugums 2018.gadā un vidējā VSAOI iemaksu apmēra izmaiņas pēc NACE 2.red. pirmā līmeņa (sekcijas)

Avots: FM aprēķini (saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. un 33.2. pantu) dati var tikt precizēti)

2018.gadā būtiski pieaudzis (+7 449 jeb par 28,5% no kopējā pašnodarbināto pieauguma) pašnodarbināto skaits, kuru darbība pēc NACE 2.red. pirmā līmeņa (sekcijas) ir definēta kā citi

pakalpojumi - datoru, individuālās lietošanas priekšmetu un mājsaimniecības piederumu remonts, sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība, frizieru un skaistumkopšanas pakalpojumi u.c. Šo personu vidējais VSAOI apmērs 2018.gadā samazinājās par 448 *euro* jeb no 690 *euro* 2017.gadā līdz 241 *euro* 2018.gadā.

Pēc NACE 2.red. pirmā līmeņa (sekcijas) personu vidējais VSAOI apmērs 2018.gadā palielinājās par 27 *euro*, jo šajā nodarbinātības grupā vairāk nekā puse bija personas, kas sniedz juridiskos un grāmatvedības pakalpojumus, un to vidējās VSAOI iemaksas palielinājās par 286 *euro* gadā.

2.29.att. Pašnodarbināto personu kopējie ienākumi un VSAOI īpatsvars no tiem, no 2016.gada līdz 2019.gadam pirmajos trīs ceturkšņos

Avots: FM aprēķini (saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. un 33.2. pantu) dati var tikt precizēti)

Saskaņā ar iesniegtajiem pašnodarbināto ziņojumiem par 2019.gada pirmajiem trīs ceturkšņiem (*skat. 2.29.att.*), pašnodarbināto personu kopējie ienākumi, salīdzinot ar 2018.gadu, palielinājās par 12,0%, kas nozīmē, ka ienākumu pieauguma temps bija aptuveni 2017.gada līmenī. Negatīva tendence bija vērojama VSAOI īpatsvaram no pašnodarbināto personu kopējiem ienākumiem – salīdzinot ar 2018.gada pirmajiem trīs ceturkšņiem, šis īpatsvars ir samazinājies par 0,8 procentpunktiem, kas nozīmē to, ka pašnodarbinātās personas lielākoties veic VSAOI pensiju apdrošināšanai 5% apmērā.

Mikrouzņēmumi

Pārskata periodā nodokļu reforma ieviesusi izmaiņas arī attiecībā uz tiem nodokļu maksātājiem, kuri reģistrējušies kā MUN maksātāji.

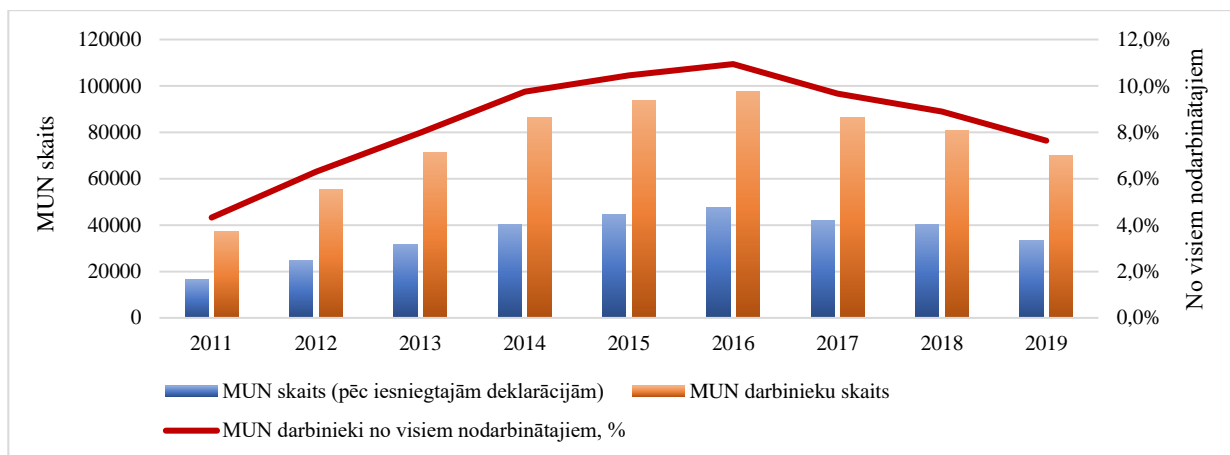
No 2018.gada MUN likme saglabājas 15% apmērā, taču nodokļu reformas ietvaros ir mainīts MUN maksātājiem noteiktais gada apgrozījuma ierobežojums. Sākot ar 2018.gada 1.janvāri, kalendārajā gadā pieļaujamais apgrozījums nevarēs pārsniegt 40 000 *euro* gadā (līdz tam 100 000 *euro* gadā). Turklāt noteikta arī 20% IIN likme MUN maksātāja izmaksātajām dividendēm.

MUN maksimālā apgrozījuma samazinājumam jāmotivē MUN maksātāji – SIA, sasniedzot noteiktu apgrozījumu, pāriet uz UIN maksāšanu vispārējā kārtībā.

No 2018.gada 1.janvāra fiziskā persona vienlaicīgi var tikt nodarbināta kā MUN darbinieks tikai vienā mikrouzņēmumā. Tādējādi VID neregistrē MUN darbinieku kā darba ņēmēju, ja tas tiek nodarbināts citā mikrouzņēmumā. Savukārt, attiecībā uz tiem MUN darbiniekiem, kuri tika nodarbināti pie MUN nodokļa maksātāja 2017.gada 31.decembrī, minētais ierobežojums ir piemērojams no 2019.gada 1.janvāra. Attiecīgi, ja mikrouzņēmumā tiek nodarbināts darbinieks, kurš no 2019.gada ir nodarbināts vēl kādā mikrouzņēmumā, aprēķinot MUN nodokli, 15% MUN nodokļa likmei pieskaitīs vēl divus procentpunktus par katru minēto

darbinieku. Savukārt MUN nodokļa maksātājs, kurš no 2019.gada būs nodarbinājis personu, kas ir nodarbināta arī citā mikrouzņēmumā, ar 2020.gadu zaudēs MUN nodokļa maksātāja statusu.

Kā liecina pēdējā aktuālā informācija, 2019.gada pēdējā ceturksnī MUN deklarācijas iesnieguši 34 071 MUN maksātāji, un to skaits, salīdzinot ar 2018.gada pēdējo ceturksni (40 187 MUN), samazinājies par 15,2%. Vienlaicīgi samazinās arī MUN nodarbināto skaits no 80 942 2018.gada pēdējā ceturksnī uz 70 950 2019.gada attiecīgajā periodā jeb par 13,4%. Minētā statistika apliecina likumdošanas izmaiņu pareizo virzību nodokļu optimizācijas risku mazināšanā, jo vienlaicīgi pieaug kopējais nodarbināto skaits un to samaksātie darbaspēka nodokļi. Tāpat, samazinoties MUN skaitam, mazākā mērā tiek kroplota konkurence, jo MUN piedāvā pakalpojumus ar zemākām izmaksām, par cik MUN maksātāji būtiski ietaupa uz darbaspēka nodokļu rēķina.

2.30. att. MUN skaita un darbinieku izmaiņas 2011. – 2019.gadā

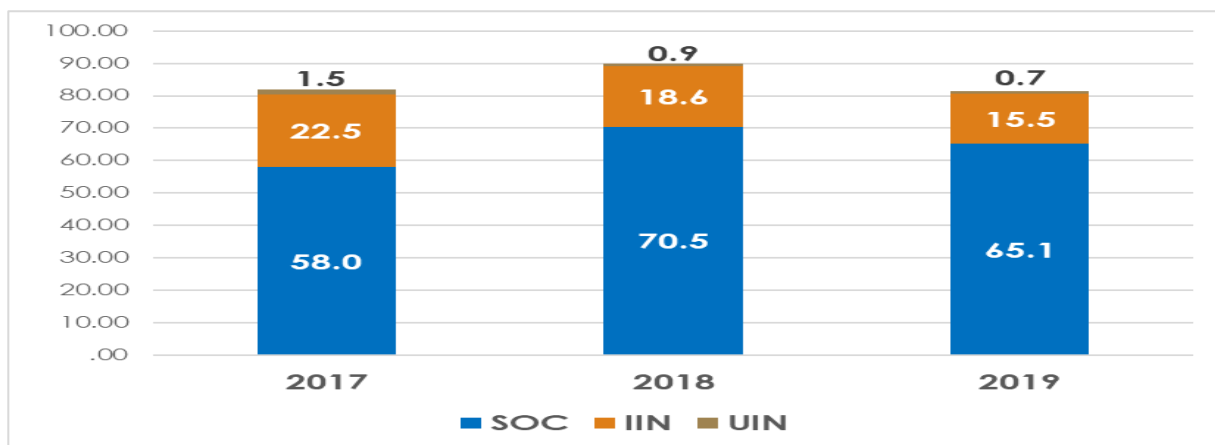
Avots: VID dati un FM aprēķini

Jāpiebilst, ka MUN un to darbinieku samazinājuma apmērs tika sagaidīts aptuveni 20% apmērā, kas liecina, ka **arī turpmāk nepieciešami papildu MUN ierobežojoši pasākumi**, lai to sasniegtu.

Šā brīža situācija liecina par sekojošām iezīmēm – aptuveni puse no MUN darbiniekiem saņem atalgojumu arī parastajā režīmā.

Vidējais apgrozījums veido aptuveni 15 tūkst. *euro* un vidējais darbinieku skaits ir divi - šie rādītāji saglabājas konstantā apmērā pēdējo pāris gadu laikā. Salīdzinoši nemainīgs ir arī darbinieku vidējais atalgojums (kuriem algas > 0), aptuveni 525 *euro*, pie kam pieauguma tendence pēdējā laikā ir ļoti nebūtiska, vien nepilna procenta apmērā.

Ieņēmumi no MUN 2019.gadā bija 81 milj. *euro*, kas ir par 10% mazāk kā iepriekšējā gadā, kad tie bija 90 milj. *euro*. Neskatoties uz minēto ieņēmumu samazinājumu, kopējais fiskālais efekts vērtējams kā pozitīvs, jo MUN darbinieki pāriet uz darbu vispārējā nodokļu režīmā, maksājot lielāku darbaspēka nodokļu apmēru, kā arī nodrošina sev sociālās garantijas pilnā apmērā. Jāpiebilst, ka 80% no MUN tiek ieskaitīti VSAOI kontā.

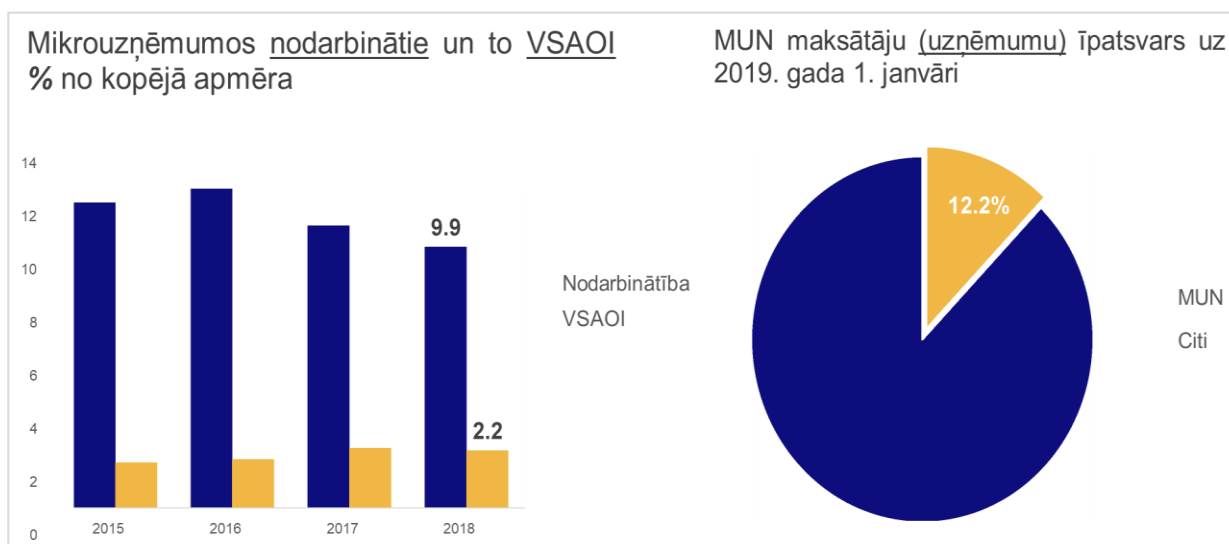

2.31. att. MUN ieņēmumi 2017. – 2019.gadā, milj. euro

Avots: VID dati un FM aprēķini

MUN īpatsvars dominē tieši pakalpojumu nozarēs (ēku tīrīšana, ielu slaucīšana, dizaina pakalpojumi, konsultācijas u.tml.). Piemēram, ēku uzkopšanā MUN īpatsvars sasniedz gandrīz pusi no visiem minētās sfēras uzņēmumiem. Minētais tiešā veidā liecina par darbaspēka nodokļu optimizāciju, jo pakalpojumu sniegšanā ir daudz mazākas cita veida izmaksas (gan tiešās, gan netiešās), kā piemēram, ražojošās nozarēs. Minēto apstiprina arī fakts, ka aptuveni 70% no MUN apgrozījuma tiek novirzīti darbaspēka izmaksās.

Lai arī MUN veido būtisku īpatsvaru (12%) kopējā uzņēmumu skaitā un to darbinieku skaits ir aptuveni 8% no visiem ekonomikā nodarbinātajiem, veiktās VSAOI iemaksas pret minētajiem rādītājiem ir neproporcionāli mazas, tikai 2,2% no kopējā veikto iemaksu apmēra, kas ietekmē ne tikai speciālā budžeta ieņēmumus un tā ilgtspējību, bet arī MUN nodarbināto sociālās garantijas un pensiju uzkrājumus.

2.32. att. MUN maksātāji, nodarbinātie un VSAOI 2015. – 2018.gadā

Avots: Latvijas Banka

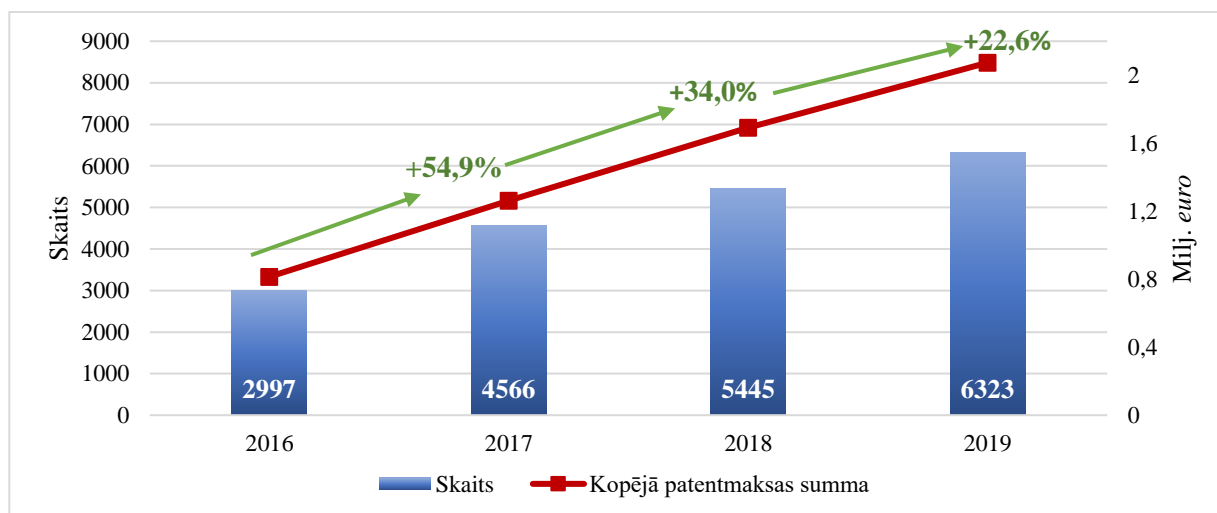
Vidējais VSAOI iemaksu objekts MUN darbiniekam (211 euro mēnesī) ir nepilnas četras reizes mazāks kā darba ņēmēja statusā un gandrīz uz pusi mazāks kā pašnodarbinātajam, tādējādi tiek saņemti būtiski mazāki sociālās apdrošināšanas pakalpojumi.

Patentmaksas

Nodokļu reformas rezultātā pilnveidots arī patentmaksas režīms. Patentmaksa ir īpašs IIN maksāšanas režīms, kurā maksājumi ir fiksēti (nemainās atkarībā no ienākumiem) un sadalīti pa dažādām profesijām, kā arī pašvaldību teritorijām. Šāds IIN maksāšanas režīms tika ieviests ar mērķi motivēt tos, kuri nav nodarbināti, taču vēlētos sākt savu mazo biznesu, ja vien būtu iespējams iztikt bez salīdzinoši apgrūtināša birokrātiskā procesa.

Sākot ar 2018.gadu, patentmaksas iekasēšanas sistēma ir vienkāršota, piemērojot 50 vai 100 *euro* maksājumu vienam kalendārajam mēnesim atkarībā no teritoriālā iedalījuma (līdz 2017.gadam patentmaksas bija noteiktas 43 līdz 100 *euro* apmērā atkarībā no sadalījuma pa reģioniem un profesijām). Būtiski, ka no 2018.gada 1.janvāra personas ar I un II grupas invaliditāti var maksāt samazināto patentmaksu – 9 *euro* pusgadā vai 17 *euro* gadā.

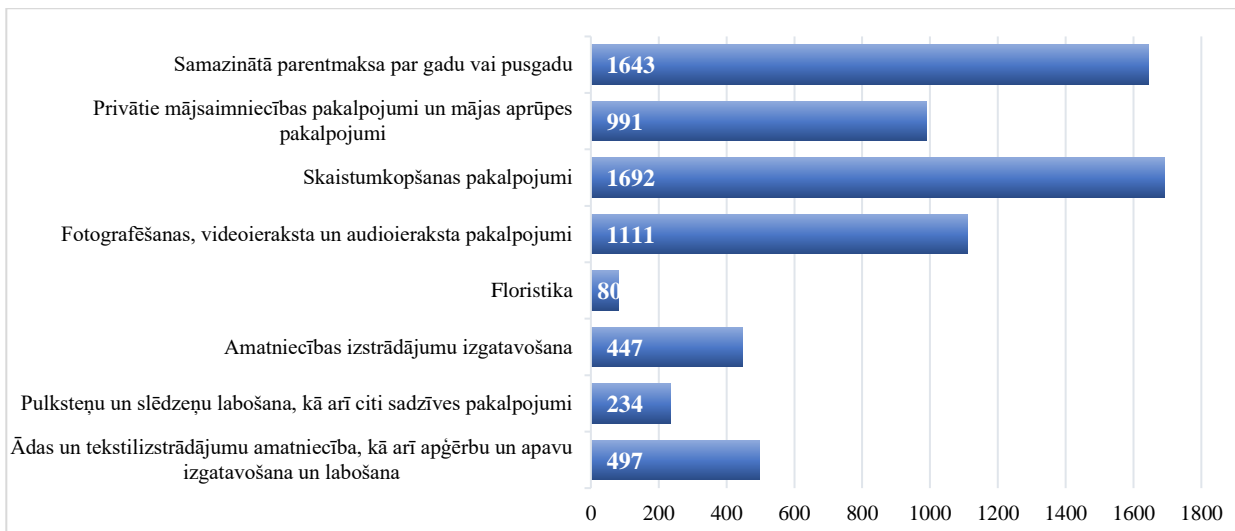
2018.gadā, palielinot maksājumu daļai patentmaksātāju, kopējā iemaksātā patentmaksas summa, salīdzinot ar 2017.gadu, palielinājās par 34,0% jeb 0,4 milj. *euro*. 2018.gadā bija 5 445 patentmaksas vai samazinātās patentmaksas maksātāju, kas ir par 879 personām jeb 19,3% vairāk nekā 2017.gadā. Tā kā patentmaksas maksātājs vai samazinātās patentmaksas maksātājs ir tiesīgs veikt saimniecisko darbību, par kuru maksā patentmaksu vai samazināto patentmaksu, iepriekš minētās personas kopumā samaksāja par 8 081 tiesībām veikt saimniecisko darbību dažādās jomās.

2.33. att. Patentmaksātāju skaits un to kopējā iemaksātā summa 2016. - 2019.gadā, milj. euro

Avots: FM aprēķini (saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. un 33.2. pantu dati var tikt precizēti)

2019.gadā kopējā iemaksātā patentmaksas summa palielinājās par 0,4 milj. *euro* un personu skaits par 16,1%. Tā kā patentmaksas maksātājs vai samazinātās patentmaksas maksātājs ir tiesīgs veikt saimniecisko darbību, par kuru maksā patentmaksu vai samazināto patentmaksu, 2019.gadā no 6 323 personām 293 personas samaksāja par tiesībām veikt saimniecisko darbību divās vai vairāk dažādās jomās.

2.34.att. Patentmaksas pēc saimnieciskās darbības jomas 2019.gadā

Avots: FM aprēķini (saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. un 33.2. pantu dati var tikt precizēti)

Tāpat kā 2018.gadā, arī 2019.gadā patentmaksas maksātājiem visizplatītākās saimnieciskās darbības jomas bija skaistumkopšanas pakalpojumi (25,3% no kopējā skaita), fotogrāfi (16,6%) un privātie mājsaimniecības pakalpojumi un mājas aprūpes pakalpojumi (14,8%), no kuriem lielāko īpatsvaru veidoja aukles. Samazinātā patentmaksa par gadu vai pusgadu veidoja 24,5% no kopējā izņemto patentu skaita.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
2.RĪCĪBAS VIRZIENS – UZŅĒMUMU INVESTĪCIJU STIMULĒŠANA UN UZŅĒMUMU STARPTAUTISKĀS KONKURĒTSPĒJAS PAAUGSTINĀŠANA				
2.1. uzdevums: Uzņēmumu ienākuma nodokļa režīma maiņa				
2.1.1. Ieviest kārtību, kas paredz, ka uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšana un maksāšana tiek atlikta līdz ienākuma sadales brīdim, piemērojot: <ul style="list-style-type: none"> - 20% likmi peļņas sadales brīdī no bruto sadalāmā ienākuma; - attiecībā uz iepriekšējo gadu nesadalīto peļņu, par kuru ir samaksāts uzņēmumu ienākuma nodoklis, tiek noteikts pārejas periods (trīs gadi), kura laikā iedzīvotāju ienākuma nodokļa līmenī tiek piemērota 10% likme (turpmāk 20% likme). 	01.01.2018.	FM	EM	<p>Izpildīts.</p> <p>2017.gada 28.jūlijā Saeima pieņēma un Valsts prezidents izsludināja jaunu <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī (līdz ar to spēku zaudēja 1995.gada 9.februāra likums “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>”).</p> <p>Saskaņā ar šī likuma 3.panta pirmo daļu nodokļa likme ir 20% no aprēķinātās ar nodokli apliekamās bāzes, kurā ietver sadalīto peļņu (aprēķinātās dividendes, dividendēm pielīdzināmās izmaksas un nosacītās dividendes) un nosacīti sadalīto peļņu (ar saimniecisko darbību nesaistītie izdevumi, nedrošie debitoru parādi, palielināti procentu maksājumi, aizdevumi saistītai personai u.c.).</p> <p>Saskaņā ar <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma</i> pārejas noteikumu 8.punktu nodokļa maksātājs ir tiesīgs neiekļaut ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē dividendes, kas tiek aprēķinātas, sadalot peļņu, kura uzrādīta bilancē 2017.gada 31.decembrī.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
2.1.2. Saglabāt iespēju izmantot likumā “Par uzņēmumu ienākuma nodokli” 17. ² pantā noteiktās atlaides par tiem atbalstāmo investīciju projekta ietvaros veiktajiem sākotnējiem ilgtermiņa ieguldījumiem, par kuriem Ministru kabinets līdz 2017.gada 31.decembrim pieņēmis lēmumu.	01.01.2018.	FM	EM	<p>Izpildīts.</p> <p>2017.gada 28.jūlijā Saeima pieņēma un Valsts prezidents izsludināja jaunu <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī (līdz ar to spēku zaudēja 1995.gada 9.februāra likums “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>”).</p> <p>Saskaņā ar <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma</i> Pārejas noteikumu 20.punktu nodokļa maksātājs, kura atbalstāmo investīciju projektu Ministru kabinets līdz 2017.gada 31.decembrim ir apstiprinājis, ir tiesīgs turpināt piemērot neizmantoto uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaidi, taksācijas periodā samazinot uzņēmumu ienākuma nodokli par šajā periodā aprēķinātajām dividendēm.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.1.3. Saglabāt iespēju kapitālsabiedrībām piemērot uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaidi saskaņā ar likumu "Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās".</p>	<p>01.01.2018.</p>	<p>FM</p>	<p>SM</p>	<p>Izpildīts.</p> <p>2017.gada 28.jūlijā Saeima pieņēma un Valsts prezidents izsludināja jaunu <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī (līdz ar to spēku zaudēja 1995.gada 9.februāra likums "Par uzņēmumu ienākuma nodokli").</p> <p>Saskaņā ar <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma</i> Pārejas noteikumu 23., 24. un 25.punktu kapitālsabiedrības pārskata gadā aprēķināto uzņēmumu ienākuma nodokli par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm ir tiesīgas samazināt par uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaides summu, kas aprēķināta saskaņā ar likumu "Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās", ja vienlaikus ievēroti šādi nosacījumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ieguldījumi veikti līdz 2035.gada 31.decembrim; 2) atļauja piemērot tiešo nodokļu atvieglojumus par minētajiem ieguldījumiem ir piešķirta un līgums par ieguldījumu veikšanu ir noslēgts minētajā likumā noteiktās atbalsta shēmas spēkā esības laikā. <p>Minētā atlaide nedrīkst pārsniegt 80% no pārskata gadā aprēķinātā uzņēmumu ienākuma nodokļa apmēra par aprēķinātajām dividendēm un likumā "Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās" un līgumā par ieguldījumu veikšanu noteikto pieļaujamo valsts atbalsta intensitāti uzkrāto tiešo nodokļu atlaižu attiecībai pret uzkrāto ieguldījumu summu.</p> <p>Pie tam šo nodokļa atlaidi nevar piemērot pārskata gadā, kura pirmajā dienā nodokļu parāda kopsumma pārsniedz 150 <i>euro</i>, izņemot nodokļu maksājumus, kuru maksāšanas termiņi ir pagarināti saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām".</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.1.4. Paredzēt uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojumu par ziedojumiem sabiedriskā labuma organizācijām ar ierobežojumu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ar uzņēmumu ienākuma nodokli neaplikt ziedoto summu, kas nepārsniedz 10% no iepriekšējā pārskata gada peļņas; vai 2) ar uzņēmumu ienākuma nodokli neaplikt ziedoto summu, kas nepārsniedz 3% no iepriekšējā pārskata gadā izmaksātā darba algas apmēra; vai 3) pārskata gadā aprēķināto UIN par aprēķinātajām dividendēm var samazināt noteiktā apmērā no ziedotās summas, bet ne vairāk, kā noteiktā apmērā no aprēķinātās UIN summas (darbs ar ierobežojumu noteikšanu turpināsies tiesību aktu izstrādes laikā). 	01.01.2018.	FM	EM	<p>Izpildīts.</p> <p>2017.gada 28.jūlijā Saeima pieņēma un Valsts prezidents izsludināja jaunu <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu</i>, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī (līdz ar to spēku zaudēja 1995.gada 9.februāra likums “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>”).</p> <p>Saskaņā ar <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma</i> 12.pantu nodokļa maksātājs, kas ziedojis sabiedriskā labuma organizācijai (kurai šāds statuss piešķirts saskaņā ar <i>Sabiedriskā labuma organizāciju likumu</i>), budžeta iestādei vai valsts kapitālsabiedrībai, kura veic Kultūras ministrijas deleģētas valsts kultūras funkcijas, ir tiesīgs pārskata gadā izvēlēties vienu no šādiem atvieglojumiem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) neiekļaut taksācijas perioda ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē ziedoto summu, bet ne vairāk kā 5% apmērā no iepriekšējā pārskata gada peļņas pēc aprēķinātajiem nodokļiem; 2) neiekļaut taksācijas perioda ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē ziedoto summu, bet ne vairāk kā 2% no iepriekšējā pārskata gadā kopējās darba ņēmējiem aprēķinātās bruto darba samaksas, no kuras samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi; 3) samazināt taksācijas periodā par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm aprēķināto uzņēmumu ienākuma nodokli par 75% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 20% no aprēķinātās uzņēmumu ienākuma nodokļa summas par aprēķinātajām dividendēm. <p>Saeima 2019.gada 23.maijā pieņēma grozījumus <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā</i>, kas pārejas noteikumu 40.punktā paredz palielināt atvieglojuma intensitāti tā, ka laika posmā no 2020.gada līdz 2022.gadam uzņēmumi, kas veic ziedojumu sabiedriskā labuma organizācijai (kurai šāds statuss piešķirts saskaņā ar <i>Sabiedriskā labuma organizāciju likumu</i>), budžeta iestādei vai valsts kapitālsabiedrībai, kura veic Kultūras ministrijas deleģētas valsts kultūras funkcijas, varēs samazināt taksācijas periodā par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm maksājamo uzņēmumu ienākuma nodokli par 85 % no ziedotās summas, vienlaicīgi nepārsniedzot 30 % no aprēķinātās uzņēmumu ienākuma nodokļa summas par minētajām dividendēm (uz laiku aizstājot <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 12.panta pirmās daļas 3.punktu</i>).</p> <p>Ņemot vērā 2019.gada 23.maijā pieņemtos grozījumus <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā</i>, arī pārejas noteikumu 38.punkts ir precizēts, paredzot, ka līdz 2021.gada 30. novembrim tiks veikts Ministru kabineta izvērtējums par šā likuma normu ietekmi uz sabiedriskā labuma organizāciju saņemtajiem ziedojumiem.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājas spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
2.2. uzdevums: Nodokļa likmju izlīdzināšana dažādiem ienākuma veidiem				
<p>2.2.1. Vienādot nodokļa likmes <i>kapitālam un kapitāla pieaugumam</i> (pašreiz iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme no kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums (piemēram, dividendēm, procentu ienākumam) ir 10%, bet ienākumam no kapitāla pieauguma – 15%) – nosakot to 20% apmērā (izņemot par dividendēm, ja tās jau ir apliktas uzņēmuma līmenī ar ienākuma nodokļa 20% likmi peļņas sadales brīdī).</p>	01.01.2018.	FM		<p>Izpildīts. Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, vienādota iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme <i>kapitālam un kapitāla pieaugumam</i> (pirms tam iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme no kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums (piemēram, dividendēm, procentu ienākumam) bija 10%, bet ienākumam no kapitāla pieauguma – 15%), nosakot to 20% apmērā.</p> <p>Izņēmums attiecībā uz dividendēm, ja par tām Latvijas Republikā ir samaksāts uzņēmumu ienākuma nodoklis saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu, vai ārvalstī ir samaksāts uzņēmumu ienākuma nodoklis, vai ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Šīs dividendes netiek apliktas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.2.2. Noteikt valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmi un objektu saimnieciskās darbības apliekamajam ienākumam:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ja tas pārsniedz 430 <i>euro</i> mēnesī – līdzšinējā kārtībā, t.i., brīvi noteikts iemaksu objekts, bet ne mazāks kā vismaz minimālās algas apmērā un likme – līdzšinējā (atkarībā no pašnodarbinātās personas statusa) bet par starpību starp brīvi izraudzīto iemaksu objektu un faktisko saimnieciskās darbības apliekamo ienākumu maksā VSAOI 5% apmērā (pensijas apdrošināšanai); - no apliekamā ienākuma, kas nepārsniedz 430 <i>euro</i> mēnesī, veic iemaksas privātajā pensiju fondā (3.pensiju līmenis) vismaz 5% apmērā. 	01.01.2018.	LM		<p>Daļēji izpildīts. Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “<i>Par valsts sociālo apdrošināšanu</i>”, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī, likums papildināts ar V¹ nodaļu un 23.²pantu. Tas paredz, ka pašnodarbinātie (izņemot autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) saņēmējus) obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai veic vismaz 5% apmērā:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ja pašnodarbinātā ienākumi mēnesī sasniedz vai pārsniedz Ministru kabineta noteikto obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru (2018.gadā – 430 <i>euro</i> mēnesī), - papildus brīvi noteiktajam obligāto iemaksu objektam reizi ceturksnī veic obligātās iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai no brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objektu un faktisko ienākumu starpības; 2) ja pašnodarbinātā ienākumi mēnesī nerasniedz Ministru kabineta noteikto obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru (2018.gadā – 430 <i>euro</i> mēnesī), - reizi ceturksnī veic obligātās iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai (šīs veiktās obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai neveido personas fondēto pensijas kapitālu). Ja pašnodarbinātā ienākumi taksācijas gadā nerasniedz 50 <i>euro</i>, iemaksas pensiju apdrošināšanai var neveikt. <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
<p>2.2.3. Noteikt iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi 20% (pašreiz 10%) <u>ienākumam no nomas/īres neregistrējot saimniecisko darbību</u>, papildus nosakot 50% izdevumu normu (bez attaisnojuma dokumentiem, neņemot vērā faktiskos izdevumus) (pašreiz nav, ir tikai nodoklis par nekustamo īpašumu).</p>	01.01.2018.	FM		<p>Zaudējis aktualitāti. Ar nozari tika panākta vienošanās par pastāvošās iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas kārtības un likmes saglabāšanu 10% apmērā <u>ienākumam no nomas/īres neregistrējot saimniecisko darbību</u>.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.2.4. Noteikt iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi 20% (pašreiz 10%) <u>ienākumam no augoša meža/kokmateriālu pārdošanas</u>, papildus nosakot 50% izdevumu normu (bez attaisnojuma dokumentiem, neņemot vērā faktiskos izdevumus) (pašreiz izdevumu norma ir 25% no augoša meža pārdošanas (ar meža atjaunošanu saistītie izdevumi) un 50% no kokmateriālu pārdošanas ienākuma (ar kokmateriālu sagatavošanu/ pārdošanu saistītie izdevumi)).</p>	01.01.2018.	FM		<p>Zaudējis aktualitāti.</p> <p>Ar nozari tika panākta vienošanās par pastāvošās iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas kārtības un likmes saglabāšanu 10% apmērā <u>ienākumam no augoša meža/kokmateriālu pārdošanas</u> un izdevumu normas saglabāšanu, kas ļauj, ieturot nodokli no augoša meža pārdošanas ienākuma, pirms nodokļa aprēķināšanas no izmaksājamās summas atskaitīt ar meža atjaunošanu saistītos izdevumus, piemērojot izdevumu normu 25% apmērā no izmaksājamās summas, bet no kokmateriālu pārdošanas ienākuma — ar kokmateriālu sagatavošanu un pārdošanu saistītos izdevumus, piemērojot izdevumu normu 50% apmērā no izmaksājamās summas.</p>
<p>2.2.5. Noteikt iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi 20% (pašreiz 10%) <u>ienākumam no metāllūžņu pārdošanas</u>, papildus nosakot 50% izdevumu normu (bez attaisnojuma dokumentiem, neņemot vērā faktiskos izdevumus).</p>	01.01.2018.	FM		<p>Zaudējis aktualitāti.</p> <p>Ar nozari tika panākta vienošanās par iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes saglabāšanu 10% apmērā <u>ienākumam no metāllūžņu pārdošanas</u>.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.2.6. Saglabāt iepriekšējo nodokļu piemērošanas kārtību iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem, kas gūst <u>ienākumus uz uzņēmumu līguma pamata, bet nav reģistrējuši saimniecisko darbību</u>, pielīdzinot tos algas nodokļa maksātājiem, t.i. iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme tiek noteikta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20% apliekamajam ienākumam līdz 45 000 <i>euro</i> gadā; - 23% apliekamajam ienākumam virs 45 000 <i>euro</i> gadā. <p>Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likme – tāda pati kā algas nodokļa maksātājiem.</p>	01.01.2018.	FM		<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no Finanšu ministrijas izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā "<i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i>", kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, saglabāta iepriekšējā nodokļu piemērošanas kārtība iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem, kas gūst <u>ienākumus uz uzņēmumu līguma pamata, bet nav reģistrējuši saimniecisko darbību</u>, pielīdzinot tos algas nodokļa maksātājiem, ieviestas trīs iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 20% – gada ienākumam līdz 20 004 <i>euro</i> gadā; ✓ 23% – gada ienākumam no 20 004,01 līdz 55 000 <i>euro</i> gadā (no 2019.gada līdz 62 800 <i>euro</i> gadā); ✓ 31,4% – gada ienākumam virs 55 000,01 <i>euro</i> gadā (no 2019.gada virs 62 800 <i>euro</i> gadā). <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.2.7. Aplikt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, piemērojot nodokļa likmi 20% (pašreiz neapliek) <u>izložu vai azartspēļu laimestus, kas pārsniedz 3000 euro.</u></p>	<p>01.01.2018.</p>	<p>FM</p>		<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no Finanšu ministrijas izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliek izložu un azartspēļu laimestus.</p> <p>Izložu vai azartspēļu organizētājs taksācijas gada laikā apliek ar iedzīvotāju ienākuma nodokli izložu un azartspēļu laimestus, ja maksātājs laimējis <u>izložu vai azartspēļu laimestu, kas pārsniedz 3000 euro</u>, un tas izmaksāts vienā reizē vai summējot visā azartspēles organizēšanas vietas apmeklējuma laikā. Izložu vai azartspēļu laimesta daļai, kas pārsniedz 3000 euro, bet nepārsniedz 55 000 euro, taksācijas gada laikā piemēro nodokļa likmi 23% apmērā, bet izložu vai azartspēļu laimesta daļai, kas pārsniedz 55 000 euro, piemēro nodokļa likmi 31,4% apmērā.</p> <p>Neapliekamā daļa no visiem taksācijas gada laikā saņemtajiem izložu un azartspēļu laimestiem - laimesta (tā vērtības) apmērs (to kopsumma) taksācijas gada laikā nepārsniedz 3000 euro. Gūtie laimesti tiek iekļauti taksācijas gada apliekamajā ienākumā rezumējošā kārtībā.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
2.3. uzdevums: Sakārtot “mazo” uzņēmumu nodokļu režīmus				
<p>2.3.1. Noteikt iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi (pašreiz 23%) <u>saimnieciskās darbības veicēju</u> apliekamajam ienākumam:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20% ienākumiem līdz 45 000 euro gadā; - 23% ienākumiem virs 45 000 euro gadā. <p>Noteikt ierobežojumu saimnieciskās darbības izdevumiem – līdz 80% no saimnieciskās darbības ieņēmumiem (ierobežojums neattiecas uz darba algu un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām) vai palielināt nodokļu administrēšanas efektivitāti. Turpināt atsevišķi risināt šāda principa piemērošanas iespējas lauksaimniecības nozarē.</p>	01.01.2018.	FM		<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no Finanšu ministrijas izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Līdz ar to saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, iedzīvotāju ienākuma nodokļa progresīvā likme <u>saimnieciskās darbības veicējiem ir:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 20% – gada ienākumam līdz 20 004 euro gadā; ✓ 23% – gada ienākumam no 20 004,01 līdz 55 000 euro gadā (no 2019.gada līdz 62 800 euro gadā); ✓ 31,4% – gada ienākumam virs 55 000,01 euro gadā (no 2019.gada virs 62 800 euro gadā). <p>Turklāt <u>noteikts ierobežojums</u> – saimnieciskās darbības veicējam taksācijas gada ar saimniecisko darbību saistītie izdevumi tiek piemēroti apmērā, kas nepārsniedz 80% no fiziskās personas kopējiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem.</p> <p>Mīnēto ierobežojumu nepiemēro un ar saimniecisko darbību saistītajos izdevumos pilnā apmērā iekļauj šādus saimnieciskās darbības izdevumus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) darba algu un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, tai skaitā solidaritātes nodokli, ko saimnieciskās darbības veicējs maksā par saviem darbiniekiem; 2) nekustamā īpašuma nodokli; 3) pamatlīdzekļu nolietojumu, ko aprēķina saskaņā ar likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteikto kārtību; 4) kompensācijas īrniekiem par dzīvojamo telpu atbrīvošanu un īres līguma laušanu sakarā ar dzīvojamās telpas kapitālremontu vai telpu pārbūvi saimnieciskās darbības veikšanai. <p>Saimnieciskās darbības izdevumu ierobežojuma apmēru nepiemēro saimnieciskās darbības veicējam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • par pirmo taksācijas gadu, kurā reģistrēta saimnieciskā darbība, un par nākamo taksācijas gadu; • par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigts likvidācijas process.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Saimnieciskās darbības veicēja taksācijas gada saimnieciskās darbības zaudējumi sedzami hronoloģiskā secībā no nākamo triju taksācijas gadu saimnieciskās darbības apliekamā ienākuma, nepārsniedzot noteikto saimnieciskās darbības izdevumu ierobežojumu.</p> <p><u>Attiecībā uz lauksaimniekiem:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pagarināts termiņš (līdz 2023.gadam (ieskaitot)), kurā ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliek saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai; - līdz 2023.gada 1.jūlijam pagarināts atbrīvojums no iedzīvotāju ienākuma nodokļa ienākumam, kas gūts pārdodot lauksaimniecības zemi (nepiemēro likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktās prasības attiecībā uz lauksaimniecības zemes pārdevēju). <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
<p>2.3.2. Samazināt <u>mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju apgrozījuma sliekšni</u> līdz 40 000 euro gadā (pašreiz 100 000 euro gadā), vienādojot to ar pievienotās vērtības nodokļa reģistrācijas sliekšni, saglabājot likmi esošajā apmērā 15%.</p>	01.01.2018.	FM		<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem <u>Mikrouzņēmumu nodokļa likumā</u>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, <u>mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju apgrozījuma sliekšnis</u> ir samazināts līdz 40 000 euro gadā.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
<p>2.3.3. Noteikt 20% iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi <u>mikrouzņēmumu nodokļa dividendēm</u>.</p>	01.01.2018.	FM		<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme <u>mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja izmaksātajām dividendēm</u> noteikta 20% apmērā.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
2.3.4. Palielināt <i>algas sliksni mikrouzņēmumos nodarbinātiem</i> darbiniekiem, vienojoties ar iesaistītajām ministrijām.	01.01.2018.	FM	LM, EM	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no Finanšu ministrijas izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Netika pieņemts lēmums attiecībā uz <i>algas sliksna palielināšanu mikrouzņēmumos nodarbinātiem darbiniekiem.</i></p>
2.3.5. Uzlabot Valsts ieņēmumu dienesta kontroli attiecībā uz mikrouzņēmumiem, novēršot nepamatotu nodokļa režīma izvēli.	01.01.2018.	VID	FM	<p>Izpildīts.</p> <p>Minētā rīcības virziena uzdevuma izpildes nodrošināšanā VID veikti zemāk minētie pasākumi.</p> <p>2017.gada 28.jūlijā Saeima pieņēma grozījumus <i>Mikrouzņēmumu nodokļa likumā</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī.</p> <p>Pamatojoties uz šiem grozījumiem, mainīts mikrouzņēmumu nodokļa (turpmāk – MUN) maksātājiem noteiktais apgrozījuma ierobežojums. Kalendāra gadā pieļaujama apgrozījuma nevar pārsniegt 40 000 EUR.</p> <p>Fiziskā persona kā MUN maksātāja darbinieks vienlaikus var tikt nodarbināta tikai vienā mikrouzņēmumā. Sākot ar 2018.gada 1.janvāri, VID neregistrē mikrouzņēmuma darbinieku kā darba ņēmēju mikrouzņēmumā, ja tas ir nodarbināts citā mikrouzņēmumā. Savukārt attiecībā uz tiem mikrouzņēmumu darbiniekiem, kuri ir nodarbināti pie MUN maksātāja 2017.gada 31.decembrī, minētais ierobežojums ir piemērojams no 2019.gada 1.janvāra.</p> <p>VID noteikts pienākums līdz 2018.gada 1.februārim Elektroniskās deklarēšanas sistēmā informēt MUN maksātājus par darbiniekiem, kuri 2017.gada 31.decembrī tiek nodarbināti arī pie cita MUN maksātāja.</p> <p>VID preventīvā darba ietvaros veicis sekojošus pasākumus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2018.gadā par 2017.taksācijas gadu nodokļu maksātāju apziņošanas sistēmā (IZIS) nosūtīti 2528 informatīvi paziņojumi par MUN maksātāja statusa zaudēšanu, ja MUN maksātājam taksācijas periodā nebija apgrozījuma. Par 2018. taksācijas gadu IZIS nosūtīti 2249 informatīvi paziņojumi par MUN maksātāja statusa zaudēšanu, ja taksācijas periodā nav apgrozījuma.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>2. 2018.gada 6.februārī VID Nodokļu informācijas sistēmā uzstādīts risinājums, kas paredzēja informatīvu paziņojumu sagatavošanu mikrouzņēmumiem par darbiniekiem, kuri uz 2017.gada 31.decembri nodarbināti vairākos mikrouzņēmumos, izmantojot IZIS paziņojumus. Tā izpildes rezultātā visiem mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem, kuriem kāds no mikrouzņēmuma darbiniekiem strādā arī citā mikrouzņēmumā, tika sagatavots un nosūtīts IZIS ziņojums (IZIS ziņojuma saturs: nosaukums – <i>“Informācija mikrouzņēmumu nodokļa maksātājam, kurš nodarbina darbiniekus, kas strādā vairākos mikrouzņēmumos”</i>, teksts – <i>“Informējam, ka darbinieki/s (vārds, uzvārds un personas kods (ja nerezidents, tad NMR kods)), ir reģistrēti kā mikrouzņēmuma darbinieki arī citā mikrouzņēmumā”</i>).</p> <p>Kopumā VID, izmantojot IZIS, šādus paziņojumus nosūtīja 8500 MUN maksātājiem.</p> <p>3. Sākot ar 2018.gada 1.janvāri, lai neregistrētu mikrouzņēmuma darbinieku kā darba ņēmēju mikrouzņēmumā, ja tas ir nodarbināts citā mikrouzņēmumā, VID veica informācijas sistēmas uzlabojumus neļaujot iesniegt sagatavotās ziņas par darba ņēmējiem.</p> <p>Papildus tam VID ārējā tīmekļa vietnē ievietots informatīvais materiāls <u>“Informācija par darba ņēmējiem, kuri ir nodarbināti pie vairākiem darba devējiem”</u>.</p> <p>4. 2018.gadā visiem MUN maksātājiem IZIS nosūtīti paziņojumi par MUN maksātāja statusa zaudēšanu, ja taksācijas periodā (2017.gadā) darbinieku ienākumi pārsniedza 720 EUR mēnesī. 2018.gadā nosūtīti 292 paziņojumi un 2019.gadā nosūtīti 105 paziņojumi par MUN maksātāja statusa zaudēšanu, ja taksācijas periodā (2018.gadā) darbinieku ienākumi pārsniedza 720 EUR mēnesī.</p> <p>5. Lai VID nodrošinātu vienotu pieeju MUN maksātāju reģistrācijas procesā un novērstu nepamatotu nodokļa režīma izvēli, Nodokļu pārvalde 2018.gada 17.decembrī izstrādāja MUN maksātāju reģistrācijas procesa norādījumus.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi																				
				<p>Tabulā Nr.1 ir norādīta informācija par VID reģistrētiem MUN maksātājiem, statusu zaudējušiem MUN maksātājiem un lēmumu skaitu par atteikumu reģistrēt MUN maksātāja statusā (2016., 2017., 2018. un 2019.gadā).</p> <p style="text-align: right;"><i>Tabula Nr.1</i></p> <table border="1" data-bbox="1205 379 2148 523"> <thead> <tr> <th></th> <th>2016.gadā</th> <th>2017.gadā</th> <th>2018.gadā*</th> <th>2019.gadā*</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Reģistrētie MUN maksātāji</td> <td>12442</td> <td>8217</td> <td>7589</td> <td>7131</td> </tr> <tr> <td>MUN statusu zaudējušie maksātāji</td> <td>14434</td> <td>8484</td> <td>10433</td> <td>9154</td> </tr> <tr> <td>Pieņemto lēmumu skaits par MUN reģistrācijas atteikumu</td> <td>232</td> <td>261</td> <td>470</td> <td>432</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>*informācija aktualizēta 22.01.2020.</i></p> <p>Ja MUN maksātājs neizpilda kādu no MUN likumā noteiktajiem nosacījumiem, tas zaudē MUN maksātāja statusu ar nākamo taksācijas periodu.</p> <p>Tabulā Nr.2 ir norādīta informācija par VID pieņemto lēmumu skaitu pēc MUN maksātāja statusa zaudēšanas iemesliem (par 2016., 2017., 2018. un 2019. taks.gadā).</p>		2016.gadā	2017.gadā	2018.gadā*	2019.gadā*	Reģistrētie MUN maksātāji	12442	8217	7589	7131	MUN statusu zaudējušie maksātāji	14434	8484	10433	9154	Pieņemto lēmumu skaits par MUN reģistrācijas atteikumu	232	261	470	432
	2016.gadā	2017.gadā	2018.gadā*	2019.gadā*																				
Reģistrētie MUN maksātāji	12442	8217	7589	7131																				
MUN statusu zaudējušie maksātāji	14434	8484	10433	9154																				
Pieņemto lēmumu skaits par MUN reģistrācijas atteikumu	232	261	470	432																				

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi				
				MUN statusa zaudēšanas iemesls	Pēc 2016. taks. gada (2017.gadā)	Pēc 2017. taks.gada (2018.gadā)	Pēc 2018. taks. gada (2019. gadā.)	Pēc 2019. taks. gada (2019.g. un 2020.g. uz 21.01.2020.)
								<i>Tabula Nr.2</i>
				MUN maksātājs deklarēja darbinieku ienākumu pārsniegumu	198	235	251	259
				MUN maksātājam konstatēts apgrozījuma pārsniegums	54	78	1251	263
				MUN maksātājam taksācijas periodā nav apgrozījuma	1488	1318	1692	566
				Nod. maksātājs juridiska persona (JP) visi dalībnieki (īpašnieki) nav fiziskās personas (FP)	48	76	125	113
				Nod. maksātājs JP dalībnieks (īpašnieks) fiziskā persona ir dalībnieks arī citā mikrouzņēmumā	44	76	44	58
				Nod. maksātājs JP dalībnieks (īpašnieks) fiziskā persona pats ir MUN maksātājs	3	13	0	6
				Nod. maksātājs FP pats ir dalībnieks (īpašnieks) citā mikrouzņēmumā	1	2	0	15
				Darbinieku skaits ir lielāks par pieciem	52	30	25	16
				Mikrouzņēmuma darbinieks citā mikrouzņēmumā, sākot ar 01.01.2019.			0	737
				<p>Tabulā dati apkopoti par pieņemtajiem lēmumiem par MUN maksātāju statusa zaudēšanu līdz 2020.gada 21.janvārim. Saistībā ar MUN statusa zaudēšanas iemeslu “Mikrouzņēmuma darbinieks citā mikrouzņēmumā sākot ar 01.01.2019.” - 2019.gada 11.martā MUN maksātājiem VID Nodokļu maksātāju apziņošanas sistēma (NMAS) nosūtīja informatīvo ziņojumu “<i>Informācija par darba ņēmējiem, kuri ir nodarbināti pie vairākiem darba devējiem</i>”, kurā nodokļu maksātājs informēts, ka pēc VID rīcībā esošiem datiem, mikrouzņēmumā joprojām tiek nodarbinātas personas, kuras vienlaikus ir darbinieki vairākos mikrouzņēmumos. Norādīts, ka tie mikrouzņēmumi, kuri 2019.gadā turpina nodarbināt darbiniekus, kuri ir nodarbināti vienlaikus vairākos mikrouzņēmumos, zaudēs mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusu, sākot ar 2020.gada 1.janvāri.</p>				

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Lai uzlabotu kontroli attiecībā uz mikrouzņēmumiem, VID veica dažādus kontroles pasākumus un sniedz informāciju par to rezultātiem.</p> <p>1. <i>Nodokļu auditos konstatēts, ka auditējamais nodokļu maksātājs ir izmantojis mikrouzņēmumu sniegtos darbspēka nodrošināšanas pakalpojumus, pārkāpjot normatīvos aktus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - 2017.gadā piecos nodokļu auditos par konstatētajiem pārkāpumiem papildus aprēķināts VSAOI un IIN 55,7 tūkst. EUR apmērā; - 2018.gadā desmit nodokļu auditos par konstatētajiem pārkāpumiem papildus aprēķināts VSAOI un IIN 266,7 tūkst. EUR apmērā. - 2019.gadā deviņpadsmit nodokļu auditos par konstatētajiem pārkāpumiem papildus aprēķinātas VSAOI un IIN 747,2 tūkst. EUR apmērā. <p>2. 2018.gadā 18 tematiskajās pārbaudēs konstatēts, ka personāla nomnieks nav aprēķinājis nodokli par mikrouzņēmumu sniegtajiem darbspēka nodrošināšanas pakalpojumiem. Tā rezultātā par tematiskajās pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem piemērots naudas sods 2,5 tūkst. apmērā. Pēc VID aicinājuma 16 nodokļu maksātāji paši tematisko pārbaužu laikā veica precizējumus deklarācijās 210,5 tūkst. apmērā.</p> <p>2019.gadā 8 tematiskajās pārbaudēs konstatēts, ka personāla nomnieks nav aprēķinājis nodokli par Mikrouzņēmumu sniegtajiem darbspēka nodrošināšanas pakalpojumiem. Tā rezultātā par tematiskajās pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem piemērots naudas sods 4,8 tūkst. EUR apmērā. Pēc VID aicinājuma 6 nodokļu maksātāji paši tematisko pārbaužu laikā veica precizējumus deklarācijās 27,6 tūkst. EUR apmērā.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi			
				3. <i>MUN maksātājiem</i> VID 2017., 2018. un 2019.gadā veicis šādus nodokļu kontroles pasākumus (<i>skatīt Tabulu Nr.3</i>):			
				<i>Tabula Nr.3</i>			
				Tematiskās pārbaudes	2017.gads	2018.gads	2019.gads
				Veiktas tematiskās pārbaudes	65	145	88
				no tām tematiskajā pārbaudē konstatēti dažāda rakstura pārkāpumi	61	141	76
				t.sk. darba tiesisko attiecību pārkāpumi	20	17	10
				Par tematiskajās pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu piemērots naudas sods	16,0 tūkst. EUR	17,9 tūkst. EUR	13,3 tūkst. EUR
				Pēc VID aicinājuma nodokļu maksātāji paši novērsa konstatētās neatbilstības	15	17	36
				Pēc VID aicinājuma veica mikrouzņēmumu nodokļa deklarāciju precizējumus	18,0 tūkst. EUR	8,8 tūkst. EUR	35,3 tūkst. EUR
				Nodokļu auditi			
				Veikti nodokļu auditi	8	4	0
				papildus aprēķināti	119,0 tūkst. EUR	120,3 tūkst. EUR	
				t.sk. mikrouzņēmumu nodoklis	47,6 tūkst. EUR	13,4 tūkst. EUR	
				Pamatojoties uz iepriekš minēto, secināms, ka VID veikto darbību rezultātā maksimāli samazinās iespēja izvēlēties nepamatotu MUN režīmu, kā arī tiek veikti dažādi preventīvie un kontroles pasākumi jau reģistrētiem mikrouzņēmumiem.			
				Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī			

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.3.6. Uzlabot <i>patentmaksas režīmu</i>, nosakot vienotu patentmaksas apmēru 50 <i>euro</i> un 100 <i>euro</i> (pašreiz patentmaksas ir noteiktas no 43 līdz 100 <i>euro</i> atkarībā no sadalījuma pa reģioniem un profesijām), atsakoties no pārāk detalizēta saimnieciskās darbības veidu sadalījuma, kā arī vienkāršojot to samaksu (MK noteikumi). Piemērot samazinātās patentmaksas režīmu arī personām ar I un II grupas invaliditāti.</p>	01.01.2018.	EM	VID, LM, FM	<p>Izpildīts. Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā "<i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i>", kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, patentmaksas apmērs atkarībā no saimnieciskās darbības jomas, par kurām maksātājs var veikt patentmaksu, ir no 50 līdz 100 euro mēnesī, kā arī, sākot ar 2018.gada 1.janvāri, samazināto patentmaksu ir tiesīga maksāt arī persona, kura saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atzīta par personu ar I vai II grupas invaliditāti un vienlaicīgi izpilda pārējos likumā "<i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i>" minētos nosacījumus.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
<p>2.3.7. Noteikt <i>autoratlīdzībām</i> iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20% apliekamajam ienākumam līdz 45 000 <i>euro</i> gadā; - 23% apliekamajam ienākumam virs 45 000 <i>euro</i> gadā. <p>Autoratlīdzību saņēmējiem tiek noteikti šādi attaisnoto izdevumu apmēri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 50 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas par šādu darbu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu (arhitektūras darbiem, vizuālās mākslas darbiem, muzikāliem darbiem ar vai bez teksta, audiovizuāliem, horeogrāfiskiem un teātra darbiem, atklājumiem, izgudrojumiem un rūpnieciskiem paraugiem); - 15% literāriem darbiem, tai skaitā darbiem, kas radīti, izdoti, izpildīti vai citādi izmantoti presē un citos masu informācijas līdzekļos. 	01.01.2018.	FM	KM	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>Lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Valdība akceptēja un Saeima atbalstīja atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas atšķiras no Finanšu ministrijas izstrādātajām nodokļu pamatnostādņēm.</p> <p>Līdz ar to saskaņā ar 2017.gada 28.jūlija grozījumiem likumā "<i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i>", kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, iedzīvotāju ienākuma nodokļa progresīvā likme <i>autoratlīdzībām</i> ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 20% – gada ienākumam līdz 20 004 <i>euro</i> gadā; ✓ 23% – gada ienākumam no 20 004,01 līdz 55 000 <i>euro</i> gadā (no 2019.gada līdz 62 800 <i>euro</i> gadā); ✓ 31,4% – gada ienākumam virs 55 000,01 <i>euro</i> gadā (no 2019.gada virs 62 800 <i>euro</i> gadā). <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Saskaņā ar 2017.gada 14.novembra grozījumiem Ministru kabineta 2010.gada 21.septembra noteikumos Nr.899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība", kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī, nodokļa maksātājam ir tiesības no autoratlīdzības (honorāra) summas atskaitīt zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu autoru izdevumus, kuri saistīti ar šo darbu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu, šādā apmērā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 50% apmērā (pirms tam 40% apmērā) no autoratlīdzības (honorāra) summas par: <ul style="list-style-type: none"> - dramatiskiem un muzikāli dramatiskiem darbiem un to izpildījumiem; - horeogrāfiskiem darbiem, pantomīmām un to izpildījumiem; - muzikāliem darbiem ar tekstu vai bez tā un to izpildījumiem; - audiovizuāliem darbiem; - zīmējumiem, glezniecības, tēlniecības un grafikas darbiem un citiem mākslas darbiem; - lietišķās mākslas darbiem, dekorācijām un scenogrāfijas darbiem; - dizaina darbiem; - fotogrāfiskiem darbiem un darbiem, kas izpildīti fotogrāfijai līdzīgā veidā; - celtņu, būvju un arhitektūras darbu skicēm, metiem, projektiem un celtņu un būvju risinājumiem, citiem arhitektūras darbiem, pilsētbūvniecības darbiem un dārzu un parku projektiem un risinājumiem, kā arī pilnīgi vai daļēji uzceltām būvēm un īstenotiem pilsētbūvniecības vai ainavu objektiem; - ģeogrāfiskām kartēm, plāniem, skicēm un plastiskiem darbiem, kas attiecas uz ģeogrāfiju, topogrāfiju un citām zinātnēm; - apdarēm, muzikāliem aranžējumiem, ekranizācijām un tamlīdzīgiem darbiem; - atklājumiem, izgudrojumiem un rūpnieciskajiem paraugiem; - dizaina projektiem; ✓ 25% apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas par: <ul style="list-style-type: none"> - literāriem darbiem (grāmatas, brošūras, runas, datorprogrammas, lekcijas, aicinājumi, ziņojumi, sprediķi un citi līdzīga veida darbi) un to izpildījumiem, tai skaitā par darbiem, kas radīti, izdoti, izpildīti vai citādi izmantoti presē un citos plašsaziņas līdzekļos; - scenārijiem un audiovizuālu darbu literāriem projektiem; - tulkojumiem, pārstrādātiem darbiem, anotācijām, referātiem, kopsavilkumiem, apskatiem, dramaturģiskajiem darbiem, darbu krājumiem (enciklopēdijas, antoloģijas, atlanti un tamlīdzīgi darbu krājumi) un datubāzēm. <p>Pieņemts: 2017.gada 14.novembrī Stājas spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.3.8. Autoratlīdzību saņēmējiem papildus esošajam VSAOI modelim (nesamazinot esošo sociālo nodrošinājumu) noteikt autoratlīdzībām 5% VSAOI likmi no izmaksātāja līdzekļiem (pensiju apdrošināšanai), ko ietur izmaksas brīdī. Ja autoratlīdzība pārsniedz 430 <i>euro</i> mēnesī, ieturētā summa tiek novirzīta 1. un 2. pensiju līmenim. Ja autoratlīdzība ir mazāka par 430 <i>euro</i> mēnesī, izvērtē iemaksas ieskaitīšanas iespēju 3.pensiju līmenī.</p> <p>Autortiesību mantiniekiem - saglabājas līdzšinējā kārtība, t.i., VSAOI iemaksas nav jāveic.</p>	01.01.2018.	LM	FM	<p>Daļēji izpildīts. Saskaņā ar 2017.gada 27.jūlija grozījumiem likumā “<i>Par valsts sociālo apdrošināšanu</i>”, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī, likums papildināts ar V¹ nodaļu un 23.¹pantu. Tas paredz, ka autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs, izņemot mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, no saviem līdzekļiem maksā obligātās iemaksas 5% apmērā no šīs autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) tās saņēmēja valsts pensiju apdrošināšanai.</p> <p>Autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) izmaksātājs obligātās iemaksas veic speciālā budžeta kontā termiņā, kas norādīts VID izsniegtajā paziņojumā.</p> <p>Par autoratlīdzības saņēmēju veiktās iemaksas no autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra reģistrē autoratlīdzības saņēmēja valsts pensiju apdrošināšanai. Šīs veiktās obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai neveido personas fondēto pensijas kapitālu.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 27.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
2.4. uzdevums: Tiesību normu sakārtošana grāmatvedības jomā				
<p>2.4.1. Izstrādāt jaunu likumu “Par grāmatvedību”, lai tas būtu atbilstošs juridiskās tehnikas prasībām, ietverot lietoto terminu plašāku skaidrojumu un papildu regulējuma noteikšanu, kā arī nosakot likuma mērķi un darbības jomu. Pārskatīt un pilnveidot arī uz šī likuma pamata izdotos Ministru kabineta noteikumus.</p>	31.12.2020.	FM		<p>Izpilde turpinās Sagatavots likumprojekts “<i>Grāmatvedības likums</i>”, kurš 2019.gada 12.decembrī izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē (protokols Nr. 47 3.§). Notiek darbs pie likumprojekta virzības uz Ministru kabinetu. Paredzēts, ka stāsies spēkā 2021.gada 1.janvārī.</p>

2.21.tab. turpinājums

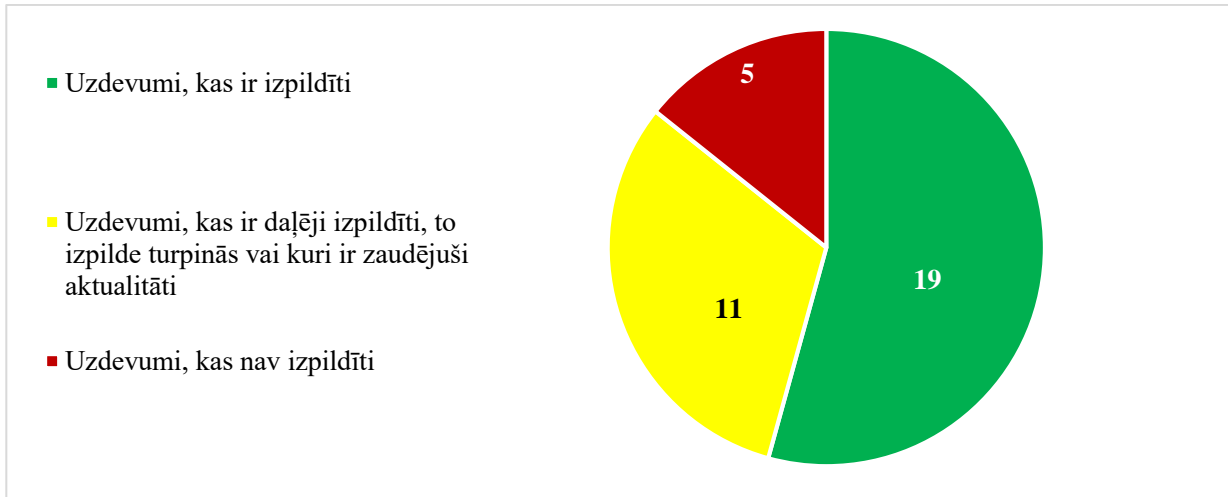
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.4.2. Paplašināt Starptautisko grāmatvedības standartu lietotāju loku, dodot iespēju visām lielajām kapitālsabiedrībām sagatavot finanšu pārskatus saskaņā ar Starptautiskajiem grāmatvedības standartiem. Ieguvums – labvēlīgāka ietekme, kas veicinātu vienotā tirgus stiprināšanu un uzlabotu ekonomikas konkurētspēju, ļaujot uzņēmumiem pasaules kapitāla tirgos piesaistīt kapitālu un investīcijas.</p>	01.01.2018.	FM		<p>Izpildīts. Izstrādāti grozījumi <i>Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā</i>, paredzot, ka sākot ar 2018.pārskata gadu (pārskata gadu, kurš sākas 2018.gada 1.janvārī vai 2018.kalendāra gada laikā), visas lielās kapitālsabiedrības (tās, kuras bilances datumā pārsniedz vismaz divus no šādiem rādītājiem: bilances kopsumma – 20 miljoni <i>euro</i>, neto apgrozījums 40 miljoni <i>euro</i>, vidējais darbinieku skaits pārskata gadā – 250) var sagatavot gada pārskatu atbilstoši starptautiskajiem grāmatvedības standartiem (standarti, kas pieņemti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 19.jūlija regulu (EK) Nr. 1606/2002 par starptautisko grāmatvedības standartu piemērošanu.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 7.decembrī Stājas spēkā: 2018.gada 3.janvārī</p>
<p>2.4.3. Vienkāršot ieņēmumu un izdevumu uzskaiti tām fiziskajām personām, kas veic saimniecisko darbību, izmantojot bezskaidras naudas norēķinus un kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā, tādējādi samazinot patērēto laiku grāmatvedības kārtošanai.</p>	01.07.2018.	FM		<p>Izpildīts. Veikti grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumos Nr.188 “<i>Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā</i>”.</p> <p>Personām, kuras izmanto norēķiniem saimniecisko darījumu nodrošināšanai <u>tikai kredītiestādes (bankas) kontu</u>, tiesības atkāpties no ierakstu veikšanas grāmatvedības reģistrā – ieņēmumu un izdevumu žurnālā. Savukārt gadījumos, kad ir gan skaidras naudas darījumi, gan bezskaidras naudas darījumi, veicot ierakstus žurnālā no kredītiestāžu konta izraksta viendabīgus (līdzīgus) saimnieciskus darījumus var apvienot vienā ierakstā attiecīgajā žurnāla ailē.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 11.jūlijā Stājas spēkā: 2017.gada 14.jūlijā</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2.4.4. Nodrošināt vienveidīgu grāmatvedības politiku starp Finanšu ministriju un Valsts kasi attiecībā uz grāmatvedības un gada pārskatu sagatavošanas prasību noteikšanu no valsts vai pašvaldību budžeta finansētām iestādēm, ievērojot, ka privātā un publiskā sektora grāmatvedības politika balstās uz vienotiem grāmatvedības pamatprincipiem un uz vienotām grāmatvedības kārtošanas un organizācijas prasībām saskaņā ar likumu “Par grāmatvedību”. Taču privātā un publiskā sektora būtiskākās grāmatvedības kārtošanas atšķirības ir gada pārskatu sagatavošanas un iesniegšanas prasības, kā arī ir atšķirīgas gada pārskatu posteņu novērtēšanas prasības. Valsts kase kārto valsts budžeta finanšu uzskaiti. No valsts vai pašvaldību budžeta finansētās iestādes gada pārskatus iesniedz Valsts kasei, savukārt privāta sektora subjekti Valsts ieņēmumu dienestam.</p> <p>Starp Finanšu ministriju un Valsts kasi nodrošināt normatīvo aktu projektu savstarpēju saskaņošanu un nepieciešamības gadījumā iesaisti to izstrādē, kā arī sadarbību problemātisku jautājumu risināšanā.</p>				<p>Izpildīts. Izpilde turpinās, pastāvīgi grāmatvedību reglamentējošos normatīvos aktu projektus saskaņojot ar Valsts kasi.</p> <p>Saskaņoti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 likumprojekti “<i>Grozījumi likumā “Par grāmatvedību”</i>”, kas pieņemti Saeimā 2017.gada 9.novembrī un 23.novembrī. - Ministru kabineta noteikumu projekts “<i>Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumos Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”</i>” (pieņemts 2017.gada 11.jūlijā); - Ministru kabineta noteikumu projekts “<i>Grozījumi Ministru kabineta 2003. gada 21. oktobra noteikumos Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”</i>” (pieņemts 2018.gada 10.aprīlī); - Ministru kabineta noteikumu projekts “<i>Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumos Nr.584 “Kases operāciju uzskaites noteikumi”</i>” (pieņemts 2018.gada 7.augustā). - Valsts kases izstrādātais Ministru kabineta noteikumu projekts “<i>Gada pārskata sagatavošanas kārtība</i>” (Ministru Kabineta noteikumi Nr.344 pieņemti 2018.gada 19.jūnijā); - Valsts kases izstrādātais Ministru kabineta noteikumu projekts “<i>Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs</i>” (Ministru kabineta noteikumi Nr.87 pieņemti 2018.gada 13.februārī). <p>Ar Finanšu ministra rīkojumu apstiprinātajā darba grupas Grāmatvedības likuma projekta izstrādei sastāvā iekļauts Valsts kases deleģētais pārstāvis.</p>

3. Rīcības virziens – Uzlabot nodokļu administrēšanu

Zem rīcības virziena – uzlabot nodokļu administrēšanu – kopumā bija paredzēti 35 uzdevumi, no tiem, kā redzams 2.35.attēlā, izpildīti tika 19 uzdevumi, daļēji izpildīti, izpilde turpinās vai aktualitāti zaudējuši 11 uzdevumi un 5 uzdevumi nav izpildīti (*sīkāk skat. 2.21.tabulā*).

2.35.att. 3.Rīcības virziena – uzlabot nodokļu administrēšanu – uzdevumu izpildes diagramma

Avots: FM

No 11 uzdevumiem 3 uzdevumi (*2.21.tabulā 3.2.9., 3.4.4., un 3.8.1.uzdevums*) izpildīti daļēji dažādu iemeslu dēļ, 4 uzdevumu (*2.21.tabulā 3.1.1. un 3.2.1.uzdevums un 3.7.1.uzdevuma 2. un 3.apakšpunkts*) izpilde turpinās, jo vēl nav iestājies šo uzdevumu izpildes termiņš, bet 4 uzdevumi (*2.21.tabulā 3.2.7., 3.2.11., 3.4.3. un 3.6.2.uzdevums*) ir zaudējuši aktualitāti.

No 4 uzdevumiem, kas zaudējuši aktualitāti, 1 uzdevumam (*2.21.tabulā 3.4.3.uzdevums attiecībā uz nekustamā īpašuma īpašnieka tiesību aizsardzību, nodrošinot nekustamā īpašuma īpašniekam tiesības izdarīt elektronisku atzīmi par aizliegumu reģistrēt komersanta juridisko adresi*) TM piedāvājusi alternatīvu risinājumu – nekustamo īpašumu īpašnieku aizsardzībai paredzēt pieteikuma iesniedzēja (piemēram, kapitālsabiedrības valdes) sniegtu apliecinājumu par to, ka komersantam ir tiesības reģistrēt juridisko adresi konkrētajā adresē un ka komersants attiecīgajā adresē ir arī sasniedzams. 1 uzdevums (*2.21.tabulā 3.2.11.uzdevums attiecībā uz “VID nodokļu rēķina” automatiskas apmaksas risinājumu izstrādāšanu*) ir apturēts, ņemot vērā VID apzinātās izmaksas “VID nodokļu rēķina” automatiskās apmaksas ieviešanai un uzturēšanai, kā arī ņemot vērā to, ka ikvienam nodokļu maksātājam jau šobrīd ir iespējams EDS veikt jebkuru VID administrēto nodokļu apmaksu tiešsaistē. Savukārt 2 uzdevumiem (*2.21.tabulā 3.2.7.uzdevums attiecībā uz VID sniegto uzziņu pārskatīšanu un 3.6.2.uzdevums attiecībā uz negodprātīgo nodokļu maksātāju tiesību ierobežošanu dibināt jaunās komercsabiedrības*) pastāv cits tiesiskais regulējums.

Lai gan 3 uzdevumu (*2.21.tabulā 3.2.3.uzdevums attiecībā uz VID izdoto administratīvo aktu, citu lēmumu un dokumentu elektronisko paziņošanas kārtību, 3.2.4.uzdevums attiecībā uz pāriešanu uz nodokļu un informatīvo deklarāciju iesniegšanu tikai e-vidē un 3.3.1.uzdevums attiecībā uz pienākumu nodokļu administrācijas ierēdņiem publiskot rezumējošo daļu, tai skaitā pēc lēmumu spēkā stāšanās*) izpildei tika sagatavoti attiecīgi likumprojekti, tie vēl nav pieņemti, līdz ar to šos uzdevumus nevar uzskatīt par izpildītiem. 1 uzdevums (*2.21. tabulā 3.4.1.uzdevums, kas paredz ierobežot fiktīvu subjektu (komercsabiedrību, kurās visi valdes locekļi un dibinātāji ir ārvalstnieki) reģistrāciju Uzņēmumu reģistrā*) nav izpildīts, jo uzdevuma izpilde ir iespējama pēc Fizisko personu reģistra ieviešanas un Uzņēmumu reģistra uzsāktā Uzņēmumu reģistra publisko

reģistru modernizācijas projekta īstenošanas. Šobrīd plānotais Uzņēmumu reģistra publisko reģistru modernizācijas projekta īstenošanas termiņš ir 2023.gads. 1 uzdevums (2.21.tabulā 3.2.6.uzdevums attiecībā uz tiesību piešķiršanu VID maksātnespējas procesa pieteikumu iesniegšanai elektroniskā veidā) nav izpildīts, jo šobrīd tiek strādāts pie e-lietu projekta ar mērķi pilnībā elektronizēt civillietas, tai skaitā VID tiesībām iesniegt maksātnespējas procesa un fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumus elektroniski. Ir plānots ka grozījumi Civilprocesa likumā stāsies spēkā 2021.gada 1.aprīlī.

Rīcības virziena – uzlabot nodokļu administrēšanu – nodokļu reformas (pieņemta 28.07.2017.) pasākumu kopējā prognozētā fiskālā ietekme bija +71 milj. *euro*. IIN attaisnoto izdevumu ierobežošanas un ēnu ekonomikas pasākumu būvniecības nozarē faktisko fiskālo ietekmi pārskata periodā šobrīd nav iespējams aprēķināt, bet nodokļu reformas ietvaros pārskata periodā ir realizēti vairāki pasākumi nodokļu administrēšanas, piedziņas procesu un sodu politikas pilnveidošanai.

Lai pilnveidotu fizisko personu nodokļu nomaksas uzraudzību, efektīvāk identificējot tās personas, kuras, iespējams, gūst nedeklarētus ienākumus, t.sk. “*aplokšņu*” algas veidā, kā arī iespējamu neregistrētās saimnieciskās darbības risku, 2018.gadā ir stājies spēkā normatīvais regulējums, kas paredz pienākumu kredītiestādei un maksājumu pakalpojumu sniedzējam līdz katra gada 1.februārim sniegt VID informāciju par saviem klientiem (fiziskajām personām - Latvijas Republikas rezidentiem), kuru kontu iepriekšējā gada kopējā debeta vai kredīta apgrozījuma summa vienas kredītiestādes vai maksājumu pakalpojumu sniedzēja ietvaros ir 15 000 *euro* vai vairāk. Informācija par klientiem, kuru pieprasījuma noguldījuma kontu un maksājumu kontu kopējā atlikuma summa 2018.gada 1.janvārī bija 15 000 *euro* un vairāk, VID tika iesniegta jau 2018.gadā, savukārt informācija par kontu apgrozījumu pirmo reizi tika iesniegta 2019.gada sākumā.

Savukārt, lai veicinātu sabiedrības līdzdalību un informācijas atklātību, ar 2018.gadu VID nodrošina informācijas publicēšanu par:

- darba devējiem, kuru darbinieku vidējais mēneša atalgojums ir valstī noteiktās minimālās mēnešalgas apmērā vai mazāks;
- fiziskajām personām un juridiskās personas amatpersonām, kuras ir administratīvi sodītas par darba samaksas noteikumu pārkāpšanu;
- nodokļu maksātājiem, kuri nav snieguši nodokļu likumos paredzētās nodokļu deklarācijas;
- komercsabiedrības amatpersonām, kuras iekļautas riska personu sarakstā, pamatojoties uz apstākli, ka to amata pienākumu pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu komercsabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanai.

Tāpat ir uzsākts darbs pie grozījumu izstrādes, lai VID 2020.gadā varētu publiskot tā rīcībā esošo informāciju par juridiskajām personām, kurām datu atbilstības pārbaudes un nodokļu revīzijas (audita) rezultātā aprēķināti un nav labprātīgi samaksāti papildu maksājumi budžetā vai konstatēta no budžeta atmaksājamās summas nepamatota palielināšana.

Šāda veida informācijas pieejamība ne tikai motivē nodokļu maksātājus ievērot normatīvo aktu prasības, bet arī nodrošina iespēju jebkuram nodokļu maksātājam iegūt pilnīgāku informāciju par potenciālo darījuma partneri, tādējādi ļaujot novērtēt tā uzticamību un darījuma risku un atbildīgi pieņemt lēmumu par darījuma veikšanu vai atteikšanos no tā.

Lai nodrošinātu VID veikto kontroles pasākumu rezultātā aprēķināto nodokļu efektīvu iekasēšanu, nodokļu administrācijai ar 2018.gadu ir paredzētas tiesības piemērot izpildes nodrošinājuma līdzekļus jau vienlaikus ar lēmuma pieņemšanu par nodokļu revīzijas (audita) veikšanu, ja, sagatavojot personas datu izvērtējumu nodokļu ieņēmumu risku jomā, tā ir konstatējusi faktus, kas liecina par apliekamā objekta slēpšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Savukārt, lai nodrošinātu, ka budžets saņems tam pienākošos juridiskās personas savlaicīgi nesamaksātos nodokļu maksājumus, ar 2020.gadu ir stājušies spēkā grozījumi juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanas regulējumā, paredzot, ka atbildību par juridiskās personas nokavētajiem nodokļu maksājumiem varēs piemērot ne tikai valdes loceklim, bet arī juridiskās personas faktiskajam valdītājam. Tāpat ir pilnveidoti likumā noteiktie kritēriji, kuru visu konstatācija ir pamats, lai VID uzsāktu procesu par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu budžetam. Tā rezultātā vairs nebūs nozīmes tam, kāds statuss ir personai, kurai ir atsavināti juridiskās personas aktīvi, pret juridiskās personas valdes locekli, jo izmaiņas paredz, ka šajā gadījumā būs būtiski konstatēt faktu, ka juridiskās personas darbības vai bezdarbības rezultātā nav pilnā apmērā veikti juridiskās personas nokavētie nodokļu maksājumi likumā noteiktajos termiņos.

Lai atvieglotu nodokļu maksātājiem radušos nodokļu parāda slogu un palielinātu budžeta ieņēmumus, 2017.gada 27.jūlijā tika pieņemts *Nodokļu maksātājiem nokavējuma naudas un soda naudas dzēšanai paredzētā atbalsta likums*. Nodokļu atbalsta pasākums noteica atbalstu nokavējuma naudas un soda naudas dzēšanai, kas bija vienu reizi veicams pasākums nokavējuma naudas un soda naudas dzēšanai attiecībā uz tiem nodokļu maksātājiem, kuri līdz noteiktam datumam samaksāja pamatparādu. Nodokļu atbalsta pasākums tika uzsākts ar 2017.gada 1.oktobri un tā pamatparāda samaksas termiņš tika noteikts līdz 2019.gada 31.decembrim.

Pēc VID sniegtās informācijas kopumā noteiktajā termiņā nodokļu atbalsta pasākuma ietvaros tika pieņemti 12 800 lēmumi par tā piemērošanu kopējai parāda summai **127,2 milj. euro apmērā**, t.sk. pamatparāds 101,5 milj. euro, nokavējuma nauda 17,0 milj. euro un soda nauda 8,7 milj. euro, kas sadalās sekojoši:

- 6 396 fiziskām personām par kopējo parāda summu 17,2 milj. euro, t.sk. pamatparāds 12,1 milj. euro, nokavējuma nauda 4,3 milj. euro un soda nauda 0,8 milj. euro;
- 6 404 juridiskām personām par kopējo parādu summu 110,0 milj. euro, t.sk. pamatparāds 89,3 milj. euro, nokavējuma nauda 12,7 milj. euro un soda nauda 8,0 milj. euro.

Atbalsta pasākuma ietvaros kopumā samaksāts pamatparāds 53,9 milj. euro apmērā. 2017.gadā samaksātais nodokļu pamatparāds bija 7,0 milj. euro, kā arī tika dzēsta nokavējuma nauda 0,5 milj. euro un soda nauda 0,1 milj. euro apmērā. 2018.gadā samaksātais nodokļu pamatparāds bija 31,7 milj. euro, kas ir nedaudz mazāk nekā tika prognozēts (- 1,3 milj. euro), kad tika izstrādāta nodokļu reforma, bet jāņem vērā tas, ka, ja nodokļu maksātājs nepilda uzņemtās saistības, pieņemtais lēmums par nodokļu atbalstu tiek atcelts. Kopumā pieņemti 2 344 lēmumi atcelt lēmumu par atbalsta pasākuma piemērošanu par kopējo summu 57,5 milj. euro apmērā, t.sk. pamatparāds 49,1 milj. euro, nokavējuma nauda 6,0 milj. euro un soda nauda 2,4 milj. euro.

2.26.tab. Nodokļu atbalsta pasākuma rezultāti 2018. – 2019.gadā

Nodokļa veids	Iemaksātā summa, milj. euro		Dzēstā nokavējumu nauda, milj. euro		Dzēstā rezervētā soda nauda, milj. euro	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Pievienotās vērtības nodoklis	13,5	6,8	0,8	2,2		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	8,4	3,7	0,9	2,3	0,04	0,4
Sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	6,7	2,5	1,1	0,9	0,8	0,3
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	2,1	0,8	0,4	0,3		
Mikrouzņēmumu nodoklis	0,9	0,3	0,06	0,1		
Akcīzes nodoklis	0,05	0,03	0,01	0,02		
Iemaksas no audita					2,7	0,9
Dabas resursu nodoklis	0,02	0,01	0,0002	0,003		
KOPĀ	31,7	14,1	3,3	5,9	3,6	1,6

Avots: VID dati

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3. RĪCĪBAS VIRZIENS – UZLABOT NODOKĻU ADMINISTRĒŠANU				
3.1. uzdevums: Attaisnoto izdevumu iesniegšanas automatizēšana				
3.1.1. Noteikt, ka attaisnotajos izdevumos, par kuriem var samazināt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu, var iekļaut tikai tādus izdevumus, par kuriem pakalpojumu sniedzēji sniedz informāciju VID elektroniskā veidā. Tai skaitā par ārstniecības un izglītības pakalpojumiem, ziedojumiem, kā arī ziedojumiem politiskajām partijām – no 2020.gada.	31.12.2020. 01.01.2020.	FM	VID, VM, IZM, LABS, LPS	<p>Izpilde turpinās.</p> <p>FM ir izvērtējusi iespēju noteikt, ka attaisnotajos izdevumos var iekļaut tikai tādus izdevumus, par kuriem pakalpojumu sniedzēji sniedz informāciju VID elektroniskā veidā, taču, lai to noteiktu, ir jāņem vērā dažādi aspekti, piemēram:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nodokļa maksātājam ir tiesības, nevis pienākums iesniegt attaisnotos izdevumus, turklāt nodokļa maksātājs informāciju VID var iesniegt izlases kārtībā; 2) nodokļa maksātāja attaisnotos izdevumus var būt apmaksājušas citas personas (apdrošinātājs, darba devējs); 3) informācija par nodokļa maksātāja attaisnotajiem izdevumiem satur sensitīvus datus, līdz ar to 3.1.1.uzdevums ir rūpīgi vērtējams kontekstā ar <i>Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK</i>, attiecīgi, lai pakalpojumu sniedzēji varētu sniegt informāciju VID, piemēram, par medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu, nepieciešama nodokļa maksātāja piekrišana u.c.; 4) ES brīvā tirgus prasības. <p>Tādējādi tiek turpināts darbs pie 3.1.1. uzdevuma izpildes, izstrādājot grozījumus likumā “<i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i>”, kas nodrošina VID tiesības izmantot deklarāciju aizpildīšanā datus par attaisnotajiem izdevumiem, ja piekrišanu pakalpojuma sniedzējam šādu datu sniegšanai VID un datu iekļaušanai deklarācijā ir devis nodokļa maksātājs.</p>
3.2. uzdevums: Administratīvā sloga mazināšana nodokļu maksātājiem				
3.2.1. Samazināt VID administrēto nodokļu kontu skaitu un nodrošināt, ka vienā VID administrēto nodokļu kontā iespējams samaksāt vairāku nodokļu maksājumus, tādējādi samazinot administratīvo slogu nodokļu maksātājiem un īstenojot nodokļu administrēšanas procesu pilnveidošanu.	31.12.2020.	FM	VID	<p>Izpilde turpinās.</p> <p>2017.gada 23.novembrī tika pieņemts likums “<i>Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”</i>”, kas paredz vienotā nodokļu konta ieviešanu ar 2021.gada 1.janvāri un attiecībā uz Muitas likuma 1.panta 4.punktā minētajiem muitas maksājumiem ar 2023.gada 1.janvāri.</p> <p>Turklāt, lai detalizēti noteiktu jautājumus, kas attiecas uz vienotā nodokļu konta izmantošanu, kā arī noteiktu konta tehnisko risinājumu, 2018.gada 30.oktobrī tika pieņemti MK noteikumi Nr.661 “<i>Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai</i>”.</p> <p>Pašlaik tiek turpināts darbs (VID īsteno), lai nodrošinātu vienotā nodokļu konta tehniskā risinājuma izstrādi un ieviešanu Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmā ar 2021.gada 1.janvāri.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 23.novembrī Stājās spēkā: 2021.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.2.2. Ģenerēt automatizētus avansa maksājumus iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķina vajadzībām.	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 28.jūlijā grozījumiem likumā “Par iedzīvotāju ienākumu nodokli”, kas stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī, VID izveido aprēķinu par IIN avansa maksājuma lielumu taksācijas gadā, pamatojoties uz iepriekšējā gada ienākumu.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājas spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
3.2.3. Attiecināt VID izdoto administratīvo aktu un citu lēmumu un dokumentu elektronisko paziņošanas kārtību arī uz lēmumiem par atteikumu piešķirt sabiedriskā labuma organizācijas statusu un lēmumiem par sabiedriskā labuma organizācijas statusa atņemšanu, proti, tos paziņojot VID elektroniskās deklarēšanas sistēmā, kā arī nodrošinot, ka nodokļu maksātājam no oficiālās elektroniskās adreses konta ir piekļuve VID izdotajiem lēmumiem.	01.01.2018.	FM	VID	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Izstrādāti grozījumi <i>Sabiedriskā labuma organizāciju (turpmāk – SLO) likumā</i>. 2019.gada 8.janvārī MK apstiprināja FM sagatavotos grozījumus SLO likumā. Tie paredz pilnveidot sabiedriskā labuma procesu un uzlabot SLO un nodokļu administrācijas sadarbību.</p> <p>Noteikts, ka VID saziņa ar SLO, veicot VID izdoto administratīvo aktu un citas informācijas paziņošanu, notiek, izmantojot VID EDS.</p> <p>Likumprojekts nosaka konkrētus VID uzdevumus un rīcību SLO uzraudzības funkcijas veikšanai. VID nodrošinās Sabiedriskā labuma komisijas darbību, organizējot sēdes un sagatavojot dokumentus. Komisijas personālsastāvu turpmāk ar rīkojumu apstiprinās VID ģenerāldirektors nevis MK, tādējādi mazinot administratīvo slogu.</p> <p>Likumprojekts (198/Lp13) Saeimā atbalstīts 1.lasījumā 2019.gada 14.februārī.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>3.2.4. Pāriet uz nodokļu un informatīvo deklarāciju iesniegšanu tikai e-vidē, ierobežojot fizisku personu, kas neveic saimniecisko darbību, tiesības iesniegt nodokļu un informatīvās deklarācijas papīra dokumenta veidā, vienlaikus nodrošinot personām iespēju saņemt konsultāciju un praktisku palīdzību deklarācijas iesniegšanā VID klientu apkalpošanas centros un Valsts un pašvaldību vienotajos klientu apkalpošanas centros.</p>	<p>01.01.2019.</p>	<p>FM</p>	<p>VID</p>	<p>Nav izpildīts. VID informē, ka 2017.gadā papīra dokumenta veidā bija saņemtas 226 353 gada ienākumu nodokļa deklarācijas. Papīra dokumenta veidā saņemto deklarāciju pieņemšana un ievadīšana nodokļu uzskaites sistēmā, datu kvalitātes veikšana, sagatavošana nodošanai nodokļu maksātāju lietu daļai un ievietošanai lietās VID izmaksāja 2 001 396 euro. Tādējādi vienas papīra veidā iesniegtās gada ienākumu nodokļa deklarācijas saņemšana, neņemot vērā datu pārbaudi un nodokļa atmaksas procesu, izmaksā 8,84 euro. Valsts sekretāru sanāksmē 2018.gada 15.novembrī izsludināts FM izstrādātais likumprojekts “Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”” (skatīt prot. Nr.45 2.§; VSS-1155), kurā cita starpā ietverts regulējums, kas paredz nodokļu un informatīvo deklarāciju iesniegšanu tikai elektroniska dokumenta veidā, izmantojot VID EDS. Šobrīd likumprojekts ir iesniegts Saeimā, kura 2020.gada 20.februārī otrajā lasījumā likumprojektu ir atbalstījusi (reģistrēts ar Nr.418/Lp13).</p>
<p>3.2.5. Lai mazinātu administratīvo slogu izložu un azartspēļu nodokļa maksātājiem, noteikt vienotu izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumu uzskaites un sadales kārtību starp budžetiem (līdzīgi, kā tas jau notiek ar dabas resursu nodokli) – visu izložu un azartspēļu nodokļa summu ieskaitot vienā kontā un tad sadalot starp pašvaldībām.</p>	<p>31.12.2020.</p>	<p>FM</p>	<p>VID</p>	<p>Izpildīts. Lai mazinātu administratīvo slogu azartspēļu un izložu nodokļa maksātājiem, tika izstrādāts likumprojekts “Grozījumi likumā “Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli””, kas paredz noteikt, ka azartspēļu un izložu nodokļa maksājumi būs jāieskaita vienā kontā (vienotajā nodokļu kontā) un pašiem azartspēļu un izložu nodokļa maksātājiem nebūs jāveic nodokļa maksājumu sadalīšana attiecīgo pašvaldību budžeta ieņēmumu kontos. Azartspēļu un izložu nodokļa maksājumu sadalīšanu pa pašvaldību budžetiem veiks VID.</p> <p>Pieņemts: 2019.gada 23.maijā Stājās spēkā: 2021.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>3.2.6. Piešķirt VID tiesības maksātspējas procesa pieteikumu iesniegt elektroniskā veidā ar drošu elektronisko parakstu, tādējādi procesu padarot efektīvāku, samazinot VID resursu patēriņu, kā arī nepieciešamības gadījumā, izsekojot pieteikuma sagatavošanas, saskaņošanas, parakstīšanas, reģistrēšanas, nosūtīšanas tiesai un saņemšanas tiesā hronoloģijai.</p>	01.01.2019.	TM	VID	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Maksātspējas regulējuma pilnveidošanas darba grupas (TM pastāvīgā darba grupa, tās sastāvā ir arī FM un VID pārstāvji) 2018.gada 19.jūlija sanāksmē vērtēja iespēju īstenot Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. - 2021.gadam 3.2.6.uzdevumā noteikto. Diskusiju rezultātā secināts, ka minētais uzdevums konceptuāli ir atbalstāms. Vienlaikus Maksātspējas regulējuma pilnveidošanas darba grupas locekļi vienbalsīgi secināja, ka pieteikumu iesniegšanas iespēja arī elektroniski nekādā gadījumā nebūtu attiecināma tikai uz VID, bet ir vērtējama visaptveroši. Tamdēļ, turpinot diskusijas Civilprocesa likuma darba grupā (arī TM pastāvīgā darba grupa), jautājumu vērtēja plaši, proti, attiecībā uz visiem trim Maksātspējas likumā paredzētajiem procesiem un neatkarīgi no pieteikuma iesniedzēja. Civilprocesa likuma darba grupas 2018.gada 6.decembra sanāksmē tās dalībnieki konceptuāli atbalstīja turpmākas diskusijas par pieteikumu iesniegšanas iespēju arī elektroniski, tomēr uzdeva TM gūt pārliecību, ka tiesībsargājošām iestādēm būs pietiekamas iespējas nepieciešamības gadījumā izmeklēt iespējamu noziedzīgu nodarījumu. TM pašlaik ir apzinājusi tiesībsargājošo iestāžu praksē jau konstatētās problēmas ar elektroniski iesniegtajiem pieteikumiem un turpina meklēt risinājumus. 2019. gada 21. februārī Civilprocesa likuma darba grupa atbalstīja iespēju jebkuram subjektam pieteikumus par tiesiskās aizsardzības procesa, juridiskās personas maksātspējas procesa un fiziskās personas maksātspējas procesa pasludināšanu iesniegt arī elektroniskā formā, izmantojot speciālo tiešsaistes formu. Tehnisku apsvērumu dēļ tiesiskās aizsardzības procesa, juridiskās personas maksātspējas procesa un fiziskās personas maksātspējas procesa pieteikumu elektroniskas iesniegšanas jautājums ir pievienots projektam, ar ko plānots ieviest e-lietas. Šobrīd tiek strādāts pie e-lietu projekta ar mērķi pilnībā elektronizēt civillietu, attiecīgi izstrādājot grozījumus Civilprocesa likumā. Ir plānots, ka jebkura persona, tai skaitā VID varēs iesniegt tiesiskās aizsardzības procesa, juridiskās personas maksātspējas procesa un fiziskās personas maksātspējas procesa pieteikumu elektroniski.</p> <p>Grozījumu Civilprocesa likumā izstrāde, ievērojot arī Valdības rīcības plāna 177.1. pasākumā noteikto, ir gandrīz noslēgusies un tuvākajā laikā tos plānots izsludināt Valsts sekretāru sanāksmē. Paredzams, ka likumprojekts stāsies spēkā 2021. gada 1.aprīlī.</p> <p>Papildus vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 11. pantā noteikto jau pašlaik tiesiskās aizsardzības procesa, juridiskās personas maksātspējas procesa un fiziskās personas maksātspējas procesa pieteikumus ir iespējams iesniegt elektroniski, to parakstot atbilstoši Elektronisko dokumentu likuma 3. panta prasībām.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.2.7. Pārskatīt VID sniegto uzziņu par savām tiesībām konkrētajā tiesiskajā situācijā regulējumu.	01.01.2019.	FM	VID	<p>Zaudējis aktualitāti.</p> <p>Kā viens no iespējamajiem iemesliem sniegto uzziņu skaita pieaugumam ir apstākļi, ka privātpersonām trūkst izpratnes par uzziņas institūtu, jo gandrīz neviens uzziņas pieprasījums nav saturējis Administratīvā procesa likuma 98.panta trešajā daļā noteikto. Iesniegumi par uzziņas sniegšanu pamatā ir nekonkrēti, vispārīgi nevis par konkrēto faktisko vai tiesisko situāciju un pat absurdi.</p> <p>Vērtējot minēto apstākli, TM 2017.gada 9.maija vēstulē Nr.1-13.7/1451 sniedza FM viedokli, ka ir nepieciešams norobežot uzziņas sniegšanu no vispārīgu juridisku konsultāciju sniegšanas nodokļu jomā. Proti, ja liela daļa iesniegumu par uzziņas sniegšanu nav noformēta atbilstoši Administratīvā procesa likuma 98.panta trešajai daļai un ir vērsta uz vispārīgu juridisku konsultāciju saņemšanu par normatīvo regulējumu nodokļu jomā, VID būtu rūpīgāk jāizvērtē personas iesniegumu par uzziņu saturu atbilstoši Administratīvā procesa likuma 98.panta trešajai daļai. Pirmkārt, iesniegumā par uzziņu ir jānorāda konkrētās situācijas faktu apraksts. Otrkārt, iesniegumā ir jāuzdod no faktiem izrietošs konkrēts jautājums, atbilde uz kuru ir atkarīga no to juridiska vērtējuma. Treškārt, iesniegumā jānorāda paskaidrojums, kādēļ uzziņa ir nepieciešama. Ja persona šādu interesi nevar norādīt, iestāde var atteikt izsniegt uzziņu, jo tiesības uz uzziņu attiecas tikai uz tiesībām zināt savas tiesības, tādēļ abstraktas tiesiskās situācijas ekspertīzes, kam nav konkrēta sakara ar adresāta plānoto rīcību, iestādei nav jāsniedz.</p> <p>Informējam, ka, ievērojot TM sniegtos argumentus, un lai samazinātu sniegto uzziņu skaitu, VID turpmāk aktīvāk informēs nodokļu maksātājus par izmaiņām normatīvajos aktos, sagatavojot metodiskos un informatīvos materiālus, konsultējot nodokļu maksātājus un sniedzot seminārus par aktualitātēm nodokļu normatīvajos aktos. Tāpat VID ir ņēmis vērā TM ieteikumu turpmāk rūpīgāk izvērtēt, vai, saņemot iesniegumu, tajā ir norādīti visi Administratīvā procesa likuma 98.panta trešajā daļā noteiktie kritēriji, kuriem izpildoties ir jāsniedz uzziņa.</p> <p>FM, pārskatot VID sniegto uzziņu regulējumu, secināja, ka nav nepieciešami normatīvo aktu grozījumi uzziņas sniegšanas procesa optimizācijai.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.2.8. Izstrādāt iedzīvotāju ienākuma nodokļa normatīvo regulējumu ieguldījumu kontam, kas mazina administratīvo slogu gan nodokļa maksātājiem, gan VID.	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts.</p> <p>Saskaņā ar 2017.gada 22.novembrī grozījumiem likumā <i>“Par iedzīvotāju ienākumu nodokli”</i>, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, tika ieviests jauns normatīvais regulējums kredītiestādes piedāvātajam pakalpojumam “ieguldījumu konts”, lai mazinātu administratīvo slogu kredītiestāžu klientiem.</p> <p>Ieguldījumu konts – atbilstoši līgumam starp ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju (kredītiestādi) un nodokļu maksātāju (konta īpašnieku) atvērtais konts (vai kontu kopums), kurā esošie naudas līdzekļi un finanšu instrumenti tiek izmantoti darījumiem ar finanšu instrumentiem, termiņnoguldījumiem, valūtas maiņu u.tml.</p> <p>Izmantojot ieguldījumu kontu, gūtajam ienākumam tiek piemērota vienkāršota IIN aprēķināšanas kārtība – par ienākuma gūšanas dienu uzskata dienu, kad no ieguldījumu konta izmaksātā naudas summa pārsniedz ieguldījumu kontā iemaksāto naudas summu. Gūtais ienākums tiek aplikts ar IIN likmi 20 procentu apmērā.</p> <p>Nodokļu maksātājs (konta īpašnieks) informēs ieguldījumu pakalpojuma sniedzēju par ieguldījumu konta statusa piešķiršanu kontam (vai kontu kopumam). Ieguldījumu pakalpojumu sniedzējs, saskaņā ar Kontu reģistra likumā noteiktajām prasībām, informē VID par to, kuram kontam (vai kontu kopumam) piemērot konkrēti ieguldījumu konta režīmu saistībā ar IIN.</p> <p>Ieguldījumu pakalpojumu sniedzējs izsniegs ieguldījumu konta īpašniekam ieguldījumu konta izrakstu, kurā ir apkopota informācija par taksācijas gada laikā ieguldījumu kontā izdarītajām iemaksām un no tā izdarītajām izmaksām, kas atvieglos aplikamā ienākuma noteikšanu gan nodokļu maksātājam, gan VID.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 22.novembrī Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.2.9. Ieviest brīvprātīgu risinājumu nodokļu maksātājiem, kuri maksā nodokli no apgrozījuma – saimnieciskās darbības ieņēmumu kontu.	01.01.2019.	FM	VID, LKA	<p>Izpilde turpinās.</p> <p>Darbs pie iespējamā saimnieciskās darbības ieņēmumu konta (SDI) risinājuma izvērtēšanas tika veikts sadarbībā ar Finanšu nozares asociāciju. Ir notikušas vairākas ekspertu sanāksmes, t.sk., ar komercbanku pārstāvjiem, par iespēju ieviest SDI risinājumu nodokļu maksātājiem.</p> <p>Ir izstrādāts konceptuāls redzējums attiecībā uz kritēriju noteikšanu risinājuma izmantotājiem. Saskaņā ar pirmajiem vērtējumiem, secināms, ka šādu risinājumu varētu piedāvāt nodokļu maksātājiem, kuru apgrozījums nepārsniedz noteiktu sliekšni, nodokļu maksātājs nedrīkst būt PVN maksātājs, un tas nedrīkst nodarbināt citas personas. Ir apzināts vispārējais ietvars nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos SDI risinājuma ieviešanas nodrošināšanai. Notika diskusijas ar kredītiestādēm, lai vienotos par iespējamajiem nosacījumiem un izstrādātu tādu tehnisko risinājumu, kas nodrošinātu SDI īstenošanu efektīvi, ar pēc iespējas mazākiem ieguldījumiem (laika un cilvēkresursu) no nodokļu maksātāju, kredītiestāžu un nodokļu administrācijas puses. Lai apzinātu potenciālo SDI risinājuma izmantotāju loku un novērtētu plānotā risinājuma ieviešanas lietderību, t.sk., attiecībā pret nepieciešamajiem resursiem risinājuma ieviešanai, VID 2019.gada I pusgadā organizēja nodokļu maksātāju aptauju, uzrunājot nodokļu maksātāju grupu, kas varētu būt ieinteresēti SDI risinājuma izmantošanā. Vienlaikus jau aptaujā nodokļu maksātāji tika iepazīstināti ar SDI risinājuma izmantošanas priekšrocībām, tā vienkāršību un ērtu izmantošanu.</p> <p>Diskusiju rezultātā tika secināts:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lai nodrošinātu SDI risinājuma izstrādi un ieviešanu, ir jāveic ievērojamas izmaiņas informācijas sistēmās gan kredītiestāžu, gan valsts pusē; - SDI risinājuma mērķa grupa ir mazie uzņēmēji, proti, salīdzinoši neliels nodokļu maksātāju loks; - diskusijas par SDI risinājuma ieviešanu un informācijas sistēmu pielāgošanu lietderīgi turpināt pēc jaunu Valsts nodokļu pamatnostādņu izstrādes pabeigšanas (izstrāde uzsākta 2020.gadā), jo Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu pasākumi varētu ietekmēt piemērojamos nodokļu maksāšanas režīmus, palielinot potenciālo SDI izmantotāju skaitu.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.2.10. Elektronisko rēķinu izmantošana laika ietaupījumam un administratīvā sloga samazināšanai:				
1) vienādotas elektronisko rēķinu tehniskās prasības. Attiecīgā standarta un normatīvā akta izstrāde, ņemot vērā Eiropas Savienības standarta izstrādes rezultātu;	01.01.2019.	FM	VARAM, VID	<p>Izpildīts 2019.gada 9.aprīlī pieņemti MK noteikumi Nr.154 “<i>Piemērojamais elektroniskā rēķina standarts un tā pamatelementu izmantošanas specifikācija un aprites kārtība</i>”.</p> <p>Ar noteikumiem paredzēts pilnībā transponēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 16.aprīļa direktīvas Nr.2014/55/ES par elektroniskajiem rēķiniem publiskā iepirkuma procedūrās noteiktās prasības. Regulējums veicinās elektronisko rēķinu ieviešanu publiskā iepirkuma procedūrās, nodrošinot juridisko noteiktību ES dalībvalstu vidū, līdz ar to ļaujot ES dalībvalstīm, pasūtītājiem un piegādātājiem radīt ievērojamus ieguvumus attiecībā uz ietaupījumiem, ietekmi uz vidi un administratīvā sloga samazināšanu. Ar noteikumu projektu tiek noteikti elektronisko rēķinu piegādes kanāli un piemērojamais standarts.</p> <p>Pieņemts: 2019.gada 9.aprīlī Stājās spēkā: 2020.gada 18.aprīlī</p>
2) izstrādāta sistēma, kas dod iespēju privātpersonām un uzņēmumiem sagatavot un nosūtīt e-rēķinu publiskām personām, izmantojot oficiālo elektronisko adresi;	01.06.2019.	VRAA	VARAM	<p>Izpildīts 2018.gada 18.septembrī VRAA kopā ar partneriem Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija, SIA Tilde un Valsts kase iesniedza pieteikumu Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (<i>Connecting Europe Facility</i>) publiskotajā uzsaukumā eInvoicing (CEF-TC-2018-2) un 2019.gada 8.jūlijā parakstīja līgumu par projekta “Eiropas elektroniskais rēķins” (turpmāk – Projekts) realizāciju.</p> <p>Projekta mērķis ir e-rēķinu aprites funkcionalitātes nodrošināšana starp publisko un privāto sektoru, izmantojot pielāgotu ES e-rēķinu standartu, tostarp pārrobežu e-rēķinu sūtīšana un saņemšana.</p> <p>Projekts realizēts 2020.gada 31.martā.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi		
				Projekta aktivitāšu izpilde		
				Nr.p.k.	Aktivitāte	Izpilde uz 21.01.2020.
				1.	E-rēķinu integrācija e-adresē	E-adresē ieviests jauns dokumentu tips, lai spētu atšķirt standarta ziņojumu no e-rēķina: <DocumentKindCode>EINVOICE</DocumentKindCode> Šobrīd pieejams testa vidē, uz projekta realizācijas laiku būs pieejams arī produkcijas vidē.
				2.	Latvija.lv sadaļas «e-rēķini» izveide	Noslēgts līgums ar izstrādātāju par Latvija.lv sadaļas “e-rēķini” izveidi un šobrīd notiek prasību skaņošana.
				3.	Savienojuma izveide ar PEPPOL (Pan-European Public Procurement On-Line) piekļuves punktu	Noslēgti divi savstarpējie līgumi starp VRAA un AS Fitek, un SIA Telema, kas paredz, ka šie pakalpojuma sniedzēji integrējas ar e-adresi un tādejādi nodrošina iespēju caur e-adresi nosūtīt/saņemt e-rēķinu no ārzemnieka.
				4.	Publiskas API bibliotēkas izstrāde	SIA Tilde ir izstrādājusi publisko API (Application programming interface) bibliotēku. Šobrīd pieejams testa vidē, uz projekta realizācijas laiku būs pieejams arī produkcijas vidē.
				5.	API bibliotēku integrācija Tildes Jumis	SIA Tilde ir integrējusi API bibliotēku Tildes Jumis. Šobrīd pieejams testa vidē, uz projekta realizācijas laiku būs pieejams arī produkcijas vidē.
				6.	Projekta popularizēšana un rezultātu izplatīšana	Projektā laikā ir veiktas vairākas popularizēšanas un rezultātu izplatīšanas aktivitātes: <ul style="list-style-type: none"> - 2019.gada 18.jūnijā norisinājās seminārs par e-rēķiniem, kurā piedalījās vairāk kā 50 industrijas pārstāvji – “E-Rēķini: Kas tas ir? Kā ieviest? Ko tas dod?” - Publikācija “Pamazām dodamies e-rēķinu virzienā” ar Latvijas Informācijas komunikāciju tehnoloģiju asociācijas (LIKTA) prezidenti Signi Bāliņu. (https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/pamazam-dodamies-e-rekinu-virziena-14225122) - 2019.gada 17.septembrī un 2019.gada 5.novembrī norisinājās LIKTA e-rēķinu darba grupu sanāksmes, kuru laikā tika apspriestas un komentētas Tildes SIA izstrādātās tehniskās specifikācijas API bibliotēkai, kas ir viens no projekta sasniedzamajiem rezultātiem. 2019.gada 28.novembrī LIKTA pārstāvis uzstājās par e-rēķiniem un Projekta attīstību grāmatvežu seminārā, kuru organizēja SIA Tilde.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi								
				<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="1162 276 1240 331">Nr.p .k.</th> <th data-bbox="1240 276 1525 331">Aktivitāte</th> <th data-bbox="1525 276 2175 331">Izpilde uz 21.01.2020.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="1162 331 1240 528">7.</td> <td data-bbox="1240 331 1525 528">E-rēķinu normatīvās bāzes analīze un nepieciešamo likumdošanas izmaiņu identifikācija un virzība</td> <td data-bbox="1525 331 2175 528">2019.gada 9.aprīlī izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr. 154 "Piemērojamais elektroniskā rēķina standarts un tā pamatelementu izmantošanas specifikācija un aprites kārtība".</td> </tr> </tbody> </table>	Nr.p .k.	Aktivitāte	Izpilde uz 21.01.2020.	7.	E-rēķinu normatīvās bāzes analīze un nepieciešamo likumdošanas izmaiņu identifikācija un virzība	2019.gada 9.aprīlī izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr. 154 "Piemērojamais elektroniskā rēķina standarts un tā pamatelementu izmantošanas specifikācija un aprites kārtība".		
Nr.p .k.	Aktivitāte	Izpilde uz 21.01.2020.										
7.	E-rēķinu normatīvās bāzes analīze un nepieciešamo likumdošanas izmaiņu identifikācija un virzība	2019.gada 9.aprīlī izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr. 154 "Piemērojamais elektroniskā rēķina standarts un tā pamatelementu izmantošanas specifikācija un aprites kārtība".										
3) izstrādāta sistēma, kas dod iespēju automātiski apstrādāt elektroniskos rēķinus publiskajā pārvaldē, kā arī veikt automātisku apkopojumu publicēšanu atvērto datu veidā kopā ar informācijas metadatiem Latvijas atvērto datu portālā.	21.12.2020.	VARAM	VRAA	Skatīt 3.2.10. 2.punktu								

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.2.11. Izstrādāt "VID nodokļu rēķina" automatiskas apmaksas risinājumu.	01.01.2018.	FM	VID, LKA	<p>Zaudējis aktualitāti.</p> <p>Ņemot vērā VID apzinātās izmaksas "VID nodokļu rēķina" automatiskās apmaksas ieviešanai un uzturēšanai, kā arī ņemot vērā to, ka ikvienam nodokļu maksātājam jau šobrīd ir iespējams EDS veikt jebkuru VID administrēto nodokļu apmaksu tiešsaistē, darbs pie "VID nodokļu rēķina" automatiskās apmaksas ieviešanas ir apturēts.</p>
3.2.12. Izvērtēt e-asistenta funkcijas ieviešanu klientu apkalpošanā, mazinot administratīvo slogu iestādēm, saņemot VPVKAC tīklā pieteikto pakalpojumu iesniegumus.	01.01.2019.	VARAM	FM, TM	<p>Izpildīts.</p> <p>2018.gada oktobrī VARAM sadarbībā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru (turpmāk – VSAA) un Ventspils pilsētas pašvaldības iestādi "Ventspils Digitālais centrs" izstrādāja pilnvarotā e-pakalpojuma jeb e-asistenta tehnisko risinājumu.</p> <p>No 2018. gada 10. oktobra tiek īstenots pilotprojekts par pilnvarotā e-pakalpojuma tehniskā risinājuma nodrošināšanu septiņos valsts un pašvaldību vienotajos klientu apkalpošanas centros (VPVKAC).</p> <p>2019. gada 19. februārī tika apstiprināti MK noteikumi Nr. 83 "Grozījumi Ministru kabineta 2017. gada 4. jūlija noteikumos Nr. 401 "Noteikumi par valsts pārvaldes vienoto klientu apkalpošanas centru veidiem, sniegto pakalpojumu apjomu un pakalpojumu sniegšanas kārtību" (turpmāk – MK noteikumi), kas stājas spēkā 2019. gada 1. martā.</p> <p>Līdz ar MK noteikumu apstiprināšanu visā VPVKAC tīklā tika ieviests jauns pakalpojuma sniegšanas kanāls, pilnvarotais e-pakalpojums, kas nodrošina e-pakalpojumu pieejamību fiziskām personām, kurām nav pieejami personas elektroniskās identifikācijas līdzekļi.</p> <p>Pieņemts: 2019.gada 19.februārī Stājas spēkā: 2019.gada 1.martā</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.3. uzdevums: Informācijas atklātības un sabiedrības līdzdalības veicināšana				
3.3.1. Paredzēt pienākumu nodokļu administrācijas ierēdņiem pēc lēmuma par datu atbilstības pārbaudes vai nodokļu revīzijas (audita) pieņemšanas attiecībā uz nodokļu maksātāju (juridisko personu) publiskot rezumējošo daļu, tai skaitā pēc lēmumu spēkā stāšanās, publicējot tos Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apjomā mājaslapā internetā, tādā veidā nodrošinot sabiedrībai iespēju iegūt objektīvu un vispusīgu informāciju par nodokļu administrācijas veiktajām darbībām un piemērotajiem sodiem par nodokļu pārkāpumiem.	01.01.2019.	FM	VID	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Valsts sekretāru sanāsmē 2018.gada 15.novembrī izsludināts FM izstrādātais likumprojekts “<i>Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”</i>” (skatīt prot. Nr.45 2.§; VSS-1155), kurā cita starpā ietverts regulējums, kas paredz, ka Valsts ieņēmumu dienests publiskos informāciju par juridiskajām personām, kurām datu atbilstības pārbaudes un nodokļu revīzijas (audita) rezultātā aprēķināti un nav labprātīgi samaksāti papildu maksājumi budžetā vai konstatēta no budžeta atmaksājamās summas nepamatota palielināšana.</p> <p>Šobrīd likumprojekts ir iesniegts Saeimā, kura 2020.gada 20.februārī otrajā lasījumā likumprojektu ir atbalstījusi (reģistrēts ar Nr.418/Lp13).</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.4. uzdevums: Komercesabiedrību reģistrācijas, pārreģistrācijas, darbības izbeigšanas posma pilnveidošana				
3.4.1. Ierobežot fiktīvu subjektu (komercsabiedrību, kurās visi valdes locekļi un dibinātāji ir ārvalstnieki) reģistrāciju Uzņēmumu reģistrā.	01.01.2018.	TM	FM	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Risinājuma apraksts minētā uzdevuma izpildei ietverts informatīvā ziņojuma projektā “<i>Par ārvalstnieku identificēšanu Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestajā komercreģistrā</i>” (VSS-407), kas tiek virzīts izskatīšanai MK. Attiecīgās MK sēdes atbilstošā protokollēmuma projekta 3. punktā paredzēts uzdot FM, sagatavojot Pamatnostādņu īstenošanas starpposma ziņojumu, ņemt vērā, ka Pamatnostādņu 3.4.1.uzdevums – ierobežot fiktīvu subjektu (komercsabiedrību, kurās visi valdes locekļi un dibinātāji ir ārvalstnieki) reģistrāciju UR - uzdevuma izpildes termiņš ir pagarināts līdz 2020.gada 1.jūlijam.</p> <p>Pamatnostādņu 3.4.1.uzdevuma izpilde ir saistīta ar Fizisko personu reģistra ieviešanu un to, ka arī UR reģistrē ārvalstniekus šajā reģistrā, kā arī veic komersantu reģistrāciju tikai elektroniski. Tādējādi uzdevuma izpilde ir iespējama pēc Fizisko personu reģistra ieviešanas un UR uzsāktā Reģistra publisko reģistru modernizācijas projekta īstenošanas.</p> <p>Fizisko personu reģistra likuma spēkā stāšanās šobrīd ir noteikta 2021.gada 28.jūnijā, kā arī tajā ir noteikts, ka šā likuma 2.panta otrās daļas 6., 7., 8., 10., 11. un 12. punktā minētās iestādes, tostarp UR, sāk Fizisko personu reģistrā iekļaut un aktualizēt ziņas ne vēlāk kā 2022. gada 1. jūlijā. UR publisko reģistru modernizācijas projekta īstenošana iespējama piešķirtā finansējuma ietvaros. Šobrīd plānotais UR publisko reģistru modernizācijas projekta īstenošanas termiņš ir 2023. gads.</p> <p>Ņemot vērā minēto, 3.4.1. uzdevuma izpildes termiņš būtu attiecīgi pārceļams un tas būs izpildīts līdz ar UR veiktu ārvalstnieku reģistrāciju (atbilstoši tam normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei) Fizisko personu reģistrā un komersantu reģistrāciju tikai elektroniski.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>3.4.2. Pilnveidot Uzņēmumu reģistra komercreģistra saturu, veicot visas nepieciešamas darbības, lai pieņemtu normatīvajos aktos paredzētos lēmumus un izslēgtu no reģistra subjektus, kas ir pakļaujami likvidācijai.</p>	<p>01.01.2018.</p>	<p>TM</p>	<p>VID, FM</p>	<p>Izpildīts. Minētais uzdevums sevī ietver nosacījumu, ka UR veic visas nepieciešamās darbības, lai pieņemtu normatīvajos aktos paredzētos lēmumus un izslēgtu no reģistra subjektus, kas ir pakļaujami vienkāršotajai likvidācijai, tai skaitā sabiedrības, kuru valdei ilgāk par trim mēnešiem nav pārstāvības tiesību, un sabiedrība triju mēnešu laikā pēc rakstveida brīdinājuma saņemšanas nav novērsusi norādīto trūkumu.</p> <p>UR ir veicis nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu lēmumu pieņemšanu par kapitālsabiedrību izslēgšanu no komercreģistra vienkāršotās likvidācijas kārtībā saskaņā ar Komerclikuma noteikumiem. Laikā no 2019.gada 1.janvāra līdz 2019.gada 30.decembrim UR ir apzinājis un pieņēmis lēmumus par 18 451 tādu kapitālsabiedrību izslēgšanu un komercreģistra, kuras ir bijušas pakļautas vienkāršotajai likvidācijai Komerclikuma izpratnē. UR arī 2020. gadā un turpmākajos gados turpinās minētā pasākuma izpildi.</p>
<p>3.4.3. Veicināt nekustamā īpašuma īpašnieka tiesību aizsardzību, nodrošinot nekustamā īpašuma īpašniekam tiesības izdarīt elektronisku atzīmi Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā vai citur, piemēram, adresu reģistrā par aizliegumu reģistrēt komersanta juridisko adresi un nodrošināt attiecīgu e-pakalpojumu valsts pārvaldes pakalpojumu portālā www.latvija.lv.</p>	<p>01.01.2018.</p>	<p>TM</p>	<p>VID, FM, VRAA</p>	<p>Zaudējis aktualitāti. 2017.gada 28.septembra Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts TM izstrādātais informatīvais ziņojums “<i>Par komersantu juridisko adresu regulējumu</i>” (VSS - 1037) (turpmāk - informatīvais ziņojums), kurā ietverti jautājumi, kas ir saistīti ar juridisko adresi, tās izpratni un nepieciešamo normatīvo regulējumu. TM informatīvajā ziņojumā ir izvērtējusi arī risinājuma variantu, kas ietver aizlieguma atzīmes izdarīšanu Kadastra sistēmā.</p> <p>TM kā atbildīgā par komerciesību politiku neatbalsta aizlieguma atzīmes izdarīšanu Kadastra sistēmā, jo tas nav uzskatāms par efektīvu nekustamā īpašuma īpašnieka aizsardzību. Pirmkārt, šāds risinājuma variants paredz atteikšanos no absolūtās aizlieguma sistēmas (bez nekustamā īpašuma īpašnieka speciālas atļaujas juridiskās adreses reģistrācija nav atļauta) un pāriet uz absolūtās atļaujas sistēmu (juridiskās adreses reģistrācija ir atļauta jebkurā adresē, izņemot - ja ir izdarīta aizlieguma atzīme). Otrkārt, lai izdarītu aizlieguma atzīmi Kadastra sistēmā, ir nepieciešama nekustamā īpašuma īpašnieka aktīva rīcība - vēšanās Valsts zemes dienestā ar iesniegumu, kurā lūgts izdarīt attiecīgu atzīmi Kadastra sistēmā. Ja nekustamā īpašuma īpašnieks nebūs iesniedzis minēto iesniegumu Dienestam un Kadastra sistēmā nebūs reģistrēta aizlieguma atzīme, nekustamā īpašuma īpašniekam piederošajā nekustamajā īpašumā varēs tikt reģistrētas komersantu juridiskās adreses.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Treškārt, šī risinājuma varianta veiksmīgai darbībai ir nepieciešama nekustamo īpašumu īpašnieku aktīva līdzdalība (atšķirībā no šobrīd spēkā esošā absolūtā juridisko adrešu reģistrācijas aizlieguma, kad nekustamā īpašuma īpašnieks sniedz atļauju konkrētam komersantam reģistrēt juridisko adresi attiecīgajā nekustamajā īpašumā, pienākums saņemt atļauju gulstas uz komersantu un bez šādas atļaujas saņemšanas juridiskās adreses reģistrācija nav atļauta). Ceturtkārt, IeM izstrādāja Informatīvo ziņojumu par situāciju dzīvesvietas deklarēšanas jomā²¹, kurā tika noraidīts priekšlikums par e- pakalpojuma par nekustamā īpašuma īpašnieku aizliegumu deklarēt dzīvesvietu īpašumā izveidi. Tajā tika norādīts, ka izvērtējot piedāvātā e - pakalpojuma lietderību, IeM šaubās par to, vai ar šā pasākuma ieviešanu personām, kuras vēlas deklarēt dzīvesvietu, uzliktais administratīvais slogs ir samērīgs ar sasniedzamo mērķi. “Pakalpojuma ieviešana nodrošinātu nekustamo īpašnieku aizsardzību pret negodprātīgajiem dzīvesvietas deklarētājiem, vienlaikus uzliktot papildu administratīvo slogu godprātīgajiem. Taču finanšu līdzekļi, kas nepieciešami pakalpojumu ieviešanai ir nesamērīgi lieli, salīdzinot ar ieguvumu no pakalpojuma īstenošanas, īpaši ievērojot papildu administratīvā sloga uzlikšanu godprātīgajiem dzīvesvietas deklarētājiem.”²² Ņemot vērā minēto, nebūtu vienlīdzīgi paredzēt aizlieguma atzīmes izdarīšanu Kadastra sistēmā, jo valstī izstrādātajām sistēmām ir jābūt vienlīdzīgām gan fiziskām personām, gan juridiskajām personām. Proti, nav nozīmes, vai nekustamajā īpašumā persona deklarē savu dzīvesvietu vai juridiskā persona - juridisko adresi. Minētajā informatīvajā ziņojumā šāds piedāvājums tika uzskatīts par pārlieku lielu administratīvo slogu personām, līdz ar to ieviešot aizlieguma atzīmes izdarīšanu, lai juridiskās personas nevarētu reģistrēt nekustamajā īpašumā juridisko adresi, tāpat personām tiktu uzlikts šis lielais administratīvais slogs. Tāpat personai būs jāgriežas ar iesniegumu Valsts zemes dienestā, kurā lūgs izdarīt attiecīgu atzīmi Kadastra sistēmā. Piektkārt, aizlieguma atzīmes izdarīšanai ir nepieciešams, lai nekustamā īpašuma īpašnieks izmantotu elektronisko parakstu vai citu autorizēšanās līdzekli (piemēram, eParaksta viedkarti, eID karti vai internetbankas autentifikāciju), kas var radīt praktiskus aprūtinājumus, ņemot vērā, ka šādi autorizēšanās līdzekļi ne-komersantu vidē netiek plaši izmantoti.</p>

²¹ Iekšlietu ministrijas 2014. gada 26. februāra Informatīvais ziņojums par situāciju dzīvesvietas deklarēšanas jomā (VSS-53). Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40274342&mode=mk&date=2014-07-01> [aplūkots: 03.04.2018.].

²² Turpat.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Ņemot vērā minēto, TM piedāvā alternatīvu risinājuma variantu, proti, kā risinājumu nekustamo īpašumu īpašnieku aizsardzībai paredzēt pieteikuma iesniedzēja (piemēram, kapitālsabiedrības valdes) sniegtu apliecinājumu par to, ka komersantam ir tiesības reģistrēt juridisko adresi konkrētajā adresē un ka komersants attiecīgajā adresē ir arī sasniedzams. Šis risinājuma variants saglabā absolūto aizliegumu, jo konkrētā adrese kā sabiedrības juridiskā adrese komercreģistrā var tikt ierakstīta tikai tādā gadījumā, ja valdes loceklis komercreģistrā ir iesniedzis minēto apliecinājumu. Turklāt, ieviešot piedāvāto risinājuma variantu, tiktu paaugstināta valdes locekļu atbildība par likuma prasību ievērošanu. Pieteikuma iesniedzējam, sniedzot apliecinājumu UR, būs jāuzņemas atbildība par sniegto ziņu patiesumu, jo šajā gadījumā pieteikuma iesniedzējs pats arī ir attiecīgās informācijas (dokumenta) autors. Ja pieteikuma iesniedzēja sniegtās ziņas neatbilst patiesībai, pieteikuma iesniedzēju (piemēram, kapitālsabiedrības valdes locekļus) varēs saukt pie kriminālatbildības par nepatiesu ziņu sniegšanu valsts pārvaldes iestādei - UR (Krimināllikuma 272. pants).</p> <p>Izskatot TM izstrādāto informatīvo ziņojumu <i>“Par komersantu juridisko adrešu regulējumu”</i>, FM neiebilda pret TM piedāvāto alternatīvo variantu, taču tikai pēc ilgāka laika posma būs iespējams konstatēt, vai TM piedāvātais risinājums nodrošinās nekustamā īpašuma īpašnieku tiesību aizsardzību. Tādējādi, ņemot vērā paredzētās komersantu juridiskās adreses regulējuma izmaiņas, TM ir dots uzdevums (ar MK protokolu) līdz 2023.gada beigām izvērtēt grozījumu ietekmi uz komercdarbības vidi un nepieciešamības gadījumā sagatavot priekšlikumus normatīvo aktu vai to piemērošanas prakses uzlabošanai, un tieslietu ministram iesniegt priekšlikumus izskatīšanai MK līdz 2024.gada 1.martam.</p> <p>Līdz ar to 3.4.3. uzdevums ir uzskatāms par aktualitāti zaudējušu.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.4.4. Papildināt Komerclikumu ar kritērijiem, kuriem iestājoties, kapitālsabiedrības darbība būtu izbeidzama, pamatojoties uz nodokļu administrācijas lēmumu.	01.01.2018.	TM	FM	<p>Daļēji izpildīts (izpildīts attiecībā uz 3.risinājumu, 1.risinājums zaudējis aktualitāti)</p> <p>Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. - 2021.gadam pielikuma “Esošās situācijas apraksts” 6.3.4.sadaļā minēti trīs iespējamie risinājumi, kuriem iestājoties, kapitālsabiedrības darbība būtu izbeidzama un ar kuriem varētu papildināt Komerclikuma 314.¹ panta regulējumu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kapitālsabiedrība pārskata gada laikā vai jebkurā 12 mēnešu periodā nav veikusi saimniecisko darbību un ja komercreģistrā nav izdarīts ieraksts par komersanta darbības apturēšanu, pamatojoties uz komersanta lēmumu (piemēram, situācijā, kad kapitālsabiedrība iesniedz “tukšās” nodokļu un informatīvās deklarācijas); 2) kapitālsabiedrībai nav neviena saimnieciskās darbības norēķinu konta; 3) ja nodokļu maksātājam nokavētie nodokļu maksājumi tiek dzēsti sakarā ar piedziņas neiespējamību vai noilgumu. <p>Ar Komerclikuma grozījumiem (pieņemti 2017.gada 15.jūnijā, stājās spēkā 2017.gada 13.jūlijā) 314.¹panta pirmā daļa papildināta, ietverot papildu kritēriju, kad kapitālsabiedrības darbība ir izbeidzama, pamatojoties uz komercreģistrā iestādes lēmumu - <i>kapitālsabiedrība atbilstoši šā likuma 12.panta ceturtajai daļai nav sasniedzama tās juridiskajā adresē un divu mēnešu laikā pēc rakstveida brīdinājuma saņemšanas nav novērsusi norādīto trūkumu</i>. Līdz ar to TM uzskata, ka tā savas kompetences ietvaros ir izvērtējusi un papildinājusi Komerclikuma 314.¹pantu ar jaunu kritēriju, kuram iestājoties, kapitālsabiedrības darbība ir izbeidzama. Tāpat TM vai UR savas kompetences ietvaros nav identificējis citus kritērijus, kas būtu par pamatu Komerclikuma 314.¹panta papildināšanai.</p> <p>2017.gada 14.novembrī TM organizēja sanāksmi ar FM un VID pārstāvjiem, lai diskutētu par Pamatnostādņu pielikumā piedāvātajiem risinājumiem.</p> <p>Sanāksmes laikā <u>attiecībā uz</u> Pamatnostādņu pielikuma 6.3.4.sadaļā ietverto <u>1.risinājumu</u> – <i>kapitālsabiedrība 12 mēnešu periodā nav veikusi saimniecisko darbību un ja komercreģistrā nav izdarīts ieraksts par komersanta darbības apturēšanu</i> – TM norādīja, ka TM izveidotajā pastāvīgajā darba grupā Komerclikuma grozījumu izstrādei 2018.gada 8.martā diskutēja par piedāvāto risinājumu un to neatbalstīja.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Darba grupa secināja, ka piedāvātais risinājums faktiski attiecas tikai uz tām kapitālsabiedrībām, kas iesniedz VID “tukšas” nodokļu un informatīvās deklarācijas, jo kapitālsabiedrības, kas neiesniedz šādas deklarācijas, tiks likvidētas uz esošā regulējuma pamata - Komerclikuma 314.panta otrās daļas 2.punkts. Savukārt negodprātīgie komersanti, kuri vēlēšies turpināt eksistēt, lai tos varētu izmantot nodokļu optimizācijas shēmās, varēs apiet minēto kritēriju, piemēram, mākslīgi uzrādot saimniecisko aktivitāti. Līdz ar to ir apšaubāms, vai piedāvātais risinājums faktiski sasniegs savu mērķi - izslēgt lielu skaitu neaktīvu komersantu, kas tiek izmantoti nodokļu optimizācijas shēmās. Tādējādi TM nesaskatīja iespēju atbalstīt pielikumā minēto 1.risinājumu.</p> <p>TM atkārtoti ir izvērtējusi minēto risinājumu un nesaskata iespēju paredzēt kapitālsabiedrības darbības izbeigšanu šajā gadījumā. Vēršam uzmanību, ka saimnieciskās darbības neveikšana pati par sevi nav uzskatāma par pārkāpumu. Līdz ar to nav arī tiesiska pamata piemērot kapitālsabiedrībai tiesiskās sekas, kas izpaužas kā sabiedrības darbības izbeigšana.</p> <p>Atbilstoši FM 2018. gada 19. septembra vēstulē Nr. 4.1-37/28/4434 sniegtajai informācijai VID ir konstatējis būtisku skaitu nodokļu maksātāju, kuri VID iesniedz gada pārskatus ar norādītu nulles apgrozījumu (ap 23 000 nodokļu maksātājiem gadā) un pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas ar norādītu kopējo darījumu vērtību nulle (ap 3 000 – 4 000 nodokļu maksātāju gadā). Vēstulē arī norādīts uz problemātiku, ka VID tā vietā, lai uzraudzītu aktīvu kapitālsabiedrību darbību, tērē resursus kapitālsabiedrību uzraudzībai, kas sniedz “tukšas” deklarācijas un pārskatus. TM vērš uzmanību, ka minētās problēmas risināšanai tika pieņemti grozījumi Komerclikumā, kas ļauj kapitālsabiedrībai brīvprātīgi uz noteiktu laiku apturēt darbību. Vienlaikus ar šo grozījumu pieņemšanu tika paredzēts uzdevums MK izstrādāt nepieciešamos grozījumus nodokļus un grāmatvedību reglamentējošos normatīvajos aktos. Šo grozījumu mērķim bija jābūt brīvprātīgas darbības apturēšanas veicināšanai, paredzot iespēju kapitālsabiedrībai, kura apturējusi savu darbību, nesniegt “tukšas deklarācijas un pārskatus.</p> <p>Ņemot vērā minēto, TM ieskatā 3.4.4. uzdevuma 1. risinājuma varianta mērķis būtu sasniedzams, nevis sodot kapitālsabiedrības par saimnieciskās darbības neveikšanu (kas TM ieskatā nav tiesiski pamatoti), bet gan motivējot tās brīvprātīgi apturēt darbību un attiecīgi arī nesniedzot “tukšas” deklarācijas un pārskatus par darbības apturēšanas periodu, tādējādi atslagojot arī VID darbu.</p> <p>VID informē, ka apkopojot informāciju, secināms, ka 2015.gadā iesniegti 22 292 gada pārskati, 2016.gadā – 23 648 un 2017.gadā – 23 987, ar norādītu nulles apgrozījumu, savukārt pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas ar norādītu kopējo darījuma vērtību nulle 2015.gadā iesniegtas 2 173, 2016.gadā – 4 113 un 2017.gadā – 5 457.</p> <p>FM uzskata, ka 3.4.4. uzdevuma 1.risinājums būtu atzīstams par aktualitāti zaudējušu, ņemot vērā, ka šobrīd vairākos nodokļu normatīvajos aktos jau ir noteikts, ka, iesniedzot deklarāciju, ar kuru nav aprēķināts nodokļu maksājums (tātad – iesniegta “tukša” deklarācija), nodokļu maksātājam ir pienākums samaksāt normatīvajā aktā norādīto konkrēto nodokļu maksājuma apmēru, un šāds pienākums tika cita starpā noteikts, ievērojot apstākli, ka VID patērē zināmus resursus “tukšo” deklarāciju apstrādē.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Tā saucamais “minimālais nodoklis” 50 <i>euro</i> apmērā par taksācijas gadu ir iestrādāts vairākos nodokļu normatīvajos aktos, kā piemēram, likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, Mikrouzņēmumu nodokļa likumā un Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā. Lai arī “minimālā nodokļa” ieviešana zināmā mērā ir sekmējusi, ka samazinās nodokļu maksātāju skaits, kas sniedz “tukšās” deklarācijas”, tomēr saskaņā ar FM rīcībā esošo informāciju, IIN maksātāju skaits, kas veic saimniecisko darbību un kuriem gan apgrozījums, gan apliekamais ienākums ir 0 <i>euro</i>, joprojām ir saglabājies liels (saskaņā ar statistiku par 2015. - 2017.gadu IIN maksātāju skaits, kuriem gan apgrozījums, gan apliekamais ienākums ir 0 <i>euro</i> (t.i., pilnīgi neaktīvie saimnieciskās darbības veicēji) ir samazinājies no 33,6 tūkst. līdz 26 tūkst. (dati uz 23.04.2019.)).</p> <p>VID rīcībā nav statistikas par nodokļu maksātājiem, kas savu saimniecisko darbību izbeiguši “minimālā nodokļa” ietekmē (lai tādējādi, piemēram, varētu izvērtēt jautājumu, vai “minimālais nodoklis” ir pietiekami efektīvs līdzeklis, lai pats par sevi nodrošinātu to, ka komersanti labprātīgi izbeidz saimniecisko darbību), tomēr nenoliedzami šāda nosacījuma ieviešana normatīvajā regulējumā ir mazinājusi VID administratīvo slogu attiecībā uz “tukšo” deklarāciju apstrādi.</p> <p>Tāpat šobrīd vairākos nodokļu normatīvajos aktos, kā piemēram, Pievienotās vērtības nodokļa likumā un Mikrouzņēmumu nodokļu likumā, ir iestrādāts regulējums, kas paredz, ka gadījumos, ja nodokļu maksātājs noteiktu periodu sniedz “tukšās” nodokļu deklarācijas, tas zaudē konkrētā nodokļa maksātāja statusu.</p> <p>Viens no apsvērumiem Komerclikuma papildināšanai ar jaunu kritēriju – kapitālsabiedrība 12 mēnešu periodā nav veikusi saimniecisko darbību un ja komercreģistrā nav izdarīts ieraksts par komersanta darbības apturēšanu – bija arī izslēgt no komercreģistra komersantus, kas tiek izmantoti nodokļu optimizācijas shēmās. Tā kā galvenā nodokļu optimizācijas shēma ir saistīta ar PVN, tad jāsecina, ka šobrīd ir ieviests efektīvs normatīvais regulējums, kas dod iespēju VID veikt nepieciešamās darbības, lai izslēgtu no komercdarbības vides neaktīvos komersantus, kuri VID ieskatā varētu tikt iesaistīti nodokļu optimizācijas shēmās.</p> <p>Piemēram, ar grozījumiem Pievienotās vērtības nodokļa likumā, kas stājās spēkā 2019.gada 12.jūlijā, Pievienotās vērtības nodokļa likuma 73.panta trešā daļa ir papildināta ar jaunu punktu, paredzot VID tiesības izslēgt reģistrētu pievienotās vērtības nodokļa maksātāju no VID PVN maksātāju reģistra, ja reģistrēts PVN maksātājs vismaz sešus iepriekšējos kalendāra mēnešus nodokļa deklarācijās nav norādījis nevienu darījumu. Papildus tam atzīmējam, ka Pievienotās vērtības nodokļa likuma 73.panta pirmajā daļā ir jau paredzēti gadījumi, kuriem iestājoties, VID rodas pienākums izslēgt reģistrētu PVN maksātāju no VID PVN maksātāju reģistra, piemēram, saskaņā ar likumu “<u>Par nodokļiem un nodevām</u>” ir apturēta reģistrēta nodokļa maksātāja saimnieciskā darbība, PVN deklarācijā ir sniegta nepatiesa informācija, VID rakstveida pieprasījumā noteiktajā termiņā nav iesniegta pieprasītā informācija (saimnieciskās darbības ieņēmumus un izdevumus apliecinājoši dokumenti, grāmatvedības uzskaites dokumenti, kā arī cita informācija, kas raksturo darbības, kuras ietekmēja vai ietekmē nodokļa aprēķinu un nomaksu).</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Ja nodokļu maksātājs nav novērsis pārkāpumus, kas bija par pamatu tā izslēgšanai no VID PVN maksātāju reģistra, VID ir tiesības saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 34.¹ panta pirmās daļas 5.punktu apturēt nodokļu maksātāja (vai tā struktūrvienības, kurā noticis pārkāpums) saimniecisko darbību.</p> <p>Savukārt, ja sabiedrība triju mēnešu laikā pēc tās darbības apturēšanas nav novērsusi norādīto trūkumu, tad atbilstoši Komerclikuma 314.¹ panta otrās daļas 3.punktam sabiedrības darbību var izbeigt, pamatojoties uz nodokļu administrācijas lēmumu.</p> <p>Sanāksmes laikā <u>attiecībā uz Pamatnostādņu pielikuma 6.3.4.sadaļā ietvērto 2.risinājumu – kapitālsabiedrībai nav neviena saimnieciskās darbības norēķinu konta</u> – tika secināts, ka šāds kapitālsabiedrības darbības izbeigšanas pamats var pastāvēt tikai gadījumā, ja materiālajās tiesību normās ir skaidri noteikts, ka ikvienam nodokļu maksātājam ir jābūt norēķinu kontam un ka šīs prasības neizpildes gadījumā kapitālsabiedrības darbība var tikt apturēta un izbeigta.</p> <p>VID informē, ka šobrīd ir 65 532 kapitālsabiedrības, kurām nav norēķinu konti un kuras nav izslēgtas no Komercreģistra. TM konceptuāli atbalsta šādu risinājumu, tomēr šāds kapitālsabiedrības darbības izbeigšanas pamats var pastāvēt tikai gadījumā, ja materiālajās tiesību normās ir skaidri noteikts, ka ikvienam nodokļu maksātājam ir jābūt norēķinu kontam. TM arī vērs uzmanību, ka regulējumu par obligāta norēķinu konta esamību nav iespējams ietvert Komerclikumā, jo tas neatbilst Komerclikuma tvērumam un jēgai. Šāds regulējums būtu ietverams nodokļu sfēras normatīvajos aktos. Ņemot vērā minēto, aicinām FM izvērtēt iespēju un izstrādāt nepieciešamos grozījumus. Tāpat TM norāda, ka materiālajās tiesību normās būtu arī iestrādājama kārtība, kādā tiek konstatēts, ka nodokļu maksātājs nepilda attiecīgo likuma prasību (proti, kārtību, kādā konstatēt, ka nodokļu maksātājam nav neviena saimnieciskās darbības norēķinu konta).</p> <p>FM atbalsta, ka grozījumi Komerclikumā veicami tikai pēc tam, kad materiālajās tiesību normās būs skaidri noteikts, ka ikvienam nodokļu maksātājam ir jābūt norēķinu kontam. VID ar 2019.gada 16.jūlija vēstuli Nr.8.63-14/249191 ir vērsis uzmanību, ka pienākums atvērt norēķinu kontu visām juridiskām personām un fiziskām personām, kas veic saimniecisko darbu, būtu nosakāms normatīvajā regulējumā. Ņemot vērā, ka šāds priekšlikums tika izteikts kopā ar priekšlikumu normatīvajā regulējumā noteikt arī to, ka VID veic nodokļu pārmaksas atmaksu tikai uz Kontu reģistrā esošajiem vai ārvalstīs atvērto kontu, kuru nodokļu maksātājs ir paziņojis VID, šobrīd notiek darbs pie iesniegto priekšlikumu izvērtēšanas, vērtējot gan normatīvo regulējumu, kurā ietverami minētie pienākumi, gan tā samērīgumu un ietekmi uz nodokļu maksātāju administratīvo slogu, ievērojot to, ka atbilstoši jaunajai “nulles birokrātijas” pieejai, kas apstiprināta MK 2019.gada 20.augusta sēdē (skatīt protokolu Nr.35 18.§), nav atbalstāma administratīvā sloga palielināšana uzņēmējiem, izņemot, ja tai pašai mērķa grupai tiek samazināts administratīvais slogs līdzvērtīgā apmērā, veicot grozījumus tajā pašā vai citā normatīvajā regulējumā.</p> <p>Sanāksmes laikā <u>attiecībā uz Pamatnostādņu pielikuma 6.3.4.sadaļā ietvērto 3.risinājumu</u> – ja nodokļu maksātājam nokavētie nodokļu maksājumi tiek dzēsti sakarā ar piedziņas neiespējamību vai noilgumu – FM informēja, ka ar grozījumiem likumā</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>“Par nodokļiem un nodevām” (pieņemti 2017.gada 28.jūlijā., stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī) likuma 34.¹panta pirmā daļa tika papildināta ar 7.punktu. Minētais regulējums papildina tos kritērijus, kas ir par pamatu, lai VID varētu apturēt nodokļu maksātāja saimniecisko darbību. Pie tam Komerclikuma 314.¹panta otrās daļas 3.punkts jau paredz regulējumu, ka kapitālsabiedrības saimnieciskās darbības apturēšana ir pamats kapitālsabiedrības darbības izbeigšanai. Līdz ar to FM jau ir izpildījusi 3.4.4.uzdevumā ietvertu 3.risinājumu - kapitālsabiedrības darbība tiek izbeigta, ja nodokļu maksātājam nokavētie nodokļu maksājumi tiek dzēsti sakarā ar piedziņas neiespējamību vai noilgumu.</p> <p>TM uzskata, ka Pamatnostādņu 3.4.4.uzdevums ir izpildīts, jo TM savas kompetences ietvaros ir papildinājusi Komerclikuma 314.¹ pantu ar jaunu kritēriju, kā arī ir izvērtēti un daļēji ieviesti Pamatnostādņu pielikuma 6.3.4.sadaļā piedāvātie risinājumi.</p> <p>Savukārt VID atzīst par aktuāliem abus risinājumus, kuros gadījumos kapitālsabiedrību darbība būtu izbeidzama. Pašlaik VID nav tiesiska pamata ierobežot vai izbeigt kapitālsabiedrības darbību saskaņā ar nodokļu administrācijas lēmumu, tādējādi, ieviešot Valsts nodokļu politikas pamatnostādnēs 2018.–2021.gadam 3.4.4.uzdevumā ietvertos risinājumus, VID resursi, kurus šobrīd tas tērē šādu kapitālsabiedrību uzraudzībai (piemēram, deklarāciju iesniegšanas disciplīnas uzraudzība, darbs ar iesniegtajām deklarācijām), varētu tikt novirzīti aktīvu uzņēmumu uzraudzībai, veicot nepieciešamās darbības, kas vērstas uz nodokļu maksājumu savlaicīgu un pilnīgu iekasēšanu, kas savukārt ir nepieciešama valsts, sabiedrības un privātpersonu tiesību un interešu aizsardzībai.</p> <p>Līdz ar to 3.4.4.uzdevums attiecībā uz 2.risinājumu nav uzskatāms par izpildītu.</p>
3.5. uzdevums: Nodokļu kontroles procesa uzlabošana				
3.5.1. Pilnveidot fizisko personu nodokļu nomaksas uzraudzību, saņemot informāciju par fiziskas personas konta apgrozījumu vai to kredītsaistībām.	01.01.2018.	FM	LB, LKA, VID	<p>Izpildīts.</p> <p>Saeima 2017.gada 28.jūlijā pieņēma grozījumus likumā “Par nodokļiem un nodevām”, paredzot pienākumu kredītiestādei un maksājumu pakalpojumu sniedzējam līdz katra gada 1.februārim iesniegt VID informāciju par klientiem — fiziskajām personām, kas ir Latvijas Republikas rezidenti, — kuru pieprasījuma noguldījuma kontu un maksājumu kontu (tajā skaitā slēgto pieprasījuma noguldījuma kontu un maksājumu kontu) iepriekšējā gada kopējā debeta vai kredīta apgrozījuma summa vienas kredītiestādes vai maksājumu pakalpojumu sniedzēja ietvaros ir 15 000 <i>euro</i> vai vairāk.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā</p> <p>Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>3.5.2. Publiskot VID mājas lapā informāciju par nodokļu maksātājiem, kas nepilda nodokļu normatīvajos aktos paredzētās saistības, ievērojot personas datu aizsardzības principus, it īpaši Vispārīgā datu regulas Nr.2016/679 noteikumus (konkretizēts 6.pielikumā).</p>	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts. Saeima 2017.gada 28.jūlijā pieņēma grozījumus likumā “<i>Par nodokļiem un nodevām</i>”, nosakot VID pienākumu publicēt tā rīcībā esošo informāciju par darba devējiem, kuru darbinieku vidējais mēneša atalgojums ir valstī noteiktās minimālās mēnešalgas apmērā vai mazāks, informāciju par fiziskajām personām un juridiskās personas amatpersonām, kuras ir administratīvi sodītas par darba samaksas noteikumu pārkāpšanu, informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri nav snieguši nodokļu likumos paredzētās nodokļu deklarācijas, kā arī informāciju par komercsabiedrības amatpersonām, kuras iekļautas riska personu sarakstā, pamatojoties uz apstākli, ka to amata pienākumu pildīšanas laikā ir iestājušies apstākļi, kas bija par pamatu komercsabiedrības saimnieciskās darbības apturēšanai.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
<p>3.5.3. Noteikt grāmatvedības prasību attiecībā uz detalizētas informācijas norādīšanu par sniegto pakalpojumu attaisnojuma dokumentā.</p>	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts. Lai izpildītu pamatnostādnes 3.5.3.apakšpunktā iekļauto uzdevumu, FM izstrādātais MK noteikumu projekts “Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumos Nr.585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju””, paredzēja MK noteikumus Nr.585 papildināt ar prasību par <u>papildu informācijas sniegšanu rēķinā vai citā ārējā attaisnojuma dokumentā par pakalpojuma sniegšanai izlietotajām materiālajām vērtībām. Nevalstiskās organizācijas, kā arī TM iebilda pret visu projektā iekļauto punktu tekstu.</u> Ņemot vērā saskaņošanā saņemtos iebildumus FM sagatavoja precizēto noteikumu projektu.</p> <p>2018.gada 10.aprīļa grozījumi MK 2003.gada 21.oktobra noteikumos Nr.585 “<i>Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju</i>”, kas stājās spēkā 2018.gada 13.aprīlī, <u>satur normas, ar kurām:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) precizētas informācijas sniegšanas prasības attaisnojuma dokumentam; 2) grāmatvedības organizācijas dokumentu sarakstā iekļautas izvēles normas attiecībā uz pašizmaksas aprēķināšanu un attaisnojuma dokumentu sagatavošanu, kā arī saistībā ar tām papildinātas grāmatvedības kontroles prasības; 3) precizēti inventarizācijas noteikumi, paredzot atsevišķus atvieglojumus, kurus varēs piemērot uzreiz pēc noteikumu pieņemšanas; 4) lai, izpildot MK 2016.gada 5.janvāra sēdes protokollēmumu (protokols Nr.1, 35.§ 2.-5.punkts), nodrošinātu atbalstu uzkrāšanas principa ieviešanai VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu uzskaitē, paredzētu precizējumus un atvieglojumus inventarizācijas noteikumos, kuri būs piemērojami no 2021.gada 1.janvāra. <p>Pieņemts: 2018.gada 10.aprīlī Stājās spēkā: 2018.gada 13.aprīlī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.5.4. Izstrādāt normatīvo regulējumu digitalizācijas jomā attiecībā uz nodokļu nomaksas uzraudzību.	01.01.2019.	FM	VID	<p>Izpildīts. Saeima 2018.gada 1.novembrī pieņēma grozījumus likumā “<i>Par nodokļiem un nodevām</i>”, pilnveidojot regulējumu par domēna vārda atslēgšanu, uzlabojot terminu “struktūrvienība” definīciju tādā veidā, lai tā nepārprotamāk aptvertu tīmekļa vietnes un mobilās lietotnes, caur kurām tiek veikta saimnieciskā darbība internetā, kā arī paplašinot subjektu loku, kam ir pienākums pēc VID pieprasījuma sniegt to rīcībā esošus datus par trešajām personām. Šāds pienākums ir noteikts pasta pakalpojumu sniedzējiem, maksājumu karšu darījumu apstrādes uzņēmumiem, kā arī kredītiestādēm (par maksājumu saņēmējam veiktajiem maksājumiem no kredītiestādē atvērtajiem kontiem).</p> <p>Pieņemts: 2018.gada 1.novembrī Stājās spēkā: 2018.gada 28.novembrī</p>
3.6. uzdevums: Piedziņas procesa uzlabošana				
3.6.1. Pilnveidot valdes locekļu atbildību nodokļu jomā, pārskatot esošo kritēriju efektivitāti.	01.01.2019.	FM	VID	<p>Izpildīts. Saeima 2019.gada 13.novembrī pieņēma grozījumus likumā “<i>Par nodokļiem un nodevām</i>”, pilnveidojot juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanas regulējumu un paredzot, ka atbildību par juridiskās personas nokavētajiem nodokļu maksājumiem varēs piemērot ne tikai valdes loceklim, bet arī juridiskās personas faktiskajam vadītājam. Tā rezultātā tiks sekmēta gan godprātīga nodokļu maksājumu veikšana, gan nodrošināta efektīva nodokļu iekasēšanas sistēma, nodrošinot, ka budžets saņems tam pienākošos juridiskās personas savlaicīgi neveiktos nodokļu maksājumus.</p> <p>Tāpat vienlaikus ir pilnveidots viens no likumā noteiktajiem kritērijiem, saskaņā ar kuru VID ir tiesīgs uzsākt procesu par juridiskās personas nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu budžetam. Tā rezultātā vairs nebūs nozīmes tam, kāds statuss ir personai, kurai ir atsavināti juridiskās personas aktīvi, pret juridiskās personas valdes locekli, jo veiktās izmaiņas paredz, ka šajā gadījumā būtiski būs konstatēt faktu, ka juridiskās personas (jeb juridiskās personas izpildinstitūcijas (valdes) vai faktiskā vadītāja) darbības vai bezdarbības rezultātā nav pilnā apmērā veikti juridiskās personas nokavēti nodokļu maksājumi likumā noteiktajos termiņos.</p> <p>Pieņemts: 2019.gada 13.novembrī Stājās spēkā: 2020.gada 1.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.6.2. Ierobežot negodprātīgo nodokļu maksātāju tiesības dibināt jaunās komercsabiedrības	01.01.2019.	TM	FM	<p>Zaudējis aktualitāti.</p> <p>TM informē, ka tiesības dibināt jaunas komercsabiedrības ir cilvēktiesības, kuras var ierobežot tikai likumā noteiktajos gadījumos. Atbilstoši Komerclikuma 4.¹ panta pirmās daļas ievaddaļai un 2. punktam, kā arī 4.² panta pirmajai daļai tiesības dibināt komercsabiedrības var ierobežot tikai un vienīgi saskaņā ar kriminālprocesa ietvaros pieņemtu nolēmumu. Šādas tiesības nevar ierobežot administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros. Līdz ar to, lai likvidācijas vai maksātnespējas procesā esošas kapitālsabiedrības dalībniekam (akcionāram) vai valdes un padomes loceklim ierobežotu šādas tiesības ir jākonstatē noziedzīgs nodarījums. Maksātnespējas vai likvidācijas procesa uzsākšana kapitālsabiedrībai pati par sevi nevar veidot noziedzīga nodarījuma sastāvu. Proti, no tiesību sistēmas viedokļa nepastāv iespējas kriminalizēt šādas situācijas. Vienlaikus informējam, ka negodprātīgu personu rīcībā, iespējams, ir saskatāmas citu noziedzīgu nodarījumu pazīmes, piemēram, Krimināllikuma 213. pants “<i>Novešana līdz maksātnespējai</i>”, 217. pants “<i>Grāmatvedības un statistiskās informācijas noteikumu pārkāpšana</i>”, 218. pants “<i>Izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas</i>”, 220. pants “<i>Mantas nobēdzināšana</i>” u. c.</p> <p>Tomēr gan kriminālprocesā, gan administratīvo pārkāpumu procesā pastāv nevainīguma prezumpcija²³, proti, pastāv iespēja tikai prezumēt noteiktus vispārzināmus faktus, tomēr nav iespējams konstatēt personas vainu tikai uz prezumpciju pamata. Tādējādi pats apstāklis, ka kāda kapitālsabiedrība ir kļuvusi maksātnespējīga vai tikusi likvidēta, nesamaksājot nodokļu parādus, nekādā gadījumā nav pietiekams, lai automātiski konstatētu ar kapitālsabiedrību saistīto personu vainu un piemērotu sodu. Ņemot vērā minēto, no tiesību sistēmas viedokļa nav iespējams radīt tādu regulējumu, kas “vienkāršoti un ātri” un bez nekādu procesu veikšanas ļautu nodokļu administrācijai vai citai kompetentai institūcijai ierobežot personai tiesības dibināt jaunas komercsabiedrības.</p> <p>TM vērs arī uzmanību, ka jau šobrīd pastāv tiesiskais regulējums, lai vismaz netieši ierobežotu negodprātīgu personu iespējas veidot jaunas komercsabiedrības. Atbilstoši Komerclikuma 4.² pantam arī administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros var pieņemt nolēmumu, kas personai uz noteiktu laiku atņem tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās, t. sk. attiecīgā fiziskā persona nevar būt par personālsabiedrības pārstāvēt tiesīgo biedru, kapitālsabiedrības valdes un padomes locekli, kā arī komersanta prokūristu vai parasto komercpilnvarnieku. Proti, šādām personām būs būtiski ierobežotas iespējas iesaistīties jaunu komercsabiedrību dibināšanā un darbībā. Pamatnostādņu pielikumā jau norādīts, ka atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁵ pantam valdes loceklim var atņemt tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās, ja šī persona likuma paredzētajos gadījumos nav iesniegusi parādnieka maksātnespējas procesa pieteikumu.</p>

²³ Skatīt Kriminālprocesa likuma 19. pantu, 125. pantu un 126. pantu, kā arī likumprojekta “*Administratīvo pārkāpumu procesa likums*” (Saeimas reģ. Nr. 1160/Lp11) 31. pantu.

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
				<p>Proti, ja nodokļu administrācija konstatē neiespējamību piedzīt nodokļu parādus, tad pastāv iespēja piemērot minēto atbildību. Tomēr vēršam uzmanību, ka arī tiesību atņemšana ieņemt noteiktus amatus ir soda veids un nevar tikt piemērots ārpus likumā noteiktā procesa bez atbilstošiem pierādījumiem.</p> <p>Pamatnostādņu pielikumā arī norādīts, ka šādu sodu ne vienmēr var piemērot, jo kapitālsabiedrībai var arī nebūt valdes locekļu. TM informē, ka, pirmkārt, minēto atbildību iespējams piemērot ne tikai esošajiem valdes locekļiem, bet arī bijušajiem valdes locekļiem, kas vainojami minēto pārkāpumu izdarīšanā. Otrkārt, doktrīnā²⁴ ir atzīts, ka valdes locekļiem paredzēto atbildību var piemērot arī tām personām, kas formāli komercreģistrā nav ierakstīti kā valdes locekļi, bet faktiski īsteno valdes funkcijas – faktiskais (<i>de facto</i>) valdes loceklis. Tas varētu attiekties arī uz komercpilnvarnieku, prokūristu vai pat dalībnieku (akcionāru).</p> <p>Tomēr arī šādu personu sodīšana nevar pastāvēt uz prezumpciju pamata, kā arī papildus ir jāpierāda, ka konkrētā persona ir faktiskais valdes loceklis. Līdz ar to apstākļi, ka likvidācijā vai maksātnespējā esošai kapitālsabiedrībai formāli nav komercreģistrā norādītu valdes locekļu, nav kategorisks šķērslis, lai vainīgajām personām piemērotu administratīvo vai kriminālatbildību, t. sk. ierobežotu tiesības dibināt jaunas komercsabiedrības vai ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās.</p> <p>Papildus TM informē, ka atbilstoši Komerclikuma 137. pantam kapitālsabiedrības dalībnieks (akcionārs) neatbild par kapitālsabiedrības saistībām. Savukārt Komerclikumā paredzētās dalībnieka (akcionāra) iespējas iniciēt dalībnieku (akcionāru) sapulces sasaukšanu, balsot un ievēlēt valdi vai padomi ir dalībnieka (akcionāra) tiesības, nevis pienākums. Personai nevar paredzēt un piemērot sodu tikai tāpēc, ka persona neizmanto savas likumā noteiktās tiesības. Dalībnieks (akcionārs), kurš ir pasīvs un aktīvi nerīkojas, lai novērstu potenciālo maksātnespēju, jau faktiski tiek ekonomiski “sodīts”, jo pazaudē savas veiktās investīcijas maksātnespējas rezultātā. Līdz ar to apstākļi, ka kapitālsabiedrībai ilgstoši nav valdes, kā arī apstākļi, ka dalībnieks (akcionārs) ilgstoši nav piedalījies akcionāru sapulcēs vai nav balsojis par jaunas valdes ievēlēšanu, pats par sevi nevar būt pamats administratīvās vai kriminālās atbildības piemērošanai. Tomēr tas varētu būt viens no apstākļiem, kas būtu rūpīgi izvērtējams un varētu liecināt, ka kapitālsabiedrībai ir faktiskais valdes loceklis. Arī “korporatīvā plīvura pacelšana” (angļu valodā – <i>lifting the corporate veil</i>) nevar notikt tikai uz prezumpciju pamata un ir jākonstatē dalībnieka (akcionāra) pārkāpums, lai varētu dalībniekam (akcionāram) paredzēt atbildību par kapitālsabiedrības saistībām. Tādējādi no tiesību sistēmas viedokļa nav iespējams paredzēt dalībniekam (akcionāram) administratīvo vai kriminālo atbildību tikai tāpēc, ka šī persona neīsteno savas Komerclikumā noteiktās tiesības.</p> <p>Ņemot vērā minēto, Pamatnostādņu 3.6.2. uzdevums ir zaudējis aktualitāti, jo TM ir veikusi rūpīgu tiesiskās situācijas analīzi un konstatējusi, ka nav iespējams un nav lietderīgi papildus ierobežot personu tiesības dibināt jaunas komercsabiedrības Pamatnostādņu pielikumā norādītajās situācijās, kā arī jau šobrīd pastāv pietiekoši tiesiskie mehānismi negodprātīgu personu ierobežošanai un sodīšanai.</p>

²⁴ Skatīt, piemēram, Rudāns S. Valdes locekļa atbildība par sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem. Jurista Vārds, 08.01.2013., Nr. 1 (752) un Latkovskis A. Faktiskais valdes loceklis. Jurista Vārds, 27.02.2018., Nr. 9 (1015).

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>3.6.3. Paredzēt VID tiesības nodokļu maksātājiem, kuriem paredzēts veikt nodokļu administrācijas kontroli (pārbaudi, revīziju), piemērot visus likumā noteiktos izpildes nodrošinājuma līdzekļus – parādniekam piederošās kustamās mantas apķīlāšanu un prasības nodrošinājuma atzīmes (aizlieguma vai ķīlas atzīmes) ierakstīšanu zemesgrāmatā, kuģu reģistrā vai citos īpašuma reģistros, tādējādi nodrošinot VID veikto kontroles pasākumu rezultātā aprēķināto nodokļu efektīvu iekasēšanu.</p>	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts. Saeima 2017.gada 28.jūlijā pieņēma grozījumus likumā “Par nodokļiem un nodevām”, paredzot VID tiesības:</p> <ul style="list-style-type: none"> - piemērot izpildes nodrošināšanas līdzekļus vienlaikus ar lēmuma par audita vai datu atbilstības pārbaudes rezultātu pieņemšanu; - piemērot izpildes nodrošināšanas līdzekļus vienlaikus ar lēmumu par nodokļu audita veikšanu, paziņojuma nosūtīšanu par datu atbilstības pārbaudes laikā konstatētajām neatbilstībām un tematiskās pārbaudes akta noformēšanu (ja sagatavojot personas datu izvērtējumu nodokļu ieņēmumu risku jomā būs konstatēti fakti, kas liecina par apliekamā objekta slēpšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas); - piemērot visus likuma 26.¹ panta pirmajā daļā minētos lēmumu izpildes nodrošinājuma līdzekļus, saņemot informāciju no UR, ka nodokļu maksātājs, kuram paredzēts veikt nodokļu auditu, ir iesniedzis pieteikumu ierakstu izdarīšanai komercreģistrā. <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
<p>3.6.4. Vienkāršot skaidrās naudas izņemšanas procedūru no juridiskās personas vai individuālā komersanta kases vai citas glabāšanas vietas, paredzot, ka skaidrās naudas izņemšanas procesā nav jāpiedalās tiesībsargājošās iestādes pārstāvim.</p>	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts. MK 2018.gada 3.aprīlī ir pieņēmis VID izstrādātos noteikumus Nr.193 “Kārtība, kādā skaidro naudu izņem no juridiskās personas vai individuālā komersanta kases vai citas skaidrās naudas glabāšanas vietas”, nosakot, ka skaidrās naudas izņemšanas procesā nav jāpiedalās tiesībsargājošās iestādes pārstāvim.</p> <p>Pieņemts: 2018.gada 3.aprīlī Stājās spēkā: 2018.gada 6.aprīlī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.6.5. Noteikt piedziņas noilgumu gada laikā no akta par piedziņas neiespējamību sastādīšanas, kā arī saīsināt piedziņas noilguma termiņu piedziņas neiespējamības gadījumā.	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts. Saeima 2017.gada 28.jūlijā pieņēma grozījumus likumā “Par nodokļiem un nodevām”, paredzot vispārējā piedziņas noilguma attiecināšanu uz likvidējamo nodokļu maksātāju nodokļu parādiem un nosakot jaunu piedziņas noilguma termiņa aprēķināšanu juridisko personu nodokļu parādiem akta par piedziņas neiespējamību sastādīšanas gadījumā.</p> <p>Tā kā piedziņas noilguma iestāšanās ir pamats nodokļu maksātāja nodokļu parāda dzēšanai, vienlaikus ir pieņemts arī regulējums, kas paredz VID tiesības apturēt nodokļa maksātāja saimniecisko darbību, ja nodokļu maksātājs nebūs veicis nokavēto nodokļu maksājumu samaksu, kas tiek piedzīti ar lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu, un VID rīcībā būs tiesiski apstiprināts akts par piedziņas neiespējamību.</p> <p>Pieņemts: 2017.gada 28.jūlijā Stājās spēkā: 2018.gada 1.janvārī</p>
3.7. uzdevums: Sodū politikas pilnveidošana				
3.7.1. Nodrošināt politiku attiecībā uz nodokļu nemaksāšanu, ko soda ar kriminālatbildību un sodu sasniedzamību:				
1) definējot, kādai ir jābūt sodu politikai par krāpšanu un izvairīšanos no nodokļu nomaksas, uzsverot nepieciešamību prokuroriem un tiesnešiem piemērot bargākus sodus, ko pieļauj Krimināllikumā noteiktais sodu intervāls;	01.01.2019.	TM	FM, VID	<p>Izpildīts. Lai izpildītu Moneyval rekomendācijas, tika izpildīts Pasākumu plāns noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai līdz 2019.gada 31.decembrim. Ņemot vērā to, ka izvairīšanās no nodokļu nomaksas ir predikatīvs noziegums noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, minētajā plānā ietvertie pasākumi sodu politikas ieviešanai ir tieši attiecināmi uz krāpšanu un izvairīšanos no nodokļu nomaksas. 2018.gadā tika veiktas pārrunas ar tiesnešiem sodu politikas jautājumos, kā arī 2019. gadā notika vairāki semināri tiesnešiem par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un sodu politiku. Seminārs "Sodu politika" norisinājās 2019.gada 11.martā, un to apmeklēja 40 tiesneši.</p> <p>2019. gada 19. jūnijā Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta senatoru kopsapulce pieņēma lēmumu par tiesību normu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas interpretāciju, kurā tostarp tiek norādīts attiecībā uz sodu politiku par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un tā predikatīvajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>2) radot prokuroriem un tiesnešiem izpratni par izvairīšanos no nodokļu nomaksas kaitīgumu un ietekmi uz ekonomikas attīstību, organizējot prokuroru un tiesnešu apmācības, un veicot citus pasākumu šā jautājuma aktualizēšanai;</p>	<p>01.01.2021.</p>	<p>TA, VADS</p>	<p>TM, Ģenerālprokurātūra, FM, VID</p>	<p>Izpilde turpinās.</p> <p>Valsts administrācijas skolas (VADS) ESF projekta Nr.3.4.2.0/15/I/002 “Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā” īstenotās mācības Latvijas Republikas Prokuratūras darbiniekiem (2018.gadā izsniegti 258 sertifikāti, 2019.gadā – 119 sertifikāti).</p> <p>Tiesu administrācija 2018.gadā un 2019.gadā ir īstenojusi šādas mācības:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mantiskie jautājumi kriminālprocesā, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (<i>apmeklēja 43 tiesneši</i>); - Nodokļu tiesību aktualitātes. Jaunākā tiesu prakse nodokļu lietās, diskusija par aktuāliem jautājumiem. Pierādījumu vērtēšana nodokļu lietās - AT prakse un diskusija (<i>apmeklēja 36 tiesneši</i>); - Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas efektivitātes stiprināšanas apmācības - Pieeja NILLN lietu izmeklēšanā (<i>apmeklēja 28 tiesneši</i>); - Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, īpašā konfiskācija un ārvalstu amatpersonu kukuļošana (<i>apmeklēja 26 tiesneši</i>); - Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un mantas īpašo konfiskāciju (<i>apmeklēja 1 tiesnesis</i>); - Tiesu prakse muitas un nodokļu lietās (<i>apmeklēja 3 tiesneši</i>); - Divpusējās diskusijas programma starp ASV un Latviju par finanšu noziegumiem “Tiesu loma efektīva taisnīguma nodrošināšanā” (<i>apmeklēja 19 tiesneši</i>); - Kibernozieģumu veicināta noziedzība un digitālie pierādījumi (<i>apmeklēja 2 tiesneši</i>). <p>Tāpat 2019.gadā tika īstenotas Eiropas Tiesību akadēmijas nodrošinātās mācības par ES tiesībām 2019. gadā:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Finanšu izmeklēšana: no stratēģiskiem apsvērumiem līdz faktiskai rīcībai. Ietver tēmu par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas/ nodokļu krāpniecību (<i>Apmācīti 43: 5 tiesneši, 1 tiesneša palīgs, 2 tiesu darbinieki, 14 izmeklētāji, 5 izmeklēšanas iestāžu darbinieki, 2 politikas veidotāji, 14 prokurori</i>); - Finanšu izmeklēšana: no stratēģiskiem apsvērumiem līdz faktiskai rīcībai (<i>Apmācīti 47: 7 tiesneši, 1 tiesneša palīgs, 1 tiesu darbinieks, 14 izmeklētāji, 5 izmeklēšanas iestāžu darbinieki, 1 politikas veidotājs, 18 prokurori</i>); - Jaunākās izmaiņas ES tiesību aktos, kas attiecas uz komersantiem/uzņēmumiem. Ietver tādas tēmas kā nodokļu maksāšana un tiešie nodokļi (<i>Apmācīti 50: 11 tiesneši, 5 tiesneša palīgi, 3 tiesu darbinieki, 19 advokāti, 1 izmeklētājs, 6 politikas veidotāji, 1 politikas ieviesējs, 4 citas personas</i>);

				<ul style="list-style-type: none"> - Pārrobežu maksātspējas procedūra ES (padziļināts līmenis) (<i>Apmācīti 52: 15 tiesneši, 4 tiesu darbinieki, 2 advokāti, 4 izmeklēšanas iestāžu darbinieki, 13 maksātspējas administratori, 3 politikas veidotāji, 4 prokurori, 7 citas personas.</i> <p>2020.gadā tika īstenotas Latvijas Universitātes nodrošinātās mācības "<i>Saturiskās juridiskās mācības, izmantojot tiesu prakses apkopojumus</i>":</p> <ul style="list-style-type: none"> - Finanšu un ekonomiskie noziegumi. Noziedzīgie nodarījumi nodokļu jomā – Krimināllikuma 190., 191., 218., 221., 221.2 pants. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana – Krimināllikuma 195.pants. Krimināllikuma 193. un 193.1 pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izpratne un norobežošanas problemātika. Atsevišķu finanšu un saimniecisko noziegumu kvalifikācijas teorētiski praktiskie aspekti (<i>apmācīti 51: 12 tiesneši, 16 tiesneša palīgi, 12 tiesu darbinieki, 10 prokurori, 1 cita persona</i>); - Finanšu un ekonomiskie noziegumi. Noziedzīgie nodarījumi nodokļu jomā – Krimināllikuma 190., 191., 218., 221., 221.2 pants. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana – Krimināllikuma 195.pants. Krimināllikuma 193. un 193.1 pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izpratne un norobežošanas problemātika. Atsevišķu finanšu un saimniecisko noziegumu kvalifikācijas teorētiski praktiskie aspekti (<i>pieteikto dalībnieku skaits 55: 20 tiesneši, 25 tiesu darbinieki, 10 prokurori</i>); <p>Tāpat 2020.gadā īstenotas Eiropas Tiesību akadēmijas nodrošinātās mācības par ES tiesībām 2020.gadā:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ievads par Eiropas nodokļu tiesībām, pievēršot īpašu uzmanību pievienotās vērtības nodoklim (PVN) (<i>Apmācīti 45: 40 tiesneši, 3 tiesneša palīgi, 2 tiesu darbinieki</i>); - Nodokļu krāpniecības un izvairšanās no nodokļu maksāšanas izmeklēšana ES (<i>Apmācīti 55: 17 tiesneši, 5 tiesneša palīgi, 3 tiesu darbinieki, 13 izmeklētāji, 1 izmeklēšanas iestādes darbinieks, 2 politikas veidotāji, 14 prokurori</i>); - Finanšu noziegumu lietu izmeklēšana un izskatīšana Eiropas Savienībā. Ietver tēmu: krāpšanās ar subsīdijām/nodokļiem un cita krāpniecība (<i>Apmācīti 50: 21 tiesnesis, 13 izmeklētāji, 1 politikas ieviesējs, 13 prokurori, 2 Finanšu izlūkošanas dienesta pārstāvji</i>); - Virtuālie aktīvi: kriptovalūtas, monētas un tokeni. Ietver tēmu: Nodokļu pārredzamība (<i>Apmācīti 48: 14 tiesneši, 8 tiesneša palīgi, 4 tiesu darbinieki, 2 izmeklētāji, 7 izmeklēšanas iestāžu darbinieki, 2 politikas veidotāji, 1 politikas ieviesējs, 10 prokurori</i>); - Nodokļu krāpniecības un izvairšanās no nodokļu maksāšanas izmeklēšana ES (<i>Apmācīti 55: 17 tiesneši, 5 tiesneša palīgi, 3 tiesu darbinieki, 13 izmeklētāji, 1 izmeklēšanas iestādes darbinieks, 2 politikas veidotāji, 14 prokurori</i>).
--	--	--	--	--

				<p>Laika posmā no 2018. gada janvāra līdz 2020. gada decembrim "Latvijas Tiesnešu mācību centrs" organizējis sekojošus mācību pasākumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nodarbība krimināllietu tiesnešiem "Aktualitātes kvalifikācijas un soda noteikšanas jautājumos". Nodarbības ietvaros apskatīts arī krimināltiesiskais regulējums nodokļu lietās; - Nodarbība krimināllietu tiesnešiem "Problēmjaudājumi saistībā ar noteiktiem noziedzīga nodarījuma priekšmetiem". Nodarbības ietvaros apskatīti arī jautājumi par nodokļu lietām; - Nodarbība krimināllietu tiesnešiem "Aktuālā tiesu prakse krimināllietās". Nodarbības ietvaros apskatītas Augstākās tiesas Senāta atziņas, tostarp par Krimināllikuma 218. pantā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem (Izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas); - Seminārs administratīvo lietu tiesnešiem "Nodokļu tiesību aktualitātes". Seminārā iekļautas nodarbības "Jaunākā tiesu prakse nodokļu lietās, diskusija par aktuāliem jautājumiem" un "Pierādījumu vērtēšana nodokļu lietās - AT prakse un diskusija; - Starpdisciplinārs seminārs "Administratīvo tiesu prakse PVN jautājumos"; - Vairāku dienu mācības administratīvo lietu tiesnešiem "Kvalitatīvs nolēmums administratīvajās lietās: pievienotās vērtības nodokļa lietas". Semināra ietvaros iekļautas nodarbības: <ul style="list-style-type: none"> • "Naudas legalizācijas shēmas, pievienotās vērtības nodokļa izkrāpšana"; • "Pierādīšanas standarts ekonomiska rakstura lietās"; • "Pierādījumu izvērtēšanas problemātika pievienotās vērtības nodokļa lietās. Eiropas Savienības Tiesas prakse "; • "Administratīvo tiesu prakse pierādīšanas jautājumos pievienotās vērtības nodokļa lietās". - Seminārs administratīvo lietu tiesnešiem "Augstākās tiesas prakse nodokļu lietās". Seminārā iekļautas nodarbības "Augstākās tiesas prakse pievienotās vērtības nodokļa lietās" un "Augstākās tiesas prakse par citiem Valsts ieņēmuma dienesta administrētiem nodokļiem". <p>Laika posmā no 2018. gada janvāra līdz 2020. gada decembrim "Latvijas tiesnešu mācību centrs" piedāvājis tiesnešiem šādus starptautiskos mācību pasākumus, kurus organizē European Judicial Training Network (EJTN)”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EJTN seminārs "EU Direct Taxation" (2 tiesnešu vietas); - EJTN seminārs "EU Taxation Law" (1 tiesneša vieta); - EJTN seminārs "Legal Language Training in Cooperation in Tax Law" (1 tiesneša vieta); - "Webinar: Legal Language Training in Cooperation in Tax Law" (2 tiesnešu vietas).
--	--	--	--	---

				<p>2021. gadā Tiesu administrācijas un Latvijas Universitātes noslēgtā līguma ietvaros par mācību pakalpojumiem "Saturiskās juridiskās mācības, izmantojot tiesu prakses apkopojumus" plānots nodrošināt mācības par šādām tēmām:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nodokļu tiesības – 2 grupas jeb 100 personas; - Finanšu un ekonomiskie noziegumi – 4 grupas jeb 200 personas.
3) turpinot VID Finanšu policijas pārvaldes izmeklētāju apmācību, kā arī nodrošinot pietiekamu materiāli tehnisko bāzi, lai arī turpmāk būtu iespējams atklāt noziedzīgus nodarījumus valsts ieņēmumu jomā.	01.01.2021.	TA, VADS	TM, Ģenerālprokurātūra, FM, VID	<p>Izpilde turpinās.</p> <p><i>Valsts administrācijas skolas</i> ESF projekta Nr.3.4.2.0/15/I/002 "Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā" īstenotās mācības Valsts ieņēmumu dienesta darbiniekiem (2018.gadā izsniegti 447 sertifikāti, 2019.gadā – 436 sertifikāti).</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>3.7.2. Palielināt soda naudas apmēru par iekavēšanu nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekavēšanu programmatūrā, kā arī atsevišķi izdalot atbildību par ierīču un iekavēšanu kontrolieru nesaglabāšanu.</p>	01.01.2018.	FM	VID	<p>Izpildīts.</p> <p>12.Saeimai tika iesniegts FM izstrādātais likumprojekts “<i>Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā</i>” (Nr.1159/Lp12), paredzot palielināt <i>Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā</i> (turpmāk - LAPK) 156.¹ panta piektajā daļā paredzēto naudas soda apmēru par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču vai iekavēšanu lietošanu, ja ir mainīta tās konstrukcija vai programma, ar ko tādējādi radīta iespēja slēpt vai samazināt ar nodokļiem un nodevām apliekamo objektu, palielināt LAPK 156.¹ panta sestajā daļā paredzēto naudas sodu juridiskajām personām par neatļautu darbību veikšanu, lai mainītu nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču vai iekavēšanu konstrukciju, iekavētos programmā un radītu iespēju slēpt vai samazināt ar nodokļiem apliekamos objektu, kā arī atsevišķi izdalīt atbildību par ierīču vai iekavēšanu kontrolieru vai ierakstīto datu nesaglabāšanu, lai motivētu nodokļu maksātājus pievērst pastiprinātu uzmanību kontrolieru un energoneatkarīgās atmiņas datu nesēju, un fiskālās atmiņas moduļu saglabāšanai pienākuma pildīšanai.</p> <p>13.Saeima minēto likumprojektu 2018.gada 20.decembrī noraidīja.</p> <p>Šobrīd līdzīgas tiesību normu redakcijas (proti, paredzot atsevišķi izdalīt administratīvo atbildību par normatīvajos aktos noteikto nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskās ierīču vai iekavēšanu kontrolieru, vai ierakstīto datu nesaglabāšanu, kā arī palielinot maksimāli piemērojamo naudas soda apmēru par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektroniskās ierīču un iekavēšanu lietošanu, ja ir mainīta tās konstrukcija vai programma, ar ko tādējādi radīta iespēja slēpt vai samazināt ar nodokļiem un nodevām apliekamo objektu, kā arī palielinot naudas soda apmēru par neatļautu darbību veikšanu, lai mainītu nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču vai iekavēšanu konstrukciju, iekavētos programmā un radītu iespēju slēpt vai samazināt ar nodokļiem apliekamo objektu) ir iekavētas Saeimai iesniegtajā likumprojektā “<i>Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”</i>” (Nr.191/Lp13), kas tika izstrādāts nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas procesa ietvaros, pārņemot nozares speciālajā likumā šobrīd LAPK Sevišķajā daļā ietvertos administratīvos pārkāpumus nodokļu jomā.</p> <p>Saeima 2019.gada 7.februāra sēdē nolēma atdot MK pārstrādāšanai likumprojektu un noteikt, ka MK pārstrādātais likumprojekts Saeimā iesniedzams līdz 2019.gada 10.aprīlim.</p> <p>Saeima 2019.gada 19.decembrī pieņēma likumu “<i>Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”</i>”.</p> <p>Pieņemts: 2019.gada 19.decembrī Stājās spēkā: 2020.gada 13.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
<p>3.7.3. Noteikt vienkāršotu administratīvā soda piemērošanas procesu par deklarāciju iesniegšanas termiņu kavēšanu, tādējādi izvairoties no atšķirīgas attieksmes pret nodokļu maksātājiem.</p>	<p>01.01.2018.</p>	<p>FM</p>	<p>VID</p>	<p>Izpildīts. 12.Saeimai tika iesniegts FM izstrādātais likumprojekts “<i>Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”</i>” (Nr.1157/Lp12), paredzot kārtību, kādā VID informācijas sistēmās varēs fiksēt administratīvos pārkāpumus un pieņemt lēmumu par soda piemērošanu saistībā ar nodokļu un informatīvo deklarāciju iesniegšanas termiņa neievērošanu vai minēto deklarāciju neiesniegšanu. Vienlaikus, ņemot vērā, ka administratīvā pārkāpuma procesa īpatnības nosakāmas tikai procesuālajā likumā, proti, Administratīvās atbildības likumā, un ievērojot FM izstrādātos grozījumus administratīvā soda procesa vienkāršošanai, 12.Saeima, pieņemot Administratīvās atbildības likumu, noteica VID tiesības VID informācijas sistēmās fiksēt administratīvos pārkāpumus un pieņemt lēmumus par soda piemērošanu saistībā ar nodokļu un informatīvo deklarāciju iesniegšanas termiņa neievērošanu vai minēto deklarāciju neiesniegšanu. Lai arī 13.Saeima likumprojektu “<i>Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”</i>” 2018.gada 20.decembrī noraidīja, tomēr, tā kā <i>Administratīvās atbildības likums</i> paredz administratīvo pārkāpumu fiksēšanu VID informācijas sistēmās, un ņemot vērā TM norādīto, ka minētajā likuma 19.nodaļā ietvertais regulējums ir pietiekams, lai VID varētu īstenot tam paredzētās tiesības, pamatnostādņu uzdevums Nr.3.7.3. uzskatāms par ieviestu. Saeima 2019.gada 19.decembrī pieņēma likumu “<i>Grozījumi likumā “Par nodokļiem un nodevām”</i>”, kas tika izstrādāts, lai nozares speciālajā likumā pārņemtu no Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa administratīvo pārkāpumu sastāvus nodokļu jomā. Tā kā tiek pārņemta arī administratīvā atbildība par nodokļu un informatīvo deklarāciju iesniegšanas termiņu neievērošanu, minētais regulējums tika attiecīgi pilnveidots, lai to varētu turpmāk piemērot arī saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 164.pantā ietverto regulējumu, kas paredz administratīvo pārkāpumu fiksēšanu VID informācijas sistēmās. Pieņemts: 2019.gada 19.decembrī Stājās spēkā: 2020.gada 13.janvārī</p>

2.21.tab. turpinājums

Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcijas	Informācija par pasākuma izpildi
3.8. uzdevums: Izmeklēšanas un tiesvedības procesa pilnveidošana				
<p>3.8.1. Izveidot Nacionālo kriminālizlūkošanas modeli, lai nodrošinātu savlaicīgu informācijas un kriminālizlūkošanas informācijas nodošanu atbildīgajai iestādei, elektronisko informācijas apriti, informācijas un kriminālizlūkošanas informācijas kvalitātes kontroli, kā arī informācijas nezūdamības principu, jo visa informācija un kriminālizlūkošanas informācija tiktu reģistrēta un ievadīta attiecīgajās informācijas sistēmās.</p>	01.01.2020.	IeM	FM, VID, Ģenerālprokura tūra, TM, KNAB, SAB, VARAM, VRAA	<p>Daļēji izpildīts</p> <p>Lai ieviestu Nacionālo kriminālizlūkošanas modeli (NKIM) un nodrošinātu tā darbību ar mērķi integrēties ES Politikas ciklā (Valdības rīcības plāna Deklarācijas par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai (apstiprināts ar MK 2019.gada 7.maija rīkojumu Nr.210) pasākums Nr.180.4), Valsts policija 2019.gada 29.aprīlī ir noslēgusi Vienošanos Nr.VP/IDF/2019/1 par projekta “Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa infrastruktūras un analītiskās platformas izveide” īstenošanu (turpmāk – projekts). Projekta ieviešanas termiņš ir plānots no 2019.gada aprīļa līdz 2022.gada maijam un kopējais finansējums 6 325 501 <i>euro</i>. Projekta ietvaros paredzēts īstenot Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa informācijas sistēmas infrastruktūras un analītiskā rīka 1.posma izveidošanu, kā arī attīstīt to IeM sistēmas iestādēs – Valsts policijā un Valsts robežsardzē, pilnveidojot kriminālizlūkošanas prioritāro darba virzienu un informācijas analīzes metodoloģijas un apmācību sistēmu</p> <p>IeM vienlaikus informē, ka Valsts policijai (Ministru kabineta 2016.gada 10.novembra protokola Nr.61 37.§ 1.p.) ir piešķirts finansējums 2017.gadam un turpmāk ik gadu 328 469 <i>euro</i> apmērā Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Kriminālizlūkošanas vadības pārvaldes 11 amata vietām, lai nodrošinātu Noziedzīgi iegūtu līdzekļu atguves dienesta (strukturvienību), kas specializējies šo līdzekļu izsekošanā un atgūšanā, attīstību un pilnveidošanu, kā arī noziedzības novēršanas un apkarošanas politikas izstrādes un īstenošanas koordinācijas kārtības pasākumu realizācijai.</p>

Secinājumi

- Nodokļu politikas stratēģisko virzienu skaidrība un stabilitāte ir būtiska gan uzņēmējdarbības, gan sabiedrisko pakalpojumu un investīciju efektīvai plānošanai, svarīga ir arī to sasaiste ar valsts vispārējiem attīstības mērķiem
- 2017.gada 24.maijā ar MK rīkojumu Nr.245 tika apstiprinātas **Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes 2018. - 2021.gadam** (*turpmāk – pamatnostādnes*), kas tika izstrādātas ciešā sadarbībā ar valdības sociālajiem un sadarbības partneriem. Minētā rīkojumā noteikts, ka valsts budžeta sagatavošanas procesā, ievērojot valsts budžeta finansiālās iespējas, jāturpina darbs, lai apzinātu papildu finansējuma avotus veselības aprūpes finansēšanai
- **Līdz ar to, lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu, tika atbalstītas atsevišķas izmaiņas ar nodokļu reformu saistītajos likumprojektos, kas stājas spēkā ar 2018.gada 1.janvāri un kas atšķiras no FM izstrādātajām nodokļu pamatnostādnēm.** Tā piemēram, par vienu procentpunktu tika paaugstināta VSAOI likme, vienlaikus, lai nepieļautu budžeta deficīta paaugstināšanu, notika vienošanās par nodokļu reformas pakāpeniskāku ieviešanu, kur izmaiņas skar galvenokārt, IIN normu piemērošanas grafiku, vienlaicīgi saglabājot transformētu solidaritātes nodokli.
- 2019.gada 3.maijā MK tika iesniegts informatīvais ziņojums “*Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018. - 2021.gadam īstenošanas starpposma 2018.gadā novērtējums*”. Šajā pielikumā ir aktualizēta informatīvajā ziņojumā sniegtā informācija par pamatnostādņu īstenošanā iesaistīto pušu veicamo pasākumu izpildi izvirzīto mērķu sasniegšanai 2018. un 2019.gadā, kā arī vērtēta pamatnostādnes noteikto rezultātīvo rādītāju izpilde.
- Pamatnostādnēs noteikti pieci politikas rezultāti un zem katra no tiem paredzēti savi rezultātīvie rādītāji.
- 1.politikas rezultāta “*Stabila un prognozējama nodokļu politika, kas ilgtermiņā nodrošina patstāvīgus un stabilus nodokļu ieņēmumus*” **1.rezultatīvais rādītājs: koptbudžeta nodokļu ieņēmumu īpatsvars IKP 2018.gadā bija tuvu plānotajam – 30%** un sasniedza 29,3%, **bet 2019.gadā atpalika no plānotā**, sasniedzot vien 28,8%, jo 2019.gadā UIN reformas rezultātā samazinājušies UIN avansa maksājumi un līdz ar to arī UIN ieņēmumi. **2.rezultatīvais rādītājs: nemainīgs un līdzīgs nodokļu slogs līdzīgiem ienākumiem** – IIN likmes 20 un 23% apmērā, bet UIN likmes 0 un 20% apmērā – **tika izpildīts attiecībā uz UIN likmēm, bet netika izpildīts attiecībā uz IIN likmēm**, jo tika ieviesta trešā IIN likme 31,4% apmērā, kas saistīts ar lēmumu saglabāt solidaritātes nodokli.
- 2.politikas rezultāta “*Konkurētspējīgs darbaspēka nodokļu slogs (vismaz Baltijas reģionā) un ienākumu nevienlīdzības samazināšanās strādājošajiem iedzīvotājiem*” **abi rezultatīvie rādītāji: darbaspēka nodokļu sloga rādītājs zemo algu saņēmējiem** (ar darba algu 67% no vidējās darba algas valstī) **bez apgādībā esošām personām un ar vienu apgādībā esošu personu gan 2018., gan 2019.gadā bija augstāks par plānoto.** Darbaspēka nodokļu sloga samazināšanu daļēji ierobežoja VSAOI likmes paaugstināšana par 1 procentpunktu (veselības finansēšanai), tomēr, neskatoties uz to, darbaspēka nodokļu slogs zemu ienākumu saņēmējiem pirmo reizi pēdējo desmit gadu laikā 2018.gadā bija zem 40%, kas ir tikai nedaudz augstāk kā ES vidējais rādītājs. Arī Lietuvā un Igaunijā pēdējos gados ir veiktas būtiskas darbaspēka nodokļu reformas, kuru rezultātā tiek pakāpeniski samazināts darbaspēka nodokļu slogs. Tāpēc **darbaspēka nodokļu reformas Latvijā ir jāturpina, lai padarītu darbaspēka nodokļu slogu konkurētspējīgu ar pārējām Baltijas valstīm.**
- 3.politikas rezultāta “*Ierobežota ēnu ekonomika un nodokļu samaksas motivācijas uzlabošanās*” **rezultatīvais rādītājs: ēnu ekonomikas īpatsvars IKP Latvijā pakāpeniski mazinās.** Pēc austriešu ekonomikas profesora F.Šneidera pētījuma datiem 2018.gadā ēnu ekonomikas īpatsvars Latvijā bija 20,2% no IKP (2017.gadā 21,3% no IKP), bet 2019.gadā

prognozēts, ka ēnu ekonomikas īpatsvars varētu būt 19,9% no IKP. Arī VID veiktie aprēķini liecina, ka pēdējo gadu periodā visiem nodokļu plaisu rādītājiem Latvijā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir vērojama samazinājuma tendence.

- 4.politikas rezultāta *“Uzņēmumu rentabilitātes un produktivitātes paaugstināšana”* **rezultatīvais rādītājs: iekšzemes kopprodukta pieaugums salīdzināmās cenās jeb kopējā ekonomikas izaugsme 2018.gadā bijusi ievērojami straujāka nekā iepriekš prognozēts.** Latvijas ekonomiskā izaugsme 2018.gadā sasniedza 4,8% salīdzināmās cenās, ko veicināja augošais ārējais pieprasījums un investīciju plūsmas atjaunošanās. Atbilstoši jaunākajām Latvijas Stabilitātes programmas 2019. – 2022.gadam prognozēm, **2019.gadā IKP izaugsme tiek prognozēta 3,2% apmērā, kas ir mazāk nekā bija prognozēts, izstrādājot Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes.**
- 5.politikas rezultāta *“Vienkāršota nodokļu saistību izpilde un administrēšana, administrēšanas izmaksu samazināšanās”* **1.rezultatīvais rādītājs: “Doing business” rādītājs pēc nodokļu nomaksas** pēc jaunāka Pasaules Bankas pētījuma (*“Doing Business 2020”*) **Latvija pēc nodokļu nomaksas rādītāja 2018.gadā saglabāja augsto 13.vietu** (190 valstu konkurencē), bet 2019.gadā – 16.vietu. Pēc *Starptautiskā nodokļu konkurētspējas indeksa 2019* Latvijā ir trešā konkurētspējīgākā nodokļu sistēma OECD dalībvalstu vidū. **2.rezultatīvais rādītājs: nodokļu administrēšanas izmaksas (viena iekasētā euro izmaksas) 2018.gadā bija 0,0128 euro, bet 2019.gadā 0,0118 euro** (2016.gadā – 0,0157 euro).
- Kopumā pamatnostādnēs zem rīcības virzieniem bija paredzēti 100 uzdevumi, no tiem izpildīti tika 50 uzdevumi, daļēji izpildīti, izpilde turpinās vai zaudējuši aktualitāti 37 uzdevumi un 13 uzdevumi nav izpildīti. No 37 uzdevumiem, 14 uzdevumi izpildīti daļēji un to izpilde atšķiras no sākotnēji Valsts nodokļu politikas pamatnostādnēs plānotā, jo, lai nodrošinātu veselības nozares finansējuma pieaugumu un budžeta ieņēmumu pietiekamību, Saeimā pieņemtā nodokļu reforma paredz nedaudz mērenāku un pakāpeniskāku darbaspēka nodokļu samazinājumu. Savukārt 8 uzdevumu daļējai izpildei ir citi iemesli. Izpilde turpinās 8 uzdevumiem, jo vēl nav iestājies šo uzdevumu izpildes termiņš, bet 7 uzdevumi ir zaudējuši aktualitāti. 13 uzdevumu neizpilde galvenokārt skaidrojama ar termiņu kavēšanos.

Izmantotā literatūra un avoti

Tiesību akti

1. Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/277779-gada-parskatu-un-konsolideto-gada-parskatu-likums>
2. Komerclikums. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=5490>
3. Mikrouzņēmumu nodokļa likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/215302-mikrouznumunodokla-likums>
4. Likums "Par akcīzes nodokli". Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=81066>
5. Likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli". Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=56880>
6. Likums "Par grāmatvedību". Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=66460>
7. Likums "Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli". Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=57415>
8. Likums "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru". Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=72847>
9. Likums "Par nekustamā īpašuma nodokli". Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=43913>
10. Likums "Par nodokļiem un nodevām". Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/33946-parnodokliem-un-nodevam>
11. Likums "Par valsts sociālo apdrošināšanu". Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/45466-parvalsts-socialo-apdrosinasanu>
12. Pievienotās vērtības nodokļa likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=253451>
13. Solidaritātes nodokļa likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/278636-solidaritates-nodokla-likums>
14. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=223536>
15. Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=292700>
16. Valsts sociālo pabalstu likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=68483>
17. Veselības aprūpes finansēšanas likums. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=296188>
18. Ministru kabineta 2001.gada 31.jūlija noteikumi Nr.336 "Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem". Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/27973-noteikumi-par-attaisnotajiem-izdevumiem-par-izglitiba-unarstnieciskajiem-pakalpojumiem206>
19. Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumi Nr.584 "Kases operāciju uzskaites noteikumi". Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/80346-kases-operaciju-uzskaites-noteikumi>
20. Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumi Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju". Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/80418-noteikumi-par-gramatvedibas-kartosanu-un-organizaciju>
21. Ministru kabineta 2006.gada 18.aprīļa noteikumi Nr.305 "Kadastrālās vērtēšanas noteikumi". Pieejams:

- <https://likumi.lv/ta/id/134568-kadastralas-vertesanas-noteikumi>
22. Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumi Nr.188 “Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/154840-kartiba-kada-individualie-komersanti-individualie-uznemumi-zemnieku-un-zvejnieku-saimniecibas-citas-fiziskas-personas>
23. Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr.1517 “Noteikumi par ģimenes valsts pabalstu un piemaksām pie ģimenes valsts pabalsta”. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=202676>
24. Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.838 “Noteikumi par kadastrālo vērtību bāzi 2016., 2017., 2018. un 2019. gadam”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/271387-noteikumi-par-kadastralo-vertibu-bazi-2016-2017-2018-un-2019-gadam>
25. Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumi Nr.656 “Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/278067-noteikumi-par-minimalas-menesa-darba-algas-apmeru-normala-darba-laika-ietvaros-un-minimalas-stundas-tarifa-likmes-aprekinasanu>
26. Ministru kabineta 2017.gada 24.maija rīkojums Nr.245 “Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņem 2018.-2021.gadam”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/291013-par-valsts-nodoklu-politikaspamatnostadnem-2018-2021-gadam>
27. Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.401 “Noteikumi par valsts pārvaldes vienoto klientu apkalpošanas centru veidiem, sniegto pakalpojumu apjomu un pakalpojumu sniegšanas kārtību”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/292260-noteikumi-par-valsts-parvaldes-vienoto-klientu-apkalposanas-centru-veidiem-sniegto-pakalpojumu-apjomu-un-pakalpojumu-sniegšanas>
28. Ministru kabineta 2017.gada 14.novembra noteikumi Nr.676 “Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/295500-noteikumi-par-neapliekama-minimuma-un-nodokla-atvieglojuma-apmeru-iedzivotaju-ienakuma-nodokla-aprekinasanai>
29. Ministru kabineta 2018.gada 13.februāra noteikumi Nr.87 “Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/297134-gramatvedibas-uzskaites-kartiba-budzeta-iestades>
30. Ministru kabineta 2018.gada 3.aprīļa noteikumi Nr.193 “Kārtība, kādā skaidro naudu izņem no juridiskās personas vai individuālā komersanta kases vai citas skaidrās naudas glabāšanas vietas”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/298158-kartiba-kada-skaidro-naudu-iznem-no-juridiskas-personas-vai-individuala-komersanta-kases-vai-citas-skaidras-naudas-glabasanas>
31. Ministru kabineta 2018.gada 19.jūnija noteikumi Nr.344 “Gada pārskata sagatavošanas kārtība”. Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/300000-gada-parskata-sagatavosanas-kartiba>
32. Ministru kabineta 2018.gada 30.oktobra noteikumi Nr.661” Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai” (stājas spēkā 01.01.2021.). Pieejams:
<https://likumi.lv/ta/id/302687-kartiba-kada-maksa-nodoklus-nodevas-citus-valsts-noteiktos-maksajumus-un-ar-tiem-saistitos-maksajumus-un-novirza-tos-saistibu>

Likumprojekti

33. Likumprojekts (172/Lp13) "Grozījumi likumā "Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli"". Pieejams:
<https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/BACF20F07AFEB0F1C2258367003BC1A5?OpenDocument>
34. Likumprojekts (VSS-1155) "Grozījumi likumā "Par nodokļiem un nodevām"". Pieejams:
<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40465919>
35. Likumprojekts (191/Lp13) "Grozījumi likumā "Par nodokļiem un nodevām"". Pieejams:
<https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/BF2966174A85CE85C225837000338E39?OpenDocument>
36. Likumprojekts (198/Lp13) "Grozījumi Sabiedriskā labuma organizāciju likumā". Pieejams:
<https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/B439D8C4EB3AEF89C2258382002FC68D?OpenDocument>
37. Ministru kabineta noteikumu projekts (VSS-113) "Noteikumi par piemērojamo elektroniskā rēķina standartu un tā pamatelementu izmantošanas specifikāciju un aprites kārtību". Pieejams:
<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40469457&mode=mk&date=2019-04-09>

Interneta materiāli

38. Centrālās Statistikas Pārvaldes dati par strādājošo mēneša vidējo darba samaksu. Pieejams:
https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/sociala/sociala_dsamaksa_istern/DS020c.px/
39. Deklarācija par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību. Pieejams:
https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/kk-valdibas-deklaracija_red-gala.pdf
40. Eiropas komisijas rekomendācijas Latvijai. Pieejams:
<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-latvia-en.pdf>
41. Eurostat dati par nodokļu plaisas rādītāju ES 2018.gadā. Pieejams:
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_nt_taxwedge&lang=en
42. FICIL Ārvalstu investīciju vides indeksa 2019. Pieejams: <https://www.ficil.lv/research/>
43. Pasaules Bankas *Doing Business 2020* reitings. Pieejams:
<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/l/latvia/LVA.pdf>
44. The Tax Foundation – *Starptautiskais nodokļu konkurētspējas indekss 2019*. Pieejams:
<https://taxfoundation.org/publications/international-tax-competitiveness-index/>
45. Tieslietu ministrijas Informatīvais ziņojums "Par ārvalstnieku identificēšanu Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestajā komercreģistrā". Pieejams:
<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40423402&mode=mk&date=2018-06-05>
46. Tieslietu ministrijas Informatīvais ziņojums "Par komersantu juridisko adrešu regulējumu". Pieejams:
<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?dateFrom=2018-04-10&dateTo=2019-04-10&text=komersantu+juridisko+adre%C5%A1u&org=0&area=0&type=0>
47. VSAA informācija par Ģimenes valsts pabalstu un piemaksām pie ģimenes valsts pabalsta. Pieejams:
<https://www.vsaa.gov.lv/pakalpojumi/vecakiem/ģimenes-valsts-pabalsts/>

Līdzatbildīgo institūciju sniegtā informācija

48. Ekonomikas ministrijas sniegtā informācija
49. Iekšlietu ministrijas sniegtā informācija
50. Labklājības ministrijas sniegtā informācija
51. Tieslietu ministrijas sniegtā informācija
52. Tiesu administrācijas sniegtā informācija
53. Valsts administrācijas skolas sniegtā informācija
54. Valsts ieņēmumu dienesta sniegtā informācija
55. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sniegtā informācija
56. Valsts reģionālās attīstības aģentūras sniegtā informācija
57. Veselības ministrijas sniegtā informācija
58. Lietuvas Finanšu ministrijas sniegtā informācija
59. Igaunijas Finanšu ministrijas sniegtā informācija

Pētījumi

60. A.Saukas un T.Putniņa pētījums - Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009.-2018.gadā. (Maijs, 2019.) Pieejams:
<https://www.sseriga.edu/shadow-economy-index-baltic-countries>
61. F.Šneidera (*F.Schneider*) pētījums – Attīstības tendences ēnu ekonomikā Baltijas valstīs: kādi ir galvenie cēloņi un iespējamie risinājumi. (Septembris, 2019.) Pieejams:
<https://www.imf.org/~media/Files/Publications/WP/2019/wpiea2019278-print-pdf.ashx>

Finanšu ministrs

Jānis Reirs

I.Kodoliņa-Miglāne 67083902
ieva.kodolina-miglane@fm.gov.lv